

VĚSTNÍK

Nejvyššího kontrolního úřadu
3/2012

OBSAH

Část A: PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI

5. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2012 (III)
(12/19, 12/20, 12/21, 12/22, 12/24, 12/26) str. 299

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

- 11/11 Peněžní prostředky poskytnuté České exportní bance, a.s., ze státního rozpočtu a hospodaření této společnosti s prostředky, za které ručí stát; výkon akcionářských práv státu v České exportní bance, a.s. str. 303
- 11/18 Peněžní prostředky určené v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Severovýchod pro období 2007–2013* na rozvoj městských a venkovských oblastí str. 317
- 11/19 Peněžní prostředky určené v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihozápad pro období 2007–2013* na stabilizaci a rozvoj měst a obcí str. 329
- 11/20 Peněžní prostředky určené v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Moravskoslezsko pro období 2007–2013* na rozvoj měst str. 339
- 11/24 Peněžní prostředky státu poskytované z kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* na podporu činnosti v oblasti mládeže a sportu zdravotně postižených str. 351
- 11/25 Peněžní prostředky státu poskytované na vybrané zdravotnické programy str. 361
- 11/26 Účetní závěrka a finanční výkazy České správy sociálního zabezpečení za rok 2011 str. 367
- 11/28 Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku Vojenské lesy a statky ČR str. 383
- 11/29 Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* za rok 2011 str. 399
- 11/33 Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané státní fondy str. 421
- 11/34 Peněžní prostředky vynakládané na úhradu nákladů z činnosti u vybraných ministerstev str. 437
- 11/38 Peněžní prostředky státu poskytované na záchranu a obnovu kulturních památek str. 451

Část A

Plán kontrolní činnosti

5. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2012 (III)

Číslo kontrolní akce: 12/20

Předmět kontroly:

Prostředky vybírané na základě zákona při nakládání s nebezpečnými odpady

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se (vybraní provozovatelé skládek nebezpečných odpadů):

Hradecké služby a.s., Hradec Králové;

RUML-CZ a.s., Sezemice;

Sběrné suroviny, a.s., České Budějovice;

Společnost Horní Labe a.s., Trutnov;

van Gansewinkel, a.s., Modřice;

ŽDB GROUP a.s., Bohumín;

A.K.U.P.I. spol. s r.o., České Budějovice;

.A.S.A. České Budějovice, s.r.o., České Budějovice;

AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o., Praha 10;

Geemat s.r.o., Brno, Černá Pole;

MAPOZ Zliv s.r.o., Zliv;

OZO Ostrava s.r.o., Ostrava;

RUMPOLD s.r.o., Praha 1;

TALPA - RPF, s.r.o., Ostrava-Kunčičky.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/XV/2012 na svém XV. zasedání dne 6. 8. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/21**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci operačního programu *Výzkum a vývoj pro inovace*

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– doplňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

Masarykova univerzita v Brně.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 6/XV/2012 na svém XV. zasedání dne 6. 8. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/22**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky státu poskytované nestátním neziskovým organizacím prostřednictvím rozpočtové kapitoly *Ministerstvo vnitra*

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

Česká hasičská jednota, Praha;

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Praha;

Unie tělovýchovných organizací Policie České republiky, svaz policejních sportovních klubů, Praha;

Občanské sdružení ADRA, Praha;

Organizace pro pomoc uprchlíkům, o.s., Praha;

Poradna pro integraci, občanské sdružení, Praha.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 7/XV/2012 na svém XV. zasedání dne 6. 8. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/24**Předmět kontroly:**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Český úřad zeměměřický a katastrální a jeho vybrané podřízené organizační složky státu

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– doplňuje se:

Katastrální úřad pro Liberecký kraj, Liberec.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 8/XV/2012 na svém XV. zasedání dne 6. 8. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/26**Předmět kontroly:**

Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku VOP-026 Šternberk

Změna v položce:

– předmět kontroly:

Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku VOP CZ, s.p., dříve VOP-026 Šternberk, s.p.

(původní znění: Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku VOP-026 Šternberk);

– kontrolovaná osoba:

vypouští se:

VOP-026 Šternberk, s.p.,

doplňuje se:

VOP CZ, s.p.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 9/XV/2012 na svém XV. zasedání dne 6. 8. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/19**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky určené na realizaci operačního programu *Lidské zdroje a zaměstnanost*

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

APIS Nymburk, spol. s r.o., Nymburk;

AUDICA, s.r.o., Brno;

MENTA - středisko vzdělávání dospělých a jazyková škola s.r.o., Karlovy Vary – Olšová Vrata;

Střední odborné učiliště DAKOL, s.r.o., Petrovice u Karviné;

PERSONA GRATA v.o.s., Praha 1;

MOST KE VZDĚLÁNÍ - BRIDGE TO EDUCATION, o.s., Benecko;

Občanské sdružení JETY98, Lukavec.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XVI/2012 na svém XVI. zasedání dne 27. 8. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/20**Předmět kontroly:**

Prostředky vybírané na základě zákona při nakládání s nebezpečnými odpady

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– vypouští se (vybraní provozovatelé skládek nebezpečných odpadů):

ŽDB GROUP a.s., Bohumín,

– doplňuje se (vybraní provozovatelé skládek nebezpečných odpadů):

EKO – Chlebičov a.s., Chlebičov.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XVII/2012 na svém XVII. zasedání dne 10. 9. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/21**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci operačního programu *Výzkum a vývoj pro inovace*

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– doplňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

Výzkumný ústav anorganické chemie, a.s., Ústí nad Labem;

Centrum výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i., Brno;

Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně;

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích;

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/XVII/2012 na svém XVII. zasedání dne 10. 9. 2012.

Část B

Kontrolní závěry z kontrolních akcí

11/11

Peněžní prostředky poskytnuté České exportní bance, a.s., ze státního rozpočtu a hospodaření této společnosti s prostředky, za které ručí stát; výkon akcionářských práv státu v České exportní bance, a.s.

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/11. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval Ing. Daniel Reiesiegel, MPA.

Cílem kontrolní akce bylo prověřit postupy České exportní banky, a.s., při nárokování a použití prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu na provozování podpořeného financování vývozu a při hospodaření s prostředky získanými na finančních trzích; prověřit činnost Ministerstva financí při poskytování dotací na provozování podpořeného financování vývozu a při výkonu akcionářských práv státu v České exportní bance, a.s.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna v období od května 2011 do března 2012 (v případě Ministerstva financí do prosince 2011).

Kontrolované osoby:

Ministerstvo financí;
Česká exportní banka, a.s.

Námítky proti kontrolním protokolům, které podaly Ministerstvo financí a Česká exportní banka, a.s., byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání České exportní banky, a.s., proti rozhodnutí o námítkách bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XIII. zasedání, konaném dne 25. června 2012,

schválilo usnesením č. 4/XIII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo financí (dále také „MF“) je podle ustanovení § 4 zákona č. 2/1969 Sb.¹ ústředním orgánem státní správy mj. pro státní rozpočet, státní závěrečný účet, finanční trh, ochranu zahraničních investic, finanční hospodaření a hospodaření s majetkem státu. MF kromě toho, že je správcem kapitoly 312 – *Ministerstvo financí*, je také správcem kapitol 398 – *Všeobecná pokladní správa* (dále jen „VPS“), 397 – *Operace státních finančních aktiv* a 396 – *Státní dluh*.

Ve vztahu k České exportní bance, a.s., (dále také „ČEB“) vykonává MF následující činnosti:

- poskytuje dotace ze státního rozpočtu na úhradu ztrát ČEB vyplývajících z provozování podpořeného financování,
- vykonává akcionářská práva v ČEB,
- vydává ČEB souhlas k získání finančních zdrojů na kapitálových trzích.

ČEB byla založena v roce 1994 zakladatelskou smlouvou a vznikla dne 1. března 1995 zápisem do obchodního rejstříku. Jejím nejvyšším orgánem je valná hromada, kontrolním orgánem je dozorčí rada. Činnost banky řídí představenstvo, které si volí ze svého středu v souladu se stanovami generálního ředitele.

Základní informace o ČEB jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 1 – Vybrané ukazatele ČEB (v mil. Kč)

	2009	2010	2011
Finanční výsledky			
Čistý výnos z úroků	-158	132	577
Čistý výnos z poplatků a provizí	25	38	29
Čisté provozní výnosy včetně státní dotace	783	558	582
Snížení hodnoty aktiv	-176	-170	-527
Provozní náklady celkem	-306	-341	-327
Daň z příjmu	-74	-146	-173
Čistý zisk	94	71	161
Rozvaha			
Bilanční suma	49 733	64 795	78 063
Pohledávky za klienty	37 529	55 647	65 454
Pohledávky za bankami	5 538	4 139	4 298
Vklady klientů	4 360	5 663	6 860
Vklady bank	7 056	6 049	5 400
Emise dluhopisů	33 361	46 852	58 569
Vlastní kapitál celkem	2 953	3 919	3 945
Ostatní údaje			
Poskytnuté záruky	1 834	3 299	3 153
Přísliby úvěrů	14 650	13 594	17 212

Zdroj: výroční zpráva ČEB za rok 2010 a za rok 2011.

Pozn.: Náklady jsou v tabulce označeny minusem.

¹ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

ČEB je bankou ve smyslu zákona č. 21/1992 Sb.², je také emitentem ve smyslu zákona č. 256/2004 Sb.³ a podnikatelem ve smyslu zákona č. 513/1991 Sb.⁴

S účinností od 24. dubna 1995 byla zákonem č. 58/1995 Sb.⁵ pověřena provozováním zvýhodněného financování, s účinností od 28. června 2002 podpořeného financování vývozu. Zákon č. 58/1995 Sb. stanovuje ČEB podmínky, které musí plnit, aby mohla podpořené financování provozovat, a podmínky, za kterých je může provozovat. Zdroje pro podpořené financování má ČEB získávat především na finančních trzích. V souladu se zákonem č. 58/1995 Sb. jsou jí na úhradu ztrát vyplývajících z provozování podpořeného financování poskytovány ze státního rozpočtu dotace. Za závazky ze splácení finančních zdrojů a za závazky z ostatních operací ČEB na finančních trzích ručí stát.

ČEB je pro účtování a sestavení účetní závěrky povinna v souladu s ustanovením § 19a odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.⁶ používat mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropské unie (dále také „mezinárodní účetní standardy“).

Její účetnictví je členěno do dvou okruhů (okruh 01 – okruh provozních operací, které jsou provozovány za tržních podmínek, okruh 02 – okruh financování s nárokem na dotaci ze státního rozpočtu).

U ČEB byly v souladu se zákonem č. 166/1993 Sb.⁷ kontrolovány pouze peněžní prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu a její hospodaření s prostředky, za které ručí stát.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období, uváděné částky jsou zaokrouhleny v souladu s pravidly pro zaokrouhlování, pro přepočet úvěrového rámce i uvolněného čerpání úvěrů byl použit kurz České národní banky platný k 31. prosinci 2011.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Ministerstvo financí

1.1 Rozpočtování dotací na úhradu ztrát

MF rozpočtovalo v kapitole VPS na roky 2009, 2010 a 2011 výdajovou položku *Dotace na podporu exportu – Česká exportní banka, a.s. na základě neúplných žádostí ČEB*. MF rovněž **akceptovalo doručení žádosti**, v níž ČEB navrhovala vyčlenit ve státním rozpočtu pro rok 2011 na úhradu ztrát z provozování podpořeného financování částku 998 mil. Kč, **o více než 3 měsíce později**, než je uvedeno v ustanovení § 2 odst. 4 vyhlášky č. 165/2008 Sb.⁸

2 Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách.

3 Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

4 Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

5 Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.

6 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

7 Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.

8 Vyhláška č. 165/2008 Sb., kterou se stanoví rozsah a struktura údajů pro vypracování návrhu zákona o státním rozpočtu a termíny jejich předkládání.

Tabulka č. 2 – Částky rozpočtované pro ČEB v kapitole VPS a jejich čerpání (v tis. Kč)

Rok	Rozpočet	Poskytnutá dotace
2009	470 940	470 785
2010	919 000	741 704
2011	998 000	350 436

Zdroj: rozpočty kapitoly VPS, rozhodnutí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR.

Pozn.: Údaj „Poskytnutá dotace“ v roce 2011 neobsahuje poslední poskytnutou čtvrtletní dotaci v roce 2011.

1.2 Poskytování dotací na úhradu ztrát

Dotace na úhradu ztrát z provozování podpořeného financování poskytovalo MF na základě žádostí, v nichž ČEB dokládala propočtenou požadovanou výši dotace údaji ze svého účetnictví ke konci čtvrtletí. Z rozpočtu běžného roku MF hradilo vždy dotace za 4. čtvrtletí roku předcházejícího a za první tři čtvrtletí roku běžného.

V průběhu kontrolovaného období nepostupovalo MF v souladu s ustanovením § 7 odst. 2 vyhlášky č. 278/1998 Sb.⁹ ve dvou případech, kdy ČEB neposkytlo dotaci na základě skutečností vykázaných v jejím účetnictví.

MF se v rozporu s výše uvedeným ustanovením dohodlo s ČEB na přesunu úhrady části ztráty za 3. čtvrtletí 2009 ve výši 134 848 447,19 Kč do následujícího roku, tedy na čerpání této částky z rozpočtu kapitoly VPS roku 2010, s odůvodněním, že částka rozpočtovaná pro rok 2009 byla nedostatečná již při sestavování rozpočtu pro rok 2009. Část ztráty za 4. čtvrtletí 2009 ve výši 70 166 888,05 Kč pak MF uhradilo současně se ztrátou z provozování podpořeného financování za 3. čtvrtletí 2010, tedy z rozpočtu kapitoly VPS roku 2010.

MF ve všech vydaných rozhodnutích o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR přiznalo dotaci ve výši požadované ČEB. Podmínky pro použití dotace stanovené v těchto rozhodnutích však nebyly jednoznačné a srozumitelné. Splnění podmínky „*používat dotace ze státního rozpočtu hospodárně a efektivně*“ a „*vést řádné a oddělené sledování přijatých a použitých dotací v účetnictví*“ MF v kontrolovaném období neproověřovalo, a neověřovalo tak ani, zda nedocházelo k neoprávněnému použití peněžních prostředků státního rozpočtu.

V průběhu kontrolovaného období MF poskytlo ČEB šest splátek dotace v rozpětí od dvou do 13 dnů po uplynutí doby stanovené vyhláškou č. 278/1998 Sb., a nedodrželo tak ustanovení § 7 odst. 2 této vyhlášky.

1.3 Finanční vypořádání se státním rozpočtem

MF neupozornilo ČEB na nedostatky v podkladech pro finanční vypořádání vztahů se státním rozpočtem za rok 2009 a za rok 2010 a nepožadovalo po ní provedení oprav, čímž porušilo ustanovení § 20 odst. 1 vyhlášky č. 52/2008 Sb.¹⁰

MF také za roky 2009 a 2010 nesprávně vyplnilo tiskopis uvedený v příloze č. 6 vyhlášky č. 52/2008 Sb. za kapitolu VPS v části týkající se dotací poskytnutých ČEB,

⁹ Vyhláška č. 278/1998 Sb., k provedení zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 60/1998 Sb.

¹⁰ Vyhláška č. 52/2008 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem.

když v něm neuvvedlo hodnoty prostředků skutečně použitých z dotace k 31. prosinci, ale vykázalo v něm za rok 2009 částku odpovídající výši ztráty ČEB k 31. prosinci 2009 a za rok 2010 částku ve výši součtu dotací poskytnutých za 1. až 4. čtvrtletí 2010.

1.4 Výkon akcionářských práv

Akcije ČEB mají být dle zákona č. 58/1995 Sb. nejméně ze dvou třetin ve vlastnictví státu a z jedné třetiny ve vlastnictví Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a. s., (dále také „EGAP“). Stát vykonává v souladu s ustanovením § 6 odst. 1 zákona č. 58/1995 Sb. svá akcionářská práva prostřednictvím čtyř ministerstev, přičemž hlasování státu jako akcionáře a rozdělení hlasů mezi příslušná ministerstva je upraveno ve stanovách ČEB tak, že ze 100 hlasů připadá na MF 52 hlasů. MF je tedy akcionářem s rozhodujícím vlivem, neboť ovládá nejen hlasování za stát, ale i za všechny akcionáře ČEB. Podle počtu přidělených hlasů pak jednotlivým ministerstvům přísluší i podíl na celkovém počtu akcií státu, resp. na základním kapitálu ČEB – viz tabulka č. 3.

Tabulka č. 3 – Podíly státu a EGAP v hodnotovém (mil. Kč) a procentním vyjádření

	Stav k 31. 12. 2008		Stav k 31. 12. 2009		Stav k 31. 12. 2010	
	Hodnota	Podíl na ZK (v %)	Hodnota	Podíl na ZK (v %)	Hodnota	Podíl na ZK (v %)
MF	780	39,00	1 118	37,90	2 168	54,20
MPO	450	22,50	645	21,86	645	16,13
MZV	180	9,00	258	8,75	258	6,44
MZe	90	4,50	129	4,37	129	3,23
Stát celkem	1 500	75,00	2 150	72,88	3 200	80,00
EGAP	500	25,00	800	27,12	800	20,00
ZK celkem	2 000	100,00	2 950	100,00	4 000	100,00

Zdroj: Ministerstvo financí.

Pozn.: MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu, MZV – Ministerstvo zahraničních věcí, MZe – Ministerstvo zemědělství, ZK – základní kapitál.

Na valných hromadách ČEB konaných v roce 2009 a 2010 vykonávali za MF akcionářská práva zaměstnanci MF na základě písemných plných mocí udělených ministrem financí, k nimž, s jednou výjimkou, nebyly uděleny písemné pokyny. O průběhu valných hromad byl ministr informován zápisy z těchto valných hromad.

1.5 Zvyšování majetkové účasti státu v ČEB (zvyšování základního kapitálu)

Ke zvýšení základního kapitálu ČEB došlo v roce 2009, a to celkem o 950 mil. Kč upsáním 950 kusů nových kmenových akcií s nominální hodnotou 1 mil. Kč. Z těchto akcií připadlo 650 kusů státu, z toho 338 kusů MF a 312 kusů zbývajícím ministerstvům, jejichž prostřednictvím vykonává stát v ČEB svá akcionářská práva. V srpnu 2009 uhradilo MF ve prospěch ČEB částku 650 mil. Kč z prostředků kapitoly VPS a předpis upsání akcií ve stejné výši zaúčtovalo na nákladový účet. Do svého majetku pak zaúčtovalo 338 kusů akcií v celkové hodnotě 338 mil. Kč.

K dalšímu zvýšení základního kapitálu ČEB došlo v roce 2010, a to o částku 1 050 mil. Kč upsáním 1 050 kusů nových kmenových akcií s nominální hodnotou

1 mil. Kč. MF připadlo 546 kusů a zbývajícím ministerstvům celkem 504 kusů. V červenci 2010 uhradilo MF ve prospěch ČEB částku 1 050 mil. Kč z prostředků kapitoly VPS a stejnou částku zaúčtovalo na svůj majetkový účet. K převodu akcií na ostatní ministerstva vykonávající akcionářská práva státu v ČEB však nedošlo, neboť tato ministerstva si účty u Centrálního depozitáře cenných papírů, který nahradil zaniklé Středisko cenných papírů, teprve zřizovala. V době kontroly k vydání pokynu pro převod akcií těmto ministerstvům nedošlo. **MF tak evidovalo ve svém majetku i akcie, se kterými nebylo příslušné hospodařit.**

1.6 Ručení státu za závazky ČEB

Z ustanovení § 8 zákona č. 58/1995 Sb. plyne, že stát ručí za závazky ČEB ze splácení získaných finančních zdrojů a za závazky z jejích ostatních operací na finančních trzích. MF stanovuje pro každý rok limitní částku záruk pro ČEB, která slouží jako indikace maximální výše zadlužení ČEB. Limitní částka byla součástí schválených státních rozpočtů a obsahovala ji i zpráva o státním rozpočtu. Na rok 2009 byla ve státním rozpočtu stanovena ve výši 61 mld. Kč, na rok 2010 ve výši 70 mld. Kč (v průběhu roku zvýšena na 80 mld. Kč) a na rok 2011 ve výši 90 mld. Kč.

O stavu závazků, za které ručí stát, bylo MF informováno ČEB ke konci každého čtvrtletí, stav státních záruk k 31. prosinci let 2009 a 2010 je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 4 – Stav státních záruk za závazky ČEB (v tis. Kč)

Rok	2009	2010
Stav k 31. 12.	49 679 169	64 038 256

Zdroj: Ministerstvo financí.

Pozn.: Vzhledem k ukončení kontroly u MF před koncem roku 2011 není uveden stav k 31. prosinci 2011.

MF v letech 2009 a 2010 neúčtovalo o zárukách za závazky ČEB na podrozvahových účtech. K 31. prosinci 2009 tak MF podhodnotilo zůstatek příslušného podrozvahového účtu o 49 679 169 tis. Kč, k 31. prosinci 2010 pak o 64 038 256 tis. Kč. MF tak v rozporu s ustanovením § 8 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. nevedlo v letech 2009 a 2010 správné účetnictví.

V přílohách účetních závěrek k 31. prosinci 2009 a 31. prosinci 2010 MF nevedlo informace o těchto zárukách, a to v rozporu s ustanovením § 24 odst. 4 vyhlášky č. 505/2002 Sb.¹¹, resp. v rozporu s ustanovením § 54 písm. j) vyhlášky č. 410/2009 Sb.¹²

MF také nevedlo konkrétní číselné údaje o státních zárukách za závazky ČEB v „přehledech o stavu a vývoji státních záruk“ za roky 2009 a 2010, které dle ustanovení § 29 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.¹³ tvoří přílohu státního závěrečného účtu.

¹¹ Vyhláška č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu.

¹² Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

¹³ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

1.7 Souhlasy MF vydávané pro ČEB k získání finančních zdrojů na kapitálových trzích

V kontrolovaném období vydávalo MF v souladu s ustanovením § 8 odst. 4 zákona č. 58/1995 Sb. ČEB souhlasy k získání finančních zdrojů na kapitálových trzích, přičemž doložilo souhlasy k půjčkám od bank působících v České republice v úhrnné výši 140 mil. EUR, k navýšení dluhopisového programu *Euro Medium Term Note Programme* (dále jen „EMTN program“) na 2 mld. Kč v roce 2009, resp. na 3 mld. Kč v roce 2010, k vydání krátkodobých dluhových instrumentů v celkovém maximálním objemu vydaných a nesplacených dluhových instrumentů ve výši 400 mil. EUR a dále k veškerým půjčkám, které MF poskytne ČEB na základě smlouvy z roku 2010.

Náležitosti žádostí ČEB o poskytnutí souhlasu MF se získáním zdrojů na finančních trzích ani náležitosti případného souhlasu MF se získáním těchto zdrojů zákon č. 58/1995 Sb. ani jiný zákon neupravuje. Souhlasy MF k půjčkám tak obsahovaly pouze základní informace (název věřitele ČEB a výši závazku), obdobně tomu bylo i u souhlasů k dluhopisovému EMTN programu (maximální výše nominální ceny všech vydaných dluhopisů v rámci tohoto programu).

1.8 Půjčky MF poskytnuté ČEB

V únoru 2010 uzavřelo MF s ČEB smlouvu o pravidlech a podmínkách poskytování půjček. Smlouva byla uzavřena na dobu neurčitou, není v ní stanoven žádný roční ani jiný limit výše možných půjček. Ve smyslu ustanovení § 8 odst. 4 zákona č. 58/1995 Sb. smlouva obsahuje souhlas MF s veškerými půjčkami, které budou na jejím základě poskytnuty.

K výkonu práv a povinností v souvislosti se sjednáváním podmínek jednotlivých půjček a k uzavírání příslušných confirmací půjčky jsou zmocněny oprávněné osoby, za MF zaměstnanci ve funkci ředitele odboru a nižší, jejichž seznam MF neaktualizovalo vzhledem k tomu, že nepředpokládá další využití smlouvy. Mezi oprávněnými osobami jsou tak i osoby, které v současnosti nejsou u MF zaměstnány, příp. zastávají jiné pracovní pozice.

Smlouva byla využita v únoru a březnu 2010, kdy byly podepsány dvě confirmace půjčky a následně převedeny ČEB finanční prostředky v úhrnné výši 1 748 608 tis. Kč. **MF tyto půjčky poskytlo z finančních prostředků určených na úhradu schodku státního rozpočtu České republiky za rok 2009**, a v důsledku čehož porušilo ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 214/2009 Sb.¹⁴, v němž se stanoví: „*Účelem státního dluhopisového programu je úhrada části rozpočtovaného schodku státního rozpočtu České republiky na rok 2009.*“

Poskytnutí půjček pro ČEB nebylo obsahem zákona č. 487/2009 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2010, MF je nerozpočtovalo ve výdajových částech kapitol, jejichž je správcem. Poskytnutí půjček MF vykazalo v kapitole Státní dluh v položce rozpočtové skladby, která pro tento typ operací není

¹⁴ Zákon č. 214/2009 Sb., o státním dluhopisovém programu na úhradu části rozpočtovaného schodku státního rozpočtu České republiky na rok 2009 a o změně zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

určena. Souvislost mezi poskytováním půjček a řízením státního dluhu MF nevysvětlilo ani nedoložilo.

MF také v souvislosti s oběma půjčkami poskytnutými ČEB nedodrželo ustanovení § 30 zákona č. 563/1991 Sb., neboť inventurní soupis majetku vykazaného na příslušném účtu neobsahoval skutečnosti tak, aby bylo možno zjištěný majetek jednoznačně určit.

1.9 Plnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných u MF kontrolou NKÚ č. 01/34¹⁵ ve vztahu k ČEB

MF v letech 2007 až 2010 přestalo plnit jedno ze dvou opatření, která přijalo v reakci na kontrolu NKÚ č. 01/34, když ve státních závěrečných účtech České republiky za tyto roky neuvádělo konkrétní údaje o výši záruk státu za závazky ze splácení finančních zdrojů získaných ČEB a za závazky z ostatních operací ČEB na finančních trzích.

2. Česká exportní banka, a.s.

2.1 Plnění zákonem nebo jiným předpisem stanovených podmínek pro provozování podpořeného financování vývozu

V kontrolovaném období vlastnil stát vždy více než dvě třetiny akcií ČEB, které jsou na jméno a v zaknihované podobě. Stanovy ČEB obsahují náležitosti uvedené v ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 58/1995 Sb. V souladu s ustanovením § 6 odst. 14, resp. odst. 6 (od 4. září 2009) zákona č. 58/1995 Sb. vydala ČEB pro poskytování podpořeného financování všeobecné obchodní podmínky.

2.2 Zdroje pro podpořené financování vývozu

ČEB financuje své obchodní aktivity především z cizích zdrojů ve formě závazků vůči finančním institucím a nebankovním subjektům. Základním zdrojem financování jsou emise střednědobých a dlouhodobých dluhopisů, jejichž objem ke konci roku 2011 dosáhl v naběhlé hodnotě¹⁶ částky 57 484 mil. Kč (částky 46 852 mil. Kč ke konci roku 2010, částky 33 361 mil. Kč ke konci roku 2009). Zdrojovou základnu doplňuje ČEB přijatými úvěry ve formě pasivních depozitních obchodů, krátkodobých půjček na mezibankovním trhu a dlouhodobých půjček od úvěrových institucí. Ke konci roku 2011 jejich stav v naběhlé hodnotě činil 5 400 mil. Kč (6 049 mil. Kč ke konci roku 2010, 7 056 mil. Kč ke konci roku 2009). V roce 2010 začala ČEB využívat také půjčky od MF (stav ke konci roku 2010 v naběhlé hodnotě byl 1 830 mil. Kč).

V kontrolovaném období žádala ČEB v souladu s ustanovením § 8 odst. 4 zákona č. 58/1995 Sb. MF o souhlas k získání příslušných finančních zdrojů na kapitálových trzích a tento souhlas od MF vždy obdržela. ČEB obdržela i jednorázový souhlas ke všem půjčkám, které od MF obdrží na základě smlouvy o pravidlech a podmínkách pro poskytování půjček, která byla uzavřena na dobu neurčitou a dle níž mají být podmínky pro poskytnutí a čerpání jednotlivých půjček stanoveny v confirmaci konkrétní půjčky.

¹⁵ Kontrolní závěr byl zveřejněn v části 2/2002 *Věstníku NKÚ*.

¹⁶ Naběhlá hodnota je hodnota včetně naběhlých úroků, ážia či diskontu vypočtených metodou tzv. efektivní úrokové míry.

Úhrada splatných úroků a jistin dluhopisů vydaných ČEB v rámci EMTN programu probíhala v období let 2009 a 2010 řádně a včas ke stanoveným dnům dle emisních podmínek.

Do propočtu ztrát z provozování podpořeného financování vývozu byly náklady vztahující se jak k emisím dluhopisů v rámci EMTN programu, tak k úvěrům a půjčkám na mezibankovním trhu zahrnutý v souladu se zákonem č. 58/1995 Sb.

2.3 Státní záruky za závazky ČEB

ČEB informovala MF o stavu svých závazků, za které ručí stát v souladu s ustanovením § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 58/1995 Sb., ke konci každého čtvrtletí v příloze k žádosti o dotování ztrát z provozování podpořeného financování. Stavů těchto závazků ke konci roku 2009, 2010 a 2011 jsou uvedeny v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5 – Závazky ČEB, za které ručí stát (v tis. Kč)

Státní záruky	31. 12. 2009	31. 12. 2010	31. 12. 2011
Závazky vůči peněžním ústavům	7 056 085	6 049 417	5 400 027
Účty klientů	4 335 098	3 819 007	4 985 172
Vydané dluhopisy	33 361 075	46 852 093	58 568 936
Ostatní finanční závazky	1 578 826	2 070 270	3 120 570
Přísliby k přijetí úvěru	3 348 084	5 247 469	3 870 000
Státní záruky celkem	49 679 169	64 038 256	75 944 705

Zdroj: ČEB – přílohy čtvrtletní žádosti o dotování ztrát z provozování podpořeného financování; rozšířená hlavní kniha ČEB.

Mezi roky 2009 a 2011 vzrostl stav státních záruk za závazky ČEB o 53 %, což souvisí s vývojem její obchodní činnosti, především s růstem objemu poskytovaných úvěrů, jak vyplývá mj. i ze zveřejněných výročních zpráv.

2.4 Správnost postupu při provozování podpořeného financování vývozu

Správnost postupu ČEB při provozování podpořeného financování vývozu byla ověřována u devíti obchodních případů s úvěrovým rámcem 13 152 393 tis. Kč, které spadaly do období let 2005 až 2011 a které dosud nejsou ukončeny (datum konečné splatnosti úvěrů poskytnutých v těchto obchodních případech dosud nenastalo). Z kontroly vyplynulo, že u těchto obchodních případů byl žadatelem o podpořené financování jeden a týž vývozce v pěti případech, další vývozce ve třech případech.

Kromě dodržení zákona č. 58/1995 Sb. a náležitostí žádostí o podpořené financování bylo kontrolováno i dodržení stanov a vnitřních předpisů majících souvislost s provozováním podpořeného financování vývozu a vliv na dodržení obezřetnosti (závaznost vnitřních předpisů vyplývá ze zákona č. 21/1992 Sb. a z vyhlášky č. 123/2007 Sb.¹⁷). Stanovy jsou základním dokumentem ČEB jako akciové společnosti a banky. Musí obsahovat minimálně náležitosti dle ustanovení § 173 zákona č. 513/1991 Sb. a další zásadní povinnosti zejména ve vztahu k představenstvu

17 Vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.

a dozorčí radě ČEB vyplývající mimo jiné z ustanovení § 8 až 9 zákona č. 21/1992 Sb. a musí v nich být také uvedeno organizační zajištění řídicího a kontrolního systému.

Kontrola odhalila tyto nedostatky:

- Ve třech případech **ČEB uzavřela úvěrové smlouvy, do nichž nezpracovala všechny představenstvem a dozorčí radou schválené odkládací podmínky před prvním čerpáním úvěru.**
- Ve dvou případech **představenstvo změnilo již dozorčí radou odsouhlasené podmínky pro uzavření úvěrové smlouvy, aniž k tomu bylo oprávněno.**
- Ve čtyřech případech **ČEB umožnila čerpat úvěry, aniž byly odkládací podmínky před prvním čerpáním úvěru splněny, resp. umožnila čerpání na základě waiverů (zřeknutí se splnění podmínky), u kterých však nedoložila jejich schválení představenstvem a dozorčí radou. ČEB neměla v těchto případech účinně sjednáno zajištění, a proto nemělo být u úvěrů uvolněno jejich čerpání.**
- Ve dvou případech **ČEB nezajistila provázanost podmínek sjednaných v úvěrových a pojistných smlouvách.**
- V jednom případě **poskytla ČEB úvěr určený na nákup téměř 100% podílů ve dvou zahraničních společnostech, a to od vlastní mateřské společnosti dlužníka, i když tento úvěr neodpovídal definici ani základním parametrům povolených produktů ČEB a představenstvo ČEB nepředložilo tento případ k odsouhlasení dozorčí radě, přestože dlužník z úvěru byl členem ekonomicky spjaté skupiny a poskytnutí podpořeného financování vývozu v daném případě souhlasu dozorčí rady podléhalo.**
- V jednom případě **umožnila ČEB čerpat úvěr na základě žádostí o čerpání, v nichž nebylo doloženo poskytnutí reálného plnění vývozce dlužníkovi.**
- V jednom případě **ČEB nezabezpečila v průběhu realizace daného projektu provádění kontrol v takovém rozsahu a četnosti, v jakém byly schváleny představenstvem, resp. dozorčí radou.**

ČEB tak v devíti kontrolovaných obchodních případech neměla uvolnit čerpání úvěrů v úhrnné výši 8,2 mld. Kč z úvěrového rámce 13,2 mld. Kč. V šesti případech přitom nepostupovala obezřetně, čímž porušila ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb. a stanovy ČEB, neboť dlužníkům uvolnila čerpání úvěrů, které nemělo být umožněno, přičemž úhrnná výše takto uvolněných prostředků činila 4,2 mld. Kč, ve dvou případech nepostupovala v souladu se stanovami, když dlužníkům uvolnila čerpání úvěrů ve výši 3,8 mld. Kč a v jednom případě, kdy neměla úvěr poskytnout, protože nepatřil mezi povolené produkty ČEB, uvolnila čerpání úvěru ve výši 239 mil. Kč.

Z kontrolních zpráv externích společností, s nimiž ČEB v několika kontrolovaných případech uzavřela smlouvu, pak vyllynuly další nedostatky, např.:

- vývozce vrátil dlužníkovi z úvěru akontaci, kterou mu měl dlužník uhradit z vlastních prostředků,
- dlužník realizoval stavbu bez stavebního povolení,
- část finančních prostředků z úvěru byla použita v rozporu se schváleným účelem, resp. nebylo zjištěno, na co byly použity.

Dále bylo v kontrolních zprávách uvedeno, že v průběhu jednoho obchodního případu došlo ke zvýšení podílu subdodavatele se sídlem v tzv. daňovém ráji až na více než 40 % hodnoty celé smlouvy o vývozu. V takovémto případě vznikají pochybnosti, zda způsob fungování systému, kdy tak významné objemy poskytnutých prostředků inkasuje společnost z tzv. daňového ráje, naplňuje účel zákona č. 58/1995 Sb., tedy podporu vývozu českých společností.

Podíl obchodních případů na celkovém úvěrovém rámci poskytnutém ČEB v letech 2005 až 2011 (143 mld. Kč), v nichž byli žadateli o podpořené financování dva vývozci (z více než sta), kteří žádali o podpořené financování také v osmi kontrolovaných obchodních případech, činil v úhrnu 13,63 % (tj. 19,5 mld. Kč), u jednoho z nich pak činil podíl 8,17 % (tj. 11,7 mld. Kč), u druhého 5,46 % (tj. 7,8 mld. Kč). Při úvěrovém procesu ověřovaném u těchto osmi obchodních případů přitom docházelo opakovaně k zásadním pochybením ze strany ČEB. Rovněž v těchto případech není zřejmé, nakolik je poskytování tak významných objemů finančních prostředků omezenému počtu žadatelů (vývozců) podporou vývozu českých společností.

Přístup ČEB ke kontrolovaným obchodním případům svědčí o nedůslednosti při dodržování vnitřních předpisů a kontrolních postupů do nich zapracovaných, příp. o nevhodně nastaveném systému správy obchodních případů. Zjištění také vyvolávají pochybnost, zda v době, kdy se o obchodních případech rozhodovalo, příp. i v době následující, vykonávali členové představenstva ČEB svou působnost s péčí řádného hospodáře, jak jim ukládá ustanovení § 194 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb.

Z průběhu kontrolovaných obchodních případů vyplývá, že materiály k některým z nich nebyly dozorčí radě předkládány k odsouhlasení, ojedinele nebyly materiály předloženy ke schválení ani představenstvu, resp. nebyly orgány ČEB o vývoji obchodních případů dostatečně informovány.

Z vývoje kontrolovaných obchodních případů je zřejmé, že ČEB od roku 2011 zintenzivnila vlastní kontrolní činnost a ke kontrole v případě potřeby využila i služeb nezávislých kontrolních společností.

Současný stav sedmi z devíti kontrolovaných obchodních případů potvrzuje problémy dlužníků se splácením úvěrů, ČEB v těchto případech musela přistoupit k restrukturalizaci úvěrů. Dalším rizikem je i nebezpečí, že projekty nebudou dokončeny tak, aby ke splacení úvěrů mohlo dojít.

U šesti obchodních případů, kde ČEB nepostupovala obezřetně, hrozí riziko, že v případě nesplacení úvěrů dojde k odepření výplaty pojistného plnění, kterým byly úvěry zajištěny, tedy k úhradě pohledávek ČEB za dlužníky z úvěru.

2.5 Správnost výpočtu částky dotace na úhradu ztráty z provozování podpořené financování vývozu

Postup pro výpočet ztráty z provozování podpořené financování vývozu, který je stanoven v § 6 zákona č. 58/1995 Sb., konkretizovala ČEB ve vnitřním předpisu a pro účtování o financování s nárokem na dotaci určila samostatný účetní okruh (02).

Přehled o výši aktiv, pasiv a o některých vybraných ukazatelích v členění na jednotlivé účetní okruhy a za ČEB celkem podává tabulka č. 6.

Tabulka č. 6 – Provozní segmenty ČEB (v mil. Kč)

	2009			2010			2011		
	okruh 01	okruh 02	celkem	okruh 01	okruh 02	celkem	okruh 01	okruh 02	celkem
Úrokové výnosy	587	1 424	2 011	696	2 191	2 887	839	2 588	3 427
Úrokové náklady	-51	-2 118	-2 169	-29	-2 726	-2 755	-28	-2 822	-2 850
Ztráty ze snížení hodnoty úvěrů	-106	-70	-176	-173	3	-170	-266	-261	-527
Zisk před zdaněním	168	0	168	217	0	217	334	0	334
Daň z příjmů	-74	0	-74	-146	0	-146	-173	0	-173
Čistý zisk za účetní období	94	0	94	71	0	71	161	0	161
Úvěry a jiné pohledávky	5 473	37 737	43 210	4 383	55 473	59 856	2 959	66 853	69 812
Aktiva celkem	8 454	41 279	49 733	7 548	57 247	64 795	7 638	70 425	78 063
Finanční závazky v naběhlé hodnotě a zajištěné závazky	3 942	41 013	44 955	4 074	54 616	58 690	2 321	68 558	70 879
Závazky a vlastní kapitál celkem	8 197	41 536	49 733	9 325	55 470	64 795	7 715	70 348	78 063

Zdroj: výroční zpráva ČEB za rok 2010 a za rok 2011.

Pozn.: Náklady jsou v tabulce označeny minusem.

Dotace na úhradu ztrát požadovala ČEB od MF, když náklady okruhu 02 převažovaly nad výnosy v okruhu 02, tj. při vykázání ztráty v tomto okruhu. Přitom ČEB kvantifikovala dílčí ztráty, jejichž suma pak tvořila celkovou ztrátu za dané období.

ČEB do okruhu 02 v letech 2009 až 2011 účtovala vždy výnosy a náklady z úvěrových operací podpořeného financování vývozu a náklady a výnosy související se získáváním zdrojů pro podpořené financování. Kontrolou nebylo zjištěno, že by ČEB v kontrolovaném období účtovala v okruhu 02 o položkách, které do něj nepatřily.

Kontrolou účtování vybraných nákladů a výnosů v okruhu 02 bylo prokázáno, že ČEB tyto položky zahrnula do výpočtu částky dotace poskytované ze státního rozpočtu na úhradu ztráty z provozování podpořeného financování vývozu v souladu s ustanovením § 6 odst. 12, resp. odst. 4 zákona č. 58/1995 Sb.

2.6 Předkládání žádostí o dotování ztrát, přijetí zálohových plateb a jejich vyúčtování, finanční vypořádání poskytnuté dotace na úhradu ztrát za příslušný rok s MF

Při předkládání žádostí o dotace při sestavování státních rozpočtů pro roky 2009, 2010 a 2011 nepostupovala ČEB v souladu s ustanovením § 6 odst. 12, resp. odst. 4 zákona č. 58/1995 Sb., neboť nedodržela ustanovení § 7 odst. 1 vyhlášky č. 278/1998 Sb., neboť ke svým žádostem nepřiložila přehledy o výši závazků vyplývajících ze smluv o získávání finančních zdrojů uzavřených ke dni podání žádosti, přehledy o užití finančních zdrojů, o splacení poskytnutých finančních zdrojů a o předpokládané potřebě finančních zdrojů.

ČEB nedodržela ani ustanovení § 2 odst. 4 vyhlášky č. 165/2008 Sb., neboť žádost o poskytnutí dotace na úhradu ztrát vyplývajících z provozování podpořeného financování ze státního rozpočtu pro rozpočtový rok 2011 nezaslala MF do 30. dubna 2010, ale až o téměř tři měsíce později.

ČEB zasílala zálohové vyčíslení dotace na úhradu ztrát z provozování podpořeného financování vývozu MF formou žádostí. V žádostech o poskytnutí dotace na úhradu ztráty za 1. až 3. čtvrtletí 2009 a za 1. až 4. čtvrtletí 2009 však nepostupovala v souladu s ustanovením § 7 odst. 2 vyhlášky č. 278/1998 Sb., neboť v nich od MF nepožadovala poskytnutí dotace na úhradu ztráty na základě skutečností vykázaných v účetnictví ke konci příslušných čtvrtletí. **ČEB po předchozí dohodě s MF požadovala dotace nižší, a tak MF umožnila odsunout poskytnutí části dotace ve výši 134 848 tis. Kč do dalšího rozpočtového roku a části dotace ve výši 70 167 tis. Kč do jiného čtvrtletí v rámci jednoho rozpočtového roku.**

Finanční vypořádání vztahů se státním rozpočtem za roky 2009, 2010 a 2011 provedla ČEB v termínech stanovených vyhláškou č. 52/2008 Sb. Příslušné formuláře předložené MF za rok 2009, 2010 a 2011 však obsahovaly nesprávné údaje, což bylo dáno jednak snahou ČEB vyčíslit v nich svou pohledávku za státním rozpočtem, jednak nevhodností formuláře, v němž není předpokládáno poskytování dotací formou záloh, které navíc přecházejí z jednoho rozpočtového roku do rozpočtového roku následujícího.

2.7 Informace o podpořeném financování podávané ČEB Poslanecké sněmovně

ČEB předkládala informace o podpořeném financování za roky 2009 a 2010 po vyslovení souhlasu dozorčí rady v termínech a v rozsahu stanovených v § 6 zákona č. 58/1995 Sb.

2.8 Opatření k odstranění nedostatků zjištěných KA č. 01/34 a jejich plnění

Na základě vyhodnocení plnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 01/34, které ČEB uskutečnila k 30. listopadu 2002, a po ověření plnění některých z těchto opatření v obdobích následujících lze konstatovat, že ČEB svá opatření realizovala.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Ministerstvo financí rozpočtovalo v kapitole VPS na roky 2009, 2010 a 2011 výdajovou položku *Dotace na podporu exportu – Česká exportní banka, a.s.* na základě neúplných žádostí.

Ministerstvo financí se v roce 2009 dohodlo s ČEB na úpravě příslušné žádosti o dotování ztrát tak, že dotace ve výši 135 mil. Kč byla čerpána až z rozpočtu roku 2010, s odůvodněním, že částka rozpočtovaná pro rok 2009 byla nedostatečná již při sestavování rozpočtu pro rok 2009.

V rozhodnutích o poskytnutí dotace Ministerstvo financí nestanovilo jednoznačné a srozumitelné podmínky a plnění stanovených podmínek u ČEB nekontrolovalo.

Vzhledem k tomu, že náležitosti žádostí o souhlas k získání zdrojů pro podpořené financování nejsou zákonem č. 58/1995 upraveny, **obsahovaly souhlasy Ministerstva financí pouze základní údaje, tj. název věřitele a výši závazku ČEB.**

O zárukách za závazky státu v ČEB Ministerstvo financí v roce 2009 a 2010 neúčtovalo na podrozvahových účtech.

MF neuvádělo informace o výši státních záruk v příloze státního závěrečného účtu. Mezi roky 2009 a 2011 vzrostl stav státních záruk za závazky ČEB z 49,6 mld. Kč na 76 mld. Kč, tj. o 53 %.

Ministerstvo financí uzavřelo s ČEB smlouvu o pravidlech a podmínkách pro poskytování půjček na dobu neurčitou a bez stanovení limitů a na základě dvou confirmací jí poskytlo v roce 2010 půjčky v úhrnné výši 1,7 mld. Kč, k čemuž využilo finanční prostředky určené na úhradu části schodku státního rozpočtu za rok 2009 v rozporu s jejich účelem.

Česká exportní banka, a.s., nepřiložila k žádostem o dotace při sestavování státních rozpočtů pro roky 2009, 2010 a 2011 zákonem, resp. vyhláškou požadované přehledy. Ve dvou případech ČEB požadovala od Ministerstva financí dotaci v nižší částce, než v jaké byla vyčíslena, přičemž v jednom případě tak (po předchozí dohodě s MF) umožnila MF nepřekročit částku rozpočtovanou pro rok 2009. Formuláře pro vypořádání vztahů se státním rozpočtem za rok 2009, 2010 a 2011 nevyplňovala správně.

Česká exportní banka, a.s., při použití prostředků v rámci okruhu podpořené financování vývozu u devíti kontrolovaných obchodních případů neměla uvolnit čerpání úvěrů ve výši 8,2 mld. Kč z úvěrového rámce 13,2 mld. Kč, z toho pak v šesti případech nepostupovala obezřetně, neboť uvolnila čerpání úvěrů ve výši 4,2 mld. Kč, aniž byly splněny schválené odkládací podmínky před prvním čerpáním úvěru. V případě nesplnění těchto šesti úvěrů hrozí riziko odepření výplaty pojistného plnění, kterým by byly uhrazeny pohledávky ČEB za dlužníky z úvěru.

V dalších dvou případech ČEB neměla uvolnit dlužníkům čerpání úvěrů ve výši 3,8 mld. Kč, neboť úvěrové smlouvy, resp. dodatky, uzavřela za jiných podmínek, než které schválila dozorčí rada, čímž ČEB porušila své stanovy. V jednom případě, kdy uvolnila čerpání úvěru ve výši 239 mil. Kč, neměla úvěr poskytnout, protože nepatřil mezi povolené produkty ČEB.

Nedostatky zjištěné v oblasti poskytování úvěrů dokládají nedostatečnou informovanost dozorčí rady o procesu schvalování některých obchodních případů a dále upozorňují na příliš obecnou úpravu některých ustanovení zákona č. 58/1995 Sb., která může vést k obcházení účelu tohoto zákona.

Ze zjištěných nedostatků a skutečností vyplývá zejména potřeba důsledné kontroly České exportní banky, a.s., ze strany Ministerstva financí, a to jednak z pozice poskytovatele každoročních dotací ze státního rozpočtu, jednak z pozice rozhodujícího akcionáře při kontrole činnosti České exportní banky, a.s., při poskytování úvěrů.

11/18

Peněžní prostředky určené v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Severovýchod pro období 2007–2013* na rozvoj městských a venkovských oblastí

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/18. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ MVDr. Rudolf Němeček.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky na rozvoj regionálních center a na rozvoj měst a venkova v rámci prioritní osy 2 *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Severovýchod* v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami.

Kontrola byla prováděna v době od června 2011 do března 2012. Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod (dále také „RR SV“ nebo „Regionální rada SV“)

a vybraní příjemci podpory:

město Český Dub, město Hodkovice nad Mohelkou, město Jablonec nad Nisou, město Jablonné v Podještědí, město Jaroměř, obec Josefův Důl – okres Jablonec nad Nisou, město Kopidlno, obec Křižany, město Lázně Bohdaneč, město Lomnice nad Popelkou, město Tanvald, obec Vítězná.

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podaly RR SV, město Hodkovice nad Mohelkou, město Jaroměř, obec Křižany, město Lázně Bohdaneč a obec Vítězná, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání proti rozhodnutím o námitkách podaná RR SV, městem Hodkovice nad Mohelkou, městem Jaroměř, městem Lázně Bohdaneč a obcí Vítězná byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XVI. zasedání, konaném dne 27. srpna 2012,

schválilo usnesením č. 7/XVI/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

V programovém období 2007–2013 je v rámci cíle *Konvergence*¹ realizováno mj. celkem sedm regionálních operačních programů, které pokrývají celé území České republiky s výjimkou hlavního města Prahy. *Regionální operační program NUTS II² Severovýchod* (dále také „ROP SV“) je určen pro region soudržnosti Severovýchod, který je tvořen Libereckým, Královéhradeckým a Pardubickým krajem. Zaměřuje se na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu, podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu, přípravu menších podnikatelských ploch a objektů a zlepšování podmínek pro život v obcích a na venkově především prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury. ROP SV byl Evropskou komisí schválen dne 3. prosince 2007.

ROP SV je realizován prostřednictvím pěti prioritních os, které jsou dále členěny do dvou až tří oblastí podpory:

1. *Rozvoj dopravní infrastruktury,*
2. *Rozvoj městských a venkovských oblastí,*
3. *Cestovní ruch,*
4. *Rozvoj podnikatelského prostředí,*
5. *Technická pomoc.*

ROP SV je financován z prostředků *Evropského fondu pro regionální rozvoj* a z prostředků státního rozpočtu České republiky (dále také „SR“), konkrétně z kapitoly 317 – *Ministerstvo pro místní rozvoj*. Z prostředků Evropské unie (dále také „EU“) je pro ROP SV vyčleněno celkem 671,29 mil. € (cca 17 393 mil. Kč³).

Řídicím orgánem ROP SV je podle zákona č. 248/2000 Sb.⁴ Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod. RR SV se skládá ze tří orgánů, kterými jsou předseda RR SV, Úřad RR SV a Výbor RR SV, který je složen ze zástupců Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje. Úřad RR SV je výkonným orgánem a plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti RR SV, člení se na odbory a územní odbory realizace programu se sídlem v Liberci, Hradci Králové a Pardubicích.

Kontroly bylo podrobena financování projektů realizovaných v rámci prioritní osy 2 *Rozvoj městských a venkovských oblastí*, a to z oblasti podpory 2.2 *Rozvoj měst* a 2.3 *Rozvoj venkova*.⁵ Obě oblasti podpory jsou zaměřeny na regeneraci a revitalizaci tzv. brownfieldů, obnovu vybraných městských částí a objektů a na rozvoj infrastruktury v oblasti školství, vzdělávání, zdravotnictví a sociálních věcí.

1 Cíl *Konvergence* je jedním ze tří cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie pro programové období 2007–2013. Určen je k podpoře hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů a členských států.

2 NUTS – z francouzského *Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques* – klasifikace územních statistických jednotek. Tyto statistické územní jednotky EU jsou územní celky vytvořené pro statistické účely Evropského statistického úřadu a pro porovnání ekonomických ukazatelů členských zemí EU.

3 Pro přepočítání byl použit měsíční měnový kurz k 4. lednu 2012 převzatý z informačního systému *MSC2007* ve výši 25,91 CZK/EUR.

4 Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

5 Vzhledem k specifickému systému poskytování dotací formou integrovaných plánů rozvoje města a nízkému podílu dosud proplacených peněžních prostředků nebyly kontroly podrobena projekty realizované v rámci prioritní osy 2, oblasti podpory 2.1 *Rozvoj regionálních center*.

Oblast podpory 2.2 *Rozvoj měst* je určena pro města s 5 tisíci až 50 tisíci obyvateli, oblast podpory 2.3 *Rozvoj venkova* pro obce s 500 až 5 tisíci obyvateli. Na tyto oblasti podpory bylo k 31. prosinci 2011 alokováno celkem 188,99 mil. € (cca 4 897 mil. Kč³) z prostředků EU a SR.

V rámci kontrolní akce byly kontrolou NKÚ prověřeny vybrané činnosti RR SV související se zajištěním a výkonem funkce řídicího orgánu a 13 individuálních projektů realizovaných 12 příjemci dotace. Pět projektů bylo podpořeno z oblasti podpory 2.2 a osm projektů z oblasti podpory 2.3. Kontrole byly podrobeny projekty schválené v rámci ukončeného 2., 9. a 10. kola výzev vyhlášených k předkládání individuálních projektů.

Tabulka č. 1 – Objem peněžních prostředků poskytnutých na individuální projekty prověřené v rámci kontrolní akce (v Kč)

Zdroj financování	Prostředky kryté smlouvami o poskytnutí dotace	Prostředky proplacené příjemcům podpory
Prostředky EU	349 122 929	343 160 586
Prostředky SR	30 804 783	30 278 694
Celková dotace	379 927 712	373 439 280

Zdroj: smlouvy o poskytnutí dotace, výpisy z bankovních účtů.

Kontrolou provedenou u RR SV byly prověřeny činnosti spojené s organizací výzev, kontrolní a rozhodovací činnosti při hodnocení a výběru projektů, monitorování, financování projektů, kontrolní činnost, systém hlášení, evidování a šetření nesrovnalostí. U příjemců podpory byly kontrolou ověřeny činnosti související s realizací projektů, zejména výběr dodavatelů, realizace a naplnění cílů projektu, účetnictví, výkaznictví, udržitelnost a oblast publicity projektu.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Financování ROP SV

Peněžní prostředky na realizaci prioritní osy 2 ROP SV poskytuje Regionální radě SV Ministerstvo pro místní rozvoj rozhodnutím o poskytnutí dotace, a to vždy na příslušný rok. Poskytnutá dotace se stává součástí rozpočtu RR SV.

Celkový objem peněžních prostředků poskytnutých ze SR na předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z rozpočtu EU, byl stanoven ve výši 85 % způsobilých výdajů ROP SV, evropský podíl je tím plně předfinancován ze státního rozpočtu. Do září 2010 byl objem peněžních prostředků poskytnutých ze SR na část národního spolufinancování stanoven ve výši 7,5 % způsobilých výdajů ROP SV. Spoluúčast na financování regionálních operačních programů ze SR ve výši 7,5 % zrušila vláda České republiky svým usnesením ze dne 22. září 2010 č. 675, a to pro projekty schválené po 22. září 2010. U ROP SV tato změna neovlivnila financování projektů z oblasti podpory 2.2 a 2.3 vybraných v 2., 9. a 10. kole výzev, neboť tyto projekty byly Výborem RR SV schváleny do poloviny roku 2009.

Celková výše peněžních prostředků plánovaných na realizaci projektů prioritní osy 2 ROP SV uvedená ve finančním plánu zahrnuje příspěvek z EU, ze SR i podíl, který příjemci dotace spolufinancují z vlastních rozpočtů, tedy z rozpočtů obcí a měst.

Tabulka č. 2 – Přehled financování prioritní osy 2 ROP SV platný k 31. 12. 2010 (v mil. Kč)

Oblast podpory	Finanční plán	Prostředky kryté smlouvami o poskytnutí dotace		Prostředky proplacené příjemcům podpory
2.1	2 585	332	12,8 %*	113
2.2	2 717	3 229	118,8 %*	2 174
2.3	1 326	1 634	123,2 %*	1 022
Prioritní osa 2	6 628	5 195	78,4 %*	3 309

Zdroj: Výroční zpráva o realizaci ROP SV za rok 2010.

* Procentuální podíl prostředků krytých smlouvami o poskytnutí dotace ve vztahu k finančnímu plánu.

Pozn.: V tabulce byl použit měnový kurz 25,24 CZK/EUR.

Z tabulky č. 2 je zřejmé, že pro oblast podpory 2.2 a 2.3 schválil Výbor RR SV individuální projekty, jejichž celkový rozpočtovaný objem peněžních prostředků byl vyšší, než kolik činil schválený finanční plán na tyto oblasti podpory.

Na základě požadavku Regionální rady SV schválila Evropská komise ke dni 24. března 2011 změny finančního plánu ROP SV, kterými bylo mj. zajištěno pokrytí finančních závazků z již schválených smluv o poskytnutí dotace v oblasti podpory 2.2. Celkové pokrytí finančních závazků ze schválených smluv o poskytnutí dotace na oblast podpory 2.3 Regionální rada SV do doby ukončení kontroly NKÚ nevyřešila, avšak finanční plán na úrovni prioritní osy 2 nebyl přečerpán.

Aktualizovaný finanční plán prioritní osy 2 ROP SV platný ke dni 31. prosince 2011 je uveden v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3 – Přehled financování prioritní osy 2 ROP SV platný k 31. 12. 2011 (v mil. Kč)

Oblast podpory	Finanční plán	Prostředky kryté smlouvami o poskytnutí dotace		Prostředky proplacené příjemcům podpory
2.1	2 654	1 254	47,2 %*	361
2.2	3 536	3 152	89,1 %*	2 916
2.3	1 361	1 614	118,6 %*	1 399
Prioritní osa 2	7 551	6 020	79,7 %*	4 676

Zdroj: informační systém MSC2007 k 31. prosinci 2011.

* Procentuální podíl prostředků krytých smlouvami o poskytnutí dotace ve vztahu k finančnímu plánu.

Pozn.: V tabulce byl použit měnový kurz 25,91 CZK/EUR.

2. Stanovení cílů a monitorovacích indikátorů v rámci prioritní osy 2 ROP SV

Na úrovni prioritní osy 2 je pro ROP SV stanoven globální cíl „*zlepšit kvalitu života a veřejných služeb pro obyvatelstvo s důrazem na snižování regionálních disparit*“. V současné době neexistuje definice kvality života, která by byla všeobecně akceptovatelná, a tento pojem není blíže vymezen ani v rámci ROP SV. Globální cíl na úrovni prioritní osy 2 je tedy stanoven obecně a jeho naplňování je jen obtížně vyhodnotitelné. Pro jednotlivé oblasti podpory jsou již určeny konkrétnější specifické a operační cíle.

Pro hodnocení dosahování globálního cíle prioritní osy 2 byly dále v ROP SV nastaveny monitorovací indikátory výstupu a výsledku. Při definování těchto hlavních monitorovacích indikátorů v průběhu přípravy programového dokumentu ROP SV musela RR SV vycházet z platného národního číselníku indikátorů, který v té době obsahoval pouze omezené množství indikátorů. Jako hlavní a jediné monitorovací indikátory výstupu pak RR SV stanovila počty podpořených individuálních projektů bez ohledu na to, zda tyto projekty naplňují globální cíl prioritní osy 2.

RR SV vybrala pro financování a zavázala se poskytnout dotaci v celkové výši 35 501 798,41 Kč na projekty, které neměly stanoven žádný monitorovací indikátor výsledků, jenž by umožňoval vyhodnotit dosažení konkrétního cíle projektu a jeho podíl na naplnění cílů prioritní osy.

Po ukončení tří kol výzev vyhlášených pro oblasti podpory 2.2 a 2.3 naplňovaly schválené individuální projekty cílové hodnoty některých stanovených indikátorů pouze z menší části, a to přesto, že celková výše peněžních závazků z těchto projektů již překročila v té době schválený finanční plán. RR SV proto následně výrazně snížila plánované cílové hodnoty vybraných monitorovacích indikátorů, a to až na jednu třetinu původní plánované hodnoty, jak je uvedeno v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4 – Snížení cílových hodnot vybraných monitorovacích indikátorů prioritní osy 2 ROP SV

Kód národního číselníku	Indikátor	Cílová hodnota prioritní osy v roce 2015	
		stav do 21. 6. 2010	stav od 22. 6. 2010
Indikátor výstupu			
51 15 00	Počet podpořených projektů zaměřených na udržitelný rozvoj a zvyšující atraktivitu měst a velkoměst celkem	245	95
51 15 10	Počet podpořených projektů na rozvoj (zvyšující atraktivitu) krajských měst celkem	50	30
51 15 41	Počet projektů zvyšujících atraktivitu – ostatní města	195	65
51 21 00	Počet podpořených projektů na rozvoj venkovských oblastí (obcí) celkem	240	100
Indikátor výsledku			
65 20 00	Plocha revitalizovaných nevyužívaných nebo zanedbaných areálů (brownfields) celkem (v ha)	20	7,8

Zdroj: programový dokument ROP SV verze 1.0, programový dokument ROP SV verze 2.0.

Jedním z cílů stanovených pro oblast podpory 2.2 je regenerace a revitalizace městského prostředí. V systému monitorovacích indikátorů je tento záměr kvantifikován mj. hlavním indikátorem výsledků 65 11 00 – *Plocha regenerovaných a revitalizovaných objektů ve městech celkem*, který je v národním číselníku indikátorů i v metodických materiálech RR SV vymezen plochou rekonstruovaných, revitalizovaných a regenerovaných objektů občanské vybavenosti ve městech (obcích) nad 5 000 obyvatel s tím, že ho lze naplnit pouze v souvislosti se stavební rekonstrukcí. Přesto RR SV v rámci ROP SV podpořila také individuální projekty, ve kterých převažující podíl peněžních prostředků připadal na výstavbu nových objektů,

a zařadila cílové hodnoty těchto projektů do cílové hodnoty indikátoru 65 11 00. V důsledku této skutečnosti poskytovala RR SV Evropské komisi ve výročních zprávách o realizaci ROP SV nepřesné údaje o dosažené cílové hodnotě uvedeného hlavního monitorovacího indikátoru.

3. Informační opatření pro potenciální příjemce, žadatele, příjemce a veřejnost

Postupy pro schvalování prováděcího dokumentu ROP SV (dokument náleží do realizační a řídicí dokumentace ROP SV) a příručky pro žadatele a příjemce (dokument náleží do dokumentace opatření týkajících se publicity a informovanosti o ROP SV) nastavila RR SV operačním manuálem ROP SV. V souladu se stanoveným postupem schvaloval v průběhu realizace ROP SV aktualizace uvedených dokumentů předseda RR SV po projednání s místopředsedy nebo ředitel Úřadu RR SV. Výbor RR SV vždy pouze vzal schválenou aktualizaci dokumentů na vědomí na svém nejbližším zasedání.

Výbor RR SV tedy přenesl svoji pravomoc schvalovat jednotlivé verze realizační a řídicí dokumentace a opatření týkajících se informovanosti a publicity (tato pravomoc mu byla svěřena zákonem č. 248/2000 Sb.⁶) na předsedu RR SV, resp. ředitele Úřadu RR SV, přestože nebyl oprávněn tyto kompetence přenést na jiné osoby nebo orgány.

4. Posuzování, hodnocení a schvalování individuálních projektů

Administrativní kontrola zaregistrovaných individuálních projektů sestávala z kontroly splnění podmínek přijatelnosti a formálních náležitostí projektu a z hodnocení podle bodovacích kritérií vyhotovených pro každou oblast podpory.

Hodnocení technické kvality projektů, kterému byla v rámci celkového hodnocení přiřazena váha 40 %, prováděl v průběhu 2. a 9. kola výzev jeden externí expert jmenovaný předsedou RR SV. RR SV tak při hodnocení technické kvality projektů nedodržela tzv. pravidlo čtyř očí, to znamená, že projekty měly být hodnoceny dvěma na sobě nezávislými hodnotiteli. Pravidlo čtyř očí slouží k minimalizaci administrativních chyb a k objektivnímu hodnocení individuálních projektů. Za platnosti tohoto postupu hodnocení schválila RR SV k financování celkem 100 projektů s celkovou výší schválené dotace přes 3 000 mil. Kč.

V 10. kole výzev již hodnocení technické kvality projektů prováděli dva externí experti.

V rámci hodnocení projektů byla dále hodnocena potřeba a relevance projektu s nastavenou vahou 40 % z celkového hodnocení. Toto hodnocení prováděla externí expertní šestičlenná komise, jejíž členy jmenoval předseda RR SV. V souladu se stanoveným postupem přiděloval každý člen komise jednotlivým projektům body, neuváděl však žádné odůvodnění svého hodnocení. Hodnocení jednotlivých členů expertní komise je proto nepřezkoumatelné, přestože hodnocení potřeby a relevance tvoří významný podíl na celkovém hodnocení projektu.

Nejasnost a nejednotnost hodnocení individuálního projektu členy expertní komise dokládá například hodnocení potřeby a relevance projektu *Františkánský klášter Hostinné*. Žádost o dotaci na realizaci tohoto projektu byla podána v 2. i 10. kole výzev,

v 2. kole projekt obdržel 69,40 váženého bodu a byl neúspěšný, v 10. kole obdržel 85,79 váženého bodu a byl vybrán k realizaci, přestože se jeho obsah nezměnil.

5. Nedostatky zjištěné u příjemců podpory

Kontrolou NKÚ byly u příjemců podpory zjištěny případy nedodržení podmínek stanovených pro použití dotace, například:

- Projekt *Rekonstrukce bývalého kina v Jablonném v Podještědí na společenské centrum*

Město Jablonné v Podještědí zařadilo do způsobilých investičních výdajů projektu *Rekonstrukce bývalého kina v Jablonném v Podještědí na společenské centrum* výdaje vynaložené na zhotovení projektové dokumentace části rekonstrukce budovy bývalého kina, která nebyla součástí projektu. Tyto výdaje prokazatelně nemají přímou vazbu na projekt, nejsou nezbytné pro jeho realizaci, a jsou tedy dle přílohy č. 8 *Metodika způsobilých výdajů pro ROP SV* příručky pro žadatele a příjemce nezpůsobilými výdaji projektu. Použitím peněžních prostředků dotace ve výši 144 512,53 Kč na krytí úhrad těchto výdajů porušilo město Jablonné v Podještědí rozpočtovou kázeň ve smyslu zákona č. 250/2000 Sb.⁷

- Projekt *Výstavba hasičské zbrojnice – SDH Tanvald Šumburk*

Město Tanvald zařadilo do způsobilých investičních výdajů projektu *Výstavba hasičské zbrojnice – SDH Tanvald Šumburk* výdaje vynaložené na vyhotovení polohopisu a výškopisu, provedení inženýrsko-geologického průzkumu a měření radonu pro pozemek určený pro výstavbu požární stanice pro Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje, která sousedí s budovou hasičské zbrojnice, ale nebyla realizována v rámci projektu. Tyto výdaje prokazatelně nemají přímou vazbu na projekt, nejsou nezbytné pro jeho realizaci, a jsou tedy dle přílohy č. 8 *Metodika způsobilých výdajů pro ROP SV* příručky pro žadatele a příjemce nezpůsobilými výdaji projektu.

Použitím peněžních prostředků dotace ve výši 41 810,67 Kč na krytí úhrad těchto výdajů porušilo město Tanvald rozpočtovou kázeň ve smyslu zákona č. 250/2000 Sb.⁷

- Projekt *Rozvoj infrastruktury města Lázně Bohdaneč*

Město Lázně Bohdaneč nepostupovalo při zadávání veřejné zakázky na realizační dokumentaci stavby a dodavatele stavby projektu v souladu se zákonem o veřejných zakázkách⁸, neboť v zadávací dokumentaci nevymezilo 11 stavebních objektů soupisem stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr, ale pouze jednou položkou jako komplet. Výdaje vynaložené na práce sjednané v rozporu s podmínkami pro zadávání veřejných zakázek stanovenými smlouvou o poskytnutí dotace jsou nezpůsobilými výdaji projektu.

Z celkových nákladů na uvedených 11 stavebních objektů zahrnulo město Lázně Bohdaneč výdaje vynaložené na pět stavebních objektů do způsobilých výdajů projektu. Použitím peněžních prostředků dotace v celkové výši 4 415 962,52 Kč na krytí úhrad těchto výdajů porušilo město Lázně Bohdaneč rozpočtovou kázeň ve smyslu zákona č. 250/2000 Sb.⁷

⁷ Ustanovení § 22 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

⁸ Ustanovení § 44 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

– Projekt *Volnočasové aktivity obec Křižany*

V průběhu realizace projektu změnil dodavatel stavebních prací na základě požadavku obce Křižany materiál části zhotovovaného povrchu sportovního hřiště v části Žibřidice obce Křižany z polyuretanu na umělý trávnik a současně změnil podkladní vrstvu hřiště z gumové elastické podložky na vodopropustný asfalt. Při zadávání veřejné zakázky malého rozsahu na uvedené dodatečné práce nepostupovala obec Křižany v souladu s ustanoveními *Pokynů pro zadávání veřejných zakázek*, neboť zakázku zadala přímo jednomu dodavateli bez písemné výzvy alespoň třem dodavatelům k předložení nabídky. Výdaje vynaložené na práce a dodávky sjednané v rozporu s podmínkami pro zadávání veřejných zakázek stanovenými smlouvou o poskytnutí dotace jsou nezpůsobilými výdaji projektu.

Použitím peněžních prostředků dotace ve výši 1 432 611 Kč na krytí úhrad těchto výdajů porušila obec Křižany rozpočtovou kázeň ve smyslu zákona č. 250/2000 Sb.⁷

Změnu materiálu povrchu a podkladové vrstvy hřiště obec Křižany oznámila RR SV, která ji odsouhlasila. V žádosti o platbu však doložila vynaložení způsobilých výdajů mj. fakturou, v jejíž příloze je uveden původně plánovaný polyuretanový povrch a gumová elastická podložka na celé ploše sportovního hřiště. Přesto RR SV výdaje vynaložené na základě uvedené faktury uznala jako způsobilé a proplatila dotaci v požadované výši.

Při výběru dodavatelů pro uskutečňování projektů v rámci ROP SV byli příjemci podpory povinni postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb.⁹ Pro zadávání veřejných zakázek malého rozsahu stanovila RR SV v příručce pro žadatele a příjemce zvláštní podmínky přílohou č. 11 *Pokyny pro zadávání veřejných zakázek*, v nichž je mj. uvedeno: „Příjemce je při výběru všech dodavatelů, kteří v rámci projektu poskytují služby, dodávky a stavební práce, povinen postupovat v souladu s *Pokyny pro zadávání veřejných zakázek*. Při nedodržení těchto *Pokynů* budou výdaje vynaložené na základě takového výběrového řízení nezpůsobilé ...“ K dodržování postupů stanovených pro zadávání veřejných zakázek se příjemci podpory zavázali podpisem smlouvy o poskytnutí dotace. S ohledem na ustanovení smluv o poskytnutí dotace, na jejichž základě byly peněžní prostředky příjemcům poskytnuty, kvalifikoval NKÚ výše uvedené případy jako porušení rozpočtové kázně ve výši poskytnutých peněžních prostředků, které byly dotčeny zjištěným porušením sjednaných podmínek.

6. Kontrolní činnost RR SV

Kontrolní činnost v rámci ROP SV zajišťovala RR SV administrativními kontrolami a fyzickými kontrolami projektů na místě. RR SV ověřila v kontrolovaném období 2007–2011 administrativní kontrolou správnost připravované operace u každé podané zjednodušené žádosti o platbu. Základní požadavky na kontrolní mechanismy jsou stanoveny v nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (obecné nařízení)¹⁰ a v prováděcím nařízení Komise (ES) č. 1828/2006¹¹.

⁹ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹⁰ Ustanovení článku 60 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

¹¹ Ustanovení článku 13 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

RR SV při provádění kontroly neuvedla jako nedostatek například tyto skutečnosti:

- obec Křižany v žádosti o platbu uplatnila výdaje za jiné práce, než které byly provedeny, a nedodržela stanovený postup pro zadávání zakázek malého rozsahu, RR SV příjemci podpory poskytla na krytí nezpůsobilých výdajů dotaci ve výši 1 432 611 Kč,
- město Jablonné v Podještědí a město Tanvald uplatnily výdaje věcně nesouvisející s předmětem projektů jako způsobilé výdaje, RR SV příjemcům podpory poskytla na krytí nezpůsobilých výdajů dotaci v celkové výši 186 323,20 Kč,
- město Lázně Bohdaneč nepostupovalo při zadávání veřejné zakázky v souladu se zákonem o veřejných zakázkách, RR SV příjemci podpory poskytla na krytí nezpůsobilých výdajů dotaci ve výši 4 415 962,52 Kč.

V případech prověřovaných NKÚ Regionální rada SV neprovedla řádně kontroly ve smyslu právních předpisů EU, neoprávněně poskytla příjemcům podpory na krytí nezpůsobilých výdajů dotace v celkové výši 27 440 084,70 Kč, a porušila tak rozpočtovou kázeň ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb.¹² Z tohoto objemu neoprávněně proplacených dotací představuje částka 25 215 212,96 Kč peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtu EU. Příjemci podpory a RR SV se nesprávným použitím těchto peněžních prostředků dopustili nesrovnalosti ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006¹³.

7. Nesrovnalosti a odvody za porušení rozpočtové kázně

Jako řídicí orgán ROP SV je Regionální rada SV nejen poskytovatelem peněžních prostředků a orgánem, který je odpovědný za kontrolu, ale rozhoduje i o odvodu a penále za porušení rozpočtové kázně ze strany příjemců podpory.

RR SV v uzavřených smlouvách o poskytnutí dotace nevyužila možnost odstupňovat výši odvodu z titulu porušení rozpočtové kázně podle významnosti porušených podmínek. Ve smlouvách o poskytnutí dotace stanovila: „*Porušením rozpočtové kázně je každé neoprávněné použití nebo zadržetí finančních prostředků z rozpočtu poskytovatele. Neoprávněným použitím peněžních prostředků je jejich použití, kterým byla porušena povinnost stanovená zákonem nebo smlouvou o poskytnutí dotace ...*“

V případě porušení rozpočtové kázně příjemcem podpory postupuje RR SV podle pravidel nastavených Výborem RR SV. Vyměří příjemci odvod a následně penále za porušení rozpočtové kázně; pokud příjemce stanovený odvod včas zaplatí a zajistí nápravu zjištěného pochybení, Výbor RR SV na žádost příjemce podpory penále promine¹⁴. K datu 31. ledna 2012 neprominul Výbor RR SV penále pouze ve dvou případech, kdy příjemce podpory o jeho prominutí nepožádal.

RR SV řešila k datu 31. ledna 2012 celkem 48 nesrovnalostí týkajících se oblastí podpory 2.2 a 2.3, z toho 42 nesrovnalostí v celkové výši cca 318 mil. Kč bylo Regionální radou SV potvrzeno jako opodstatněných.

¹² Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹³ Ustanovení článku 2 odst. 7 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

¹⁴ Ustanovení § 22 odst. 12 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky čerpané v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Severovýchod pro období 2007–2013* na rozvoj městských a venkovských oblastí. Kontrolou NKÚ byly prověřeny vybrané činnosti RR SV související se zajištěním a výkonem funkce řídicího orgánu a 13 individuálních projektů, na jejichž realizaci byly 12 příjemcům podpory poskytnuty dotace v celkové výši 373 439 280 Kč.

Globální cíl „*zlepšit kvalitu života a veřejných služeb pro obyvatelstvo s důrazem na snižování regionálních disparit*“ stanovený na úrovni prioritní osy 2 ROP SV je značně obecný a jeho naplňování je obtížně vyhodnotitelné. Pro jednotlivé oblasti podpory jsou dále určeny konkrétnější specifické a operační cíle.

Pro hodnocení dosažení uvedeného globálního cíle byly dále v rámci ROP SV nastaveny monitorovací indikátory výstupu a výsledku. Při definování těchto hlavních monitorovacích indikátorů v průběhu přípravy programového dokumentu ROP SV musela RR SV vycházet z platného národního číselníku indikátorů, který v té době obsahoval pouze omezené množství indikátorů. Jako hlavní a jediné monitorovací indikátory výstupu RR SV stanovila počty podpořených individuálních projektů. Tyto indikátory však nevypovídají o účinnosti poskytované podpory ve vztahu ke stanovenému globálnímu cíli prioritní osy 2. RR SV vybrala pro financování i projekty, u nichž nebyl stanoven žádný indikátor výsledku, a jejich realizací měl být naplněn pouze jeden indikátor výstupu s plánovanou hodnotou jeden podpořený projekt.

Po ukončení tří kol výzev vyhlášených pro příslušné oblasti podpory naplňovaly schválené individuální projekty cílové hodnoty některých stanovených indikátorů pouze z menší části, a to přesto, že celková výše peněžních závazků z těchto projektů již překročila v té době schválený finanční plán. RR SV následně výrazně snížila plánované cílové hodnoty vybraných monitorovacích indikátorů, a to až na jednu třetinu původně plánované hodnoty.

Hodnocení technické kvality projektů v rámci administrativní kontroly zaregistrovaných projektů prováděl v 2. a 9. kole výzev jeden externí expert. RR SV tak při hodnocení technické kvality projektů nedodržela tzv. „pravidlo čtyř očí“. Od roku 2009 již hodnocení technické kvality projektů prováděli dva externí experti.

Kontrolou NKÚ byly u příjemců podpory zjištěny případy nedodržení podmínek stanovených pro použití dotace, a to v oblasti zadávání veřejných zakázek a neoprávněného zařazení nezpůsobilých výdajů do žádostí o platbu. Příjemci podpory tak v některých případech porušili rozpočtovou kázeň ve smyslu zákona č. 250/2000 Sb.⁷ v celkové výši 27 440 085 Kč. NKÚ oznámil údaje, které mají vztah ke správě daní, příslušnému správci daně, tj. v těchto případech Regionální radě SV.

RR SV v uzavřených smlouvách o poskytnutí dotace nevyužila možnost odstupňovat výši odvodu z titulu porušení rozpočtové kázně podle významnosti porušených podmínek. S ohledem na ustanovení smluv o poskytnutí dotace, na jejichž základě byly peněžní prostředky příjemcům poskytnuty, kvalifikoval NKÚ výše uvedené případy (viz kapitola 5) jako porušení rozpočtové kázně ve výši poskytnutých peněžních prostředků, které byly dotčeny zjištěným porušením sjednaných podmínek.

RR SV ověřila v kontrolovaném období administrativní kontrolou každou žádost o platbu. Nedostatky zjištěné kontrolou NKÚ však RR SV neuvedla jako nedostatky, neoprávněně poskytla příjemcům podpory dotace na krytí nezpůsobilých výdajů, a porušila tak rozpočtovou kázeň ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb.¹² v celkové výši 27 440 085 Kč. NKÚ oznámil údaje, které mají vztah ke správě daní, příslušnému správci daní, tj. v tomto případě příslušnému finančnímu úřadu.

Z neoprávněně proplacené dotace představuje částka 25 215 213 Kč peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtu EU. Příjemci podpory a RR SV se nesprávným použitím těchto peněžních prostředků dopustili nesrovnalosti ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006¹³.

11/19

Peněžní prostředky určené v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihozápad pro období 2007–2013* na stabilizaci a rozvoj měst a obcí

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/19. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Pavel Hrnčíř.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky na stabilizaci a rozvoj měst a obcí v rámci prioritní osy 2 *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihozápad* v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2011, v případě věcných souvislostí též období předcházející a následné.

Kontrola byla prováděna v době od června 2011 do března 2012.

Kontrolované osoby:

Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad,
statutární město České Budějovice,
statutární město Plzeň,
město Třeboň,
město Jindřichův Hradec,
město Dobřany,
město Sušice,
obec Boršov nad Vltavou.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podaly Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad, město Třeboň a obec Boršov nad Vltavou, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání proti rozhodnutím o námitkách, která podaly Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad a obec Boršov nad Vltavou, byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XIII. zasedání, konaném dne 25. června 2012,

schválilo usnesením č. 5/XIII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Regionální operační program regionu soudržnosti Jihozápad pro období 2007–2013 (dále též „ROP JZ“) je jedním ze sedmi regionálních operačních programů určených pro celé území ČR s výjimkou hlavního města Prahy. Podporuje dotacemi z *Evropského fondu pro regionální rozvoj* (dále jen „ERDF“)¹ v regionu NUTS II² Jihozápad projekty v oblastech dopravy, školství, zdravotnictví, sociálních služeb a cestovního ruchu. Pro ROP JZ bylo vyčleněno v letech 2007–2013 subjektům jak veřejného tak soukromého sektoru 18,4 mld. Kč. Hlavním cílem ROP JZ je zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivity regionu v zájmu zvyšování kvality života jeho obyvatel.

ROP JZ byl schválen Evropskou komisí dne 3. prosince 2007. Řídí jej na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, regionální rada (dále též „RR JZ“). Statutárním orgánem je předseda regionální rady. Výběr projektů, kterým je poskytnuta dotace, schvaluje Výbor RR JZ složený z 8 zástupců Jihočeského kraje a 8 zástupců Plzeňského kraje. Výkonným orgánem RR JZ je Úřad Regionální rady regionu soudržnosti Jihozápad (dále též „úřad RR“).

ROP JZ obsahuje čtyři prioritní osy rozdělující operační program na logické celky, ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpory, které vymezují typy projektů, které mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny. Systém finančních toků prostředků z rozpočtu EU u ROP JZ je založen na principu financování žádostí o platbu z prostředků RR JZ, které získává z rozpočtu EU a ze státního rozpočtu prostřednictvím kapitoly 317 – *Ministerstvo pro místní rozvoj*, popř. z rozpočtů krajů. Ministerstvo pro místní rozvoj (dále též „MMR“) vydalo na programové období 2007–2013 rámcové rozhodnutí o poskytování dotací na částku 674,3 mil. EUR pro ROP JZ. Pro příslušný kalendářní rok pak vydává MMR rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Platby příjemcům probíhají formou ex-post plateb. Příjemce na základě uskutečněných výdajů podává žádost o proplacení prostředků z rozpočtu RR JZ odpovídající evropskému i národnímu podílu. V případě kontrolovaných příjemců byl příspěvek na jednotlivé projekty stanoven zpravidla ve výši 92,5 % způsobilých výdajů projektu, z toho 85 % byl příspěvek EU a 7,5 % prostředky státního rozpočtu.

Předmětem kontroly byla prioritní osa 2 – *Stabilizace a rozvoj měst a obcí*. Celková alokace podpory pro prioritní osu 2 činí 241 265 897 EUR, z toho národní zdroje představují 36 189 885 EUR a příspěvek EU činí 205 076 012 EUR.

V tabulce č. 1 je uveden finanční plán prioritní osy 2 ROP JZ na období 2007–2013 v členění na jednotlivé oblasti podpory.

1 ERDF – z anglického *European Regional Development Fund*.

2 NUTS – z francouzského *Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques* – klasifikace územních statistických jednotek. Tyto statistické územní jednotky EU jsou územní celky vytvořené pro statistické účely Evropského statistického úřadu a pro porovnání ekonomických ukazatelů členských zemí EU.

Tabulka č. 1 – Finanční plán ROP JZ v období 2007–2013 – prioritní osa 2

Oblast podpory	Příspěvek EU (v EUR)	Podíl oblasti na alokaci osy (v %)
2.1 – Integrované projekty rozvojových center	41 082 878	20,03
2.2 – Rozvojové projekty spádových center	34 770 500	16,96
2.3 – Revitalizace částí měst a obcí	20 862 300	10,17
2.4 – Rozvoj infrastruktury základního, středního a vyššího odborného školství	36 453 897	17,78
2.5 – Rozvoj infrastruktury pro sociální integraci	25 413 551	12,39
2.6 – Rozvoj zdravotnické péče	46 492 886	22,67
Celkem	205 076 012	100

Zdroj: prováděcí dokument ROP JZ k 16. červnu 2007, revize č. 4 ke dni 6. června 2011.

Ke kontrole bylo vybráno deset projektů, devět projektů bylo kontrolováno u sedmi příjemců a jeden projekt u RR JZ. Z toho administrace dvou projektů byla úřadem RR pozastavena.

Kontrolou byla prověřena činnost RR JZ jako správce programu. Kontrola byla zaměřena zejména na stanovení monitorovacích indikátorů a monitoring v rámci prioritní osy 2, informační a propagační opatření, posuzování, hodnocení a schvalování projektů, kontrolní činnost, financování projektů a systém hlášení, evidování a šetření nesrovnalostí.

U příjemců byl kontrolou ověřen postup při výběru dodavatelů projektu, činnosti související s realizací projektu, naplňování jeho cílů, výkaznictví a účetnictví a publicita projektu.

Kontrolou byly prověřeny výdaje k 31. prosinci 2011 v celkové výši 445 829 468,79 Kč, z toho 409 681 133,30 Kč bylo hrazeno z ERDF a 36 148 335,49 Kč ze státního rozpočtu. Přehled o dotacích přiznaných a proplacených příjemcům je uveden v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Kontrola vzorku projektů – objem kontrolovaných prostředků (v Kč)

Zdroj financování	Prostředky kryté smlouvami o poskytnutí dotace	Výdaje požadované k proplacení	Prostředky proplacené příjemcům dotace ³
ERDF	428 921 270,27	409 681 133,30	305 792 827,98
Státní rozpočet	37 845 994,43	36 148 335,49	26 981 720,08
Dotace celkem	466 767 264,70	445 829 468,79	332 774 548,06

Zdroj: smlouvy o podmínkách poskytnutí dotace z Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad.

3 Ke dni ukončení kontroly nebyly proplaceny projekty statutárního města České Budějovice: *Rekonstrukce veřejných prostranství a ploch komunikací v oblasti 28. října, K. Weisse, Skuherského, Kostelní, Baarova, Nerudova a Regenerace části panelového sídliště Máj-jihní část* z důvodu jejich pozastavení úřadem RR.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Cíle, monitorovací indikátory a monitoring v rámci prioritní osy 2 ROP JZ

Cílem prioritní osy 2 – *Stabilizace a rozvoj měst a obcí* je budování zdravotní, sociální a vzdělávací infrastruktury, příprava rozvojových území pro podnikání a služby, revitalizace center měst, památkových zón, zanedbaných areálů a ploch, výstavba a rekonstrukce místních komunikací, výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturní a komunitní život, objektů sociální a vzdělávací infrastruktury, zařízení předškolní a mimoškolní péče o děti, vybavení zdravotnických zařízení, využití moderních léčebných technologií, výstavba, rekonstrukce, modernizace a vybavení zařízení péče o seniory apod.

Kontrola byly podrobeny projekty spadající do následujících oblastí podpory (v rámci prioritní osy 2):

- **Oblast 2.1 – Integrované projekty rozvojových center** – pro města nad 50 000 obyvatel. Mezi konkrétní podporované aktivity patří sanace a revitalizace zanedbaných areálů, objektů a ploch v sídlech, revitalizace center měst a památkových chráněných objektů a území, příprava rozvojových území pro podnikání a služby, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu a volný čas, výstavba, rekonstrukce a modernizace objektů vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury, místních komunikací, modernizace a rozvoj sítě městské hromadné dopravy.
- **Oblast 2.2 – Rozvojové projekty spádových center** – pro sídla s 5 000 až 49 999 obyvateli. Podporovány jsou projekty zaměřené na sanace a revitalizace zanedbaných areálů, objektů a ploch v sídlech, stavební obnovu a dostavbu veřejných prostranství, revitalizaci center obcí a památkově chráněných objektů a území, výstavbu, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu a volný čas, úpravy veřejných prostranství a úpravy objektů občanské vybavenosti pro zdravotně postižené.
- **Oblast 2.3 – Revitalizace částí měst a obcí** – pro sídla s 500 až 4 999 obyvateli. Podporovány jsou projekty se stejným zaměřením jako u oblasti podpory 2.2.

Indikátory slouží pro monitorování průběhu a výsledku realizace projektů, oblastí podpory prioritních os a programů vzhledem ke stanoveným cílům. Žadatel o finanční podporu je povinen v rámci žádosti o podporu doložit monitorovací ukazatele projektu a zejména uvést kvantifikaci vybraných indikátorů, které mají vazbu na indikátory stanovené v rámci dané oblasti podpory v prováděcím dokumentu. Monitorovací ukazatele projektu jsou následně uvedeny ve smlouvě o poskytnutí dotace a mají klíčový význam při hodnocení realizace projektu. Plnění indikátorů se vykazuje v monitorovacích zprávách. **NKÚ zjistil v jednom případě duplicitní stanovení indikátorů příjemcem podpory; tato duplicita vznikla z důvodu nejasně vymezených definic indikátorů ve 2. a 3. výzvě ROP JZ.**

Monitorovací systém ROP JZ zajišťuje aktuální informace v adekvátní podobě a rozsahu, integritu dat a kompletní data za program. Existují tři úrovně monitorovacího systému: MSC 2007, MONIT7+ a Benefit7. MSC 2007 (monitorovací systém

Central 2007) je informační systém na řídicí úrovni používaný národním orgánem pro koordinaci, MMR a řídicím orgánem operačního programu. MONIT7+ je informační systém, který slouží k administraci žádostí, k monitorování a kontrolám průběhu realizace jednotlivých projektů. Benefit7 je používán pro elektronické podání žádosti. **NKÚ zjistil méně významné nedostatky při kontrole dat v informačním systému MONIT7+ týkající se nesouladu mezi termíny skutečného provedení a termíny uvedenými v informačním systému MONIT7+.**

2. Informační opatření pro potenciální příjemce, žadatele, příjemce a veřejnost

Potenciální příjemci podpory a veřejnost jsou informováni prostřednictvím webových stránek RR JZ, které obsahují komplexní údaje a dokumenty týkající se ROP JZ. Dále RR JZ vydává tištěný informační zpravodaj a pořádá odborné semináře.

Jednotlivé výzvy k předkládání individuálních projektů vyhlašuje RR JZ. Výzvy jsou schvalovány Výborem Regionální rady a administrovány úřadem RR. Před vyhlášením výzvy definuje úřad RR jednotný postup pro předkládání žádostí o podporu. Poskytuje informace v souladu s požadavky právních předpisů EU, přinejmenším oznámí kritéria výběru projektů, které budou financovány.

NKÚ prověřil schválené projekty přihlášené v rámci vyhlášené 2., 3. a 4. výzvy. RR JZ vyhlásila dne 17. prosince 2007 výzvu č. 2. **V této výzvě RR JZ nenastavila eliminační hranice v rámci věcného hodnocení pro projekty, které mohou být podpořeny. RR JZ tak neposkytla žadatelům jasná a podrobná kritéria, která je třeba dodržet, aby bylo možné získat finanční prostředky z ROP JZ. Nedostatek RR JZ odstranila až ve výzvě č. 3.**

3. Posuzování, hodnocení a schvalování projektů

Pravomoc spojená s výběrem projektů v regionu soudržnosti Jihozápad je ze zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, jednoznačně delegována na RR JZ.

Proces hodnocení projektů ROP JZ zahrnuje celkem 3 stupně hodnocení, v jejichž rámci hodnotitelé využívají několik základních kategorií kritérií.

Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006⁴ stanoví vymezení funkcí subjektů zapojených do řízení a kontroly, rozdělení funkcí v rámci každého subjektu a dodržování zásady oddělení funkcí mezi subjekty zajišťujícími řídicí a kontrolní systémy operačních programů zavedené členskými státy. Je v něm uvedeno, že hodnocení projektů v rámci administrace žádosti o podporu provádějí dva projektoví manažeři nezávisle na sobě, aby bylo zajištěno dodržení pravidla „kontroly čtyřma očima“. Hodnocení u kontrolovaných projektů od 17. března 2008 do 6. dubna 2010 bylo prováděno na základě interního sdělení ředitele úřadu RR k hodnocení projektů. Dle něho měli dva nezávislí hodnotitelé povoleno vzájemně konzultovat své výsledky a hodnocení projektů. V předmětném období hodnotili vybrané projekty ve všech stupních kontroly naprosto shodně, shodovali se v počtu přidělených bodů i v komentářích. Obsah záznamů o hodnocení dokládá, že hodnocení nebylo prováděno nezávisle na sobě,

⁴ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

ale společně. **Postup RR JZ při hodnocení projektů v uvedeném období byl v rozporu s výše uvedeným ustanovením právního předpisu EU^{4,5} i vlastními vnitřními předpisy.**

4. Kontrolní činnost RR JZ před proplacením dotace příjemcům

Kontrola hospodaření s veřejnými prostředky v rámci ROP JZ je zabezpečována prostřednictvím finanční kontroly⁶, která je součástí systému finančního řízení. RR JZ má v rámci finanční kontroly prověřovat dodržování právních předpisů, zajištění ochrany veřejných prostředků proti rizikům, nesrovnalostem nebo jiným nedostatkům a odhalovat nevhodné, neúčelné a neefektivní nakládání s veřejnými prostředky. Jejím cílem je řízení a provádění ROP JZ takovým způsobem, aby byly všechny operace vybírány pro financování řádně podle kritérií ROP JZ a aby po celou dobu provádění byly v souladu s příslušnými předpisy EU^{4,5} a vnitrostátními předpisy^{6,7}.

Kontrolní činnost RR JZ zahrnuje administrativní kontrolu a fyzickou kontrolu „na místě“. Kontrola se provádí jako předběžná (ex-ante), průběžná (interim) a následná (ex-post) Administrativní část kontroly ex-ante RR JZ provedla u všech registrovaných projektů v rámci procesu administrace. Administrativní kontrolu interim provádějí finanční manažeři u všech projektů s předloženou etapovou/závěrečnou monitorovací zprávou se žádostí o platbu. Fyzická kontrola na místě je prováděna min. jedenkrát u každého projektu v době jeho udržitelnosti.

NKÚ zjistil nedostatečné zaměření kontrol na problematiku zadávání víceprací. V rámci kontroly pověřenými pracovníci sice vyplňují kontrolní listy upravující kontrolu zadávání veřejných zakázek, avšak bez zahrnutí problematiky víceprací.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že RR JZ nedůsledně prováděla kontrolní činnost u příjemců dotací:

- U projektu **Sanace a revitalizace areálu bývalých kasáren v Třeboni pro potřeby veřejné správy** RR JZ uhradila příjemci dotace 92,5 % výdajů na zpracování projektové dokumentace a výkon inženýrské činnosti na sanaci a revitalizaci administrativní budovy, která nebyla součástí projektu. Celková výše neoprávněně vyplacené dotace činila 785 402,70 Kč. Proplacení nezpůsobilých výdajů zjistili až kontroloři z útvaru interního auditu a nesrovnalostí úřadu RR v rámci auditu uvedeného projektu. RR JZ převedla finanční prostředky ve výši odvodu za porušení rozpočtové kázně a penále na účty Ministerstva financí a Ministerstva pro místní rozvoj. RR JZ nezjistila, že zájemci o veřejnou zakázku (dále též „VZ“), kteří neprokázali splnění kvalifikace v požadovaném rozsahu, nebyli zadavatelem VZ vyloučení z účasti na zadávacím řízení, že hodnotící komise nese-psala o svém jednání písemný protokol, ani nezjistila, že zadavatel nedodržel při zadávání VZ

5 Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

6 Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

7 Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

na stavební práce zásadu transparentnosti, neboť po omezení počtu zájemců o VZ provedeném náhodným výběrem losováním nedoručil písemné rozhodnutí o vyloučení nevylosovaných zájemců z účasti na zadávacím řízení.

- U projektu **Modernizace a přístavba plaveckého bazénu v Jindřichově Hradci** RR JZ nezjistila v rámci administrativní kontroly, že hodnotící komise nesepsala o svém jednání písemný protokol.
- U projektu **Úpravy veřejných prostranství v části obce Zahorčice a Jamné** RR JZ nezjistila v rámci administrativní kontroly, že zadavatel obec Boršov nad Vltavou nedodržel při zadávání VZ na stavební práce zásadu transparentnosti, neboť po omezení počtu zájemců o VZ provedeném náhodným výběrem losováním nedoručil písemné rozhodnutí o vyloučení nevylosovaných zájemců z účasti v zadávacím řízení, že hodnotící komise nesepsala o svém jednání písemný protokol, že zadavatel VZ nepostupoval v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb.⁷ a pravidly pro zadávání VZ stanovenými v příručce pro příjemce (dále též „PPP“)⁸, neboť nezadal vícepráce v celkové výši 1 811 830,49 Kč bez DPH (7 % z ceny původní VZ) související s původní VZ dle zákona o veřejných zakázkách nebo způsobem stanoveným v PPP. Příjemce dotace porušil podmínky smlouvy o poskytnutí dotace, když nedokončil fyzickou realizaci projektu ve stanoveném termínu (kolaudační rozhodnutí o 1,5 měsíce později). RR JZ neoprávněně poskytla příjemci dotace (obci Boršov nad Vltavou) finanční prostředky ve výši 30 518 048,54 Kč, přestože příjemce dotace porušil podmínky této smlouvy. RR JZ svým jednáním připustila vznik nesrovnalostí ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006⁴ ve výši 28 043 612,17 Kč.
- U projektu **Dobřany – rekonstrukce náměstí T.G.M.** RR JZ nezjistila v rámci administrativní kontroly, že příjemce dotace požadoval k proplacení v žádosti o platbu i výdaje na pořízení stejnopisů zadávací dokumentace, přestože tyto náklady již uhradili zájemci o veřejnou zakázku. RR JZ neoprávněně uhradila nezpůsobilé výdaje za pořízení stejnopisů zadávací dokumentace ve výši 128 000 Kč, čímž se dopustila porušení rozpočtové kázně. Svým jednáním se dopustila nesrovnalosti ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006⁴ ve výši 89 472 Kč. Proplacení nezpůsobilých výdajů zjistil úřad RR až v rámci kontroly před závěrečnou platbou. Na základě zjištění této nesrovnalosti RR JZ uložila městu odvod a penále za porušení rozpočtové kázně, které město uhradilo.

5. Nedostatky zjištěné u příjemců v oblasti věcné realizace

Město Třeboň požadovalo proplacení výdajů na zpracování projektové dokumentace a výkon inženýrské činnosti na sanaci a revitalizaci administrativní budovy, která nebyla součástí projektu. Celková výše nezpůsobilých výdajů požadovaných k proplacení činila 785 402,70 Kč. Finanční prostředky ve výši odvodu za porušení rozpočtové kázně a penále následně město odvedlo na účet RR JZ. Kontrolou NKÚ byly zjištěny nedostatky při dodržování zákona o veřejných zakázkách. Uvedená pochybení neměla vliv na výběr ekonomicky nejvýhodnější nabídky. Město nepostupovalo v souladu s příručkou pro příjemce⁸, když nedodrželo termín pro předložení monitorovací zprávy o zajištění udržitelnosti projektu.

Město Jindřichův Hradec nepostupovalo důsledně v souladu se zákonem o veřejných zakázkách. Zjištěné nedostatky však neměly vliv na výběr ekonomicky nejvýhodnější nabídky.

Statutární město České Budějovice se dopustilo porušení zákona o veřejných zakázkách nedodržením zásady transparentnosti při zadávání VZ. Po omezení počtu zájemců o VZ provedeném náhodným výběrem losováním nerozhodlo o vyloučení nevylosovaných zájemců z účasti v zadávacím řízení písemně. Hodnotící komise nesepsala o svém jednání písemný protokol a zadavatel nevyloučil z účasti v zadávacím řízení na stavební práce uchazeče o VZ, který nesplnil kvalifikaci v požadovaném rozsahu. Město porušilo ustanovení smlouvy o poskytnutí dotace tím, že neoznámilo neprodleně změnu v realizaci projektu spočívající v posunutí termínu ukončení fyzické realizace projektu. Do způsobilých výdajů projektu město neoprávněně zahrnuje částku 1 858 652,03 Kč vč. DPH. Jednalo se o výdaje na technický dozor investora, zpracování plánu BOZP⁹ a koordinátora BOZP a výdaje na inženýrskou činnost, které nebyly způsobilým výdajem. V závěrečné monitorovací zprávě město uvedlo u indikátoru „Plocha regenerovaných/revitalizovaných objektů ve městech celkem“ dosažení hodnoty, která neodpovídala hodnotě indikátoru stanovené ve smlouvě o poskytnutí dotace. Úřad RR ke dni 15. dubna 2011, resp. 10. listopadu 2011 administraci kontrolovaných projektů realizovaných statutárním městem České Budějovice pozastavil.³

Obec Boršov nad Vltavou se dopustila porušení zákona o veřejných zakázkách, když nedodržela při zadávání VZ zásadu transparentnosti. Obec nezadala vícepráce v celkové výši 1 811 830,49 Kč bez DPH (7 % z ceny původní VZ) žádným z druhů zadávacích řízení uvedených v zákoně o veřejných zakázkách nebo způsobem stanoveným v PPP. Obec Boršov nad Vltavou porušila ustanovení smlouvy o poskytnutí dotace, když nedodržela harmonogram projektu a nedokončila fyzickou realizaci projektu ve stanoveném termínu (kolaudační rozhodnutí o 1,5 měsíce později). Použila tak neoprávněně finanční prostředky poskytnuté regionální radou ve výši 30 518 048,54 Kč, čímž se dopustila porušení rozpočtové kázně a nesrovnalosti ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006⁴ ve výši 28 043 612,17 Kč. Obec nepostupovala v souladu se zákonem o účetnictví a převedla do dlouhodobého hmotného majetku majetek nezpůsobilý k užívání v celkové výši 23 212 925,42 Kč.

Město Dobřany požadovalo k proplacení v žádosti o platbu i nezpůsobilé výdaje ve výši 128 000 Kč na pořízení stejnopisů zadávací dokumentace. Dopustilo se tak porušení rozpočtové kázně a nesrovnalosti ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006⁴ ve výši 89 472 Kč. RR JZ následně uložila městu Dobřany odvod a penále za porušení rozpočtové kázně. Uvedené finanční prostředky město odvedlo na účet RR JZ.

6. Systém hlášení, evidence a šetření nesrovnalostí

Postup šetření a odhalování nesrovnalostí má RR JZ zpracován v interních předpisech, které jsou v souladu s předpisy EU^{4,5} a ČR¹⁰. Úřad RR šetří oznámená podezření na nesrovnalost postupem stanoveným v operačním manuálu a závazných metodikách.

⁹ BOZP – bezpečnost a ochrana zdraví při práci.

¹⁰ Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007–2013.

7. Porovnání výdajů za práce obdobného charakteru

Porovnáním výdajů vynaložených na přípravu projektových žádostí, výdajů spojených s řízením projektů v průběhu jeho realizace a výdajů na audity u jednotlivých projektů byly kontrolou zjištěny značné rozdíly v jejich výši vzhledem k celkovým způsobilým výdajům projektů, resp. k celkovým výdajům projektů. Bylo zjištěno, že u některých projektů byly za práce obdobného charakteru uhrazeny příjemci dotací zhotovitelům několikanásobně vyšší částky než u jiných kontrolovaných projektů. Výdaje na zpracování žádosti se u kontrolovaných projektů pohybovaly v rozmezí 0,35 % až 5,65 % z celkových výdajů projektu. Například u projektu s celkovými výdaji 70 mil. Kč činil tento výdaj 0,25 mil. Kč, zatímco u projektu s celkovými výdaji 37 mil. Kč činil výdaj 2 mil. Kč.

Obdobná situace byla zjištěna u výdajů spojených s řízením projektů. U projektu s celkovými výdaji 37 mil. Kč činil tento výdaj 1,9 mil. Kč (5,1 %), zatímco u projektu s celkovými výdaji 58 mil. Kč si firma zajišťující pro příjemce dotace administraci projektu účtovala za obdobné služby pouze 0,48 mil. Kč (0,82 %). Rovněž podíly výdajů za audity projektů se pohybovaly ve značném rozmezí, a to od 0,02 % do 0,28 % z celkových výdajů projektu. U projektu s celkovými výdaji 171 mil. Kč činil výdaj za audit jen 0,03 mil. Kč, u projektu s celkovými výdaji 50 mil. Kč účtovala auditorská firma 0,14 mil. Kč.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky čerpané v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihozápad na období 2007–2013*. Kontrolou bylo prověřeno 445, 8 mil. Kč určených na realizaci prioritní osy 2 – *Stabilizace a rozvoj měst a obcí*. Ke kontrole bylo vybráno deset projektů u sedmi příjemců a byla prověřena činnost RR JZ jako správce tohoto programu.

V oblasti informačních opatření pro uchazeče nestanovila RR JZ minimální bodovou hranici pro přijetí projektů, neposkytla tak uchazečům jasné a podrobné informace o možnosti získání finančních prostředků z ROP JZ.

RR JZ se dopustila systémového pochybení při hodnocení přijatých projektů, takže nebylo zaručeno jejich objektivní posouzení. V důsledku toho byly výsledky hodnocení ve všech stupních shodné. Finanční manažeři totiž neprováděli posouzení odděleně a nezávisle na sobě, nýbrž společně. RR JZ nedodržela zásadu oddělení funkcí a pravidlo „kontroly čtyřma očima“. Tato systémová chyba byla odstraněna až dodatečně.

Pro monitorování průběhu a výsledku realizace projektů slouží indikátory. RR JZ definovala nejasně indikátory ve 2. a 3. výzvě, což bylo příčinou duplicitně stanoveného indikátoru u jednoho projektu.

V systému kontroly nenastavila RR JZ pravidla pro provádění kontrol víceprací. Kontrolní listy nezahrnovaly problematiku zadávání víceprací, a neumožňovaly tedy jejich kontrolu.

V oblasti realizace projektů neodhalila RR JZ nedodržení podmínek smlouvy o poskytnutí dotace spočívající v dokončení fyzické realizace projektu po stanoveném

termínu. RR JZ neoprávněně poskytla příjemci dotace finanční prostředky ve výši 30 518 048,54 Kč.

U dvou projektů bylo zjištěno, že RR JZ při své kontrolní činnosti neodhalila před proplacením výdajů, že příjemci dotace do způsobilých výdajů zahrnuli nezpůsobilé výdaje, a proplatila je. RR JZ až následně uložila příjemcům odvody a penále za porušení rozpočtové kázně.

Města Jindřichův Hradec, Třeboň, České Budějovice a obec Boršov nad Vltavou nepostupovaly při výběrových řízeních v souladu se zákonem o veřejných zakázkách.

Statutární město České Budějovice neoprávněně zahrnulo částku 1,86 mil. Kč vč. DPH do způsobilých výdajů projektu.

Kontrola prováděná RR JZ nebyla u kontrolovaného vzorku projektů způsobilá zaručit, že financované projekty a vykázané výdaje byly ve všech ohledech v souladu s požadavky předpisů EU^{4,5} a s požadavky vnitrostátních právních předpisů^{6,7}.

11/20

Peněžní prostředky určené v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Moravskoslezsko pro období 2007–2013* na rozvoj měst

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/20. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají prostředky na podporu rozvojových pólů regionu a subregionálních center v rámci prioritní osy 3 *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Moravskoslezsko* v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami.

Kontrola byla prováděna v době od června 2011 do března 2012. Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko (dále též „RR MS“) a vybraní příjemci podpory:

město Český Těšín, město Odry, město Orlová, město Rychvald, statutární město Opava, statutární město Frýdek-Místek.

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podaly RR MS, město Český Těšín, město Rychvald a statutární město Frýdek-Místek, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutím o námítkách podaná RR MS, městem Český Těšín, městem Rychvald a statutárním městem Frýdek-Místek byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XIII. zasedání, konaném dne 25. června 2012,

schválilo usnesením č. 6/XIII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Regionální operační program regionu soudržnosti Moravskoslezsko (dále též „ROP MS“) byl vytvořen pro programové období 2007–2013, ve kterém region NUTS II¹

¹ NUTS – z francouzského *La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques* – klasifikace územních statistických jednotek. Tyto statistické územní jednotky EU jsou územní celky vytvořené pro statistické účely Evropského statistického úřadu a pro porovnání ekonomických ukazatelů členských zemí EU.

Moravskoslezsko spadá do cíle 1 – *Konvergence*². ROP MS byl Evropskou komisí (dále též „EK“) schválen dne 3. prosince 2007. Globálním cílem ROP MS je urychlit rozvoj regionu a zvýšit jeho konkurenceschopnost efektivnějším využitím jeho potenciálu. Tohoto cíle bude dle ROP MS dosaženo zejména zvyšováním kvality života obyvatel a atraktivity regionu pro investory a návštěvníky, zlepšováním podmínek pro práci i volný čas, zejména modernizací dopravní infrastruktury, a rozvojem dalších atributů spokojenosti obyvatel a návštěvníků regionu.

Strategie ROP MS je realizována v rámci pěti prioritních os, které jsou rozděleny do 13 oblastí podpory.

Předmětem kontrolní akce byly peněžní prostředky určené na realizaci projektů v rámci prioritní osy 3, která je zaměřena na podporu vyváženého rozvoje regionu a na snižování disparit v socioekonomické úrovni uvnitř regionu soudržnosti. Zároveň je zaměřena na rozvoj dostupnosti infrastruktury veřejných služeb (školské, sociální péče, zdravotnictví), na zlepšování prostředí ve městech, a tedy na zvyšování jejich atraktivity pro obyvatele i pro podnikání, dále na odstraňování nevyužívaných ploch a zlepšení vnímání regionu jeho obyvateli, podnikateli působícími v regionu, potenciálními investory a turisty.

Prioritní osa 3 – *Rozvoj měst* je dále strukturována do dvou oblastí podpory:

- 3.1 – *Rozvojové póly regionu*, oblast je zaměřena na města s více než 50 000 obyvateli, kterých je v regionu pět – Ostrava, Havířov, Karviná, Frýdek-Místek a Opava. V těchto městech, rozvojových pólech, žije téměř jedna polovina obyvatel regionu.
- 3.2 – *Subregionální centra*, oblast je orientována na zbývajících 27 měst s 5 000 až 50 000 obyvateli, která plní roli subregionálních center rozvoje – jsou to bývalá okresní města a další města s významnou vlastní základnou průmyslu a služeb.

ROP MS je financován z prostředků *Evropského fondu regionálního rozvoje* (dále též „ERDF“³) a z národních veřejných prostředků:

- státního rozpočtu prostřednictvím kapitoly 317 – *Ministerstvo pro místní rozvoj*,
- rozpočtu RR MS,
- případně rozpočtu kraje a obcí.

Na celé programové období let 2007–2013 byl pro ROP MS vyčleněn příspěvek z ERDF v celkové výši 716 093 217 EUR. Rozhodnutím EK ze dne 20. prosince 2011 došlo ke změně ROP MS, kdy mj. došlo také ke zvýšení celkového příspěvku EU v rámci tohoto operačního programu o částku ve výši 16 181 105 EUR na celkových 732 274 322 EUR. Prioritní osa 3 se na celkové alokaci podílí částkou ve výši 170 072 139 EUR, tj. 23,23 %.

V tabulce č. 1 je uveden finanční plán prioritní osy 3 ROP MS na období 2007–2013.

2 Jeden ze tří cílů programového období 2007–2013, určen je k podpoře hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých členských států a regionů.

3 ERDF – z anglického *European Regional Development Fund*.

Tabulka č. 1 – Finanční plán ROP MS v období 2007–2013 pro prioritní osu 3 (v EUR)

Priorita/opatření	Podíl na alokaci	Příspěvek EU	Národní veřejné zdroje celkem	z toho:		Celkové zdroje
				státní rozpočet*	obce	
3.1 – <i>Rozvojové póly regionu</i>	63,00 %	107 145 448	18 908 020	2 843 353	16 064 668	126 053 469
3.2 – <i>Subregionální centra</i>	37,00 %	62 926 691	11 104 712	4 663 803	6 440 908	74 031 402
3 – Rozvoj měst	100,00 %	170 072 139	30 012 732	7 507 156	22 505 576	200 084 871

Zdroj: prováděcí dokument ROP MS, verze 3.05 platná od 29. 8. 2011.

* Kvalifikovaný odhad, vytvořen byl se zřetelem ke zrušení podpory státního rozpočtu pro projekty schválené po 22. 9. 2010.

U šesti příjemců podpory bylo prověřeno 18 projektů na podporu rozvojových pólů regionu a subregionálních center v rámci prioritní osy 3. Přehled o dotacích přiznaných příjemcům podpory a přehled o uskutečněných a proplacených výdajích u kontrolovaných projektů je uveden v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Kontrola vzorku projektů – objem kontrolovaných prostředků

Prostředky kryté smlouvami o poskytnutí dotace	576 875 940,59 Kč
Prostředky proplacené příjemcům podpory	504 396 668,97 Kč
z toho: – prostředky EU	463 502 398,01 Kč
– prostředky SR	40 894 270,96 Kč

Zdroj: smlouvy o poskytnutí dotace; sestavy IS MONIT7+ „sledování čerpání prostředků na projektu“.

Kontrolou provedenou u RR MS byl prověřen implementační systém ROP MS, a to zejména činnosti spojené s organizací výzev, kontrolní a rozhodovací činnosti při hodnocení a výběru projektů, monitorování, financování projektů a systém hlášení, evidování a šetření nesrovnalostí. U příjemců podpory byly kontrolou ověřeny činnosti související s realizací projektů, zejména výběr dodavatelů, realizace a naplnění cílů projektu, účetnictví, výkaznictví a oblast publicity projektu. U ukončených projektů bylo kontrolou ověřeno, zda příjemci podpory zajistili, aby výstupy a výsledky projektů byly zachovány a sloužily k účelu popsanému v žádosti o dotaci po dobu udržitelnosti projektů, tj. minimálně 5 let.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Cíle, monitorovací indikátory a monitoring v rámci prioritní osy 3 ROP MS

Realizace projektů v rámci prioritní osy 3 má přispět k všestrannému zkvalitnění prostředí měst a jejich občanské infrastruktury v souladu s potřebami jejich udržitelného rozvoje. Společné specifické cíle pro obě oblasti podpory (tj. jak pro rozvojové póly regionu, tak pro subregionální centra) jsou:

- zajistit rozvoj center měst a zvýšit atraktivitu měst – zvelebit centra, ve kterých je koncentrována velká část ekonomických a společenských aktivit, a zkvalitnit sociální infrastrukturu pro obyvatele i návštěvníky;

- zlepšit kvalitu bydlení a života v zaostávajících částech měst, revitalizovat a humanizovat obytné čtvrti a veřejná prostranství a posílit soudržnost obyvatelstva;
- aktivovat růstový potenciál měst – revitalizovat brownfieldy a vybrané městské části a zajistit přípravu dalších rozvojových zón pro všechny funkce (služby, volný čas).

Kontrolou byla ověřena relevantnost a měřitelnost monitorovacích indikátorů sloužících ke kvantifikaci specifických cílů oblastí podpory prioritní osy 3.

Kontrolou vybraného vzorku projektů bylo ověřeno, že RR MS v jednotlivých výzvách k předkládání žádostí o dotaci stanovila indikátory relevantní pro výzvu a že jednotliví žadatelé v žádostech o podporu uvedli relevantní monitorovací indikátory pro sledování výsledků projektů z hlediska dosahování stanovených cílů, a to včetně jejich kvantifikace.

2. Informační opatření pro potenciální příjemce, žadatele a příjemce

RR MS je povinna poskytovat potenciálním příjemcům mimo jiné i v rámci výzev jasné a podrobné informace v souladu s požadavky právních předpisů EU⁴. Ve sledovaném období, tj. od roku 2007 do 31. prosince 2011, bylo v rámci ROP MS u prioritní osy 3 – *Rozvoj měst* vyhlášeno a ukončeno celkem osm výzev.

Kontrolou bylo ověřeno, že RR MS má ve své řídicí dokumentaci a operačním manuálu (dále též „OM“) nastaveny postupy a náležitosti pro organizaci výzev. U pěti výzev vyhlášených v rámci prioritní osy 3 bylo ověřeno, že RR MS vyhlášovala výzvy postupem uvedeným v OM a výzvy svým obsahem odpovídaly schválené řídicí dokumentaci. RR MS spolu s výzvami zveřejňovala dokumentaci pro žadatele a příjemce, čímž plnila svou povinnost poskytovat případným příjemcům jasné a podrobné informace v souladu s požadavky právních předpisů EU⁴.

3. Posuzování, hodnocení a schvalování projektů

RR MS předložené projektové žádosti vyhodnocovala z hlediska formálních náležitostí, přijatelnosti a následně dle hodnotících kritérií metodou bodování. RR MS u předložených projektových žádostí posuzovala soulad zaměření předložených projektů s příslušnou oblastí podpory, tj. zda projekty splnily podmínky způsobilosti režimu regionální investiční podpory vymezené v příslušných právních předpisech EU⁵.

Důležitou fází schvalování projektů tvoří jejich věcné hodnocení prostřednictvím hodnotících kritérií. Právní předpisy EU⁶ požadují, aby byla při schvalování respektována zásada řádného finančního řízení, tj. aby byly projekty vybírány na základě kritérií hospodárnosti, účinnosti a efektivity.

4 Čl. 5 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

5 Nařízení Komise (ES) č. 1628/2006, o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu, respektive nařízení Komise (ES) č. 800/2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách).

6 Čl. 27 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společností, a čl. 60 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

Nastavení systému obecně umožňuje posuzovat jednotlivé předložené projekty z hlediska jejich kvality, nákladů na realizaci a míry naplňování cílů ROP MS.

V rámci prioritní osy 3 měla RR MS pro účely hodnocení předkládaných projektů v jednotlivých oblastech podpory stanoveny optimální hodnoty výše nákladů na jednotku výstupu projektu. Kontrolou procesu hodnocení projektů byla u RR MS zjištěna méně závažná pochybení, která neměla vliv na výběr projektů k financování z ROP MS, např. nepřiznání bodů za splnění veškerých formálních náležitostí projektu nebo nedodržení lhůt pro administrativní postupy stanovené v OM.

Podle zákona o finanční kontrole⁷ jsou orgány veřejné správy povinny zajišťovat předběžnou veřejnosprávní kontrolu, která předchází rozhodnutí o schválení použití veřejných prostředků. Kontrolou bylo zjištěno, že RR MS u pěti z 18 prověřovaných projektů neprovedla předběžné kontroly při řízení veřejných výdajů před vznikem závazku. RR MS tak neprověřila připravované operace (smlouvy o poskytnutí dotace) kontrolními a schvalovacími postupy podle prováděcí vyhlášky⁸. V dokumentacích projektů nebyly obsaženy schvalovací doklady před vznikem závazku, tj. v podmínkách RR MS „ověřovací listy k uzavíraným smlouvám o dotaci“.

Kontrolou obsahu smluv o poskytnutí dotace bylo zjištěno, že RR MS nepostupovala v souladu se závaznou *metodikou finančních toků*⁹, neboť ve smlouvách nestanovila výši poskytnuté dotace v členění na podíl odpovídající prostředkům z rozpočtu EU a podíl národního spolufinancování z rozpočtu RR MS.

4. Kontrolní činnost RR MS před proplacením dotace příjemcům podpory

Jednou z důležitých povinností RR MS jako řídicího orgánu je nastavit kontrolní mechanismy tak, aby byly schopny odhalit případné chyby a nedostatky, které by ve svém důsledku mohly vést k neoprávněnému proplacení nezpůsobilých výdajů. Základní požadavky na kontrolní mechanismy jsou stanoveny v právních předpisech EU¹⁰ a dále v zákoně o finanční kontrole a v prováděcí vyhlášce k tomuto zákonu. Mezi kontroly prováděné řídicím orgánem patří především předběžné kontroly (ex ante) při řízení veřejných výdajů po vzniku závazku, dále průběžné (interim) a následné (ex post) veřejnosprávní kontroly. Kontroly mohou být provedeny administrativní formou nebo se může jednat o fyzické kontroly na místě.

Přestože u RR MS nebyly zjištěny v nastavení kontrolního mechanismu nedostatky významnějšího charakteru, odhalila kontrola NKÚ administrativní kontrolou dokumentace projektů některé případy nedodržování podmínek poskytnutí dotace, a to zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek, věcné realizace projektů a udržitelnosti výstupů a výsledků projektů.

7 Ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

8 Ustanovení § 13 odst. 2 písm. d) vyhlášky č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

9 Kapitola 3.13, resp. 3.14 *Metodiky finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007–2013*.

10 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 a čl. 13 nařízení Komise (ES) č. 1828/2006.

4.1 Nedostatky v oblasti zadávání veřejných zakázek

V oblasti zadávání veřejných zakázek bylo v některých případech zjištěno porušení zákona o veřejných zakázkách. Například:

- Město Český Těšín zadalo zakázku na zpracování projektové dokumentace uchazeči, který neprokázal splnění profesního kvalifikačního předpokladu stanoveným způsobem¹¹. Výdaje za práce sjednané smlouvou uzavřenou v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách NKÚ vyhodnotil jako nezpůsobilé. RR MS neprovedla řádně kontrolu ve smyslu právních předpisů EU¹² a neoprávněně proplatila městu Český Těšín dotaci ve výši 1 750 188,80 Kč. Proplacením těchto výdajů město Český Těšín i RR MS porušily rozpočtovou kázeň¹³ ve výši 1 750 188,80 Kč a současně došlo ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 1 608 281,60 Kč.
- Město Český Těšín při výběru dodavatele stavebních prací projektu provedlo hodnocení nabídek v rozporu se způsobem hodnocení nabídek popsaným v zadávací dokumentaci k veřejné zakázce, přičemž tento postup podstatně ovlivnil výběr nejvhodnější nabídky¹⁵. Výdaje za práce sjednané smlouvou uzavřenou v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách NKÚ vyhodnotil jako nezpůsobilé. RR MS neprovedla řádně kontrolu ve smyslu právních předpisů EU¹² a neoprávněně proplatila městu Český Těšín dotaci ve výši 63 982 215,34 Kč. Proplacením těchto výdajů město Český Těšín i RR MS porušily rozpočtovou kázeň¹³ ve výši 63 982 215,34 Kč a současně došlo ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 58 794 468,15 Kč.
- Město Český Těšín u jiné zakázky učinilo rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky na dodávku stavebních prací projektu na základě doporučení hodnotící komise, která nebyla usnášeníschopná¹⁶.
- Statutární město Frýdek-Místek zadalo veřejnou zakázku na stavební práce uchazeči, který neprokázal splnění technických kvalifikačních předpokladů stanoveným způsobem¹⁷. Výdaje za stavební práce sjednané smlouvou uzavřenou v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách NKÚ vyhodnotil jako nezpůsobilé. RR MS neprovedla řádně kontrolu ve smyslu právních předpisů EU¹² a neoprávněně proplatila statutárnímu městu Frýdek-Místek dotaci ve výši 90 167 451,74 Kč. Proplacením těchto výdajů statutární město Frýdek-Místek i RR MS porušily rozpočtovou kázeň¹³ ve výši 90 167 451,74 Kč a současně došlo ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 82 856 577,28 Kč.

Statutární město Frýdek-Místek v rámci téže zakázky dále nevyloučilo členku komise z další účasti v hodnotící komisi, přestože se jednalo o zaměstnankyni

11 Ustanovení § 54 písm. d) a § 60 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

12 Ustanovení čl. 60 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

13 Město / statutární město porušilo rozpočtovou kázeň ve smyslu ustanovení § 22 odst. 1 písm. c) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů; RR MS porušila rozpočtovou kázeň ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

14 Ustanovení čl. 2 odst. 7 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

15 Ustanovení § 79 odst. 1 v návaznosti na ustanovení § 6 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

16 Ustanovení § 74 odst. 1, odst. 3 a odst. 4, § 75 odst. 2 a odst. 3 a § 76 odst. 1 a odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

17 Ustanovení § 56 a § 60 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

subdodavatele uvedeného v nabídce jednoho z uchazečů. Členka komise tak ve vztahu k předmětné zakázce nesplňovala podmínku nepodjatosti a měla být z hodnotící komise vyloučena¹⁸.

4.2 Nedostatky v oblasti věcné realizace projektů

V oblasti věcné realizace projektů byly v některých případech zjištěny nedostatky, které spočívaly zejména v použití dotace na pokrytí úhrad dodávek, které nebyly realizovány nebo nebyly předmětem projektu. Například:

- Statutární město Frýdek-Místek nesprávně vykázalo jako způsobilé výdaje náklady na dopravu a přesun parkovacích automatů. Uvedené práce nebyly součástí projektu, a proto výdaje na ně nebyly nezbytné pro jeho realizaci. RR MS neprovedla řádně kontrolu ve smyslu právních předpisů EU¹² a neoprávněně proplatila statutárnímu městu Frýdek-Místek dotaci ve výši 117 182,70 Kč. Jak statutární město Frýdek-Místek, tak i RR MS se dopustily porušení rozpočtové kázně¹³ ve výši 117 182,70 Kč a současně došlo ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 107 681,40 Kč.
- Statutární město Frýdek-Místek neoprávněně vykázalo jako způsobilé výdaje náklady na montáž kabelových koncovek sdělovacích kabelů. Uvedené práce a dodávky nebyly uskutečněny. RR MS neprovedla řádně kontrolu ve smyslu právních předpisů EU¹² a neoprávněně proplatila statutárnímu městu Frýdek-Místek dotaci ve výši 45 008,28 Kč. Jak statutární město Frýdek-Místek, tak i RR MS se dopustily porušení rozpočtové kázně¹³ ve výši 45 008,28 Kč a současně došlo ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 41 358,96 Kč.
- Město Rychvald neoprávněně vykázalo jako způsobilé výdaje náklady na dodávku a montáž rozvodů ústředního topení provedených potrubím z mědi, přestože byly tyto rozvody provedeny potrubím z plastu. RR MS neprovedla řádně kontrolu ve smyslu právních předpisů EU¹² a neoprávněně proplatila městu Rychvald dotaci v souhrnné výši minimálně 218 784,84 Kč. Jak město Rychvald, tak i RR MS se dopustily porušení rozpočtové kázně¹³ ve výši minimálně 218 784,84 Kč a současně došlo ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 201 045,53 Kč.

Statutární město Frýdek-Místek na základě zjištění NKÚ neoprávněně čerpané prostředky dotace související s věcnou realizací projektů ve výši 162 190,98 Kč RR MS vrátilo.

Většina uvedených nedostatků zjištěných u příjemců podpory vznikla v důsledku jednotlivých selhání kontrolních mechanismů RR MS, nikoli v důsledku jejich nevhodného nastavení.

4.3 Nedostatky v oblasti účetnictví

V kontrolovaném období statutární město Frýdek-Místek, město Český Těšín, město Rychvald, město Odry a město Orlová nevedly analytickou evidenci majetku pořízeného z dotace s vazbou ke konkrétnímu projektu.

RR MS v rámci prováděných veřejnosprávních kontrol neupozornila příjemce dotace na povinnost vést samostatnou analytickou evidenci s vazbou ke konkrétnímu projektu, tj. na skutečnost, že majetek pořízený z poskytnuté dotace musí být ve vlastnictví příjemce dotace veden v účetnictví odděleně tak, jak vyplývá z ustanovení

18 Ustanovení § 74 odst. 8 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

příručky pro příjemce platné pro dané období, přestože k dodržování této příručky zavázala příjemce dotace smlouvou o poskytnutí dotace.

5. Nedostatky v oblasti věcné realizace projektů zjištěné u příjemců podpory

NKÚ fyzickou kontrolou na místě zjistil v oblasti věcné realizace projektů nedostatky, které spočívaly zejména v použití dotace na pokrytí úhrad dodávek, které nebyly realizovány nebo nebyly předmětem projektu. Například:

- Město Český Těšín v rámci realizace jednoho z projektů proplatilo dodavateli faktury, které obsahovaly následující položky stavebních prací a dodávek – chodníkové obruby in-line drah, dlažba parkoviště, oplocení a dešťová kanalizace. NKÚ však při fyzické kontrole na místě zjistil, že předmětné položky byly ve skutečnosti realizovány v menším rozsahu, než je uvedeno na fakturách. Město Český Těšín přesto náklady za neprovedené stavební práce a dodávky zařadilo mezi způsobilé výdaje a RR MS tyto výdaje následně proplatila. Jejich proplacením z rozpočtu RR MS došlo ze strany města k porušení rozpočtové kázně¹⁹ v celkové výši 345 648,16 Kč a současně ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 317 622,64 Kč.

Při realizaci téhož projektu město Český Těšín v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách²⁰ připustilo provádění vybraných dílčích částí předmětu díla subdodavately, přestože to zadávací podmínky veřejné zakázky vylučovaly. Tento postup mohl podstatně ovlivnit výběr nejvhodnější nabídky, neboť pokud by zadavatel v zadávací dokumentaci veřejné zakázky připustil provádění předmětných prací subdodavately, mohl obdržet více nabídek, přičemž nelze vyloučit, že by některá z těchto nabídek byla ekonomicky výhodnější.

- Město Český Těšín v rámci realizace dalšího z projektů proplatilo dodavateli faktury, které obsahovaly následující položky stavebních prací a dodávek – vnitřní omítky, nástřík stěn disperzní omítkovinou, opravy asfaltových ploch, dodávka umělého trávníku. NKÚ však při fyzické kontrole na místě zjistil, že předmětné položky byly ve skutečnosti realizovány v menším rozsahu, než je uvedeno na fakturách. Město Český Těšín přesto náklady za neprovedené stavební práce a dodávky zařadilo mezi způsobilé výdaje a na jejich úhradu požadovalo od RR MS dotaci ve výši 137 982,69 Kč. Město Český Těšín se dopustilo nesrovnalosti¹⁴ ve výši 126 794,91 Kč.
- Město Rychvald neoprávněně zařadilo do způsobilých výdajů projektu výdaj za pořízení dětské průlezky, i když nesplňoval základní princip způsobilosti – přiměřenost, neboť jeho výše neodpovídala cenám v místě a čase obvyklým. Jeho proplacením z rozpočtu RR MS došlo ze strany města k porušení rozpočtové kázně¹⁹ v celkové výši 177 220,75 Kč a současně ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 162 851,50 Kč.
- Město Orlová v rámci realizace jednoho z projektů proplatilo dodavateli fakturu, která obsahovala následující položky stavebních prací a dodávek – zhotovení a montáž vstupních branek a konstrukce zábran, zhotovení oplocení areálu. NKÚ však při fyzické kontrole na místě zjistil, že předmětné položky byly ve skutečnosti

19 Město/statutární město porušilo rozpočtovou kázeň ve smyslu ustanovení § 22 odst. 1 písm. c) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

20 Ustanovení § 82 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

realizovány v menším rozsahu, než je uvedeno na faktuře, nebo nebyly realizovány vůbec. Město Orlová přesto náklady za neprovedené stavební práce a dodávky zařadilo mezi způsobilé výdaje a RR MS tyto výdaje následně proplatila. Jejich proplacením z rozpočtu RR MS došlo ze strany města k porušení rozpočtové kázně¹⁹ v celkové výši 137 585,94 Kč a současně ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ ve výši 126 430,32 Kč.

- Statutární město Opava v rámci realizace jednoho z projektů proplatilo dodavateli fakturu, která obsahovala dodávku a montáž jednoho kusu kondenzační jednotky o chladicím výkonu 114 kW. NKÚ však při fyzické kontrole na místě zjistil, že ve skutečnosti byly statutárnímu městu Opava dodány tři kusy kondenzačních jednotek o celkovém chladicím výkonu 84 kW, tedy o výkonu o 30 kW nižším, než bylo ujednáno ve smlouvě o dílo a než bylo uvedeno ve faktuře dodavatele. Statutární město Opava bez oznámení změny projektu náklady na kondenzační jednotky o nižším chladicím výkonu zařadilo mezi způsobilé výdaje a RR MS tyto výdaje následně proplatila. Jejich proplacením z rozpočtu RR MS došlo ze strany statutárního města k porušení rozpočtové kázně¹⁹ a současně ke vzniku nesrovnalosti¹⁴ v celkové výši 738 194,40 Kč.
- V některých případech příjemci podpory oznámili RR MS změny v projektu až po jejich realizaci, případně je neoznámili vůbec. Toto pochybení bylo zjištěno např. u města Český Těšín, města Odry, města Orlová, města Rychvald a statutárního města Frýdek-Místek.

Město Orlová na základě výsledků kontroly NKÚ neoprávněně čerpané prostředky dotace související s věcnou realizací projektů ve výši 137 585,94 Kč RR MS vrátilo.

6. Udržitelnost projektů a naplnění předpokladu využití výstupů a výsledků projektů

6.1 Udržitelnost projektů

U ukončených projektů bylo kontrolou ověřeno, zda příjemci podpory zajistili, aby výstupy a výsledky projektů byly zachovány a sloužily k účelu popsanému v žádosti o dotaci po dobu udržitelnosti projektů, tj. minimálně 5 let.

Město Rychvald již v prvním roce udržitelnosti projektu nezajistilo, aby výstupy a výsledky projektu tak, jak byly uvedeny v žádosti o dotaci, byly zachovány a sloužily k účelu popsanému v žádosti, tj. zrušilo vybudovanou čekárnu, která měla poskytnout klientům úřadu komfort při čekání. Město Rychvald tak nepostupovalo v souladu s ustanovením smlouvy o poskytnutí dotace. RR MS akceptovala změny provedené městem Rychvald, které znamenaly, že předmětný prostor (recepce spojená s čekárnou) v době kontroly NKÚ nesloužil v projektu stanovenému účelu, a nebyl tak naplňován jeden z cílů projektu uvedený ve smlouvě o poskytnutí dotace. Město Rychvald za pořízení specifických stavebních součástí a vybavení recepce spojené s čekárnou vynaložilo v rámci realizace projektu částku ve výši 159 221,06 Kč bez DPH. NKÚ fyzickou kontrolou na místě zjistil, že takto pořízený majetek nesloužil k účelu popsanému v žádosti o dotaci. Na základě výsledků kontroly NKÚ město Rychvald následně provedlo opatření k odstranění zjištěných nedostatků a uvedlo předmětný prostor do původního stavu.

6.2 Naplnění předpokladu využití výstupů a výsledků projektů

V rámci kontroly NKÚ bylo u vybraných projektů z dokladů obdržovaných od příjemců podpory prověřováno, jak jsou cílovými skupinami definovanými v žádostech o dotaci využívány výstupy a výsledky projektů a do jaké míry je naplňován předpoklad jejich využití. Naplnění předpokladů využití výstupů a výsledků realizovaných projektů není jejich závazným parametrem. Předpoklady využití jsou ve fázi zpracování žádosti o dotaci kvantifikovány a jsou jedním ze vstupů pro zpracování ekonomických analýz projektů. Právě tyto ekonomické analýzy jsou pak následně jako součást studií proveditelnosti jedním z podkladů pro hodnocení projektů.

Kontrolou bylo zjištěno, že minimálně u dvou projektů nedošlo v prvních letech doby udržitelnosti k naplnění předpokladu využití výsledků a výstupů projektů. V jednom případě byl modernizovaný sportovní areál využíván oproti předpokladu uvedenému v projektové žádosti v prvním roce užívání pouze z 27 % a v roce následujícím z méně než 20 %. V druhém případě bylo v rámci projektu nově vybudováno regionální muzeum, jehož hlavní cílovou skupinu měli tvořit samotní obyvatelé mikroregionu (13 381 obyvatel) a žáci a studenti místních základních a středních škol (1 626 osob). Kontrolou bylo zjištěno, že v prvním roce provozu navštívilo muzeum pouze 572 statisticky evidovaných návštěvníků.

7. Systém hlášení, evidence a šetření nesrovnalostí

RR MS je povinna systém hlášení, evidence a šetření nesrovnalostí nastavit v OM a dalších vnitřních předpisech v souladu s právními předpisy EU a ČR a závaznými metodikami. RR MS v devíti případech, kdy příjemce do vykázaných způsobilých výdajů zahrnul i nezpůsobilé výdaje, nepostupovala v souladu se svou platnou řídicí dokumentací, neboť tato jednání neoznačila jako nesrovnalosti a ani je dále nehlásila na vnitřním okruhu hlášení.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky *Evropského fondu regionálního rozvoje* a státního rozpočtu v objemu 504 397 tis. Kč určené na realizaci projektů v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Moravskoslezsko pro období 2007–2013* na rozvoj měst. Kontrole byly podrobeny činnosti prováděné Regionální radou regionu soudržnosti Moravskoslezsko v souvislosti se zajištěním funkce řídicího orgánu operačního programu. U vybraného vzorku 18 projektů byly kontrolovány mj. doklady k projektovým žádostem, dokumentace k výběru dodavatelů, monitorovací zprávy, doklady o provedených kontrolách, žádosti o platbu, příslušné účetní doklady a další dokumenty dokládající dodržení právních předpisů Evropské unie a České republiky. U příjemců podpory bylo předmětem kontroly dodržování povinností stanovených v rámci regionálního operačního programu pro čerpání a použití podpory při realizaci projektů na podporu rozvojových pólů regionu a subregionálních center.

V implementačním systému *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Moravskoslezsko pro období 2007–2013* byly shledány nedostatky, které jsou uvedeny níže. Nejedná se však o nedostatky, které by ohrožovaly systém čerpání prostředků poskytovaných z EU.

Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko v rámci výzev pro předkládání projektů k financování z prioritní osy 3 na rozvoj měst poskytovala v souladu s právním předpisem EU potenciálním příjemcům podpory jasné a podrobné informace.

Systém hodnocení projektů Regionální radou regionu soudržnosti Moravskoslezsko nevykazoval významné nedostatky.

Při ověřování nastavení systému kontrol před proplacením dotace příjemcům podpory byly u Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko shledány nedostatky. Bylo zjištěno, že v jednotlivých případech došlo k selhání kontrol. Jednalo se zejména o kontroly provedené regionální radou v oblasti zadávání veřejných zakázek a v oblasti věcné realizace projektů. Kontrolou NKÚ provedenou u RR MS bylo zjištěno neoprávněné proplacení výdajů v celkové výši 156 163 649 Kč²¹, a to ve třech případech statutárnímu městu Frýdek-Místek, ve dvou případech městu Český Těšín a v jednom případě městu Rychvald. Tím byla porušena rozpočtová kázeň a současně došlo ke vzniku nesrovnalosti jak ze strany příjemců podpory, tak ze strany regionální rady.

Kromě nedostatků zjištěných u RR MS zjistil NKÚ fyzickou kontrolou na místě u příjemců podpory další nedostatky zejména v oblasti věcné realizace projektů. Tyto nedostatky spočívaly zejména v použití dotace na pokrytí úhrad dodávek, které nebyly realizovány nebo nebyly předmětem projektů. Tím byla ze strany příjemců podpory porušena rozpočtová kázeň a současně tím došlo ke vzniku nesrovnalostí.

Při realizaci jednoho z projektů statutární město Opava porušilo rozpočtovou kázeň tím, že si v rámci žádosti o platbu nárokovalo proplacení nezpůsobilých výdajů ve výši 738 194,40 Kč a následně na jejich krytí přijalo dotaci.

Při realizaci jednoho z projektů město Český Těšín porušilo rozpočtovou kázeň tím, že si v rámci žádosti o platbu nárokovalo proplacení nezpůsobilých výdajů ve výši 345 648,16 Kč a následně na jejich krytí přijalo dotaci. Při realizaci jiného projektu se město Český Těšín dopustilo nesrovnalosti ve výši 126 794,91 Kč tím, že si v rámci žádosti o platbu nárokovalo proplacení nezpůsobilých výdajů.

Při realizaci jednoho z projektů město Rychvald porušilo rozpočtovou kázeň tím, že si v rámci žádosti o platbu nárokovalo proplacení nezpůsobilých výdajů ve výši 177 220,75 Kč a následně na jejich krytí přijalo dotaci.

Při realizaci jednoho z projektů město Orlová porušilo rozpočtovou kázeň tím, že si v rámci žádosti o platbu nárokovalo proplacení nezpůsobilých výdajů ve výši 137 585,94 Kč a následně na jejich krytí přijalo dotaci.

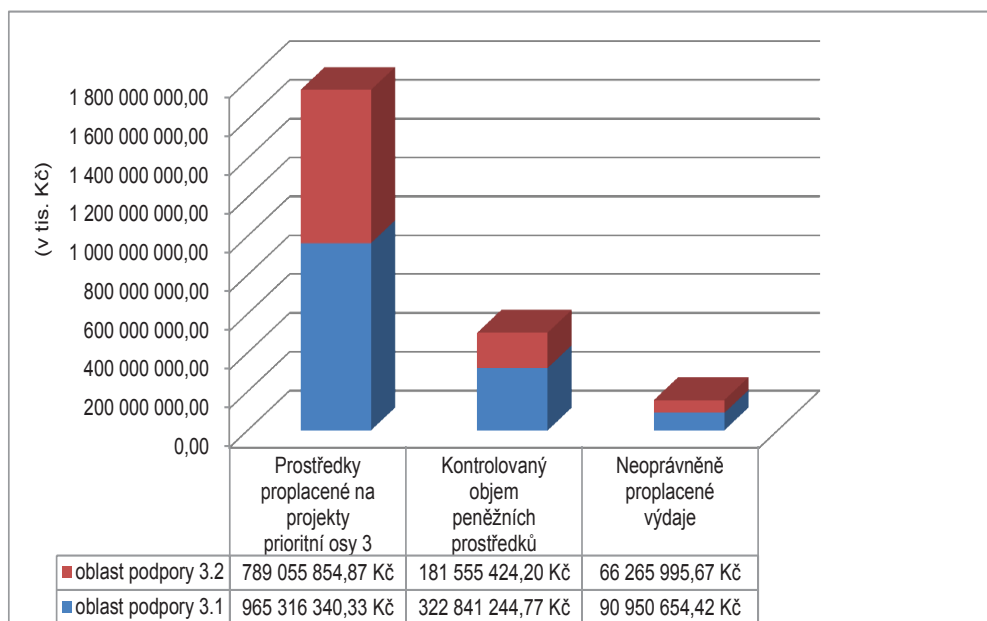
NKÚ v rámci kontrolní akce prověřil 18 projektů, na jejichž realizaci byly šesti příjemcům podpory poskytnuty dotace v celkové výši 504 396 669 Kč. **Kontrolou bylo zjištěno neoprávněné proplacení výdajů v celkové výši 157 216 650 Kč** (z toho částka ve výši 156 163 649 Kč představuje nedostatky zjištěné kontrolou NKÚ u RR MS a příjemců podpory¹³ a částka ve výši 1 053 001 Kč představuje nedostatky v oblasti věcné realizace zjištěné fyzickou kontrolou NKÚ na místě u příjemců podpory¹⁹).

21 Do souhrnné částky nebyla započtena částka ve výši 117 182,70 Kč, a to z důvodu zamezení duplicity.

Příčinou neoprávněně proplacených výdajů bylo z více než 99 % porušení zákona o veřejných zakázkách při výběru dodavatelů a v necelém 1 % se jednalo o nedostatky v oblasti věcné realizace projektů. NKÚ v těchto výše uvedených případech veškeré údaje, které mají vztah ke správě daní, oznámil příslušnému správci daně²².

Vztah mezi objemem prostředků proplacených na projekty prioritní osy 3 ROP MS, kontrolovaným objemem peněžních prostředků a neoprávněně proplacenými výdaji znázorňuje níže uvedený graf.

22 Dle ustanovení § 59 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

11/24

Peněžní prostředky státu poskytované z kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* na podporu činnosti v oblasti mládeže a sportu zdravotně postižených

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/24. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Mgr. Zdeňka Profeldová.

Cílem kontrolní akce bylo prověřit poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků státu určených na realizaci podpory činnosti v oblasti mládeže a sportu zdravotně postižených.

Kontrola byla prováděna od září 2011 do března 2012. Kontrolováno bylo období od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející nebo následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“ či „ministerstvo“) a 22 příjemců podpory, z toho 20 příjemců podpory obdrželo na činnosti v oblasti mládeže a dva příjemci obdrželi podpory na sport zdravotně postižených sportovců (dále také „ZPS“):

ANIMA IUVENTUTIS, Ostrava;

Asociace pro mládež, vědu a techniku AMAVET, o. s., Praha 7 (dále jen „AMAVET Praha“);

Asociace středoškolských klubů České republiky, o. s., Brno (dále jen „ASK Brno“);

BEZ NUDY, Teplice;

České hnutí speciálních olympiád, Praha 1 (dále také „ČHSO“);

Český paralympijský výbor, o. s., Praha 6 (dále také „ČPV“);

„Focus“, Teplice;

Junák – svaz skautů a skautek ČR, Praha 1;

Klub studentů, rodičů a přátel Cyrilometodějského gymnázia v Prostějově;

Kolpingovo dílo České republiky o. s., Žďár nad Sázavou;

Liga lesní moudrosti – The Woodcraft League, Praha 1 (dále jen „Liga lesní moudrosti Praha“);

MATĚJ, Litoměřice;

Občanské sdružení KADET, Třebíč (dále jen „KADET Třebíč“);

Občanské sdružení SOVA, Praha 5 (dále jen „SOVA Praha“);

Royal Rangers v ČR, Třinec-Oldřichovice (dále jen „Royal Rangers Třinec“);

Samostatný kmenový a klubový svaz Dakota, Ostrava (dále jen „Dakota Ostrava“);

SARKANDER, Olomouc;

Sdružení na podporu mezinárodního přátelství „Slunce“, o. s., Jihlava;
SPOLU Olomouc, Olomouc (dále jen „SPOLU Olomouc“);
„Studio Experiment o. s.“, Olomouc (dále jen „Studio Experiment Olomouc“);
TILIA, Ústí nad Labem;
Občanské sdružení WERICHOVCI, Markvartovice (dále jen „WERICHOVCI Markvartovice“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podalo sdružení SOVA Praha, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách, které podalo sdružení SOVA Praha, bylo vypořádáno usnesením senátu NKÚ.

Senát NKÚ ve složení: Mgr. Zdeňka Profeldová – předsedkyně senátu, Ing. Jiří Adámek, Ing. Antonín Macháček a Ing. Daniel Reisiegel, MPA, – členové senátu, na svém zasedání dne 26. června 2012

schválil usnesením č. 11/24/4

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

1. Informace o kontrolovaných dotacích

Kontrola se zaměřila na dotace ze státního rozpočtu poskytnuté ministerstvem občanským sdružením (dále také „o. s.“), která jsou nestátními neziskovými organizacemi (dále také „NNO“). Vybrány byly dotace poskytnuté dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. f) zákona č. 218/2000 Sb.¹

Vláda ČR k poskytování dotací pro NNO vydala a schválila *Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*² (dále také „zásady“), které upravují poskytování dotací s výjimkou dotací na financování programů podle § 12 a § 13 zákona č. 218/2000 Sb.

Podpora činnosti v oblasti mládeže byla v kontrolovaném období zaměřena na mimoškolní volnočasové aktivity mládeže. Tato činnost není upravena žádným specifickým zákonem.

Podpora sportu ZPS vychází především ze zákona č. 115/2001 Sb.³ Roční objem dotací na podporu zdravotně postižených sportovců činil necelá dvě procenta celkového rozpočtu na oblast sportu.

Ze státního rozpočtu bylo ve formě dotace v letech 2009 až 2011 vydáno na podporu činnosti v oblasti mládeže 652 523 tis. Kč a na podporu sportu zdravotně postižených 105 134 tis. Kč (viz tabulka č. 1).

1 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

2 Usnesení vlády České republiky ze dne 7. února 2001 č. 114 (pro žádosti podávané v roce 2008 na rok 2009), usnesení vlády České republiky ze dne 3. listopadu 2008 č. 1333 (pro roky 2009 a 2010), usnesení vlády České republiky ze dne 1. února 2010 č. 92 (pro rok 2011).

3 Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

Tabulka č. 1 – Výdaje státního rozpočtu a objem kontrolovaných prostředků (v tis. Kč)

Druh dotace	2009	2010	2011	Celkem
Podpora činnosti v oblasti mládeže	219 263	217 109	216 151	652 523
– z toho kontrolováno u příjemců dotací	17 239	12 406	9 740	39 385
Podpora činnosti v oblasti sportu	1 808 598	1 762 523	1 988 804	5 559 925
<i>Sport zdravotně postižených celkem</i>	34 700	31 800	38 634	105 134
– z toho kontrolováno u příjemců dotací	24 866	22 467	24 676	72 009

Zdroj: MŠMT – závěrečný účet kapitoly MŠMT za roky 2009 a 2010, tabulka plnění závazných ukazatelů za rok 2011, údaje MŠMT – odboru pro mládež a odboru sportu MŠMT, účetnictví příjemců.

MŠMT poskytovalo dotace na podporu mládeže i sportu zdravotně postižených na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace ze státního rozpočtu České republiky (dále také „rozhodnutí“). V každém rozhodnutí stanovilo písemně závazné podmínky pro jejich poskytnutí i čerpání, a to bez rozlišení podmínek na závažné a ostatní, což umožňovalo ustanovení § 14 odst. 5 zákona č. 218/2000 Sb.

2. Vymezení kontrolovaných osob

MŠMT je ústřední orgán státní správy zřízený zákonem č. 2/1969 Sb.⁴ mj. pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport a turistiku.

Občanská sdružení jsou nestátní neziskové organizace registrované Ministerstvem vnitra.

- a) Organizace, které žádaly o podporu pro činnost v oblasti mládeže, musely mít ve svých stanovách zakotvenu práci s dětmi a mládeží. Registrovány musely být nejméně jeden rok před uzávěrkou přijímání žádostí o dotaci a v tomto období musely prokazatelně pracovat s dětmi a mládeží.
- b) Žadatelem o dotaci na podporu sportu zdravotně postižených mohlo být pouze specializované sportovní sdružení ZPS s celorepublikovou působností a s právní subjektivitou, které ve svých stanovách mělo jako hlavní předmět své činnosti sport a tělovýchovu zdravotně postižených a pravidelnou organizovanou činnost vyvíjelo nejméně v pěti regionech na úrovni kraje nebo jehož členskou základnu tvořilo nejméně 400 členů. Kontrolovány byly ČHSO a ČPV:
 - ČHSO je dobrovolná zájmová organizace, která sdružuje jednotlivce a kolektivy zapojené do programu speciálních olympiád a ostatní osoby a organizace, které se rozhodly podporovat myšlenky tohoto programu. Jeho cílem je umožnit sportovat, celoročně trénovat a závodit prakticky všem lidem s mentálním postižením bez ohledu na stupeň jejich postižení a absolutní výkonnost. Zajišťuje soutěže v ČR i účast soutěžících v zahraničí.
 - ČPV zastřešuje jednotlivé sdružené sportovní svazy zdravotně postižených. Je jako jediný oprávněn organizovat a řídit paralympijské a deaflympijské hnutí na území ČR a jako jediný má právo oficiálně komunikovat s Mezinárodním paralympijským výborem a Mezinárodním výborem neslyšících; od roku 2004 zabezpečuje účast mentálně postižených na Global Games.

⁴ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Peněžní prostředky státu poskytované z kapitoly MŠMT na podporu činnosti v oblasti mládeže

1.1 Koncepce a programy

MŠMT mělo v kontrolovaném období zpracovanou *Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007–2013*, schválenou usnesením vlády ČR ze dne 4. června 2007 č. 611. Z této koncepce vycházely programy státní podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace na léta 2007 až 2010 a programy státní podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace na léta 2011 až 2015 (dále také „programy“).

Tabulka č. 2 – Členění vyplacených dotací podle programů (v tis. Kč)

Podpora činnosti v oblasti mládeže – programy	2009	2010	2011
1. Zabezpečení pravidelné činnosti NNO pro organizované děti a mládež	130 298	86 005	107 910
2. Podpora vybraných forem práce s neorganizovanými dětmi a mládeží	31 342	63 747	32 820
3. Investiční rozvoj materiálně technické základny mimoškolních aktivit dětí a mládeže	16 600	22 520	21 787
4. Mimořádné dotace	0	9 595	19 811
5. Podpora činnosti Informačních center pro mládež	7 769	2 007	1 570
Mezisoučet – programy 1 až 5	186 009	183 874	183 898
Soutěže a přehlídky	33 254	33 235	32 253
Celkem	219 263	217 109	216 151

Zdroj: informace MŠMT ze dne 3. 11. 2011 a ze dne 6. 3. 2012.

Nedostatky programů

MŠMT vypracovalo programy státní podpory práce s dětmi a mládeží pro NNO na léta 2007 až 2010 a na léta 2011 až 2015, které vykazovaly tyto nedostatky:

- Termíny pro předkládání žádostí o poskytnutí dotace byly stanoveny do měsíce října běžného roku, což je zavádějící, neboť výraz „běžný rok“ navozuje dojem, že se jedná o rok přiznání i výplaty dotace, ale ve skutečnosti se jedná o rok předchozí.
- V programech ani v rozhodnutích o poskytnutí dotace nestanovilo MŠMT podmínku udržitelnosti majetku, na jehož opravu nebo rekonstrukci byla poskytnuta dotace.
- MŠMT z programu *Investiční rozvoj materiálně technické základny mimoškolních aktivit dětí a mládeže* umožnilo hradit údržbu a opravy neinvestičního charakteru v objemu minimálně 500 tis. Kč, přičemž všechny výdaje z tohoto programu vykazovalo jako investiční.
- V podmínkách programu *Investiční rozvoj materiálně technické základny mimoškolních aktivit dětí a mládeže* nebyly používány pojmy zavedené v předpisech pro vedení účetnictví (zákon č. 563/1991 Sb.⁵, vyhláška č. 504/2002 Sb.⁶, české účetní

⁵ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁶ Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.

standardy), např. místo termínu „dlouhodobý majetek“ byl používán termín „investiční majetek“. Podmínky nebyly jednoznačné a nevysvětlovaly některé pojmy, např. termín „obnova objektů“.

- e) V programech podpory mládeže ani v kontrolovaných rozhodnutích nestanovilo MŠMT výslovně povinnost dodržet parametry schváleného projektu – nedostatečně byl vymezen účel poskytnutých prostředků, který byl zadán většinou obecně.

1.2 Rozhodování o přidělení dotací, jejich poskytování a kontrola

Objem požadovaných dotací výrazně převýšil prostředky státního rozpočtu určené na uvedené účely. MŠMT se snažilo po vyřazení žádostí s formálními nedostatky pokrýt zbývající okruh žadatelů. MŠMT tak poskytnutými dotacemi pokrylo cca 33–37 % objemu podaných žádostí.

Podporované projekty jsou zaměřeny ve většině případů nejen na členy občanských sdružení, ale i na širokou veřejnost. V jiných případech je financována rekonstrukce a modernizace objektů, které tak široké využití nemají.

MŠMT poskytlo od roku 2005 na rekonstrukci tzv. centrálního klubu Sádka, patřícího o. s. AMAVET Praha, dotace ve výši 4 817 tis. Kč, z toho v kontrolovaném období částku 2 417 tis. Kč. Objekt byl vybudován v 70. letech 20. stol., užíván byl dva roky a od té doby chátrá. Dotace byly většinou využity na opravu střechy, demoliční práce, vyklizení objektu a úpravy terénu. V roce 2007 byly náklady na rekonstrukci odhadnuty ve výši cca 30 mil. Kč a studie z roku 2008 již uvádí orientační náklady na revitalizaci ve výši 83 650 tis. Kč. Je tedy zřejmé, že dotace jsou poskytovány neúčelně, neboť jejich výše nemůže odvrátit pokračující chátrání objektu, jehož stav neumožňuje využití pro volnočasové aktivity dětí a mládeže.

Sdružení SOVA Praha požádalo o dotaci na rok 2009 ve výši 295 tis. Kč na rekonstrukci chaty. Tato žádost byla MŠMT pro formální nedostatky vyřazena. Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na své 33. schůzi dne 5. února 2009 přijal usnesení, v němž doporučil provést opatření, kterým bude mimo jiné z rozpočtové kapitoly *Všeobecná pokladní správa* převedena do kapitoly MŠMT částka 730 tis. Kč určená pro sdružení SOVA Praha na rekonstrukci táborové základny. V letech 2009–2011 i s touto částkou obdrželo sdružení SOVA Praha celkem 80 tis. Kč jako neinvestiční dotaci a 1 035 tis. Kč jako dotaci investiční. Podle ubytovací knihy byla chata využívána pro děti a mládež maximálně po dobu čtyř týdnů v roce. Jinak byla chata využívána komerčně.

Na základě kontroly vybraných třiceti projektů o celkovém objemu 77 141 tis. Kč uskutečněné NKÚ na MŠMT bylo zjištěno, že někteří příjemci nesplnili všechny podmínky, které jim stanovilo MŠMT v rozhodnutích o poskytnutí dotace, a přesto obdrželi v následujícím období další dotaci. Například v několika případech příjemci nepředložili vyúčtování dotace nejpozději do 31. ledna následujícího kalendářního roku nebo nesplnili povinnost vydat a ministerstvu zaslat veřejnou roční zprávu o svých aktivitách v rozpočtovém období, v němž byla dotace poskytnuta. Ve dvou případech NKÚ zjistil chyby ve vyúčtování dotace, které MŠMT nezjistilo.

1.3 Vyhodnocování a sledování čerpaných dotací

Vyhodnocení dotační politiky MŠMT bylo zahrnuto ve zprávě *Hodnocení plánu aktivit na léta 2008–2009 ke koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007–2013*. Vláda svým usnesením ze dne 10. května 2010 č. 339 vzala zprávu na vědomí a schválila plán aktivit na léta 2010 a 2011. Vláda mj. zmíněným usnesením uložila ministru školství, mládeže a tělovýchovy předložit vládě do 30. dubna 2012 průběžnou zprávu o plnění úkolů vyplývajících z koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže za léta 2010 a 2011 a dále předložit návrh plánu aktivit na období let 2012 a 2013 k uvedené koncepci.

Do IS CEDR⁷ nezaevidovalo MŠMT v roce 2010 investiční dotace ve výši 170 tis. Kč a v roce 2011 neinvestiční dotace ve výši 10 667 tis. Kč, čímž porušilo ustanovení § 4 vyhlášky č. 286/2007 Sb., o centrální evidenci dotací.

Tabulka č. 3 – Porovnání poskytnutých dotací a jejich evidence v IS CEDR (v tis. Kč)

IČ příjemce	Rok	2009		2010		2011		
		Druh dotace	Neinvest.	Invest.	Neinvest.	Invest.	Neinvest.	Invest.
26542919	ANIMA IUVENTUTIS		320	0	310	0	150	0
	Zapsáno v IS CEDR		320	0	310	0	0	0
	Rozdíl		0	0	0	0	150	0
00409430	Junák Praha		33 790	4 635	31 590	2 846	31 297	3 860
	Zapsáno v IS CEDR		33 790	4 635	31 590	2 846	21 025	3 860
	Rozdíl		0	0	0	0	10 272	0
62769278	Matěj Litoměřice		80	0	152	0	47	0
	Zapsáno v IS CEDR		80	0	152	0	0	0
	Rozdíl		0	0	0	0	47	0
64122433	Royal Rangers Třinec		500	60	600	170	803	120
	Zapsáno v IS CEDR		500	60	600	0	700	120
	Rozdíl		0	0	0	170	103	0
60336692	WERICHOVCI Markvartovice		100	801	100	0	95	300
	Zapsáno v IS CEDR		100	801	100	0	0	300
	Rozdíl		0	0	0	0	95	0
Celkem neevidováno v IS CEDR			0	0	0	170	10 667	0

Zdroj: IS CEDR dne 6. 3. 2012, rozhodnutí MŠMT.

1.4 Zjištění u příjemců dotací

Účel dotací stanovený rozhodnutími o poskytnutí dotace nedodržela následující občanská sdružení: ASK Brno (v roce 2009 ve výši 9,6 tis. Kč, v roce 2010 ve výši 0,7 tis. Kč, v roce 2011 ve výši 0,7 tis. Kč), Dakota Ostrava (v roce 2009 ve výši 1,3 tis. Kč), Royal Rangers Třinec (v roce 2011 ve výši 8,5 tis. Kč), SOVA Praha (v roce 2010 ve výši 38,1 tis. Kč a v roce 2011 ve výši 1,9 tis. Kč), SPOLU Olomouc (v roce 2010 ve výši 2,4 tis. Kč), WERICHOVCI Markvartovice (v roce 2009 ve výši 3,5 tis. Kč). Uvedená občanská sdružení se tím dopustila porušení rozpočtové kázně ve smyslu § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb.

Občanské sdružení BEZ NUDY Teplice v roce 2009 požádalo o investiční dotaci ve výši 500 tis. Kč na stavbu kuchyně Chaloupka u Černého lesa. Stavbu občanské sdružení pouze oznámilo na příslušném obecním úřadu jako stavbu zahradního domku o rozměrech 5 x 5 m určeného v sezoně jako kuchyň, mimo sezonu jako sklad. Ve skutečnosti občanské sdružení postavilo kuchyň včetně pobytových místností a příslušných přípojek inženýrských sítí. Občanské sdružení tak porušilo příslušná ustanovení zákona č. 183/2006 Sb.⁸ upravující zákonné povinnosti nezbytné pro zahájení stavebních prací a užívání dokončené stavby a zároveň se dopustilo neoprávněného použití peněžních prostředků státu ve smyslu § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb.

Podmínku rozhodnutí, že doklady prokazující využití státní dotace mají být viditelně označeny číslem rozhodnutí, ke kterému se vztahují, nedodržela v letech 2009 až 2011 občanská sdružení Royal Rangers Třinec, SOVA Praha, Studio Experiment Olomouc a WERICHOVCI Markvartovice.

Další podmínky rozhodnutí nedodrželo sdružení SOVA Praha tím, že dotace v účetnictví nesledovalo v letech 2009 a 2010 odděleně.

Některá občanská sdružení nevedla úplné účetnictví ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 a 3 zákona č. 563/1991 Sb., neboť nezaúčtovala nárok na dotaci. Jedná se o tato sdružení: BEZ NUDY Teplice (rok 2009 ve výši 560 tis. Kč, rok 2010 ve výši 50 tis. Kč), Dakota Ostrava (v roce 2009 ve výši 230 tis. Kč, v roce 2010 ve výši 275 tis. Kč, v roce 2011 ve výši 235 tis. Kč), KADET Třebíč (v roce 2010 ve výši 500 tis. Kč), Royal Rangers Třinec (v roce 2009 ve výši 560 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 770 tis. Kč) a SPOLU Olomouc (v roce 2009 ve výši 102 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 70 tis. Kč).

Následující občanská sdružení nepostupovala v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb., neboť nedodržela při vedení účetnictví směrnou účtovou osnovu, případně uspořádání a označování položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek, když neúčtovala na správné účty o přijetí dotace a jejím čerpání: ASK Brno (v roce 2010 ve výši 90 tis. Kč), Liga lesní moudrosti Praha (v roce 2009 ve výši 500 tis. Kč, v roce 2010 ve výši 700 tis. Kč a v roce 2011 ve výši 1 000 tis. Kč) a WERICHOVCI Markvartovice (v roce 2009 ve výši 901 tis. Kč a v roce 2011 ve výši 300 tis. Kč).

Sdružení AMAVET Praha porušilo ke dni 31. 12. 2010 ustanovení § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že chybně účtovalo o nedokončeném majetku (k okamžiku rozhodnutí o zrušení výstavby neúčtovalo o částce 1 051,2 tis. Kč, která byla vynaložena na projektovou dokumentaci a další činnosti související se zamýšlenou výstavbou, jako o zmařené investici).

Sdružení SOVA Praha v roce 2011 nedodrželo ustanovení § 2 zákona č. 563/1991 Sb., neboť neúčtovalo o stavu dlouhodobého majetku v hodnotě 1 300 tis. Kč.

8 Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

2. Peněžní prostředky státu poskytované z kapitoly MŠMT na podporu sportu zdravotně postižených

Sport zdravotně postižených byl v *Koncepci státní podpory sportu v ČR*⁹ definován takto:

- Sportovní a pohybové aktivity osob se zdravotně sníženými schopnostmi. Je prováděn organizovaně i individuálně na všech úrovních – sportu pro všechny, výkonnostní i vrcholové.
- Je členěn podle druhu postižení do kategorií v souladu s mezinárodními standardy, na území ČR má vlastní organizační strukturu (kluby, svazy, střešní organizace).
- Je integrální součástí sportovního prostředí ČR. Sportovní svazy, střešní sportovní organizace a významné sportovní akce sportu handicapovaných jsou pravidelně součástí státní podpory.

2.1 Přístup MŠMT k podpoře sportu zdravotně handicapovaných

Zdravotně postižení sportovci jsou organizováni podle druhu postižení v jednotlivých svazech. Jedná se o Český svaz tělesně postižených sportovců, Českou asociaci tělesně handicapovaných sportovců, Český svaz zrakově postižených sportovců, Český svaz neslyšících sportovců, Český svaz mentálně postižených sportovců a Českou federaci Spastic Handicap. Tyto svazy jsou pro účely mezinárodní reprezentace členy Českého paralympijského výboru, jehož prostřednictvím získávají finanční prostředky státu na reprezentaci. MŠMT dále poskytuje finanční prostředky Českému hnutí speciálních olympiád pro mentálně postižené sportovce.

Na tuzemské soutěže a činnost poskytuje MŠMT finanční prostředky Českému svazu tělesné výchovy, který je pro jednotlivé svazy poskytuje prostřednictvím Unie zdravotně postižených sportovců. Vedle výše uvedených subjektů je členem této unie i Český svaz vnitřně postižených sportovců.

V roce 2004 vznikl spor mezi ČPV a Českým svazem tělesně postižených sportovců (dále také „ČSTPS“). V době, kdy ČSTPS nebyl členem ČPV, založili sportovci novou organizaci – Českou asociaci tělesně handicapovaných sportovců (dále také „ČATHS“), která se stala členem ČPV. Dlouhodobý soudní spor byl vyřešen potvrzením členství ČSTPS v ČPV a oboustranným podpisem memoranda o porozumění. V současné době tedy zastupují v ČPV tělesně postižené sportovce dvě organizace – ČATHS a ČSTPS. Tělesně postižení sportovci mohou být současně organizováni v obou organizacích, a tak část sportovců, kteří jsou členy obou organizací, čerpala od roku 2005 do roku 2010 prostřednictvím ČPV dotace ze státního rozpočtu v celkové výši 7 242 tis. Kč.

2.2 Výdaje ze státního rozpočtu

Podpora sportu byla rozčleněna do dvou okruhů, a to do podpory státní sportovní reprezentace, včetně přípravy sportovních talentů, a do oblastí tělovýchova a investice. Přehled o peněžních prostředcích, které byly vydány na sport celkem a na sport zdravotně postižených, uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 4 – Peněžní prostředky vydané na sport z kapitoly MŠMT (v tis. Kč)

Skutečné čerpání	2009	2010	2011
Na sportovní reprezentaci celkem	812 816	822 131	826 855
Na tělovýchovu	294 046	327 477	298 261
Investice celkem	701 736	612 915	863 688
Na sport celkem	1 808 598	1 762 523	1 988 804
Na sportovní reprezentaci ZPS	21 200	21 800	23 994
Na tělovýchovu ZPS	12 500	9 000	14 100
Investice pro ZPS	1 000	1 000	540
Na ZPS celkem	34 700	31 800	38 634

Zdroj: evidence odboru sportu MŠMT.

Předmětem kontroly byly dotace ve výši 72 009 tis. Kč vyplacené Českému paralympijskému výboru a Českému hnutí speciálních olympiád.

2.3 Sledování a vyhodnocování čerpání dotací

Dotace na podporu sportu jsou sledovány ve vlastním systému MŠMT a v kontrolovaném období se shodovaly s údaji dle účetnictví. V IS CEDR nebyly v roce 2011 zaevidovány investiční dotace ve výši 540 tis. Kč (ČHSO obdrželo dotace ve výši 2 093 tis. Kč, ke dni 6. 3. 2012 bylo v IS CEDR zapsáno 1 553 tis. Kč).

Podpora sportu zdravotně postižených není samostatně sledovaným závazným ukazatelem státního rozpočtu. Ve státním závěrečném účtu kapitoly MŠMT vykazuje obecně v textové příloze, že dotace byly poskytnuty také zdravotně postiženým sportovcům. Žádná další povinnost vyhodnotit dotační politiku pro oblast podpory ZPS není ministerstvu stanovena. Údaje o podpoře sportu zdravotně postižených jsou součástí veřejně prezentovaných údajů o podpoře sportu.

2.4 Zjištění u příjemců dotací

ČHSO porušilo rozpočtovou kázeň tím, že z dotace poskytnuté v roce 2011 použilo v rozporu s vydaným rozhodnutím 128,4 tis. Kč na akci, která se konala až v následujícím roce. Dále porušilo podmínku viditelného označení účetních dokladů číslem příslušného rozhodnutí a v roce 2011 nevedlo podvojně účetnictví.

III. Shrnutí

MŠMT v kontrolovaném období v programech podpory činnosti v oblasti mládeže:

- nestanovilo při poskytnutí dotací na opravy majetku a rekonstrukce podmínku udržitelnosti majetku;
- z programu *Investiční rozvoj materiálně technické základny mimoškolních aktivit dětí a mládeže* umožnilo hradit údržbu a opravy neinvestičního charakteru v objemu minimálně 500 tis. Kč, ačkoli všechny výdaje z tohoto programu vykazovalo jako investiční;
- v podmínkách programu *Investiční rozvoj materiálně technické základny mimoškolních aktivit dětí a mládeže* nepoužívalo pojmy zavedené v předpisech

pro vedení účetnictví, nestanovilo podmínky jednoznačně a nevysvětlilo některé užívané pojmy;

- v programech ani v kontrolovaných rozhodnutích o poskytnutí dotace nestanovilo výslovně povinnost dodržet parametry schváleného projektu, čímž nedostatečně vymezilo účel poskytnutých prostředků – ten je v rozhodnutích vymezen většinou jen obecně.

MŠMT při podpoře činnosti v oblasti mládeže:

- poskytovalo dotace na rekonstrukci a modernizaci objektu neúčelně, neboť poskytované finanční prostředky nezamezily pokračujícímu chátrání objektu, a dále poskytovalo dotace na opravy a údržbu jiného objektu, který pro potřeby dětí a mládeže sloužil maximálně čtyři týdny v roce a jinak byl využíván komerčně;
- v rozhodnutích o poskytnutí dotace je uvedena podmínka předložit vyúčtování dotace nejpozději do 31. ledna následujícího kalendářního roku, ve čtyřech případech MŠMT vyúčtování neobdrželo ve stanoveném termínu;
- ve dvou případech nezjistilo chyby ve vyúčtování dotace;
- v roce 2010 nezavedlo do IS CEDR investiční dotace ve výši 170 tis. Kč a v roce 2011 neinvestiční dotace ve výši 10 667 tis. Kč.

MŠMT v kontrolovaném období při podpoře sportu zdravotně postižených:

- v roce 2011 nezaevidovalo do IS CEDR investiční dotace ve výši 540 tis. Kč.

U příjemců dotací bylo zjištěno:

- **Rozpočtovou kázeň** porušilo osm příjemců dotací z 22 kontrolovaných: ASK Brno, BEZ NUDY Teplice, Dakota Ostrava, Royal Rangers Třinec, SOVA Praha, SPOLU Olomouc, WERICHOVCI Markvartovice a ČHSO. Celková výše porušení rozpočtové kázně je 695,1 tis. Kč.

Pět příjemců nedodrželo podmínku rozhodnutí viditelně označit doklady prokazující využití státní dotace číslem rozhodnutí, ke kterému se vztahují, a u jedenácti příjemců byly zjištěny nedostatky v účetnictví.

11/25

Peněžní prostředky státu poskytované na vybrané zdravotnické programy

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/25. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Rudolf Kufa.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků státu určených na vybrané zdravotnické programy.

Kontrolováno bylo období let 2010 a 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna od září 2011 do března 2012.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví; „Lékárna pod radnicí“ s.r.o., Turnov; „Poliklinika Turnov s. r. o.“; Krajská nemocnice Liberec, a.s.; 2R Production s.r.o., Milevsko; Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta; Hospic sv. Jana N. Neumanna, Prachatice; DebRA ČR, Brno; Sdružení pro alergické a astmatické děti (SAAD), Brno; Psychiatrická léčebna, Brno-Černovice; Sdružení Šance – sdružení rodičů a přátel hematologicky a onkologicky nemocných dětí, o. s., Olomouc; Rehabilitační ústav Hrabyně; ECCE HOMO ŠTERNBERK.

Námítky proti kontrolním protokolům kontrolované osoby nepodaly.

Kolegium NKÚ na svém XII. zasedání dne 18. června 2012

schválilo usnesením č. 5/XII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) bylo zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, jako ústřední orgán státní správy pro zdravotní služby, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost, poskytovatele zdravotních služeb v přímé řídicí působnosti, zacházení s návykovými látkami, přípravky, prekursory a pomocnými látkami, vyhledávání, ochranu a využívání přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod, léčiva a prostředky zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčení lidí, zdravotní pojištění a zdravotnický informační systém, pro používání biocidních přípravků a uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh.

Zdravotnictví tvoří jednu z hlavních oblastí státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím (dále také „NNO“), realizované prostřednictvím zdravotnických programů. Jejich cílem je prevence před drogami, alkoholem, nikotinem, jinými návykovými látkami, pomoc zdravotně postiženým a chronicky nemocným, poskytování paliativní péče a zajištění kvalitní a bezpečné zdravotní péče. Předmětem kontroly NKÚ byly dva vybrané zdravotnické programy MZ, jmenovitě *Program grantové podpory* (dále jen „PGP“) a *Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením* (dále jen „PVP“). Oba tyto programy podporují projekty zaměřené na zlepšení podmínek a kvality života zdravotně postižených a chronicky nemocných občanů.

Politika státu v této oblasti byla zformulována počínaje rokem 1993 postupně v *Národním plánu opatření pro snížení negativních důsledků zdravotního postižení*, schváleném usnesením vlády ze dne 8. září 1993 č. 493, *Národním plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením*, schváleném usnesením vlády ze dne 14. dubna 1998 č. 256, *Národním plánu podpory a integrace občanů se zdravotním postižením na období 2006–2009*, schváleném usnesením vlády ze dne 17. srpna 2005 č. 1004, a v *Národním plánu vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010–2014*, schváleném usnesením vlády ze dne 29. března 2010 č. 253. Národní plán na období 2006–2009 vycházel z cílů a úkolů *Střednědobé koncepce státní politiky vůči občanům se zdravotním postižením*, která byla schválena usnesením vlády ze dne 16. června 2004 č. 605.

Aktuálně platný národní plán pro období 2010–2014 vychází z *Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením* přijaté v sídle OSN v New Yorku dne 30. března 2007. Pro Českou republiku vstoupila tato úmluva v platnost dne 28. října 2009.

Kontrola NKÚ u MZ byla zaměřena na způsob, metodu, zajištění zdrojů a realizaci výdajů státního rozpočtu v PVP a PGP, na kvalitu systémů administrativního a finančního řízení, sledování, vyhodnocování a finanční kontroly programové podpory. U příjemců dotace bylo kontrolováno dodržení právních předpisů a pravidel MZ pro čerpání a použití dotace na stanovený účel a její finanční vypořádání.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole u MZ

1. Charakteristika PGP a PVP

Podpora z PGP a PVP má formu systémové neinvestiční a investiční dotace ze státního rozpočtu. Každý z programů podporuje pět tematických okruhů, zaměřených:

- u PGP na rekondiční a edukační pobyty se zdravotním programem v tuzemsku i zahraničí, edukační docházkové akce (kurzy a výcviky), ediční činnost, přednášky a na organizačně administrativní servis občanských sdružení (dotování nákladů na pronájem, energie, služby apod.);
- u PVP na vznik a rozvoj dobrovolnických a specializovaných center a zdravotnických zařízení pro osoby se zdravotním postižením a pacienty s chronickým onemocněním a v terminálních stavech a na vydávání informačních a osvětových materiálů pro zdravotnickou veřejnost a lékaře prvního kontaktu.

Okruh možných příjemců dotací tvoří NNO. Pro účely PGP a PVP se NNO rozumí občanská sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, obecně prospěšné společnosti podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, a subjekty evidované podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.

PVP je určen rovněž organizacím v přímé působnosti MZ a dalších resortů, krajům, městům, obcím a organizacím v jejich působnosti, veřejným neziskovým ústavním zdravotnickým zařízením a právníkům a fyzickým osobám vyvíjejícím podnikatelskou činnost.

Postup ústředních orgánů státní správy při poskytování dotací ze státního rozpočtu NNO upravují zásady schválené usnesením vlády ze dne 1. února 2010 č. 92. Zásady upravují v návaznosti na zákon č. 218/2000 Sb. poskytování dotací ze státního rozpočtu nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy s výjimkou dotací na financování programů podle § 12 a § 13 tohoto zákona.

MZ u obou programů uplatňuje systém administrativního a finančního řízení obvyklý obecně u národních dotačních programů. Pro každý rok stanovuje a zveřejňuje formou metodických pokynů pravidla pro žadatele a příjemce dotací a provádí formální kontrolu a věcné hodnocení předložených žádostí a projektů. Pro hodnocení zřizuje každoročně komisi složenou ze zástupců MZ, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Magistrátu hlavního města Prahy a ze sociologů zastupujících chronicky nemocné a zdravotně postižené občany. Dotace poskytuje na základě rozhodnutí. Neinvestiční dotaci poskytuje MZ převodem ze svého účtu na bankovní účet příjemce, investiční dotaci čerpá příjemce prostřednictvím banky určené MZ.

MZ vyhodnocuje realizaci projektů PGP a PVP na základě závěrečných zpráv, výkazů o skutečných nákladech projektu a skutečném podílu dotace na jejich financování a dalších dokumentů (dosažené hodnoty parametrů, přehled vystavených a zaplacených faktur, doklady o uvedení stavebních objektů do provozu a jejich zařazení do majetku), které předkládá příjemce dotace. NNO kromě výše uvedených dokumentů předkládají spolu s účetní závěrkou také roční zprávy o své činnosti.

2. Zdroje a průběh financování PGP a PVP

Peněžní prostředky státu na financování PGP a PVP jsou schvalovány zákonem o státním rozpočtu na příslušný rok v kapitole 335 – *Ministerstvo zdravotnictví*, a to v rámci rozpočtu výdajů závazného specifického ukazatele s názvem *Zdravotnické programy*.

MZ v letech 2010 a 2011 meziročně a v porovnání s předchozím obdobím vyčlenilo ve svém rozpočtu na financování PGP a PVP výrazně nižší zdroje. Zatímco jejich roční objem se u PGP v letech 2004 až 2009 pohyboval v rozmezí cca 93 až 160 mil. Kč, v roce 2010 poklesl na 71,5 mil. Kč a v roce 2011 na 52,8 mil. Kč. V případě PVP činil objem vyčleněných zdrojů v letech 2004 až 2009 ročně cca 41 až 60 mil. Kč, v roce 2010 poklesl na 27,9 mil. Kč a v roce 2011 na 14,3 mil. Kč. V obou letech zájem o podporu z PGP a PVP výrazně převýšil disponibilní zdroje, když celkový objem poskytnuté dotace v porovnání s požadovaným činil v jednotlivých letech kontrolovaného období u PGP 42,7 % a 41,1 % a u PVP 38,3 % a 16,3 %.

Přehled o zdrojích a průběhu financování PGP a PVP je uveden v tabulkách č. 1 a č. 2.

Tabulka č. 1 – PGP

Rok	Počet žadatelů	Počet projektů	Objem požadované dotace (v tis. Kč)	Počet schválených příjemců	Počet schválených projektů	Objem poskytnuté dotace (v tis. Kč)	Podíl sl. 6/sl. 3 (v %)	Čerpáno (v tis. Kč)
	1	2	3	4	5	6	7	8
2010	83	235	167 604	65	171	71 542	42,7	71 325
2011	85	225	128 459	43	92	52 829	41,1	52 780

Zdroj: MZ – výsledky dotačního řízení za rok 2010 a 2011, závěrečný účet za rok 2010 a 2011.

Tabulka č. 2 – PVP

Rok	Počet žadatelů	Počet projektů	Objem požadované dotace (v tis. Kč)	Počet schválených příjemců	Počet schválených projektů	Objem poskytnuté dotace (v tis. Kč)	Podíl sl. 6/sl. 3 (v %)	Čerpáno (v tis. Kč)
	1	2	3	4	5	6	7	8
2010	130	247	72 890	91	129	27 936	38,3	27 683
2011	152	267	87 417	77	109	14 276	16,3	12 331

Zdroj: MZ – výsledky dotačního řízení za rok 2010 a 2011, závěrečný účet za rok 2010 a 2011.

3. Zjištění nedostatky

3.1 MZ při poskytování dotací NNO nepostupovalo podle zásad vlády

Postup ústředních orgánů státní správy při poskytování dotací ze státního rozpočtu upravovaly v kontrolovaném období *Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*.

Pro rok 2010 platily zásady schválené usnesením vlády ze dne 3. listopadu 2008 č. 1333 (dále jen „Zásady 2010“). Zásady 2010 stanovily mj. časový harmonogram průběhu dotačního řízení v etapě předkládání žádostí a jejich kontroly po formální stránce. Ústřední orgán byl povinen určit termín pro předkládání žádostí obvykle do 30. září kalendářního roku, jenž předchází rozpočtovému roku, v němž může být požadovaná dotace poskytnuta, a nejpozději do konce kalendářního roku zveřejnit na svých internetových stránkách seznam žádostí, které nespĺnily formální podmínky pro podání žádosti. MZ do konce roku 2009 zveřejnilo na svých internetových stránkách seznam žádostí, které nespĺnily formální podmínky pro podání žádosti. Vlastní výběrová řízení probíhala až v průběhu rozpočtového roku, ve kterém byly dotace poskytovány. Dotace na projekty byly uvolňovány nejdříve počátkem druhého čtvrtletí, často však i v posledním čtvrtletí, což nestátním neziskovým organizacím majícím nedostatečné vlastní zdroje komplikovalo realizaci projektů.

Vláda usnesením ze dne 1. února 2010 č. 92 schválila s účinností od 1. února 2010 pro NNO nové zásady platné od roku 2011 (dále jen „Zásady 2011“), s cílem urychlit dosavadní proces poskytování dotací. Ústřední orgány mají povinnost zveřejnit na svých internetových stránkách do konce kalendářního roku, který předchází rozpočtovému roku, na který poskytují dotaci, seznam nebo pořadí projektů, které úspěšně prošly

výběrovým dotačním řízením a nejpozději do konce února rozpočtového roku, na který jsou dotace poskytovány, stanovit konkrétní výši dotace. Dotaci přitom musí vyplatit zpravidla jednorázově, maximálně však ve dvou splátkách s tím, že minimálně polovinu z celkového objemu dotace uvolní do 31. března a druhou část do 30. září rozpočtového roku, na který je dotace poskytována.

MZ při poskytování dotací NNO na rok 2011 nepostupovalo podle Zásad 2011.

Do konce předchozího kalendářního roku pouze přijalo žádosti o dotaci (uzávěrku přijímání žádostí o dotaci stanovilo MZ pro všechny žadatele u PGP na 31. října 2010 a u PVP na 30. listopadu 2010) a zveřejnilo na svých internetových stránkách seznam žádostí, které nesplnily formální podmínky pro podání žádosti. Teprve v lednu 2011 zřídilo MZ hodnotitelské komise k oběma programům a v průběhu března a dubna roku 2011 realizovalo výběrová dotační řízení. MZ neplnilo termíny pro vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace. Tak např. dne 4. března 2011 předložila hodnotitelská komise k PGP na základě svého jednání ze dne 2. března 2011 do porady vedení MZ výsledky dotačního řízení na rok 2011, které tato porada schválila na svém jednání dne 14. března 2011 a uložila v termínu do 30. března 2011 vydat ke schváleným projektům rozhodnutí o poskytnutí dotace a do 31. března 2011 zveřejnit výsledky dotačního řízení na internetových stránkách MZ. **V kontrolním vzorku 15 rozhodnutí o poskytnutí neinvestiční dotace NNO byl u všech překročen stanovený termín pro jejich vydání. MZ tato rozhodnutí vydalo v průběhu měsíce dubna až července 2011.**

3.2 MZ podrobilo finanční kontrole minimální počet projektů PGP a PVP

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ukládá MZ jako poskytovateli dotace z PGP a PVP vykonávat veřejnosprávní kontrolu u příjemců této dotace. MZ této veřejnosprávní kontrole podrobilo pouze 0,5 % z celkového objemu dotace, poskytnuté z PGP a PVP v letech 2010 a 2011. Z celkového počtu 501 projektů podrobilo veřejnosprávní kontrole pouze 2 projekty.

III. Nedostatky zjištěné při kontrole u příjemců dotací

1. Oblast financování a realizace projektů

Čtyři příjemci dotace v rozporu s podmínkou stanovenou rozhodnutími o poskytnutí dotace nepožádali MZ o změnu struktury rozpočtovaných nákladů projektu, přičemž jeden příjemce navíc v rozporu s podmínkou stanovenou rozhodnutím o poskytnutí dotace neměl vyplacené ostatní osobní výdaje podloženy prvotními doklady, které by umožnily kontrolu skutečně provedené práce.

2. Oblast vedení účetnictví:

Dva příjemci dotace v rozporu s podmínkou stanovenou rozhodnutím o poskytnutí dotace nevedli v účetnictví oddělené sledování přijatých a použitých dotací.

Dva příjemci dotace nevedli účetnictví úplné, když o nároku na dotace z PGP a PVP v roce 2010 a 2011 neúčtovali prostřednictvím účtové skupiny 34 – *Zúčtování daní, dotací a ostatní zúčtování.*

IV. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola u MZ byla podrobena úroveň zajištění a čerpání zdrojů financování a systémů administrativního a finančního řízení, sledování a vyhodnocování realizace a finanční kontroly PGP a PVP. U vybraných příjemců dotace bylo kontrolováno dodržení právních předpisů a pravidel stanovených MZ pro čerpání, použití a finanční vypořádání poskytnuté dotace.

PGP i PVP charakterizoval výrazný převis poptávky nad nabídkou z pohledu objemu požadovaných dotací a disponibilních zdrojů vyčleněných na financování těchto programů v rozpočtu kapitoly MZ. Vyčleněné zdroje v roce 2010 a v roce 2011 pokrývaly 41,4 %, resp. 31,1 % objemu požadovaných dotací.

MZ při poskytování dotací na rok 2011 nerespektovalo časový harmonogram průběhu dotačního řízení stanovený zásadami vlády. Podle těchto zásad mají ústřední orgány zveřejnit na svých internetových stránkách do konce kalendářního roku, který předchází rozpočtovému roku, na který poskytují dotace, seznam nebo pořadí projektů, které úspěšně prošly výběrovým dotačním řízením, a nejpozději do konce února rozpočtového roku, na který jsou dotace poskytovány, stanovit konkrétní výše dotací.

Hodnotitelské komise k PGP a PVP zřídilo MZ až v lednu 2011 a teprve v průběhu března a dubna roku 2011 realizovalo výběrová dotační řízení. Nedodrželo přitom ani vlastní termíny pro vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace.

MZ podrobilo veřejnosprávní kontrole u příjemců dotace pouze 0,5 % z celkového objemu dotací poskytnutých z PGP a PVP v letech 2010 a 2011.

Příjemci dotace v rozporu s podmínkami stanovenými v rozhodnutích o poskytnutí dotace nepožádali MZ o změnu struktury rozpočtovaných nákladů projektu a nepodložili vyplacené ostatní osobní výdaje prvotními doklady.

Pochybení v činnosti příjemců dotace byla zjištěna rovněž při vedení účetnictví.

11/26

Účetní závěrka a finanční výkazy České správy sociálního zabezpečení za rok 2011

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/26. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit spolehlivost účetní závěrky České správy sociálního zabezpečení sestavené k 31. 12. 2011 a finanční výkazy České správy sociálního zabezpečení za rok 2011 předkládané jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 313 – *Ministerstvo práce a sociálních věcí* za rok 2011.

Kontrolovaným obdobím byl rok 2011, v případě souvisejících skutečností i období let předchozích či období roku 2012 do doby ukončení kontroly.

Kontrola byla prováděna v době od 31. října 2011 do 25. dubna 2012.

Kontrolovaná osoba:

Česká správa sociálního zabezpečení (dále také „ČSSZ“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podala ČSSZ, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání, které ČSSZ podala proti rozhodnutí o námítkách, bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XV. zasedání, konaném dne 6. srpna 2012,

schválilo usnesením č. 12/XV/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Česká správa sociálního zabezpečení byla ustavena s účinností od 1. září 1990 zákonem č. 210/1990 Sb., o změnách v působnosti orgánů České republiky o sociálním zabezpečení a o změně zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, kterým byl novelizován zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení. ČSSZ je orgánem státní správy, který vykonává působnost v oblasti sociálního zabezpečení (důchodového a nemocenského pojištění) a lékařské posudkové služby. Kompetence ČSSZ jsou upraveny zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. ČSSZ je organizační složkou státu a samostatnou účetní jednotkou.

ČSSZ rozhoduje o dávkách důchodového pojištění (dále také „DDP“), plní úkoly vyplývající z mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení, vybírá pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, kontroluje plnění povinností subjektů sociálního zabezpečení, posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely sociálního zabezpečení, vede evidenci práce neschopných občanů a v určených případech provádí nemocenské pojištění.

Podíl ČSSZ na aktivech, nákladech, výnosech, příjmech a výdajích kapitoly 313 – *Ministerstvo práce a sociálních věcí* byl v roce 2011 následující:

- 89 % aktiv (pasiv) kapitoly,
- 80 % nákladů kapitoly,
- 92 % výnosů kapitoly,
- 92 % příjmů kapitoly,
- 80 % výdajů kapitoly.

Kontrola navázala na kontrolní akci č. 10/19 – *Roční účetní a finanční výkazy České správy sociálního zabezpečení za rok 2010*¹, která byla zaměřena na celou účetní závěrku ČSSZ a výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu.

Tato kontrolní akce byla zaměřena na účetní výkazy, které tvoří účetní závěrku (dále také „ÚZ“), a finanční výkazy, zejména pak na *výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, organizačních složek státu a státních fondů* FIN 2-04 U (dále také „výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu“), sestavené k 31. prosinci 2011, přičemž položky k podrobnému testování byly vybrány v návaznosti na jejich kvantitativní a kvalitativní významnost v rámci účetní závěrky a výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu. Pozornost byla věnována též účetní metodě odpisování dlouhodobého majetku, kterou organizační složky státu provedly poprvé v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2011. Dále byla kontrola zaměřena na identifikovaná rizika spojená s inventarizací majetku a závazků v souvislosti s účinností vyhlášky č. 270/2010 Sb., o inventarizaci majetku a závazků.

S ohledem na rozsah a povahu operací uskutečňovaných ČSSZ a vzhledem k vysokému stupni automatizovaného zpracování dat byly v rámci této kontrolní akce také provedeny testy automatizovaného zpracování dat, jejich agregace a přenosu v rámci účetního systému v oblasti transakčního cyklu zpracování pohledávek a příjmů z pojistného, v oblasti procesu zpracování závazků a výdajů u dávek důchodového a nemocenského pojištění; testy ověření správnosti účtování přenášených dat pro oblast pohledávek a příjmů z pojistného, pro oblast závazků a výdajů u dávek důchodového a nemocenského pojištění; analytické porovnání výše příjmů z pojistného a výplat dávek důchodového pojištění v rámci kontrolovaného období.

Pozn.: Všechny právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Účetní závěrka ČSSZ k 31. prosinci 2011

Tabulka č. 1 – Údaje z výkazu rozvaha, výkazu zisku a ztráty a části A.4 přílohy ÚZ
(jiná aktiva a jiná pasiva) (v Kč)

Ukazatel	Hodnota
Aktiva (pasiva)	394 674 388 733,69
Náklady	398 331 707 511,33
Výnosy	362 093 834 111,40
Část A.4 přílohy ÚZ (jiná aktiva a jiná pasiva) bez položky P.VII – Vyrovnávací účty	30 846 242 138,28

Zdroj: ÚZ ČSSZ k 31. prosinci 2011.

1.1 Změny právních předpisů v oblasti účetnictví a výkaznictví organizačních složek státu v roce 2011

S účinností od 1. ledna 2011 byl novelizován zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, (dále jen „zákon o účetnictví“).

Kromě novely zákona o účetnictví byla novelizována vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky. Předmětem novelizace byly zejména úpravy týkající se sjednocení používání jednotek české měny při vykazování v ÚZ a finančních výkazech, úpravy obsahového vymezení položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty související s novým českým účetním standardem č. 703 – *Transfery* (dále jen „ČÚS č. 703“), úpravy související s použitím účetní metody opravných položek k majetku a účetní metody odpisování dlouhodobého majetku.

Vyhláška č. 410/2009 Sb. stanovuje obsahové vymezení některých syntetických účtů jako položek ÚZ. Obdobně jako v roce 2010 však existuje množství položek výkazu rozvaha a výkazu zisku a ztráty, které nejsou obsahově vymezeny.

K zákonu o účetnictví byla vydána nová prováděcí vyhláška č. 270/2010 Sb., která podrobně vymezila povinnosti vybraných účetních jednotek² při zajišťování, provádění a vyhodnocování inventarizací majetku a závazků. Do roku 2010 byla inventarizace upravena jen zákonem o účetnictví.

Dále byla novelizována vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech).

² Vybranými účetními jednotkami jsou podle § 1 odst. 3 zákona o účetnictví organizační složky státu, státní fondy podle rozpočtových pravidel, Pozemkový fond ČR, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, regionální rady regionů soudržnosti, příspěvkové organizace a zdravotní pojišťovny. České účetní standardy č. 701 až 708 v bodu 1. uvádějí, že jejich cílem je stanovit postupy účtování, a to „pro některé vybrané účetní jednotky“. Vyhláška č. 410/2009 Sb. v § 2 uvádí výčet vybraných účetních jednotek, na které se tato vyhláška vztahuje, jedná se o vybrané účetní jednotky kromě zdravotních pojišťoven. České účetní standardy č. 701 až 708 se tak vztahují na vybrané účetní jednotky kromě zdravotních pojišťoven.

Účetní regulace platná pro organizační složky státu byla pro účetní období roku 2011 dále doplněna vydáním nových českých účetních standardů:

- český účetní standard č. 705 – *Rezervy* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 8/2010, s účinností od 1. ledna 2011),
- český účetní standard č. 706 – *Opravné položky a vyřazení pohledávek* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 8/2010, s účinností od 1. ledna 2011),
- český účetní standard č. 707 – *Zásoby* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 8/2010, s účinností od 1. ledna 2011),
- český účetní standard č. 708 – *Odpisování dlouhodobého majetku* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 3/2011, s účinností od 31. prosince 2011); tento standard byl v průběhu roku 2011 novelizován (zveřejněno ve *Finančním zpravodaji* č. 5/2011).

Kromě vydání čtyř nových českých účetních standardů došlo s účinností od 1. ledna 2011 k vydání nového ČÚS č. 703 (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 8/2010), jenž nahradil původní ČÚS č. 703.

1.2 Nesprávnosti v účetní závěrce a hlavní příčiny těchto nesprávností

Na celkové nesprávnosti v ÚZ ČSSZ se podílelo nadhodnocení a podhodnocení zůstatků jednotlivých položek rozvahy, výkazu zisku a ztráty a části A.4 přílohy ÚZ (jiná aktiva a jiná pasiva). Nesprávnosti byly identifikovány dle jednotlivých položek ÚZ s ohledem na jejich obsahové vymezení podle vyhlášky č. 410/2009 Sb.

1.2.1 Správnost a úplnost účetnictví

V ustanovení § 8 odst. 2 zákona o účetnictví je stanoveno, že účetnictví účetní jednotky je správné, jestliže účetní jednotka vede účetnictví tak, že to neodporuje tomuto zákonu a ostatním právním předpisům ani neobchází jejich účel.

V ustanovení § 8 odst. 3 zákona o účetnictví je stanoveno, že účetnictví účetní jednotky je úplné, pokud účetní jednotka zaúčtovala v účetním období v účetních knihách všechny účetní případy, které v něm zaúčtovat měla, a sestavila účetní závěrku.

ČSSZ nevedla v roce 2011 správné a úplné účetnictví ve smyslu zákona o účetnictví a dalších právních předpisů, neboť v některých případech nedodržela obsahové vymezení položek ÚZ dle vyhlášky č. 410/2009 Sb. Nedostatky byly zjištěny zejména v následujících případech.

1.2.1.1 Rozvaha

ČSSZ nesprávně účtovala o majetku pořízeném do konce roku 2009, který v jednotlivém případě nesplňoval dolní hranici pro vykazování v rozvaze na majetkovém účtu 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* a k 31. prosinci 2011 tento majetek nesprávně vykázala na položce A.I.5. *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* ve výkazu rozvaha.

ČSSZ chybně účtovala o majetku pořízeném do konce roku 2009, který v jednotlivém případě nesplňoval dolní hranici pro vykazování v rozvaze na majetkovém účtu 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* a k 31. prosinci 2011 tento majetek chybně

vykázala na položce A.II.6. *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* ve výkazu rozvaha. V důsledku těchto skutečností ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha:

- nadhodnotila účet 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* o částku **9 984 970,04 Kč** a o stejnou částku nadhodnotila účet 401 – *Jmění účetní jednotky*
- a zároveň nadhodnotila účet 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* o částku **722 228,53 Kč** a o stejnou částku nadhodnotila účet 401 – *Jmění účetní jednotky*.

ČSSZ tímto postupem zároveň ovlivnila zůstatky účtů 901 – *Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek* a 902 – *Jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek* v příloze ÚZ v části A.4 – *Informace podle § 7 odst. 5 zákona o stavu účtů v knize podrozvahových účtů* – viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.3 *Příloha ÚZ*.

ČSSZ k 31. prosinci 2011 nesprávně vykázala majetkové položky v celkové hodnotě **18 377 242 Kč** na položce A.II.8. *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* ve výkazu rozvaha, ačkoliv tento majetek byl již způsobilý k užívání. V důsledku této skutečnosti ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha:

- podhodnotila účet 021 – *Stavby* o částku **18 377 242 Kč** a o stejnou částku nadhodnotila účet 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek*.

ČSSZ k 31. prosinci 2011 chybně vykázala pohledávky plynoucí z pronájmu služebních bytů, nebytových prostor a služeb spojených s pronájmem na účtu 315 – *Jiné pohledávky z hlavní činnosti*, ačkoliv povaha účetní operace neodpovídala obsahovému vymezení položky B.II.5. *Jiné pohledávky z hlavní činnosti* ve výkazu rozvaha. V důsledku této skutečnosti ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha:

- nadhodnotila účet 315 – *Jiné pohledávky z hlavní činnosti* o částku **847 356,30 Kč** a o stejnou částku podhodnotila účet 311 – *Odběratelé*.

ČSSZ v roce 2011 účtovala nesprávně o penále z pojistného vůči zaměstnavatelům na účtu pohledávek a výnosů již v okamžiku vyhodnocení konta plátce pojistného, nikoliv až okamžikem pravomocného vyměření výkazem nedoplatků či platebním výměrem. V důsledku této skutečnosti ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha:

- nadhodnotila účet 318 – *Pohledávky z titulu daní a obdobných dávek* o částku **118 808 539,20 Kč** a o stejnou částku nadhodnotila účet 493 – *Výsledek hospodaření běžného účetního období*

a zároveň ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty ovlivnila zůstatek účtu 633 – *Výnosy ze sociálního pojištění* (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.2 *Výkaz zisku a ztráty*) a v příloze ÚZ v části A.4 – *Informace podle § 7 odst. 5 zákona o stavu účtů v knize podrozvahových účtů* ovlivnila zůstatek účtu 951 – *Ostatní dlouhodobá podmíněná aktiva* (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.3 *Příloha ÚZ*).

ČSSZ v roce 2011 v souvislosti se zahájením účetní metody odpisování přistoupila k přetřídování majetku, který byl pořízen a zařazen do účetnictví podle v minulosti platných právních předpisů v oblasti účetnictví a v současné době nesplňoval podmínky stanovené obsahovým vymezením položek dlouhodobého majetku

v platném prováděcím právním předpisu. ČSSZ postupovala chybně, když v průběhu roku 2011 účtovala o jednorázovém odpisu přetříděného majetku prostřednictvím účtu 401 – *Jmění účetní jednotky*, ačkoliv obsahové vymezení tohoto účtu neodpovídá povaze vykázaného účetního případu. V důsledku výše uvedených skutečností ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha:

- podhodnotila účet 401 – *Jmění účetní jednotky* o částku **12 412 621 Kč** a o stejnou částku nadhodnotila účet 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody*.

ČSSZ k 31. prosinci 2011 vykazala chybně úhradu příspěvku zaměstnance na stravenky na straně „dal“ závazkového účtu 333 – *Jiné závazky za zaměstnanci*, ačkoliv povaha účetní operace neodpovídala obsahovému vymezení položky D.IV.15. *Jiné závazky vůči zaměstnancům* ve výkazu rozvaha. V důsledku této skutečnosti ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha:

- nadhodnotila účet 333 – *Jiné závazky vůči zaměstnancům* o částku **2 663 480 Kč** a o stejnou částku podhodnotila účet 331 – *Zaměstnanci*.

ČSSZ neúčtovala na účtu 263 – *Ceniny* o pořízených stravenkách v jejich jmenovité hodnotě a zároveň neúčtovala na stranu „dal“ účtu 389 – *Dohadné účty pasivní* v průběhu účetního období v okamžiku přijetí stravenek, neboť neměla k dispozici fakturu od dodavatele, a nebylo tedy možné zaúčtovat skutečnou výši závazku vůči dodavateli. Tyto skutečnosti neměly vliv na konečný zůstatek účtu 263 – *Ceniny* k 31. prosinci 2011.

ČSSZ v roce 2011 účtovala o stravenkách, aniž v účetnictví k 31. prosinci 2011 zobrazila částky odpovídající:

- příspěvku zaměstnavatele na stravenky za měsíc prosinec 2011 na straně „má dáti“ účtu 527 – *Zákonné sociální náklady*,
- pohledávce za zaměstnanci plynoucí z jejich příspěvku na stravenky za měsíc prosinec 2011 na straně „má dáti“ účtu 335 – *Pohledávky za zaměstnanci*,
- příspěvku z FKSP³ za měsíc prosinec 2011 na straně „má dáti“ účtu 412 – *Fond kulturních a sociálních potřeb a*
- celkovému závazku vůči dodavateli stravenek za měsíc prosinec 2011 na straně „dal“ účtu 389 – *Dohadné účty pasivní*.

Všechny výše uvedené částky ČSSZ zobrazila ve svém účetnictví až v lednu následujícího roku. V důsledku toho ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha:

- nadhodnotila účet 493 – *Výsledek hospodaření běžného účetního období* o částku **4 661 090 Kč**,
- podhodnotila účet 335 – *Pohledávky za zaměstnanci* o částku **2 663 480 Kč**,
- nadhodnotila účet 412 – *Fond kulturních a sociálních potřeb* o částku **1 997 610 Kč**,
- podhodnotila účet 389 – *Dohadné účty pasivní* o částku **9 322 180 Kč**

a zároveň ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty ovlivnila zůstatek účtu 527 – *Zákonné sociální náklady* (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.2 *Výkaz zisku a ztráty*).

3 FKSP – Fond kulturních a sociálních potřeb.

ČSSZ nevedla v roce 2011 úplné účetnictví, neboť nezaúčtovala předpisy nevyplacených, tj. deponovaných, exekučních srážek z důchodů povinných osob a tuto skutečnost nevedla v příloze ÚZ v části E.1. *Doplňující informace k položkám rozvahy* podle § 45 odst. 1 písm. e) bod 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb. Tato skutečnost měla vliv na konečný zůstatek následujících účtů vykázaných v ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha:

- účet 323 – *Závazky z dávek sociálního zabezpečení,*
- účet 493 – *Výsledek hospodaření běžného účetního období,*

a zároveň tyto skutečnosti ovlivnily konečný zůstatek účtu 523 – *Náklady z dávek sociálního zabezpečení* vykázaného v ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.2 *Výkaz zisku a ztráty*).

I když ČSSZ k 31. prosinci 2011 nevyčísliła celkovou nezaúčtovanou částku deponovaných exekučních srážek, lze na základě skutečnosti z let 2009 a 2010 usuzovat, že výše uvedené zůstatky účtů byly vlivem nezaúčtovaných nevyplacených, tj. deponovaných, exekučních srážek k rozvahovému dni podhodnoceny o 419 178 148 Kč.

Zároveň ČSSZ postupovala v rozporu s ustanovením zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), neboť nepřevedla nevyplacené, tj. deponované, exekuční srážky na účet 245 – *Jiné běžné účty*.

1.2.1.2 Výkaz zisku a ztráty

ČSSZ v roce 2011 postupovala chybně, když k 31. prosinci 2011 vykážala náklady spojené se spotřebou lehkého topného oleje a pohonných hmot na účtu 502 – *Spotřeba energie*, ačkoliv název položky A.I.2. *Spotřeba energie* ve výkazu zisku a ztráty neodpovídal povaze vykázaného účetního případu. V důsledku toho ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- nadhodnotila účet 502 – *Spotřeba energie* o částku **14 524 863,37 Kč** a o stejnou částku podhodnotila účet 501 – *Spotřeba materiálu*.

Chybné účtování neovlivnilo výši hospodářského výsledku účetní jednotky.

V důsledku nezaúčtování předpisů nevyplacených, tj. deponovaných, exekučních srážek z důchodů povinných osob (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.1 *Rozvaha*) ČSSZ ve své ÚZ ovlivnila konečný zůstatek účtu vykázaného k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- 523 – *Náklady z dávek sociálního zabezpečení*.

V důsledku nesprávného účtování o stravenkách (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.1 *Rozvaha*) ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- podhodnotila účet 527 – *Zákonné sociální náklady* o částku **4 661 090 Kč**.

ČSSZ k 31. prosinci 2011 chybně vykážala příspěvek zaměstnavatele (bez příspěvku FKSP) na stravenky na účtu 528 – *Jiné sociální náklady*, ačkoliv povaha účetní operace neodpovídala obsahovému vymezení položky A.I.14. *Jiné sociální náklady*

ve výkazu zisku a ztráty. V důsledku výše uvedené skutečnosti ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- nadhodnotila účet 528 – *Jiné sociální náklady* o částku **63 089 425 Kč** a o stejnou částku podhodnotila účet 527 – *Zákonné sociální náklady*.

Chybné účtování neovlivnilo výši hospodářského výsledku účetní jednotky.

ČSSZ v roce 2011 nesprávně účtovala o zůstatkové ceně prodaného pozemku na účtu 553 – *Zůstatková cena prodaného dlouhodobého hmotného majetku*, přestože obsahové vymezení tohoto účtu neodpovídá povaze vykázaného účetního případu. V důsledku výše uvedených skutečností ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- nadhodnotila účet 553 – *Zůstatková cena prodaného dlouhodobého hmotného majetku* o částku **1 320 000 Kč** a o stejnou částku podhodnotila účet 554 – *Prodané pozemky*.

Přestože nebylo ze strany ČSSZ dodrženo obsahové vymezení položky A.I.27. *Zůstatková cena prodaného dlouhodobého hmotného majetku*, chybné účtování neovlivnilo výši hospodářského výsledku účetní jednotky.

ČSSZ v roce 2011 účtovala chybně o pojistném na nemocenské pojištění OSVČ⁴ na stranu „má dáti“ účtu 318 – *Pohledávky z titulu daní a obdobných dávek* a na stranu „dal“ účtu 633 – *Výnosy ze sociálního pojištění*, ačkoliv je toto pojistné dobrovolné a k pravomocnému vyměření u něj nedochází. V důsledku toho ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- nadhodnotila účet 633 – *Výnosy ze sociálního pojištění* o částku **321 379 681,66 Kč** a podhodnotila účet 649 – *Ostatní výnosy z činnosti* o stejnou částku.

Přestože nebylo ze strany ČSSZ dodrženo obsahové vymezení položky B.III.3. *Výnosy ze sociálního pojištění*, chybné účtování neovlivnilo výši hospodářského výsledku účetní jednotky.

Vlivem nesprávného účtování o penále z pojistného vůči zaměstnavatelům na účtu pohledávek a výnosů (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.1 *Rozvaha*) již v okamžiku vyhodnocení konta plátce pojistného, a nikoliv až okamžikem pravomocného vyměření výkazem nedoplatků či platebním výměrem nadhodnotila ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- účet 633 – *Výnosy ze sociálního pojištění* o částku **118 808 539,20 Kč**.

ČSSZ v roce 2011 v souvislosti s tzv. zdojtněním pohledávek účtovala chybně o převodu v minulosti přijatých úhrad na nedobytné pohledávky snížením výnosů na účtu 643 – *Výnosy z odepsaných pohledávek* a zvýšením výnosů na účtu 633 – *Výnosy ze sociálního pojištění*, přestože obsahové vymezení tohoto účtu neodpovídá povaze vykázaného účetního případu. V důsledku těchto skutečností ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- podhodnotila účet 643 – *Výnosy z odepsaných pohledávek* o částku **932 648,88 Kč** a o stejnou částku nadhodnotila účet 633 – *Výnosy ze sociálního pojištění*.

4 OSVČ – osoby samostatně výdělečně činné.

Přestože nebylo ze strany ČSSZ dodrženo obsahové vymezení položky B.III.3. *Výnosy ze sociálního pojištění*, chybné účtování neovlivnilo výši hospodářského výsledku účetní jednotky.

ČSSZ v roce 2011 postupovala nesprávně, když k 31. prosinci 2011 vykázala výnosy z prodaného pozemku na účtu 646 – *Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě pozemků*, ačkoliv název položky B.I.22. *Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě pozemků* ve výkazu zisku a ztráty neodpovídal povaze vykázaného účetního případu. V důsledku výše uvedené skutečnosti ČSSZ ve své ÚZ k 31. prosinci 2011 ve výkazu zisku a ztráty:

- nadhodnotila účet 646 – *Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě pozemků* o částku **1 320 000 Kč** a o stejnou částku podhodnotila účet 647 – *Výnosy z prodeje pozemků*.

Chybné účtování neovlivnilo výši hospodářského výsledku účetní jednotky.

1.2.1.3 Příloha ÚZ

V důsledku nesprávného účtování o majetku pořízeném do konce roku 2009, který v jednotlivém případě nesplňoval dolní hranici pro vykazování v rozvaze na majetkových účtech 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* a 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.1 *Rozvaha*), ČSSZ k 31. prosinci 2011 v příloze ÚZ v části A.4 – *Informace podle § 7 odst. 5 zákona o stavu účtů v knize podrozvahových účtů*:

- podhodnotila účet 901 – *Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek* o částku **9 984 970,04 Kč** a o stejnou částku podhodnotila účet 999 – *Vyrovnávací účet k podrozvahovým účtům*⁵
- a zároveň podhodnotila účet 902 – *Jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek* o částku **722 228,53 Kč** a o stejnou částku podhodnotila účet 999 – *Vyrovnávací účet k podrozvahovým účtům*.

Vlivem nesprávného účtování o penále z pojistného vůči zaměstnavatelům na účtu pohledávek a výnosů (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.1 *Rozvaha*) již v okamžiku vyhodnocení konta plátce pojistného, a nikoliv až okamžikem pravomocného vyměření výkazem nedoplatků či platebním výměrem ČSSZ v příloze ÚZ v části A.4 – *Informace podle § 7 odst. 5 zákona o stavu účtů v knize podrozvahových účtů* k 31. prosinci 2011:

- podhodnotila účet 951 – *Ostatní dlouhodobá podmíněná aktiva* o částku **118 808 539,20 Kč** a zároveň o stejnou částku podhodnotila účet 999 – *Vyrovnávací účet k podrozvahovým účtům*.

ČSSZ nevedla v roce 2011 úplné účetnictví, neboť nezaúčtovala předpisy nevyplacených, tj. deponovaných, exekučních srážek z důchodů povinných osob a tuto skutečnost nevedla v příloze ÚZ v části E.1. *Doplňující informace k položkám*

⁵ Vzhledem k podvojnému účtování na podrozvahové účty se nesprávnost promítá i do účtu 999 – *Vyrovnávací účet k podrozvahovým účtům*, který je stejně jako ostatní podrozvahové účty vykazován v příloze ÚZ. Vzhledem k charakteru účtu 999 (technický vyrovnávací účet), kdy v situaci ČSSZ odepsané, resp. podmíněné pohledávky a jiný drobný majetek převyšují podmíněné závazky a ostatní podmíněná pasiva, je na tento účet (999) pohlíženo jako na obdobu pasivního účtu.

rozvahy podle § 45 odst. 1 písm. e) bod 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb. (viz kapitola tohoto kontrolního závěru 1.2.1.1 *Rozvaha*).

1.2.1.4 Přehled o peněžních tocích

ČSSZ k 31. prosinci 2011 a za bezprostředně předcházející účetní období splnila obě kritéria uvedená v § 20 odst. 1 písm. a) body 1 a 2 zákona o účetnictví, a tudíž byla dle § 18 odst. 1 tohoto zákona povinna sestavit mj. *přehled o peněžních tocích*. Tento účetní výkaz sestavovala ČSSZ poprvé.

Kontrolou bylo zjištěno, že při sestavování výkazu ČSSZ nepostupovala v souladu s ustanovením § 43 vyhlášky č. 410/2009 Sb. Některé položky přehledu o peněžních tocích nebyly ČSSZ naplněny správně, přestože jejich obsahové vymezení bylo v § 43 vyhlášky stanoveno jednoznačně. Jedná se např. o položky vyplněné stavem k 31. prosinci 2011, ačkoliv vyhláška vyžadovala změny stavu. Některé položky přehledu byly vykázány v nulové hodnotě, ačkoliv peněžní toky v souladu s obsahovým vymezením těchto položek v roce 2011 nastaly.

Přehled o peněžních tocích sestavený ČSSZ k 31. prosinci 2011 obsahuje významné nesprávnosti, avšak vzhledem k níže uvedeným skutečnostem, kdy:

- a) ČSSZ nevytvořila datový podklad v dostatečném analytickém členění nezbytném pro sestavení přehledu o peněžních tocích, takže nebylo možné ze strany NKÚ přehled o peněžních tocích ověřit, a
- b) vyhláška č. 410/2009 Sb. ve znění platném pro rok 2011 byla v některých svých ustanoveních upravujících způsob sestavení přehledu o peněžních tocích nedostatečně určitá (Např. v obsahovém vymezení položky A.I.2. *Změna stavu opravných položek* stanoveném v § 43 odst. 3 písm. c) vyhláška nedefinuje, že součástí této položky přehledu o peněžních tocích by měly být zároveň i opravné položky k pohledávkám a opravné položky k zásobám. Tyto opravné položky by tak měly být v souladu s vyhláškou č. 410/2009 Sb. nesystematicky součástí položky A.I.6. *Ostatní úpravy o nepeněžní operace.*),

se NKÚ nevyjadřuje ke správnosti přehledu o peněžních tocích sestaveného ČSSZ k 31. prosinci 2011.

1.2.1.5 Přehled o změnách vlastního kapitálu

ČSSZ sestavila v rámci účetní závěrky k 31. prosinci 2011 i *přehled o změnách vlastního kapitálu*. Tento výkaz ČSSZ sestavovala poprvé.

Kontrolou bylo zjištěno, že ČSSZ při sestavování výkazu nepostupovala v souladu s ustanovením § 44 vyhlášky č. 410/2009 Sb. Ve výkazu uvedené zvýšení a snížení stavu neodpovídá skutečnosti. Výkaz proto neposkytuje informace o změnách vlastního kapitálu, ale pouze o stavu vlastního kapitálu v minulém a běžném období, a ani tyto informace nebyly ČSSZ vyplněny správně. Avšak vzhledem ke skutečnosti, že vyhláška č. 410/2009 Sb. upravující způsob sestavení přehledu o změnách vlastního kapitálu nebyla ve znění platném pro rok 2011 v ustanovení vymežujícím položku C.III. *Výsledek hospodaření* zcela jednoznačná, neboť není zcela zřejmé, zda do položky C.III. do sloupců „zvýšení stavu“, „snížení stavu“ by měla vstupovat výše hospodářského výsledku běžného účetního období, či by tato položka měla

být naplněna obraty jednotlivých nákladových a výnosových účtů běžného účetního období, nevyjadřuje se NKÚ ke správnosti přehledu o změnách vlastního kapitálu sestaveného ČSSZ k 31. prosinci 2011.

1.2.2 Průkaznost účetnictví

V ustanovení § 8 odst. 4 zákona o účetnictví je stanoveno, že účetnictví účetní jednotky je průkazné, jestliže všechny účetní záznamy tohoto účetnictví jsou průkazné a účetní jednotka provedla inventarizaci. Za průkazný účetní záznam se podle § 33a odst. 1 písm. a) tohoto zákona považuje pouze účetní záznam, který je prokázán přímo porovnáním se skutečností, kterou tento záznam prokazuje.

ČSSZ tím, že k 1. lednu 2011 neotevřela část počátečního zůstatku účtu 401 – *Jmění účetní jednotky* ve výši 56 954 856,45 tis. Kč⁶ průkazným účetním zápisem prostřednictvím účtu 491 – *Počáteční účet rozvažný*, nýbrž tuto část zůstatku automaticky převzala účetním programem z předchozího období, nevedla průkazné účetnictví.

1.3 Požadavky na obsah ÚZ

Účetní závěrka ČSSZ k 31. prosinci 2011 byla sestavena v souladu s § 18 odst. 1 zákona o účetnictví. Příloha účetní závěrky však neobsahovala všechny informace požadované v ustanovení § 7 odst. 5 zákona o účetnictví. ČSSZ v příloze ÚZ nevedla např. následující použité účetní metody v roce 2011:

- vymezení nákladů souvisejících s pořízením dlouhodobého nehmotného majetku a dlouhodobého hmotného majetku,
- oceňovací rozdíly při uplatnění reálné hodnoty u ostatního majetku určeného k prodeji,
- odpisování majetku.

2. Finanční výkazy ČSSZ k 31. prosinci 2011

V rámci kontrolní akce byly prověřovány také finanční výkazy: výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu, výkaz o nárocích z nespotřebovaných výdajů organizačních složek státu a chronologický přehled rozpočtových opatření včetně komentáře.

2.1 Právní předpisy v oblasti finančního výkaznictví organizačních složek státu v roce 2011

Finanční výkazy jsou sestavovány v souladu s vyhláškou č. 449/2009 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti. Tato vyhláška byla s účinností od 1. 1. 2011 novelizována. Předmětem novelizace bylo zejména sjednocení vykazování údajů v ÚZ a finančních výkazech⁷. Dále je oblast finančních výkazů upravena zákonem č. 218/2000 Sb. a prováděcí vyhláškou č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

6 Tato částka nebyla započítána do celkových nesprávností, neboť neměla vliv na správnost konečného zůstatku účtu 401 – *Jmění účetní jednotky*.

7 Vstupní údaje výkazů jsou předkládány do CSÚIS v Kč s přesností na dvě desetinná místa.

2.2 Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu

Tabulka č. 2 – Údaje z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu (v Kč)

Ukazatel	Hodnota
Příjmy	358 103 993 749,65
Výdaje	387 120 495 945,63

Zdroj: výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ČSSZ k 31. prosinci 2011.

2.2.1 Nesprávnosti ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu k 31. 12. 2011

V případě příjmů a výdajů uvedených ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu byla na vybraném vzorku kontrolována správnost jejich klasifikace paragrafy a položkami rozpočtové skladby dle vyhlášky č. 323/2002 Sb. Dále bylo ověřováno, zda byla dodržena ustanovení vyhlášky č. 449/2009 Sb. týkající se finančních výkazů.

2.2.1.1 Rozpočtové paragrafy položky 5410 – Sociální dávky

V souvislosti s kontrolou realizace opatření přijatých k nápravě a k odstranění nedostatků uvedených v kontrolních závěrech NKÚ z kontrolních akcí č. 09/30 a č. 10/19 byla shledána skutečnost, že i v roce 2011 existovaly případy nesprávností v přiřazování druhů důchodů u důchodů zatížených exekuční srážkou, a tedy že exekuční srážka z předpisu důchodu byla srážena a současně předepsána v účetnictví pod jiným druhem důchodu, než pod kterým byla následně vyplácena oprávněnému. ČSSZ v těchto případech nedodržela obsahové vymezení paragrafů a položek rozpočtové skladby a v roce 2011 vykázala výdaje na provedené exekuční srážky z důchodů na nesprávné rozpočtové paragrafy k rozpočtové položce 5410 – Sociální dávky.

V důsledku tohoto postupu došlo ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu k nedodržení obsahového vymezení paragrafů rozpočtové skladby dle vyhlášky č. 323/2002 Sb., a to v části výdajů na dávky důchodového pojištění, které byly zatíženy exekučními srážkami. Dle vyjádření ČSSZ nebylo možné částku nesprávností v přiřazování druhů důchodů vyčíslit vzhledem k postupnému zavádění programové podpory pro přiřazování správných druhů důchodů u exekučních srážek. Dle vyjádření ČSSZ byla tato podpora nasazena koncem roku 2011, z důvodu dodatečně zjištěné chyby v programech však musela být aplikace upravena a hromadné opravy druhů důchodů u vyplácených exekučních srážek byly zahájeny na konci února roku 2012.

Z výše uvedeného vyplývá, že ani pro rok 2011 nebylo možné provést v průběhu kontrolní akce vyčíslení celkové částky nesprávností na jednotlivých rozpočtových paragrafech rozpočtové položky 5410 – Sociální dávky.

3. Ostatní zjištění

3.1 Zaměstnanci ČSSZ evidovaní v systému ARES jako osoby vykonávající podnikatelskou činnost

Při kontrole mzdových nákladů/výdajů bylo rovněž ověřováno splnění podmínky stanovené § 303 odst. 4 a § 304 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, které jsou taktéž zakotveny v článku 5 pracovního řádu ČSSZ. Pro vybraný vzorek

zaměstnanců⁸ byly Českou správou sociálního zabezpečení předloženy pracovní smlouvy platné pro rok 2011. Údaje z předložených pracovních smluv vybraných zaměstnanců byly porovnány s informativním výpisem z administrativního registru ekonomických subjektů, který je k dispozici na internetových stránkách: <http://www.info.mfcr.cz/ares/ares.html.cz>.⁹ Bylo zjištěno, že někteří zaměstnanci ČSSZ byli v roce 2011 evidováni v systému ARES jako osoby vykonávající souběžně s pracovním poměrem také podnikatelskou činnost¹⁰, aniž by jim byl udělen souhlas vedením ČSSZ k provozování podnikatelské činnosti. S ohledem na charakter pracovního zařazení identifikovaných zaměstnanců existuje reálné riziko, že údaje, ke kterým mají zaměstnanci ČSSZ v rámci své pracovní činnosti přístup, mohou být zneužity pro účely osobního podnikání.

Nastavení vnitřního kontrolního systému ČSSZ neminimalizovalo rizika plynoucí ze souběhu podnikatelské činnosti zaměstnanců a jejich činností vykonávaných pro ČSSZ.

III. Shrnutí a vyhodnocení

1. Nedostatky právní úpravy ovlivňující správnost účetnictví a výkaznictví v roce 2011

Reforma účetnictví veřejných financí započatá 1. ledna 2010 byla i v roce 2011 provázena obtížemi, které u organizačních složek státu ztěžovaly implementaci nových či novelizovaných právních předpisů.

I v roce 2011 došlo k poměrně významným změnám a doplněním právních a jiných předpisů týkajících se oblasti účetnictví a výkaznictví, přičemž vzhledem k datu vydání nových předpisů a rozsahu změn, které nové předpisy pro vybrané účetní jednotky představovaly, měly vybrané účetní jednotky pouze omezený čas na to, aby se s novými předpisy seznámily a implementovaly je tak, aby v rámci svých účetních systémů byly schopny již k počátku účetního období plnit všechny povinnosti stanovené účetními předpisy.

Novela zákona o účetnictví, prováděcí předpisy k provedení zákona o účetnictví včetně jejich novelizovaných znění byly vydány ve velmi krátkém čase před jejich účinností. V důsledku časté novelizace předpisů potom v některých případech dochází k tomu, že některá přechodná ustanovení (která se nenovelizují) již po přijetí dalších novel neplatí a předpisy jsou z tohoto důvodu nepřehledné.

8 K 31. prosinci 2011 ČSSZ evidovala 8 772 zaměstnanců, z toho 2 618 byl počet zaměstnanců pracujících na ústředí, vzorek pro kontrolu mzdových nákladů/výdajů činil 39 zaměstnanců ústředí.

9 Administrativní registr ekonomických subjektů (ARES) je informační systém, který umožňuje vyhledávání informací o ekonomických subjektech registrovaných v České republice. Zprostředkovává zobrazení údajů vedených v jednotlivých registrech státní správy, ze kterých čerpá data (tzv. zdrojové registry).

10 Z vybraného vzorku o velikosti 39 zaměstnanců ČSSZ bylo identifikováno 15 zaměstnanců ČSSZ, kteří byli v roce 2011 evidováni v systému ARES jako osoby vykonávající souběžně s pracovním poměrem také podnikatelskou činnost. Z toho u 6 zaměstnanců se druh evidované činnosti týkal poskytování finančních služeb (poskytování/zprostředkování úvěru nebo výhradní/podřízený pojišťovací agent) a u 9 zaměstnanců pak oblasti jiné (poradenství, zprostředkování obchodu a služeb aj.).

Rovněž je nutné upozornit na skutečnost, že české účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky platné a účinné v roce 2011 nepostihují jednoznačným způsobem celou širší upravované problematiku.

Výše popsaná omezení se projevila i při provádění této kontrolní akce, a tak v případech, kdy některá ustanovení vyhlášky č. 410/2009 Sb. nebyla zcela jednoznačná či dostatečně určitá, se NKÚ nemohl vyjádřit ke správnosti sestavení přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu, jak je také uvedeno v částech 1.2.1.4 a 1.2.1.5 tohoto kontrolního závěru.

2. Spolehlivost údajů účetní závěrky sestavené k 31. prosinci 2011

Tabulka č. 3 – Hladina významnosti a celková nesprávnost (v Kč)

Celkové náklady vykázané*	Hladina významnosti	Celková nesprávnost
398 331 707 511,33	2 000 000 000,00	694 701 874,90

* Údaje o nákladech byly čerpány z výkazu zisku a ztráty ČSSZ k 31. prosinci 2011.

Do celkové nesprávnosti není zahrnuta částka 419 178 148 Kč, která představuje nezaúčtované deponované částky exekučních srážek k 31. 12. 2011 a která byla stanovena kvalifikovaným odhadem, jak je uvedeno v části 1.2.1.1 tohoto kontrolního závěru.

Pro účely posouzení spolehlivosti údajů účetní závěrky byla stanovena hladina významnosti (nejvyšší možná míra špatné evidence, kterou uživatelé účetních výkazů mohou shledávat jako ještě přijatelnou) na úrovni 0,5 % z celkových nákladů¹¹ za rok 2011 a činila **2 mld. Kč.**

V účetní závěrce ČSSZ k 31. prosinci 2011 byla zjištěna celková nesprávnost ve výši **694 701 874,90 Kč.**

2.1 Vyhodnocení

ČSSZ byla povinna v rámci ÚZ k 31. 12. 2011 sestavit mj. i přehled o peněžních tocích. Tento účetní výkaz sestavovala ČSSZ poprvé. Právní úprava obsažená ve vyhlášce č. 410/2009 Sb. ve znění platném pro rok 2011 byla v některých svých ustanoveních upravujících způsob sestavení přehledu o peněžních tocích nedostatečně určitá. ČSSZ nevytvořila datový podklad v dostatečném analytickém členění nezbytném pro sestavení přehledu o peněžních tocích, takže nebylo možné ze strany skupiny kontrolujících přehled o peněžních tocích řádně sestavit, resp. rekonstruovat.

ČSSZ sestavila v rámci účetní závěrky k 31. 12. 2011 i přehled o změnách vlastního kapitálu. ČSSZ při sestavování výkazu nepostupovala v souladu s ustanovením § 44 vyhlášky č. 410/2009 Sb. Ve výkazu uvedené zvýšení a snížení stavu neodpovídá skutečnosti. Výkaz proto neposkytuje informace o změnách vlastního kapitálu, ale pouze o stavu vlastního kapitálu v minulém a běžném období, avšak ani tyto informace nebyly ČSSZ vyplněny správně. Právní úprava nezbytná pro správné sestavení přehledu o změnách vlastního kapitálu nebyla v roce 2011 v ustanovení

¹¹ Celkové náklady ČSSZ jsou charakteristikou, která ve finančním vyjádření nejpříměněji zobrazuje charakter a rozsah činnosti kontrolované osoby ve vztahu k předmětu kontroly, kterým jsou účetní výkazy sestavené Českou správou sociálního zabezpečení v kapitole státního rozpočtu 313 – *Ministerstvo práce a sociálních věcí.*

vymežující položku C.III. *Výsledek hospodaření* zcela jednoznačná, takže nebylo možné jednoznačně vyhodnotit nesprávnosti sestavení výkazu.

Účetní závěrka ČSSZ sestavená k 31. prosinci 2011 **podává dle § 7 odst. 1 zákona o účetnictví věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, s výhradou přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu, ke kterým se NKÚ z výše uvedených důvodů nevyjadřuje.**

3. Správnost údajů ve finančních výkazech

3.1 Správnost údajů ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu sestaveném k 31. prosinci 2011

Celková nesprávnost, zjištěná na vybraném vzorku dokladů, ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu sestaveném k 31. prosinci 2011 činila **4 417,59 Kč**.

V roce 2011 ČSSZ provedla exekuční srážky z důchodů ve výši **1 397 260 492,04 Kč**. Systém zpracování výdajů souvisejících s exekucemi však nebyl nastaven tak, aby bylo zajištěno zařídování výdajů souvisejících s provedenými exekucemi na správné paragrafy rozpočtové položky 5410 – *Sociální dávky*. Správnost zařídění těchto výdajů nebylo možné ověřit.

Exekuční srážky z důchodů představují pro ČSSZ velmi rozsáhlou agendu. Současná právní úprava v oblasti exekučních srážek (tj. občanský soudní řád a exekuční řád) upravuje nárok na úhradu nákladů exekuce jen ve vztahu k exekutorovi (náklady a odměna exekutora), ve vztahu k oprávněnému a dále také ke správci podniku (v případě konkurzu). Vztah k plátcům mzdy právní předpisy neupravují.

ČSSZ je v obdobném (specifickém) postavení jako plátcem mzdy a spravuje desetitisíce exekučních případů měsíčně, s nimiž souvisejí náklady, které jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Současná právní úprava však neumožňuje plátcům mzdy uplatnit vůči povinnému nárok na úhradu nákladů. Případná změna právních předpisů, která by plátcům mzdy umožňovala uplatnit nárok na úhradu nákladů souvisejících s exekucí, by vedla k hospodárnějšímu využívání státních prostředků. Na tuto skutečnost NKÚ upozornil již při kontrolní akci č. 09/30.

11/28

Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku Vojenské lesy a statky ČR

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/28. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření státního podniku s majetkem státu a s poskytnutými peněžními prostředky.

Kontrola byla prováděna od října 2011 do května 2012. Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předchozí a období následující do ukončení kontroly.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany (dále také „MO“);

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. (dále také „VLS ČR“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu podané VLS ČR byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. MO námítky nepodalo.

Kolegium NKÚ na svém XV. zasedání, konaném dne 6. srpna 2012,

schválilo usnesením č. 13/XV/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo obrany je dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, mj. ústředním orgánem státní správy pro zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády České republiky a správu vojenských újezdů.

MO je ve vztahu ke státnímu podniku VLS ČR jeho zakladatelem. MO má vůči státnímu podniku práva a povinnosti vyplývající ze zákona o státním podniku¹. Na kontrolu státního podniku vykonávanou ministerstvem, kterou plní jménem státu funkci jeho zakladatele, se vztahují též příslušná ustanovení zákona o finanční kontrole ve veřejné správě².

Vojenské lesy a statky byly založeny jako státní podnik na základě rozhodnutí bývalého Federálního ministerstva obrany zakládací listinou ze dne 23. června 1989,

¹ Ustanovení § 15 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

² Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých předpisů (zákon o finanční kontrole).

čj. 1105-84, se dnem vzniku 1. července 1989 a zapsány do obchodního rejstříku (dále také „OR“) vedeného Městským soudem v Praze, v oddílu ALX, vložka 256, s identifikačním číslem 0000 0205, den zápisu 30. června 1989.

Základním právním předpisem, kterým se v současnosti VLS ČR řídí, je zákon o státním podniku a dále statut³ Vojenských lesů a statků ČR, s. p., vydaný MO dle zákona o státním podniku.

K hlavnímu předmětu podnikání státního podniku VLS ČR patří zejména nakládání s majetkem státu v působnosti MO vlastním jménem a na vlastní odpovědnost v oblasti lesní, zemědělské a dřevozpracující výrobě a ostatních s nimi souvisejících výrob a služeb, dále činnost směřující k udržování ekologické a biologické rovnováhy, zejména prováděním asanačních (včetně pyrotechnických) a rekultivačních opatření v objektech důležitých pro obranu státu⁴ a zabezpečení vstupu, ostrahy a ochrany vojenských objektů Armády České republiky (dále také „AČR“). Úplný předmět podnikání VLS ČR je zapsán v OR.

VLS ČR hospodaří převážně ve výcvikových prostorech AČR, tj. na cca 123 tis. ha lesní půdy, což představuje cca 5 % lesní půdy v České republice. Dále hospodaří i na cca 6 tis. ha zemědělské půdy. Další součástí hospodaření je i myslivost a rybářství.

V kontrolovaném období činila roční těžba dřeva VLS ČR průměrně 883 tis. m³ dřeva.

VLS ČR jsou účetní jednotkou ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Sídlo VLS ČR je v Praze. Organizačními jednotkami státního podniku je ředitelství, šest lesnických divizí včetně jejich samostatných složek (tj. lesní správy a správy služeb), dále divize zemědělské výroby, divize ostrahy a služeb a správa lesních školek. Obvody působnosti divizí VLS ČR jsou vyznačeny v příloze č. 1.

Divize vykonávají svou činnost ve vojenských újezdech, vojenských prostorech, lesních hospodářských celcích a na vodních plochách. Divize zemědělské výroby obhospodařovala ke konci roku 2010 celkem 6 262,43 ha pozemků zemědělské půdy (z toho cca 6,4 % bylo orné půdy a 93,6 % trvalých travních porostů). Divize ostrahy a služeb zabezpečuje ostrahu vojenských objektů pro rezort MO a AČR. Správa lesních školek obhospodařovala ke konci roku 2010 celkem 94,86 ha půdy a vlastní produkce dosáhla 10 911 tis. ks sazenic schopných výsadby.

U MO bylo prověřeno zejména využívání práv a plnění povinností zakladatele dle zákona o státním podniku ve vztahu k VLS ČR.

U VLS ČR bylo prověřeno plnění povinností vyplývajících z ustanovení zákona o státním podniku, tj. zejména plnění základních povinností při hospodaření s majetkem státu, s nímž má státní podnik právo hospodařit a nakládání s nepotřebným majetkem. Dále bylo mj. prověřeno zadávání veřejných zakázek, vybrané smluvní vztahy, vybrané výnosy a náklady, správa a vymáhání pohledávek, finanční majetek podniku

3 Statut Vojenských lesů a statků ČR, s. p., vydaný MO dne 29. 1. 2008, čj. 434-6/2007/DP-2697 a statut Vojenských lesů a statků ČR, s. p., vydaný MO dne 2. 7. 2009, čj. 434-22/2007/DP-2697 včetně doplňku č. 1, čj. 434-45/2007/DP-2697 ze dne 4. 2. 2010.

4 Ustanovení § 29 odst. 1 a 2 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

a realizace přijatých opatření k odstranění nedostatků zjištěných v rámci předchozí kontrolní akce NKÚ⁵.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Mezi nástroje využitelné VLS ČR k hospodářskému směřování patřily kromě obecně závazných právních předpisů zejména obchodní strategie státního podniku⁶, koncepce státního podniku⁷ a *Národní lesnický program pro období do roku 2013*⁸.

MO má vůči státnímu podniku práva a povinnosti vyplývající ze zákona o státním podniku¹. MO vydalo v letech 2008 a 2009 statut VLS ČR platný a účinný v kontrolovaném období a schválilo jednací řád dozorčí rady podniku.

MO stanovilo zásadní otázky koncepce rozvoje státního podniku, na základě kterých VLS ČR vypracovaly *Koncepci státního podniku Vojenské lesy a statky ČR na období let 2011–2012*. Zásadní otázky stanovené zakladatelem nebyly projednány a schváleny dozorčí radou podniku, jak ukládá zákon o státním podniku⁹. Pro období let 2009–2010 VLS ČR koncepci nezpracovaly. Měly zpracovaný pouze střednědobý *Plán rozvoje státního podniku na léta 2009 až 2011*.

VLS ČR vypracovaly *Střednědobou strategii VLS ČR, s.p. na léta 2012 až 2015*, která byla projednána a schválena dozorčí radou VLS ČR dne 6. března 2012.

1. Zakládací listina

MO jako zakladatel přizpůsobilo zakládací listinu VLS ČR zákonu o státním podniku¹⁰ rozhodnutím zakladatele čj. 211/4-6 ze dne 18. července 1997 a současně vydalo její úplné znění. Tímto rozhodnutím bylo změněno i obchodní jméno podniku na Vojenské lesy a statky ČR, s. p. V průběhu kontrolovaného období let 2009–2011 byla zakládací listina státního podniku celkem šestkrát změněna.

2. Kmenové jmění

Kmenové jmění VLS ČR při založení státního podniku činilo dle výpisu z OR celkem 1 994 315 000 tis. Kč (zapsáno do OR dne 28. září 1989). V rozhodnutí zakladatele ze dne 18. července 1997 o přizpůsobení zakládací listiny VLS ČR zákonu o státním podniku¹¹ byla upravena tato výše kmenového jmění na 1 612 mil. Kč.

⁵ Kontrolní akce č. 06/38 – *Hospodaření státního podniku Vojenské lesy a statky ČR* (kontrolní závěr byl zveřejněn v části 2/2007 *Věstníku NKÚ*).

⁶ Obchodní strategie (součást *Plánu rozvoje státního podniku na léta 2009 až 2011* z 23. 1. 2008) a *Strategie obchodu se surovým dřívím VLS ČR, s.p. na období 2012–2014* projednané a schválené dozorčí radou státního podniku ve dnech 21.–30. 9. 2011.

⁷ Koncepci státního podniku je *Střednědobá strategie VLS ČR, s.p. na léta 2012 až 2015* projednaná a schválená dozorčí radou státního podniku 6. 3. 2012.

⁸ *Národní lesnický program pro období do roku 2013* byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 1. 10. 2008 č. 1221.

⁹ Ustanovení § 13 odst. 1 písm. a) zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

¹⁰ Ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

¹¹ Ustanovení § 4 odst. 5 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

Tabulka č. 1 – Kmenové jmění podle zakládacích listin a účetních závěrek VLS ČR

	Kmenové jmění ze zakládacích listin	Minimální výše kmenového jmění	Určený majetek	Účetní závěrka (řádek A.I.1.)
Výpis z OR ze dne 28. 9. 1989	1 994 315 mil. Kč			
Zakládací listina z 18. 7. 1997	1 612 mil. Kč	1 253 mil. Kč	slovní popis	1 612 375 tis. Kč
Zakládací listina ze 7. 11. 2007	1 612 mil. Kč	1 253 mil. Kč	jmenovitý popis	1 612 000 tis. Kč
Zakládací listina z 28. 4. 2011	1 612 mil. Kč	1 253 mil. Kč	jmenovitý popis	1 612 000 tis. Kč

Zdroj: zakládací listiny VLS ČR z 18. 7. 1997, 7. 11. 2007 a 28. 4. 2011, účetní závěrky VLS ČR za rok 2008 až 2011; rozvaha VLS ČR k 30. 6. 1997.

Pozn.: Kmenová výše ze dne 28. 9. 1989 byla včetně lesních pozemků a lesních porostů apod., ke kterým nebylo od roku 1997 při stanovení výše kmenového jmění přihlíženo¹¹.

Dozorčí rada státního podniku se opakovaně v letech 2010 až 2012 na svých zasedáních mj. zabývala otázkou, zda využít část nerozděleného zisku minulých let k navýšení základního kapitálu (kmenového jmění) a rezervního fondu se závěrem ponechat prozatím nerozdělený zisk bez pohybu.

Tabulka č. 2 – Nerozdělený zisk minulých let VLS ČR

(v tis. Kč)

	Zisk k 31. 12. 2008	Zisk k 31. 12. 2009	Zisk k 31. 12. 2010	Zisk k 31. 12. 2011
Nerozdělený zisk minulých let	42 308	129 291	215 420	286 180

Zdroj: účetní závěrky VLS ČR za roky 2008, 2009, 2010 a 2011.

Zákon o státním podniku neupravuje problematiku rozdělení zisku popřípadě pokrývání ztrát (kromě možnosti vytvářet z použitelného zisku další fondy).

3. Údaje v obchodním rejstříku

Obchodním zákoníkem¹² byla od 1. ledna 2001 stanovena povinnost zapisovat do obchodního rejstříku u státního podniku minimální výši kmenového jmění, kterou je podnik povinen zachovat, a určený majetek. Kontrolou bylo zjištěno, že v rozporu s obchodním zákoníkem nebyla po celé kontrované období v obchodním rejstříku zapsána minimální výše kmenového jmění státního podniku a určený majetek. VLS ČR tyto nedostatky odstranily v průběhu kontroly NKÚ a uvedené údaje byly do OR zapsány ke dni 3. dubna 2012.

Určený majetek VLS ČR byl vzhledem k objemu listinného materiálu vymezujícího tento majetek specifikovaný v příloze č. 1 zakládací listiny založen¹³ ve sbírce listin u příslušného rejstříkového soudu, a to vkladem podaným dne 8. listopadu 2011, tj. v průběhu kontroly NKÚ.

V ostatních částech odpovídaly údaje obsažené v zakládací listině státního podniku VLS ČR a jejich pozdějších změnách údajům uvedeným v OR a byly v souladu se skutečností.

¹² Ustanovením § 36 písm. f) zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

¹³ Ustanovení § 2 odst. 5 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, uvádí: „Určeným majetkem je majetek státu, který je vymezen jako určený majetek v zakládací listině. Tento majetek se zapisuje do obchodního rejstříku.“

4. Orgány státního podniku VLS ČR

4.1 Ředitel podniku

Kontrolou nebylo zjištěno, že by se v kontrolovaném období 2009–2011 ředitel VLS ČR účastnil souběžně s výkonem funkce ředitele státního podniku na podnikání jiné právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností či vykonával funkci statutárního orgánu nebo člena dozorčí rady právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností¹⁴.

4.2 Dozorčí rada

Činnost dozorčí rady státního podniku upravuje zákon o státním podniku¹⁵, statut podniku a schválený jednací řád dozorčí rady¹⁶. Jednací řád upravuje zásady jednání a rozhodování dozorčí rady a je závazný pro všechny členy dozorčí rady i další osoby, které se jednání účastní. Dozorčí rada má šest členů, z nichž dvě třetiny jmenuje a odvolává zakladatel a jedna třetina je volena z řad zaměstnanců podniku.

VLS ČR vydaly pro volby členů dozorčí rady ze zaměstnanců podniku volební řád¹⁷, který stanovil, že volbu členů dozorčí rady z řad zaměstnanců podniku z navržených kandidátů provádí dva volitelé za každou organizační jednotku. Volby zaměstnanců do dozorčí rady proběhly v souladu s platným volebním řádem v březnu roku 2010.

4.2.1 Zasedání dozorčí rady státního podniku

Zasedání dozorčí rady se konala v prostorách státního podniku nebo zakladatele. V roce 2009 se zasedání dozorčí rady konalo celkem čtyřikrát, v roce 2010 celkem pětkrát, z toho jednou formou hlasování „per rollam“¹⁸ a v roce 2011 celkem šestkrát, z toho dvakrát formou hlasování „per rollam“.

V kontrolovaném období dozorčí rada projednávala zejména výsledky hospodaření podniku za dané období včetně výhledu na následující období, průběžné informace o stavu plnění investičních akcí, informace o navrhovaných i uskutečňovaných významných majetkových změnách, informace o uskutečněných a připravovaných významných výběrových řízeních, stavy závazků a pohledávek za uplynulé období apod.

14 Ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, mj. uvádí: „*Ředitel podniku, jeho zástupce a členové dozorčí rady nesmějí ... c) účastnit se na podnikání jiné právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností, ... d) vykonávat funkci statutárního orgánu nebo člena dozorčí (správní) rady právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností ...*“

15 Ustanovení § 13 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

16 Jednací řád dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR Praha, s. p., ze dne 19. 8. 1998, čj. 211/18-8 včetně doplňku č. 1 ze dne 28. 5. 2003, čj. 50960/3/2002-8201; jednací řád dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR, s. p., ze dne 18. 3. 2010, čj. 434-48/2007/DP-2697; jednací řád dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR, s. p., ze dne 23. 6. 2010, čj. 434-50/2010/DP-2697; jednací řád dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR, s. p., ze dne 12. 10. 2011, čj. 434-82/2007/DP-2697.

17 Volební řád pro volbu členů dozorčí rady VLS ČR, s. p., ze zaměstnanců podniku ze dne 8. 2. 2010.

18 Hlasování „per rollam“ je využíváno pro situace, kdy usnášeníschopná skupina musí nějakou záležitost neodkladně projednat a aktuálně není reálné, že by se uskutečnilo řádné jednání této usnášeníschopné skupiny (někdo fyzicky chybí, apod.). Procedurou „per rollam“ se rozumí korespondenční hlasování jednotlivých členů – např. e-mailem. (Zdroj: ABZ.cz: slovník cizích slov.) Toto jednání upravuje doplněk č. 1 ze dne 28. 5. 2003, čj. 50960/3/2002-8201 k jednacímu řádu dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR Praha, s. p., ze dne 19. 8. 1998, čj. 211/18-8 a poté i následující platné jednací řády.

4.2.2 Činnost zástupců zakladatele v dozorčí radě

Spolupráce MO a dozorčí rady podniku byla zajišťována pravidelnou účastí osoby oprávněně jednat jménem MO na jednáních dozorčí rady státního podniku. Tato osoba byla zároveň předsedou dozorčí rady. Dále se jednání dozorčí rady pravidelně účastnil i další pověřený zástupce zakladatele. Veškeré materiály na jednotlivá zasedání dozorčí rady MO před jejich finalizací podrobovalo analýze a předsedovi dozorčí rady předkládalo návrhy na řešení jednotlivých projednávaných bodů.

4.2.3 Schvalování auditora

Dozorčí rada podle zákona o státním podniku¹⁹ schvaluje auditora. Tato povinnost je dozorčí radě uložena též statutem státního podniku.

Dozorčí rada státního podniku na svém zasedání dne 13. prosince 2007 pouze vyslovila souhlas s postupem státního podniku při výběrovém řízení na společnost provádějící audity účetních závěrek státního podniku za roky 2008 až 2010, a to před podpisem smlouvy s tímto vítězným uchazečem. Tímto postupem nedošlo k důslednému naplnění zákona o státním podniku¹⁹.

Dozorčí rada na svém zasedání dne 29. března 2011 schválila novou společnost provádějící audity účetních závěrek státního podniku od roku 2011.

5. Výsledky hospodaření a vybrané výnosy státního podniku VLS ČR

5.1 Výsledky hospodaření

Výsledkem hospodaření VLS ČR byl v kontrolovaném období zisk, kterého bylo dosaženo zejména zvýšenými tržbami z prodeje dříví a snižováním některých nákladů (např. na opravu a údržbu dlouhodobého majetku, investic, osobních nákladů).

Tabulka č. 3 – Výsledky hospodaření VLS ČR za roky 2008–2011 (v tis. Kč)

	2008	2009	2010	2011
Provozní výsledek hospodaření	109 815	96 824	112 302	157 548
Finanční výsledek hospodaření	11 034	865	3 039	7 202
Mimořádný výsledek hospodaření	4 458	530	0	1
Výsledek hospodaření před zdaněním	125 307	98 219	115 341	164 751
Daň z příjmů za běžnou činnost	22 323	-5 909	26 581	42 594
- z toho: splatná	20 545	16 010	23 389	33 777
odložená	1 778	-21 919	3 192	8 817
Výsledek hospodaření za účetní období	102 984	104 128	88 760	122 157

Zdroj: VLS ČR – výroční zprávy, rozvahy a výkazy zisků a ztrát za roky 2008, 2009, 2010 a 2011.

Tabulka č. 4 – Rozdělení výsledku hospodaření VLS ČR (v tis. Kč)

Rozdělení výsledku hospodaření	Za rok 2008	Za rok 2009	Za rok 2010
Výsledek hospodaření za rok (stav po zdanění)	102 984	104 128	88 760
Příděl FKSP	16 000	18 000	18 000
Nepřiděleno (navýšení nerozděleného zisku)	86 984	86 128	70 760

Zdroj: účetní závěrky za rok 2008, 2009, 2010 a 2011.

¹⁹ Ustanovení § 13 odst. 1 písm. i) zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

Kontrole byly podrobeny mimo jiné náklady na poradenské a právní služby, na reprezentaci a sponzorské dary. Náklady na poradenské a právní služby byly v roce 2009 ve výši 6 460 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 4 021 tis. Kč, na reprezentaci v roce 2009 dosáhly výše 962 tis. Kč a v roce 2010 výše 1 108 tis. Kč a sponzorské dary byly vynaloženy pouze v roce 2010, a to ve výši 40 tis. Kč.

5.2 Hlavní činnosti VLS ČR

Z hlediska podílu jednotlivých činností na celkovém zisku byla rozhodující hlavní činností VLS ČR lesnická výroba, která vykázala za kontrolované období zisk. Zemědělská výroba byla v roce 2010 ve ztrátě. Služby poskytované MO a AČR byly v letech 2010 a 2011 ve ztrátě.

Tabulka č. 5 – Podíl jednotlivých činností na zisku státního podniku v období 2009–2011

	2009		2010		2011	
	(v tis. Kč)	(v %)	(v tis. Kč)	(v %)	(v tis. Kč)	(v %)
Výsledek hospodaření před zdaněním:	98 219	100,0	115 341	100,0	164 955	100,0
- lesnická výroba	92 881	94,6	120 922	104,8	160 646	97,4
- zemědělská výroba	2 057	2,1	-3 122	-2,7	10 205	6,2
- služby pro MO a AČR	3 281	3,3	-2 459	-2,1	-5 896	-3,6

Zdroj: VLS ČR.

Pozn.: Za rok 2011 uvedeny předběžné údaje dle VLS ČR.

5.3 Výnosy státního podniku

Celkové výnosy VLS ČR za rok 2010 oproti roku 2009 zaznamenaly nárůst, a to především z prodeje vlastních výrobků a služeb. Za rok 2011 došlo k poklesu celkových výnosů.

Tabulka č. 6 – Výnosy státního podniku za období 2009–2011 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011
Celkové výnosy:	1 810 535	2 026 260	1 968 012
- tržby za prodej zboží	726	653	1 073
- tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	1 551 244	1 793 362	1 774 137
- změna stavu zásob vlastní činnosti	-13 520	-6 414	7 419
- aktivace	10 828	12 300	11 136
- tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	127 885	71 976	64 155
- ostatní provozní výnosy	124 523	148 084	101 008
- finanční výnosy	8 319	6 299	9 083
- mimořádné výnosy	530	0	1

Zdroj: roční účetní závěrky VLS ČR za roky 2008 až 2011.

Z hlediska podílu jednotlivých komodit na celkových tržbách VLS ČR byly v kontrolovaném období hlavními položkami zejména tržby za prodej dříví (58 až 69 %), strážní službu (14 až 20 %), ostatní služby divize ostrahy a služeb pro MO (3 až 4 %) a zemědělských výrobků (cca 1,2 %).

5.4 Prodej dříví

Za rok 2009 činila celková těžba dříví 882 064 m³, za rok 2010 činila celková těžba dříví 896 782 m³ a za rok 2011 činila celková těžba dříví 870 277 m³. V převážné většině se jednalo o prodej dříví na odvozním místě.

Prodej dříví byl ve VLS ČR v letech 2009 až 2010 organizován dle obchodní strategie státního podniku⁶, tj. cca 75 % objemu dříví bylo směřováno k významným strategickým partnerům dřevozpracujícího průmyslu ČR, Rakouska a Německa na základě rámcových smluv uzavíraných z úrovně ředitelství podniku a cca 25 % bylo orientováno do regionu k podnikům malého a středního typu, popř. maloobděratelům z řad fyzických osob prostřednictvím obchodních oddělení jednotlivých divizí. V roce 2011 došlo k úpravě podílu objemu prodeje dříví směrem k prodejem regionálním zpracovatelům (divizní smlouvy).

Tabulka č. 7 – Prodeje dříví VLS ČR v roce 2009–2011 (v m³)

Prodej dřeva	2009		2010		2011	
Divizní smlouvy	226 010	25 %	240 999	26 %	259 128	30 %
Smlouvy centralizované ředitelstvím	676 686	75 %	673 054	74 %	608 331	70 %
Celkový součet	902 696	100 %	914 053	100 %	867 459	100 %

Zdroj: VLS ČR.

V roce 2009 realizovaly VLS ČR s největšími obchodními partnery (odběrateli dříví) 62 % objemu prodáváného dříví, tj. 607 008 m³. Za tento objem prodáváného dříví obdržely VLS ČR tržby ve výši 661 420 tis. Kč.

V roce 2010 realizovaly VLS ČR s největšími obchodními partnery (odběrateli dříví) 62 % objemu prodáváného dříví, tj. 567 195 m³. Za tento objem prodáváného dříví obdržely VLS ČR tržby ve výši 758 534 tis. Kč.

V roce 2011 realizovaly VLS ČR s největšími obchodními partnery (odběrateli dříví) 60 % objemu prodáváného dříví, tj. 522 702 m³. Za tento objem prodáváného dříví obdržely VLS ČR tržby ve výši 787 734 tis. Kč.

Průměrné ceny dříví jsou uvedeny v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8 – Průměrné ceny dříví dle evidence odbytu (v Kč/m³)

	2009	2010	2011
Plán	900	1 125	1 295
Skutečnost	1 073	1 297	1 465

Zdroj: VLS ČR.

V roce 2009 se postupně zvyšovala hodnota průměrného měsíčního zpeněžení dříví 951 Kč/m³ na 1 131 Kč/m³ a v roce 2010 z 1 120 Kč/m³ na 1 438 Kč/m³. Průměrná cena dříví byla nejvyšší za rok 2011, a to 1 465 Kč/m³.

5.5 Tržby z prodeje majetku

Z následující tabulky je zřejmé, že:

- u tržeb z prodeje majetku došlo v roce 2010 k jejich snížení o cca 43 % oproti roku 2009. Největší podíl na tomto snížení měly tržby z prodeje pozemků, které meziročně poklesly o 43 566 tis. Kč, a tržby z prodeje movitého majetku, které meziročně poklesly o 5 959 tis. Kč;
- u tržeb z prodeje majetku došlo v roce 2011 k jejich snížení o cca 5 % oproti roku 2010. Největší podíl na tomto snížení měly tržby z prodeje pozemků, které meziročně poklesly o 16 627 tis. Kč; ostatní tržby vzrostly.

Tabulka č. 9 – Účet 641 – Tržby z prodeje majetku VLS ČR v letech 2009–2011 (v Kč)

Název	2009	2010	2011
Tržby z prodeje nehmotného majetku	0,00	10 000,00	0,00
Tržby z prodeje movitého majetku	12 532 298,94	6 573 055,45	9 478 420,34
Tržby z prodeje pozemků	74 467 780,40	30 902 207,00	14 275 662,00
Tržby z prodeje dlouhodobého nemovitého majetku	25 132 792,00	25 284 754,00	34 240 894,00
Tržby z prodeje základního stáda	3 850 091,77	3 360 946,16	4 692 762,71
Tržby z prodeje majetku	115 982 963,11	66 130 962,61	62 687 739,05

Zdroj: hlavní účetní knihy VLS ČR za rok 2009 a 2010.

6. Určený majetek státního podniku a nakládání s ním

Majetek, se kterým státní podnik vykonává ve smyslu zákona o státním podniku svou podnikatelskou činnost, je majetkem státu. Státní podnik s ním má právo hospodařit. Tento majetek se rozděluje na dvě kategorie, a to na tzv. určený majetek a ostatní majetek.

Určený majetek státního podniku byl v návaznosti na zjištění z předchozí kontrolní akce NKÚ⁵ jednoznačně specifikován v příloze zakládací listiny, a to pozemky mj. číslem listu vlastnictví, katastrálním územím, parcelním číslem, druhem pozemku; stavby pak katastrálním územím, parcelním číslem pozemku, na kterém jsou umístěny, krátkým popisem stavby a číslem popisným či uvedením, že se jedná o stavbu bez čísla popisného či evidenčního.

Pokyny MO k nakládání s určeným majetkem se týkaly vždy určitého konkrétního majetkového případu a byly součástí příslušné dokumentace k takovému případu. Obecný postup pro nakládání s určeným majetkem státního podniku nebo udělování souhlasu MO k nakládání s tímto majetkem zakladatel nestanovil.

V kontrolovaném období MO nevedlo evidenci souhlasů, které vydalo k nakládání s určeným majetkem státního podniku ani nedisponovalo souhlasy k nakládání s určeným majetkem, které udělilo. Tuto skutečnost odůvodnilo tím, že veškerou dokumentaci včetně uděleného souhlasu předává zpět státnímu podniku. Nakládání s určeným majetkem je řešeno v rámci předpisů VLS ČR pro nakládání s majetkem obecně.

Prodej lesních pozemků probíhá v podmínkách VLS ČR v souladu se strategií nakládání s malými lesními pozemky a je upraven vnitřním předpisem²⁰ státního podniku. Jedná se o lesní pozemky, které jsou pro hospodaření divizí neefektivní. Tyto jednotlivé případy prodeje lesních pozemků jsou předkládány k projednání dozorčí radě státního podniku s návrhem postupu, který dozorčí rada schvaluje.

Převedení majetku do vlastnictví jiného subjektu formou směny je možné pouze ve výjimečných případech²¹. Jedná se zejména o směny lesních pozemků. Výjimku tvoří převody lesních pozemků, které svou výměrou, umístěním a kvalitou nejsou pro hospodaření VLS ČR efektivní. Tyto pozemky lze se souhlasem zakladatele a předběžným souhlasem Ministerstva zemědělství (dále také „MZe“) převést v rámci směny na jiné státní organizace, územní samosprávné celky, právnické či fyzické osoby. V období let 2009–2010 VLS ČR provedly jedenáct směn lesních pozemků a ostatních pozemků (např. zastavěné, ostatní plocha). Jednalo se celkem o cca 50 ha.

Nakládání s určeným majetkem se v podmínkách VLS ČR realizuje podle základních pravidel a postupů týkajících se převodů majetku, prodeje movitého a nemovitého majetku a prodeje odloučených lesních pozemků²⁰. Kontrole bylo podrobena sedm případů prodeje určeného majetku a lesních pozemků, jejichž kupní cena byla v celkové výši 22 196 tis. Kč (účetní hodnota 712 tis. Kč). V jednom případě byla smlouva o převodu práva hospodařit s majetkem České republiky uzavřena dříve, než bylo rozhodnuto ředitelem podniku o nepotřebnosti majetku státu, s nímž má právo hospodařit VLS ČR. Ve všech uvedených případech byl udělen souhlas MZe, prodej byl schválen MO a tyto prodeje byly projednány a schváleny na jednotlivých zasedáních dozorčí rady státního podniku.

6.1 Pronájmy nemovitého majetku

V roce 2009 činil výnos z pronájmů pozemků, nebytových a bytových prostor celkem 27 564 tis. Kč a v roce 2010 se zvýšil na 32 430 tis. Kč. VLS ČR mají pro pronájem majetku stanovená pravidla²¹.

Kontrolou bylo podrobena 15 smluv o pronájmu nemovitého majetku. Kontrolou bylo například zjištěno:

- Ve třech případech VLS ČR nedodržely směrnici, která ukládá povinnost uzavřít nájemní smlouvu k nemovitému majetku na dobu ne delší než pět let, popřípadě může ředitel podniku rozhodnout o nájmu delším. V uvedených třech případech byly nájemní smlouvy uzavřeny na dobu delší než pět let a VLS ČR nedoložily rozhodnutí ředitele o nájmu delším.
- V jednom případě VLS ČR nepostupovaly v souladu s přílohou vyhlášky²² vydané k naplňování zákona o dani z nemovitostí, neboť stanovily v nájemní smlouvě nesprávnou cenu zemědělského pozemku pro danou lokalitu.

²⁰ Směrnice č. S 14/2003 pro nakládání s nepotřebným majetkem státu, s nímž má právo hospodařit VLS ČR, s. p., s účinností ode dne 30. 6. 2003.

²¹ Směrnice č. S 2/2006 pro nakládání s nemovitým majetkem státu, s nímž má právo hospodařit VLS ČR, s. p., s účinností od 1. 7. 2006.

²² Vyhláška č. 463/2002 Sb., kterou se stanoví seznam katastrálních území s přiřazenými průměrnými cenami zemědělských pozemků, vydaná v dohodě MZe s Ministerstvem financí dle ustanovení § 17 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění zákona č. 315/1993 Sb. a zákona č. 483/2001 Sb.

- V případě uzavřené nájemní smlouvy k lesním pozemkům, na nichž jsou umístěny využívané zdroje přírodních léčivých a přírodních minerálních vod a zdroje podzemní vody a filtrační stanice, VLS ČR uzavřely nájemní smlouvu, přestože u čtyř lesních pozemků (tj. pozemků určených k plnění funkcí lesa, jejichž jednotlivé části mají rozlohu od 100 do 108 m² a slouží jako pásma fyzické ochrany zdrojů a je zde vedeno potrubí) nebylo vydáno rozhodnutí o dočasném omezení z plnění funkcí lesa podle lesního zákona²³.
- VLS ČR nemají zajištěn jednotný postup u zvyšování nájmu o inflaci a inflační doložky neuplatňovaly u všech smluv shodným způsobem. U jedné smlouvy nebyla za roky 2001 a 2002 chybou divize uplatňována inflační doložka vůbec.

6.2 Prodej nepotřebného majetku

Kontrolou bylo podrobeno celkem 37 případů prodeje nepotřebného nemovitého majetku (budovy, stavby a pozemky) v zůstatkové účetní hodnotě 15 109 tis. Kč. Jejich kupní cena činila celkem 61 776 tis. Kč. Nepotřebný nemovitý majetek byl prodáván formou veřejných výběrových řízení (osmkrát), jedenkrát veřejnou dražbou dobrovolnou a v ostatních případech přímým prodejem.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že VLS ČR evidovaly v některých případech ve své účetní evidenci pouze pozemky a neevidovaly stavby a objekty na nich umístěné. Například v lokalitě letiště Hradčany se jednalo o stavby a objekty v bývalém areálu po sovětské armádě (stavby vojenského charakteru, bunkry, ubytovny apod.).

V některých případech u prodeje nepotřebného nemovitého majetku dochází k průtahům prodeje, a to většinou v případech, kdy nejsou zejména dořešeny vlastnické nebo spoluvlastnické vztahy k prodávaným nemovitostem (např. nemovitost v Lázních Kunderatice, rekreační zařízení hájenka Karlov, pozemky letiště Líně).

6.3 Lesní pozemky

Celková výměra lesních pozemků s lesním porostem je uvedena dle evidence VLS ČR z výměr lesních pozemků evidovaných v katastru nemovitostí.

Tabulka č. 10 – Celková výměra lesních pozemků s lesním porostem VLS ČR (v ha)

Stav ke dni	31. 12. 2009	31. 12. 2010	31. 12. 2011
Výměra lesních pozemků	122 358,63	122 743,16	122 701,09

Zdroj: evidence VLS ČR k 31. 12. 2009, 31. 12. 2010 a 31. 12. 2011.

Z tabulky je zřejmé, že k 31. prosinci 2011 došlo oproti stavu k 31. prosinci 2009 k nárůstu výměry lesních pozemků o 343 ha.

²³ Ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon): „Odnětí pozemků plnění funkcí lesa (dále jen „odnětí“) je uvolnění těchto pozemků pro jiné využití. Omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa (dále jen „omezení“) je stav, kdy na dotčených pozemcích nemohou být plněny některé funkce lesa v obvyklém rozsahu. Odnětí nebo omezení může být trvalé nebo dočasné. Trvalým se rozumí trvalá změna využití pozemku, dočasným se pozemek uvolňuje pro jiné účely na dobu uvedenou v rozhodnutí.“

7. Vybrané požadavky na sestavení účetní závěrky státního podniku

VLS ČR nepostupovaly v souladu s vyhláškou²⁴ k zákonu o účetnictví tím, že v příloze k roční účetní závěrce 2009 a v příloze k roční účetní závěrce 2010 neuvedly samostatně informaci o odměnách osobám, které byly statutárním orgánem, ačkoli tyto odměny vyplatily.

8. Správa a vymáhání pohledávek po lhůtě splatnosti

VLS ČR předložily ke kontrole saldokonto pohledávek po lhůtě splatnosti k 31. prosinci 2009 ve výši 25 905 tis. Kč a k 31. prosinci 2010 ve výši 20 640 tis. Kč.

Kontrolou bylo například zjištěno, že VLS ČR si stanovily povinnost postoupit pohledávku v případě, že sjednaná cena dosahuje alespoň 60 % jmenovité hodnoty pohledávky včetně příslušenství. Jinak lze pohledávku postoupit jen se schválením dozorčí rady.

VLS ČR provedly v letech 2010 a 2011 po schválení dozorčí radou úplatné postoupení dvou souborů pohledávek po lhůtě splatnosti. Nominální výši postupovaných souborů pohledávek a výše sjednané úplaty (tržby), kterou VLS ČR obdržely za jejich postoupení, je uvedena v tabulce č. 11. Kontrolou bylo ověřeno, že se jednalo o pohledávky obtížně vymahatelné, neperspektivní, nedobytné, u kterých byl nulový nebo minimální předpoklad být i částečně úhrady, a o pohledávky, u kterých byla neúspěšně vedena exekuce nebo konkurzní řízení.

Tabulka č. 11 – Přehled úplatného postoupení pohledávek VLS ČR v letech 2010–2011 (v Kč)

Datum postoupení pohledávek	Nominální hodnota souboru pohledávek	Tržba z postoupení
8. 3. 2010	4 979 326,30	5 000,00
26. 1. 2011	6 676 075,91	37 000,00

Zdroj: smlouva o postoupení pohledávek ze dne 8. 3. 2010; smlouva o postoupení pohledávek ze dne 26. 1. 2011.

9. Volné finanční prostředky

V letech 2009–2011 využívaly VLS ČR z nástrojů finančního trhu pouze termínované vklady a v jednom případě depozitní směnku. Výše volných finančních prostředků se pohybovala v rozmezí od 128 do 500 mil. Kč, a to na účtech tří až čtyř správců portfolia.

Při nakládání s volnými finančními prostředky se VLS ČR řídily stanovenými zásadami, např.: volné finanční prostředky byly vkládány na termínované vklady u bank, délka termínovaných vkladů byla variabilní (obvykle v rozmezí 6 až 12 měsíců), prostředky byly rozloženy mezi několik bankovních ústavů pro snížení rizika apod.

10. Zadávání veřejných zakázek

Kontrolou bylo prověřeno celkem 18 provedených zadávacích řízení v celkové hodnotě cca 126,3 mil. Kč bez DPH. Druh zadávacích řízení vycházel z předpokládané hodnoty jednotlivých veřejných zakázek. Kontrolou nebyly zjištěny závažné nedostatky.

²⁴ Ustanovení § 39 odst. 3 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

11. Smluvní vztahy uzavřené na základě veřejných zakázek

Obchodní smlouvy u VLS ČR jsou před uzavřením a podepsáním podrobovány vnitřnímu připomínkovému procesu. Smlouvy jsou vedeny jak v písemné, tak v elektronické podobě. V písemné podobě jsou smlouvy uloženy na spisovně ředitelství.

Kontrolou bylo zjištěno, že vypracovávání smluv je po věcné stránce velmi podrobné. Uvádí jednoznačný předmět plnění, postavení smluvních subjektů, cenu, jejich vzájemné vztahy a současně upravuje postup při řešení vzniku nestandardních situací. Smlouvy až na výjimky (písemné zmocnění k podpisu) podepisuje ředitel VLS ČR.

12. Kontrola plnění opatření přijatých na základě výsledků předchozí kontrolní akce NKÚ

NKÚ provedl v letech 2006 a 2007 kontrolní akci č. 06/38⁵ zaměřenou na hospodaření VLS ČR. Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření státního podniku s majetkem státu a s finančními prostředky. Kontrolovanými osobami bylo MO a VLS ČR včetně šesti divizí. Kontrolovaným obdobím byly roky 2004 a 2005. NKÚ kontroloval zejména plnění povinností zakladatele. U VLS ČR kontroloval provozovanou činnost, zadávání veřejných zakázek, vedení účetnictví a hospodaření s majetkem státu a finančními prostředky.

Na základě výsledků kontroly NKÚ zakladatel vypracoval *Stanovisko Ministerstva obrany ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce 06/38 Hospodaření státního podniku Vojenské lesy a statky ČR* (dále také „stanovisko“). Vláda ČR ve svém usnesení²⁵ vzala na vědomí toto stanovisko s přijatými opatřeními k odstranění nedostatků uvedených v kontrolním závěru s tím, že zjištěné nedostatky byly v plném rozsahu a ve stanovených termínech odstraněny a opatření k nápravě s trvalou platností budou nadále realizována.

Stanovisko a v něm uvedená opatření k odstranění zjištěných nedostatků řeší nejen nálezy uvedené v kontrolním závěru NKÚ, ale postihuje širší spektrum problémů, které byly uvedeny v kontrolních protokolech. K nedostatkům, které zjistil NKÚ, přijalo MO spolu s VLS ČR opatření k nápravě stavu.

Skupina kontrolujících ověřila v rámci této kontrolní akce plnění opatření k nápravě zjištěných nedostatků souvisejících s předchozím hospodařením VLS ČR. Na základě zjištěných skutečností lze konstatovat, že MO i VLS ČR zajistily odstranění zjištěných nedostatků zjištěných při předchozí kontrolní akci NKÚ.

13. Peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku

VLS ČR obdržely v letech 2008–2011 neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na les a zemědělství, investiční dotace ze státního rozpočtu na opravy válečných hrobů a dlouhodobého hmotného majetku, dotace z Evropské unie do zemědělství a lesního hospodářství a dotace z ostatních zdrojů (např. z kraje, od Agentury ochrany přírody

²⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 10. 3. 2008 č. 233, ke Kontrolnímu závěru NKÚ z kontrolní akce č. 06/38 „Hospodaření státního podniku Vojenské lesy a statky České republiky“.

a krajiny ČR apod.). Přehled dotací poskytnutých VLS ČR ze státního rozpočtu a EU je uveden v tabulce č. 12.

Tabulka č. 12 – Dotace ze státního rozpočtu a EU v letech 2008–2011 (v tis. Kč)

Přehled dotací	2008	2009	2010	2011
Ze státního rozpočtu na les a zemědělství (neinvestiční dotace)	115 083	49 783	38 792	19 946
- z toho: lesní hospodářství	81 037	17 560	20 000	4 464
zemědělství	34 045	37 291	18 406	15 481
oprava dohadných položek min. let	0	-5 069	0	0
ostatní (evropsky významné lokality, orkán Emma)	0	0	386	0
Dotace (Technologická agentura ČR pro správu lesních školek)	0	0	0	878
Investiční dotace (např. na opravy válečných hrobů a DHM)	0	2 774	0	2 317
Dotace ze státního rozpočtu celkem	115 083	52 557	38 792	23 140
Dotace z EU do zemědělství	55 001	56 715	73 437	73 462
Dotace z EU do lesního hospodářství	453	987	28 267	0
Dotace z EU celkem	55 454	57 702	101 704	73 462
Ostatní dotace (např. z kraje, životní prostředí od Agentury ochrany přírody a krajiny ČR)	4 580	856	0	0
Ostatní dotace (investiční dotace na opravy DHM/042)	3 809	0	0	0
DOTACE CELKEM	178 926	111 115	140 496	96 603

Zdroj: příloha k ročním účetním závěrkám VLS ČR za roky 2008, 2009, 2010, 2011.

Pozn.: DHM – dlouhodobý hmotný majetek.

Kontrolou bylo zjištěno, že v průběhu let 2008–2011 došlo u VLS ČR k výraznému poklesu objemu dotací ze státního rozpočtu do lesního hospodářství a zemědělství, tj. o cca 83 %. Příspěvky z evropských fondů do lesnictví a zemědělství zaznamenaly za sledované období nárůst o cca 32 %. Celkově však v období let 2008–2011 došlo k postupnému snížení objemu dotací do hospodaření VLS ČR o 46 %.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Vojenské lesy a statky ČR, s. p., jsou státním podnikem, který má právo hospodařit s majetkem státu a nemá vlastní majetek. Majetkové postavení a právní poměry VLS ČR se řídí zákonem o státním podniku. Ministerstvo obrany je ve vztahu ke státnímu podniku VLS ČR jeho zakladatelem a má práva a povinnosti vyplývající ze zákona o státním podniku.

U VLS ČR bylo prověřeno zejména plnění základních povinností při hospodaření s majetkem státu. U MO bylo prověřeno zejména využívání práv a plnění povinností zakladatele státního podniku.

Zjištěny byly zejména následující skutečnosti:

- Přestože MO stanovilo zásadní otázky koncepce rozvoje státního podniku, VLS ČR v letech 2009–2010 nevypracovaly koncepci státního podniku.
- MO nestanovilo obecný postup upravující nakládání s určeným majetkem státního podniku VLS ČR. V kontrolovaném období MO nevedlo ani evidenci souhlasů, které vydalo k nakládání s určeným majetkem VLS ČR.

- VLS ČR vydaly pro nakládání s majetkem státu vnitřní předpisy, které vycházely ze zákona o majetku státu; nakládání s určeným majetkem je řešeno v rámci předpisů pro nakládání s majetkem obecně.
- V rozporu s obchodním zákoníkem nebyla po celé kontrolované období v obchodním rejstříku zapsána minimální výše kmenového jmění státního podniku a určený majetek. Tyto nedostatky byly odstraněny až v průběhu kontroly NKÚ.
- V oblasti evidence majetku bylo zjištěno, že VLS ČR vedou ve své evidenci v některých případech pouze pozemky, na nichž se však vyskytují stavby či zbytky staveb. Jedná se zejména o objekty po bývalé sovětské armádě.
- V některých případech prodeje nepotřebného majetku docházelo k prodlužování doby prodeje, zejména v případech nedořešených vlastnických či spoluvlastnických vztahů k příslušným nemovitostem.
- V případě pronájmu majetku byly u VLS ČR v některých případech zjištěny nedostatky v nájemních smlouvách.

VLS ČR obdržely v letech 2008–2011 peněžní prostředky z EU a ze státního rozpočtu v celkové výši cca 518 mil. Kč. V roce 2011 oproti roku 2008 došlo ke snížení dotací státnímu podniku o cca 46 %.

Kontrolní akce se též zabývala prověřením, jak kontrolované osoby naložily s výsledky předchozí kontrolní akce NKÚ. Na základě zjištěných skutečností lze konstatovat, že MO i VLS ČR zajistily odstranění zjištěných nedostatků.

V kontrolovaném období se výsledek hospodaření za účetní období pohyboval od 89 mil. Kč do 122 mil. Kč. Hlavní činnost VLS ČR (lesnická výroba) vykazala v kontrolovaném období zisk. Zemědělská výroba byla v roce 2010 ve ztrátě a služby poskytované MO a AČR byly ve ztrátě v letech 2010 a 2011.

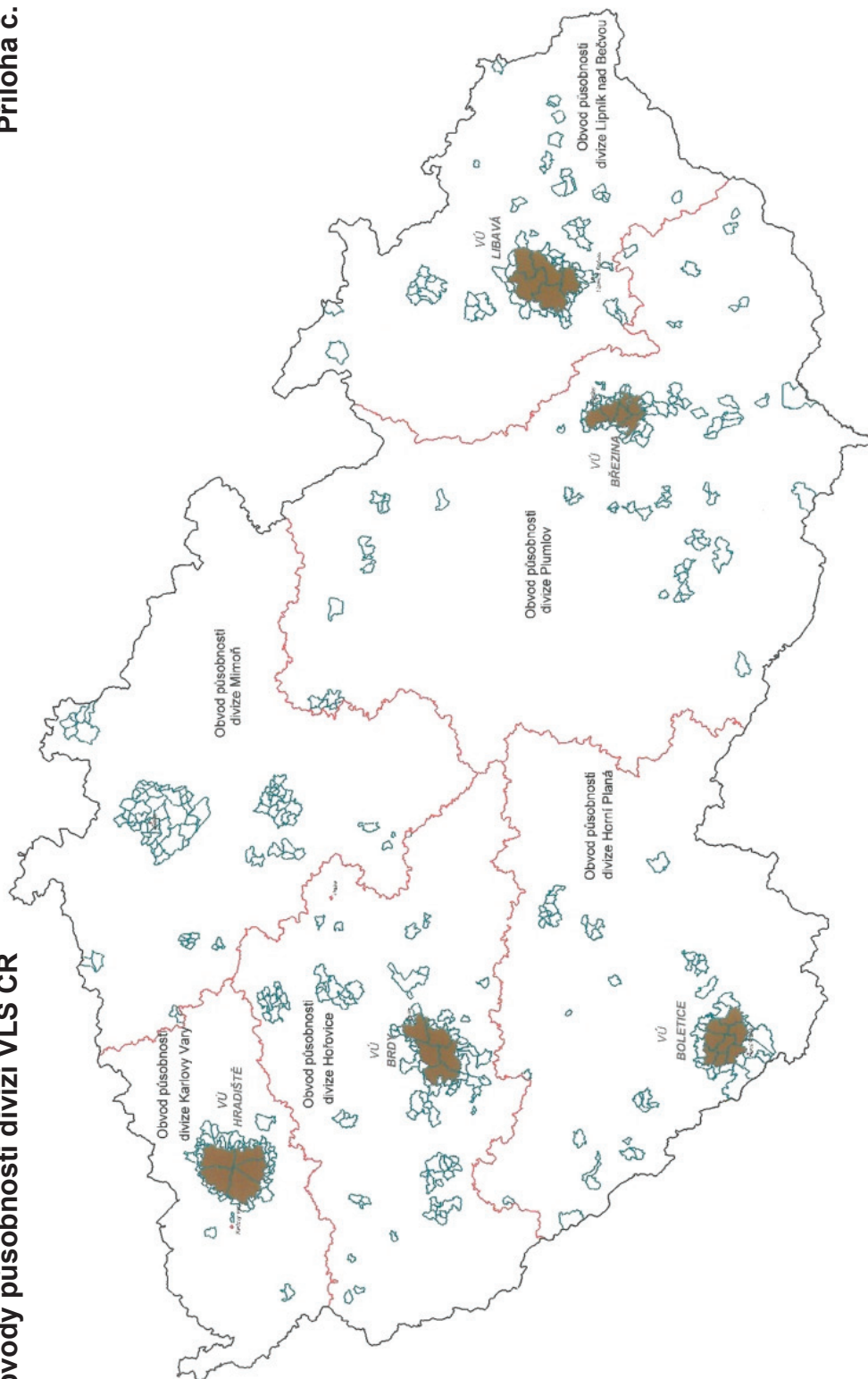
Dozorčí rada VLS ČR se v letech 2009–2012 na svých zasedáních mj. několikrát zabývala otázkou, zda využít část nerozděleného zisku minulých let k navýšení základního kapitálu (kmenového jmění) a rezervního fondu se závěrem ponechat nerozdělený zisk zatím bez pohybu. Zákon o státním podniku neupravuje problematiku rozdělení zisku, popřípadě pokrývání ztrát (kromě možnosti vytvářet z použitelného zisku další fondy).

VLS ČR po ukončení kontroly na objektu v rámci této kontrolní akce zaslaly NKÚ písemnou zprávu, v níž sdělily, že přijaly konkrétní opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Některé z nich VLS ČR odstranily již v průběhu kontroly NKÚ.

Příloha č. 1

Obvody působnosti divizí VLS ČR

Legenda: — hranice působnosti divize; — hranice k.ú. s vlastnictvím VLS ČR; — státní hranice; — vojenský újezd.
Zdroj: VLS ČR.

11/29

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* za rok 2011

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/29. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Jaromíra Steidlová.

Cílem kontroly bylo prověřit spolehlivost účetní závěrky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy sestavené k 31. prosinci 2011 a finanční výkazy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za rok 2011 předkládané jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* za rok 2011; prověřit soulad závěrečného účtu kapitoly státního rozpočtu 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* za rok 2011 s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovanou osobou bylo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále také „MŠMT“).

Kontrolovaným obdobím byl rok 2011 včetně souvisejících skutečností z let předchozích a roku následujícího.

Kontrola byla prováděna v době od listopadu 2011 do dubna 2012.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které MŠMT podalo, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námitkách. Odvolání MŠMT bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XV. zasedání, konaném dne 6. srpna 2012,

schválilo usnesením č. 14/XV/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

MŠMT bylo zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. MŠMT je ústředním orgánem státní správy, organizační složkou státu (dále také „OSS“), samostatnou účetní jednotkou a správcem rozpočtové kapitoly.

MŠMT bylo k 31. prosinci 2011 zřizovatelem dvou OSS a 84 příspěvkových organizací. Údaje od těchto podřízených organizací se promítají do příjmů a výdajů kapitoly státního rozpočtu 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* (dále „kapitola 333 MŠMT“).

V roce 2011 činil podíl příjmů MŠMT na celkovém souhrnu příjmů kapitoly 333 MŠMT 99,94 % a podíl výdajů MŠMT na celkovém souhrnu výdajů kapitoly 333 MŠMT byl 99,67 %. Podíl aktiv MŠMT na celkovém souhrnu aktiv kapitoly 333 MŠMT v roce 2011 byl 93,13 %.

Kontrolovány byly činnosti a skutečnosti, které byly předmětem účetnictví MŠMT a měly vliv na hodnoty kontrolovaných významných konečných zůstatků účtů v účetní závěrce MŠMT k 31. prosinci 2011 (dále také „ÚZ“), na hodnotu údajů ve finančních výkazech MŠMT za rok 2011 a na závěrečný účet kapitoly 333 MŠMT za rok 2011.

Kontrola byla provedena u položek ÚZ a finančních výkazů výběrovým způsobem v návaznosti na jejich významnost.

Tato kontrolní akce navazuje svým zaměřením na pět předchozích kontrolních akcí¹, v jejichž rámci byly kontrolovány vždy činnosti, majetek a závazky, které byly předmětem účetnictví MŠMT a které měly vliv na hodnoty vykázané v ÚZ k 31. prosinci a na závěrečné účty kapitoly 333 MŠMT v letech 2005 až 2008 a 2010 a rovněž na hodnotu údajů ve finančních výkazech MŠMT za rok 2010².

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Účetní závěrka MŠMT k 31. prosinci 2011

MŠMT sestavilo ÚZ v rozsahu dle § 18 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, tj. sestavilo rozvahu, výkaz zisku a ztráty, přílohu, přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Takto sestavená ÚZ obsahovala veškeré náležitosti dle § 18 odst. 2 zákona o účetnictví.

Tabulka č. 1 – Základní údaje účetní závěrky MŠMT k 31. prosinci 2011 (v Kč)

Ukazatel	Účetní hodnota
Aktiva (netto)	150 008 665 318,20
Pasiva	150 008 665 318,20
Náklady	121 423 868 422,07
Výnosy	431 314 290,47

Zdroj: účetní závěrka MŠMT k 31. prosinci 2011.

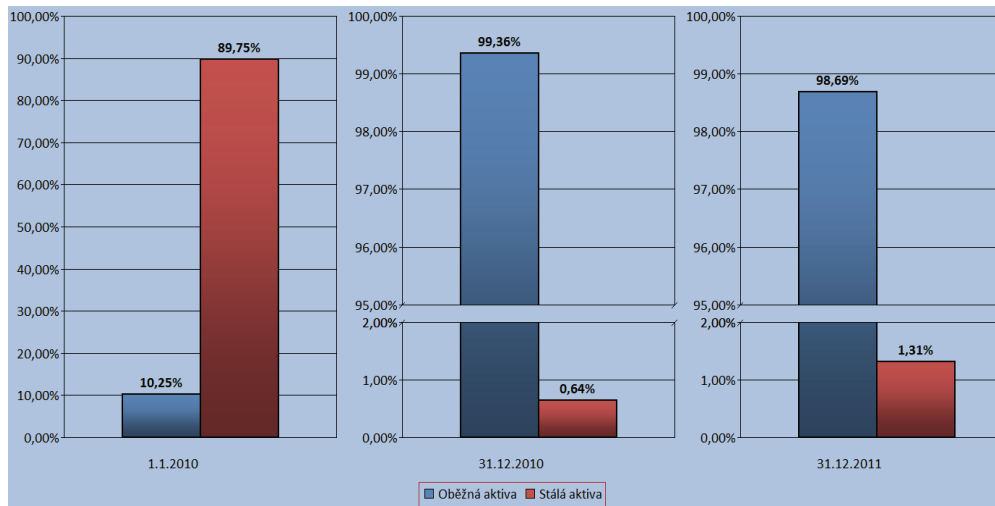
Tabulka č. 2 – Údaje za běžné období³ z výkazu rozvaha k 31. prosinci 2011 (v Kč)

Aktiva (v netto hodnotě)			Pasiva		
Stálá aktiva	Oběžná aktiva	Aktiva celkem	Vlastní kapitál ⁴	Cizí zdroje ⁵	Pasiva celkem
1 962 137 102,12	148 046 528 216,08	150 008 665 318,20	-110 576 909 802,58	260 585 575 120,78	150 008 665 318,20

Zdroj: účetní závěrka MŠMT k 31. prosinci 2011.

- 1 Kontrolní akci č. 06/21 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 1/2007 *Věstníku NKÚ*), kontrolní akci č. 07/26 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 4/2007 *Věstníku NKÚ*), kontrolní akci č. 08/10 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 4/2008 *Věstníku NKÚ*), kontrolní akci č. 09/07 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 4/2009 *Věstníku NKÚ*) a kontrolní akci č. 10/20 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 3/2011 *Věstníku NKÚ*).
- 2 Finanční výkazy nejsou od 1. 1. 2010 součástí účetní závěrky.
- 3 Konečné stavy účtů v ÚZ.
- 4 Součástí vlastního kapitálu v roce 2011 (stejně jako v roce 2010) nejsou výdajové účty rozpočtového hospodaření.
- 5 Výdajové účty rozpočtového hospodaření jsou v roce 2011 (stejně jako v roce 2010) zařazeny do cizích zdrojů.

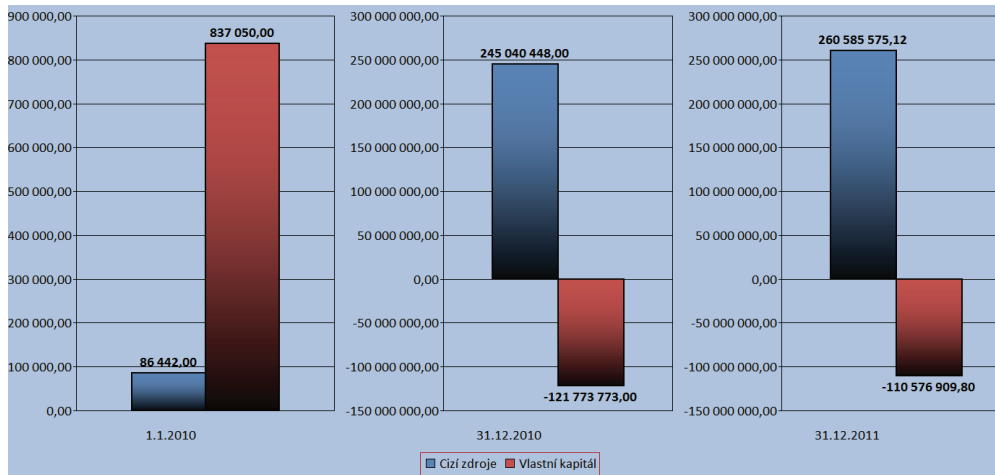
Graf č. 1 – Vývoj struktury aktiv MŠMT (v %)

Zdroj: prezentační systém účetních a finančních informací státu (ÚFIS, <http://www.info.mfcr.cz/ufis/>).

Podíl oběžných aktiv na celkových aktivech MŠMT vzrostl oproti stavu k 1. lednu 2010 z 10,25 % na 99,36 % k 31. prosinci 2010 a na 98,69 % k 31. prosinci 2011. Důvodem je zejména skutečnost, že MŠMT v souladu s novými právními předpisy pro účetnictví od roku 2010 vykazuje jako součást oběžných aktiv hodnotu dosažených příjmů (viz část 1.1.1 tohoto kontrolního závěru) a hodnotu pohledávek z poskytnutých a dosud nevyúčtovaných záloh na transfery (viz také část 1.1.2 tohoto kontrolního závěru).

Graf č. 2 – Vývoj struktury pasiv MŠMT (v tis. Kč)

Zdroj: prezentační systém účetních a finančních informací státu (ÚFIS, <http://www.info.mfcr.cz/ufis/>).

Hodnota cizích zdrojů na celkových pasivech MŠMT vzrostla oproti stavu k 1. lednu 2010 z 86 442 tis. Kč na 245 040 448 tis. Kč k 31. prosinci 2010 a na 260 585 575,12 tis. Kč k 31. prosinci 2011. Důvodem je skutečnost, že MŠMT v souladu s novými právními předpisy pro účetnictví od roku 2010 vykazuje jako součást cizích zdrojů oproti předcházejícím účetním obdobím hodnotu uskutečněných výdajů (viz část 1.1.1 tohoto kontrolního závěru).

kontrolního závěru) a hodnotu dohadných účtů pasivních z poskytnutých a k datu účetní závěrky nevyúčtovaných transferů (viz také část 1.1.2 kontrolního závěru).

Vlastní kapitál od roku 2010 dosahuje oproti předcházejícím účetním obdobím záporných hodnot, a to nejen proto, že součástí vlastního kapitálu nejsou výdajové účty rozpočtového hospodaření, ale i proto, že je od roku 2010 tvořen také výsledkem hospodaření, který je u MŠMT a většiny vybraných účetních jednotek záporný.

Tabulka č. 3 – Údaje za běžné období z výkazu zisku a ztráty k 31. prosinci 2011 (v Kč)

Náklady	Výnosy	Výsledek hospodaření po zdanění
121 423 868 422,07	431 314 290,47	-120 992 554 131,60

Zdroj: účetní závěrka MŠMT k 31. prosinci 2011.

Tabulka č. 4 – Údaje za běžné období z přílohy ÚZ k 31. prosinci 2011, části A.4. (v Kč)

Podrozvahové účty	Účetní hodnota
P.I. Majetek účetní jednotky	7 070 519,09
P.II. Odepsané pohledávky a závazky	1 468 507,04
P.III. Podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou	18 164 523,04
P.IV. Další podmíněné pohledávky a ostatní podmíněná aktiva	19 279 994,46
P.V. Podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku	8 922 423,77
P.VI. Další podmíněné závazky a ostatní podmíněná pasiva	58 575 238 642,37
P.VII. Vyrovnávací účty	58 533 329 712,21

Zdroj: účetní závěrka MŠMT k 31. prosinci 2011.

1.1 Regulace platná a účinná v roce 2011 a její vliv na ÚZ a na možnost vyjádřit se k její spolehlivosti

S účinností od 1. ledna 2011 byl novelizován zákon o účetnictví. Kromě novely zákona o účetnictví byla novelizována vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky. Předmětem novelizace byly zejména úpravy týkající se sjednocení používání jednotek české měny při vykazování v ÚZ a finančních výkazech, úpravy obsahového vymezení položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty související s novým českým účetním standardem č. 703 – *Transfery* (dále také „ČÚS č. 703“), úpravy související s použitím účetní metody opravných položek k majetku a účetní metody odpisování dlouhodobého majetku.

Vyhláška č. 410/2009 Sb. stanovuje obsahové vymezení některých syntetických účtů jako položek ÚZ. Obdobně jako v roce 2010 však existuje množství položek výkazu rozvahy a výkazu zisku a ztráty, jejichž obsahové vymezení vychází dle § 10 odst. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb. z názvu dané položky, jejího systematického zařazení a případně z obvyklého způsobu užití. Ve vyhlášce č. 410/2009 Sb. není stanoveno obsahové vymezení celkem 60 syntetických účtů, tj. cca 18 % účtů směrné účtové osnovy, což může vést v některých případech k výkladovým obtížím při volbě správného syntetického účtu.

K zákonu o účetnictví byla vydána nová prováděcí vyhláška č. 270/2010 Sb., o inventarizaci majetku a závazků, která podrobně vymezila povinnosti vybraných účetních jednotek při zajištění, provedení a vyhodnocení inventarizací majetku

a závazků. Do roku 2010 byla inventarizace řešena jen zákonem o účetnictví. Dále byla novelizována vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech).

Účetní regulace platná pro OSS byla pro účetní období roku 2011 dále doplněna vydáním nových českých účetních standardů pro některé vybrané⁶ účetní jednotky:

- český účetní standard č. 703 – *Transfery* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 8/2010, s účinností od 1. ledna 2011), který nahradil ČÚS č. 703 – *Transfery* platný pro rok 2010,
- český účetní standard č. 705 – *Rezervy* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 8/2010, s účinností od 1. ledna 2011),
- český účetní standard č. 706 – *Opravné položky a vyřazení pohledávek* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 8/2010, s účinností od 1. ledna 2011),
- český účetní standard č. 707 – *Zásoby* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 8/2010, s účinností od 1. ledna 2011),
- český účetní standard č. 708 – *Odpisování dlouhodobého majetku* (zveřejněn ve *Finančním zpravodaji* č. 3/2011, s účinností od 31. prosince 2011); tento standard byl v průběhu roku 2011 novelizován (zveřejněno ve *Finančním zpravodaji* č. 5/2011 ze dne 20. října 2011).

Celkem tak v roce 2011 platilo osm českých účetních standardů (dále také „ČÚS“).

1.1.1 Skutečnosti ovlivňující vypovídací schopnost informací v účetní závěrce

Příjmové a výdajové účty organizačních složek státu v účetní závěrce

MŠMT v účetní závěrce sestavené k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha vykázalo v souladu s přílohou č. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb. příjmy ve výši 5 669 283 503,98 Kč samostatně jako aktiva a výdaje ve výši 138 507 169 792,72 Kč samostatně jako cizí zdroje. Jde o položky ÚZ představující významnou část aktiv a nejvýznamnější část pasiv.

Příjmy a výdaje vykázané MŠMT k 31. prosinci 2011 představují dle ustanovení § 24 a § 29 vyhlášky č. 410/2009 Sb. hodnotu realizovaných příjmů a uskutečněných výdajů, tzn. tokové veličiny⁷. Ve výkazu rozvaha se tak dle platné právní úpravy vykazovaly kromě stavu účtů ke konci rozvahového dne i tokové veličiny. V souladu s českým účetním standardem č. 702 – *Otevírání a uzavírání účetních knih* se při otevírání účetních knih počátkem následujícího účetního období převádí rozdíl příjmů

⁶ Vybranými účetními jednotkami jsou podle § 1 odst. 3 zákona o účetnictví OSS, státní fondy podle rozpočtových pravidel, Pozemkový fond ČR, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, regionální rady regionů soudržnosti, příspěvkové organizace a zdravotní pojišťovny. České účetní standardy č. 701 až 708 v bodu 1. uvádějí, že jejich cílem je stanovit postupy účtování, a to „pro některé vybrané účetní jednotky“. Vyhláška č. 410/2009 Sb. v § 2 uvádí výčet vybraných účetních jednotek, na které se tato vyhláška vztahuje, jedná se o vybrané účetní jednotky kromě zdravotních pojišťoven. České účetní standardy č. 701 až 708 se tak vztahují na některé vybrané účetní jednotky kromě zdravotních pojišťoven.

⁷ Nejedná se o zůstatky příjmových a výdajových bankovních účtů; ty jsou v souladu s § 45 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), nulové.

a výdajů na účet 404 – *Agregované příjmy a výdaje minulých let*, který je vykazován v rámci vlastního kapitálu. Věcně jde o stejné ekonomické veličiny, účetní předpisy je však v jednom účetním období považují za aktiva a cizí zdroje a v následujícím účetním období za vlastní kapitál. Uživatelům ÚZ je tímto předkládána informace o majetku a cizích zdrojích, která je obtížně interpretovatelná ve vztahu k majetkové a finanční situaci OSS.

Opravy minulých období

Aplikace vyhlášky č. 410/2009 Sb. vedla při opravách chyb minulých období k problematické vypovídací schopnosti údajů vykázaných v rozvaze. V kontrolní akci č. 10/20 bylo zjištěno, že MŠMT nevykázalo na rozvahových účtech pohledávku z titulu poskytnuté návratné finanční výpomoci ve výši 1 775 000 000 Kč za Masarykovou univerzitu v Brně. V roce 2011 proto provedlo opravu a poskytnutou návratnou finanční výpomoc zaúčtovalo na stranu „má dáti“ účtu 462 – *Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé* a na stranu „dal“ účtu 408 – *Opravy chyb minulých období*. V roce 2011 částku na účtu 462 – *Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé* MŠMT snížilo o první přijatou splátku ve výši 104 000 000 Kč. Takový postup je v souladu s vyhláškou č. 410/2009 Sb.

MŠMT v ÚZ nevykázalo v údajích za MINULÉ OBDOBÍ na účtu 462 – *Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé* částku žádnou a v údajích za BĚŽNÉ OBDOBÍ na účtu 462 – *Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé* částku 1 671 000 000 Kč a na účtu 408 – *Opravy chyb minulých období* částku 1 775 000 000 Kč. Údaje takto vykázané v ÚZ vypovídají o tom, že meziročně narostly pohledávky z titulu poskytnutých návratných finančních výpomocí o 1 671 000 000 Kč. Ve skutečnosti ale tyto pohledávky meziročně poklesly o 104 000 000 Kč.

Pro uživatele ÚZ může být proto takto vykázaná informace zavádějící. Z vykázaného účtu 408 – *Opravy chyb minulých období* sice vyplývá, že v roce 2011 byly provedeny nějaké opravy chyb, samotné chybné údaje však ve sloupci za MINULÉ OBDOBÍ upraveny nejsou a uživatel ÚZ proto neví, kterých účtů (položek účetní závěrky) se chyba týká a které údaje proto není možné (vhodné) srovnávat⁸.

Srovnatelnost informací v účetní závěrce vyžaduje zákon o účetnictví. MŠMT proto mělo alespoň v příloze ÚZ uvést informaci o provedené významné opravě údajů minulých let a jejím vlivu na srovnatelnost vykázaných údajů (viz část 1.2.1.3 tohoto kontrolního závěru).

Rozložení změny metody odpisování do dvou účetních období

Od roku 2011 je pro OSS stanovena vyhláškou č. 410/2009 Sb. povinnost odepisovat dlouhodobý majetek. Z ustanovení § 66 odst. 9 této vyhlášky a bodu 8.2 ČÚS č. 708 – *Odpisování dlouhodobého majetku* vyplývá, že první použití metody odpisování dlouhodobého majetku mají účetní jednotky provést až k 31. prosinci 2011. Tím jsou v účetní závěrce na účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody* vykázané oprávký k majetku od doby jeho pořízení až do 31. prosince 2011. Odpisy za rok 2011 tak nejsou v účetní závěrce vykázané ve výkazu zisku a ztráty v nákladech, ale v rozvaze.

⁸ Pokud by bylo chyb více, je možné, že chyby typu nadhodnocení a podhodnocení se proti sobě v rámci zůstatku účtu 408 – *Opravy chyb minulých období* vzájemně vykompenzují a uživatel účetní závěrky nezjistí ani to, že k nějakým chybám a jejich opravám došlo.

O odpisech je pak průběžně účtováno až v účetním období 2012. Změna metody je tak dle vyhlášky č. 410/2009 Sb. rozložena do dvou po sobě jdoucích účetních období.

Vykazování podmíněných závazků týkajících se prostředků z nástrojů spolufinancovaných ze zahraničí

Dle vyhlášky č. 410/2009 Sb. jsou pro podmíněné závazky týkající se prostředků EU stanoveny účty 975 – *Krátkodobé podmíněné závazky ze vztahu k prostředkům EU* a 976 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze vztahu k prostředkům EU*. Oproti tomu ČÚS č. 703 stanovuje povinnost účtovat o podmíněných závazcích vyplývajících z rozhodnutí o poskytnutí dotace spolufinancovaných z prostředků EU v případě poskytovatele na účty 973 – *Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv* a 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv*. Povinnost stanovená ČÚS č. 703 účtovat v případě poskytovatele o podmíněných závazcích na účtech 973 a 974 však nevyplývá z obsahového vymezení těchto účtů uvedeného ve vyhlášce č. 410/2009 Sb. Pro tyto účetní případy tak nelze splnit požadavky stanovené účetní regulací v celém jejím rozsahu. Správný syntetický účet je tak možné zvolit buď podle vyhlášky nebo podle ČÚS.

Finanční vypořádání transferů za rok 2010

Problematiku finančního vypořádání transferů upravuje ČÚS č. 703, avšak tuto problematiku neupravuje dostatečně – zejména neupravuje, jak má OSS účtovat o převodu prostředků, představujících výši vratek z finančního vypořádání, ze svého účtu cizích prostředků na příjmový (vypořádací) účet Ministerstva financí. MŠMT v roce 2011 v souladu s vyhláškou č. 52/2008 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem provedlo finanční vypořádání vztahů se státním rozpočtem za rok 2010. Vratky dotací ve výši 75 788 599,79 Kč, které byly následně převedeny na příjmový účet Ministerstva financí, účtovalo prostřednictvím účtu 245 – *Jiné běžné účty* a na stranu „má dáti“ účtu 401 – *Jmění účetní jednotky*.

Použití účtu 401 nelze považovat jednoznačně za nesprávné, neboť MŠMT použilo určitou analogii s ustanovením bodu 4.12 ČÚS č. 703, který tento účet stanoví pro finanční vypořádání v příslušném rozpočtovém roce. Při tomto postupu dochází ke snížení hodnoty jmění OSS v důsledku přeposlání peněžních prostředků Ministerstvu financí od konečného příjemce transferu. Současně ale může být dovozováno, že vybrané účetní jednotky mohly použít i jiné účty, např. účet 404 – *Agregované příjmy a výdaje minulých let*, na kterém jsou vykázány transfery poskytnuté v předchozích letech. Předpisy regulující účetnictví by měly tuto typickou a běžnou záležitost jednoznačně stanovit a omezit tím u vybraných účetních jednotek možnost různých účetních přístupů založených na výkladu.

Přehled o peněžních tocích

Přehled o peněžních tocích, jeho obsahové vymezení, uspořádání a označování položek, včetně jeho závazného vzoru pro účetní období roku 2011, stanovuje vyhláška č. 410/2009 Sb. Avšak v některých případech tak vyhláška stanovuje ne zcela systematicky (v obsahovém vymezení položky A.I.2. *Změna stavu opravných položek* nedefinovala, že její součástí by měly být i opravné položky k pohledávkám

a opravné položky k zásobám, ale stanovila je jako obsah položky A.I.6. *Ostatní úpravy o nepeněžní operace*) a v některých případech ne zcela úplně. Vyhláška č. 410/2009 Sb. vůbec nestanovila, v jakých položkách přehledu o peněžních tocích by měly být vykázány položky rozvahy B.III.1. *Příjmový účet organizačních složek státu* a D.I.1. *Zvláštní výdajový účet*. MŠMT pro jejich vykázání použilo položku A.I.6. *Ostatní úpravy o nepeněžní operace*. Uvedení těchto účtů na dané položce výkazu sice neodpovídá jejímu názvu, obsahovému vymezení ani zařazení v rámci výkazu A.I. *Úpravy o nepeněžní operace*, nicméně jejich uvedení je nezbytné proto, aby mohl být přehled o peněžních tocích správně sestaven⁹.

1.1.2 Části účetní závěrky, ke kterým se NKÚ nevyjadřuje

Částka z položek ÚZ, ke které se NKÚ nevyjadřuje, byla vyčíslena celkem ve výši 26 615 031 623,85 Kč¹⁰.

Vyřazování dlouhodobého majetku

Pro účetní období roku 2010 i 2011 neexistovaly jednoznačně stanovené postupy pro vybrané účetní jednotky, které v těchto letech neodepisovaly dlouhodobý majetek, jak účtovat o jeho vyřazení. Směrná účtová osnova nestanovila účty, na které by měla být účtována pořizovací cena majetku při jeho vyřazení. Stanoveny byly pouze účty, na které se účtuje zůstatková cena majetku při jeho vyřazení. Nelze proto jednoznačně určit, zda při vyřazování majetku měla být výše jeho ocenění v účetnictví účtována do nákladů v účtové třídě 5 – *Náklady* (a tím nadhodnoceny o nevyčíslenou výši opravěk) nebo na účet 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody* (a tím nadhodnocen o nevyčíslenou výši zůstatkové ceny majetku).

V průběhu dvou po sobě jdoucích účetních období změnilo MŠMT účtování o vyřazování tohoto majetku. V účetním období roku 2010 MŠMT o vyřazení dlouhodobého majetku účtovalo na účty 401 – *Jmění účetní jednotky* a 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody* a na příslušné účty nákladů v účtové třídě 5 neúčtovalo. V účetním období roku 2011 MŠMT zčásti změnilo tyto postupy účtování (přestože nedošlo ke změně úpravy této oblasti v právních předpisech či českých účetních standardech) a o vyřazení dlouhodobého majetku účtovalo prostřednictvím příslušných nákladových účtů v účtové třídě 5, účtu 401 – *Jmění účetní jednotky* a v některých případech (při vyřazení drobného dlouhodobého majetku) prostřednictvím účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody*.

Vzhledem k nejasné aplikovatelnosti vyhlášky č. 410/2009 Sb. v této oblasti se NKÚ nevyjadřuje k tomu, zda zůstatek účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody* vykázáný ve výkazu rozvaha není podhodnocen o částku 21 607 777,16 Kč, a dále také k některým účtům nákladů vykázáných ve výkazu zisku a ztráty. Konkrétně k částce 456 578,80 Kč, která představuje konečný zůstatek účtu 543 – *Dary*,

⁹ Vyhláškou č. 403/2011 Sb. byla s účinností od 1. ledna 2012 vyhláška č. 410/2009 Sb. novelizována a došlo k odstranění uvedených nedostatků v účetní regulaci.

¹⁰ Tuto částku tvoří částky 21 607 777,16 Kč, 456 578,80 Kč, 15 476 561,24 Kč a 203 380 Kč (viz následující část *Vyřazování dlouhodobého majetku*), částka 102 695 976,52 Kč (viz část *Drobný dlouhodobý majetek a oprávký*) a částka 26 474 591 350,13 Kč (viz část *Peněžní prostředky státního rozpočtu na předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z rozpočtu EU*).

k částce 15 476 561,24 Kč, která představuje konečný zůstatek účtu 551 – *Odpisy dlouhodobého majetku*, a k částce 203 380 Kč, která představuje konečný zůstatek účtu 553 – *Zůstatková cena prodaného dlouhodobého hmotného majetku*.

Drobný dlouhodobý majetek a oprávkky

Účetní předpisy (včetně ČÚS) pro vybrané účetní jednotky neuvádějí jednoznačný postup účtování o pořizování drobného dlouhodobého majetku. Zejména z nich nevyplývá povinnost či možnost jednorázového dooprávkování tohoto majetku. MŠMT v souladu se stanoviskem/názorem Ministerstva financí, uveřejněným na webových stránkách Ministerstva financí¹¹, provedlo jednorázové dooprávkování majetku, a to účetním zápisem na stranu „má dáti“ účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody* a na stranu „dal“ účtů 078 – *Oprávkky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku* a 088 – *Oprávkky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku*. MŠMT tak k 31. prosinci 2011 vykázalo v účetní závěrce NETTO hodnotu drobného dlouhodobého majetku v nulové výši.

Vzhledem k nejasné aplikovatelnosti vyhlášky č. 410/2009 Sb. se v této oblasti NKÚ nevyjadřuje k tomu, zda zůstatek účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody* vykázaný ve výkazu rozvaha není podhodnocen o částku 102 695 976,52 Kč a k částkám 2 486 018,90 Kč, představující výši oprávek k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku, a 100 209 957,62 Kč, představující výši oprávek k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku vykázaných u účtů 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek* a 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* ve sloupci KOREKCE.

Peněžní prostředky státního rozpočtu na předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z rozpočtu EU

Účtování a vykazování účetních případů týkajících se poskytování peněžních prostředků státního rozpočtu na předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z rozpočtu EU, je i v roce 2011 zatíženo nejasnostmi souvisejícími s nejednoznačností při aplikaci ČÚS č. 703. Přitom informace o těchto účetních případech jsou v účetní závěrce MŠMT významné.

ČÚS č. 703 platný a účinný pro rok 2010 nestanovoval postupy účtování pro poskytování peněžních prostředků státního rozpočtu na předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z rozpočtu EU. NKÚ při kontrolní akci 10/20 konstatoval, že ČÚS č. 703 umožňoval různé výklady, jak účtovat o těchto prostředcích a jejich refundaci, přičemž tyto výklady měly významný dopad na údaje o výsledku hospodaření. NKÚ se proto při kontrolní akci č. 10/20 nevyjádřil ke správnosti účtování a vykazování těchto údajů v ÚZ MŠMT k 31. prosinci 2010.

Pro rok 2011 byl vydán nový ČÚS č. 703, který nahradil původní standard č. 703. Nový ČÚS č. 703 popisem určil subjekty, které jsou v procesu realizovaných finančních toků zprostředkovatelem zahraničního transferu, a pro tyto subjekty stanovil postupy účtování. MŠMT se za tohoto zprostředkovatele zahraničního transferu v roce 2011 považovalo, a to v případě předfinancování prostředků operačních programů

11 Viz http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/dc_reforma_vf_otazky_ucetni_metody_postupy_61686.html.

Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále také „OP VK“) a *Výzkum a vývoj pro inovace* (dále také „OP VaVpl“). U těchto transferů MŠMT v roce 2011 účtovalo:

- jako poskytovatel u té části transferu, která byla financována ze státního rozpočtu (poskytnuté transfery proto účtovalo jako poskytnutou zálohu na transfer, která je určena k finančnímu vypořádání, a k datu účetní závěrky v této výši ještě vytvořilo dohadné účty pasivní souvztažně oproti příslušnému nákladovému účtu);
- jako zprostředkovatel zahraničního transferu u té jeho části, která měla být refundována z Národního fondu (poskytnuté transfery proto účtovalo pouze prostřednictvím účtů závazků).

Postup stanovený v ČÚS č. 703 (konkrétně v bodu 5.1.2) pro zprostředkovatele zahraničního transferu neodpovídá skutečné praxi předfinancování. ČÚS č. 703 stanovuje postupy účtování pro případ, že zprostředkovatel nejdříve získá peněžní prostředky určené ke zprostředkování a následně je odešle příslušnému subjektu. Praxe předfinancování ze státního rozpočtu je však založena na tom, že peněžní prostředky jsou odeslány konečnému příjemci ze státního rozpočtu, v tomto případě z rozpočtu správce kapitoly, a až v následujících časových obdobích jsou na základě žádosti správce kapitoly refundovány z Národního fondu. Postupy stanovené v ČÚS č. 703 jsou proto na předfinancování neaplikovatelné. Z tohoto důvodu si MŠMT stanovilo vlastní účetní postupy pro zprostředkovatele při předfinancování v rámci OP VK i OP VaVpl.

Postupy MŠMT nemají přímou oporu v předpisech upravujících účetnictví OSS, jedná se o určité výkladové řešení. Postupy zvolené MŠMT jsou i zásadně odlišné od postupů užívaných MŠMT v roce 2010, kdy MŠMT v těchto případech účtovalo jen jako poskytovatel. To vede k tomu, že účetní závěrky MŠMT za roky 2010 a 2011 jsou v tomto ohledu nepoužitelné pro srovnání (pro hodnocení časové řady údajů).

MŠMT při hledání vhodného účetního přístupu vycházelo z toho, že jím poskytované transfery OP VK i OP VaVpl jsou zahraničním transferem podle ČÚS č. 703. K tomu je však třeba uvést, že termín „zahraniční transfer“ je ve smyslu uvedeného standardu nejasný a umožňuje více výkladů. Není jednoznačné, zda lze prostředky operačních programů na MŠMT za zahraniční transfer považovat¹², a zda je tedy MŠMT oprávněno účtovat jako zprostředkovatel zahraničního transferu.

12 V ČÚS č. 703 bodu 3.1 e) je zahraniční transfer vymezen tak, že se jedná o prostředky získané od subjektu se sídlem v zahraničí. MŠMT získává refundované prostředky od Národního fondu, ten však nemá sídlo v zahraničí, je součástí Ministerstva financí. Je proto možný i výklad, že prostředky přijaté z Národního fondu jsou prostředky přijatými od poskytovatele se sídlem v tuzemsku; v takovém případě by tyto prostředky nebyly považovány za zahraniční transfer. Ministerstvo financí na svých webových stránkách http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/MP28OEKO_Priklady_uctovani_pro_obce_a_DSO_20111001.pdf uvádí materiál, z něž lze takový výklad vyvodit. Jedná se o *Metodický pokyn – Příklady účtování pro obce a DSO Jihočeského kraje*, text na stranách 11 a 12 (účetní postup uvedený v tomto pokynu zveřejněném na stránkách Ministerstva financí není ze strany NKÚ nijak rozporován, je jen uveden jako v dané věci relevantní příklad možného výkladu). Tento materiál je dle vyjádření Ministerstva financí „... v účetních aspektech v souladu s koncepcí Ministerstva financí a byl s ministerstvem projednán podle předchozí dohody“ a uvádí se v něm: „Pro účtování ... v souvislosti s transfery státního rozpočtu, státních fondů, Národního fondu, ... je možno použít tyto podrozvahové účty: 942, 943, 973, 974. Nezáleží na tom, zda při účtování je či není užit atribut nástroj a zdroj, důležitá je skutečnost, že poskytovatel má sídlo v tuzemsku.“ Takovýto výklad/přístup má vliv nejen na způsob účtování na podrozvahových účtech (jak vyplývá z citace výše), ale právě i na možné definování/pojetí „zahraničního transferu“.

Přístup MŠMT k účtování o předfinancování prostředků z OP VK a OP VaVpl je sice promyšleně nastaven s ohledem na výkladově možné pojetí zprostředkovatele zahraničního transferu, z ČÚS č. 703 však lze vyvozovat i jiné přijatelné výklady. Postupy účtování zvolené MŠMT tak nelze ze strany NKÚ jednoznačně odsouhlasit na ustanovení předpisů k účetnictví, a proto nelze ani vyhodnotit správnost vykázaných údajů.

Vzhledem k tomu se NKÚ nevyjadřuje ke správnosti účtování a vykazování některých položek ÚZ, které souvisejí s prostředky určenými k refundaci z Národního fondu k OP VK a OP VaVpl, vykázaných v rozvaze nebo výkazu zisku a ztráty v údajích za období běžné. Jedná se o následující případy:

- V případě částky 122 010 858 875,65 Kč vykázané jako krátkodobé závazky na účtu 389 – *Dohadné účty pasivní* se NKÚ nevyjadřuje k tomu, zda zůstatek tohoto účtu není podhodnocen o 26 474 591 350,13 Kč¹³.
- V případě částky 142 294 541 581,45 Kč vykázané jako pohledávky na účtu 373 – *Poskytnuté zálohy na transfery* se NKÚ nevyjadřuje k tomu, zda zůstatek tohoto účtu není podhodnocen o 6 185 721 943,56 Kč¹⁴.
- V případě částky 7 909 364 236,82 Kč vykázané na účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody* se NKÚ nevyjadřuje k tomu, zda zůstatek tohoto účtu není nadhodnocen o 8 470 283 240,45 Kč¹⁵.
- V případě částky ve výši 120 541 964 386,07 Kč vykázané na účtu 571 – *Náklady na nároky na prostředky státního rozpočtu* se NKÚ nevyjadřuje k tomu, zda zůstatek tohoto účtu není podhodnocen o 16 960 863 471,88 Kč¹⁶.

Účetní pravidla by v oblasti předfinancování prostředků, které mají být kryty prostředky z rozpočtu EU, a pro identifikaci zprostředkovatele zahraničního transferu měla být pro vybrané účetní jednotky jednoznačně stanovena, aby nevznikaly pochyby o správném účetním postupu a vykázaných údajích, tzn. o výši aktiv, závazků, nákladů a výnosů těchto účetních jednotek. NKÚ v souvislosti s těmito údaji vykazovanými v účetních závěrkách vybraných účetních jednotek upozorňuje na riziko nesrovnatelnosti údajů účetních závěrek mezi účetními obdobími i mezi účetními jednotkami navzájem.

1.2 Nesprávnosti v účetní závěrce a hlavní příčiny těchto nesprávností

V účetní závěrce MŠMT k 31. prosinci 2011 v údajích za běžné období byla zjištěna celková nesprávnost ve výši 117 193 402,93 Kč, z toho 115 230 490,30 Kč byla nesprávnost zjištěná v údajích uvedených v příloze ÚZ. Na celkové nesprávnosti se podílelo nadhodnocení a podhodnocení zůstatků jednotlivých účtů výkazu rozvaha, výkazu zisku a ztráty a přílohy ÚZ a položek přehledu o peněžních tocích v důsledku toho, že MŠMT porušilo v roce 2011 některé právní předpisy upravující účetnictví a účetní

¹³ Tuto částku tvoří částka 20 288 869 406,57 Kč (v této výši MŠMT nevytvořilo a nevykázalo dohadné položky k transferům OP VK a OP VaVpl, u kterých očekávalo refundaci z Národního fondu) a částka 6 185 721 943,56 Kč (viz následující poznámka).

¹⁴ O tuto výši snížilo MŠMT zůstatek účtu 373 z titulu prostředků přijatých z Národního fondu.

¹⁵ O tuto výši zvýšilo MŠMT v roce 2011 zůstatek účtu 406 z titulu záloh na transfery poskytnutých v letech 2008–2010 (nově identifikované transfery), a to ve výši prostředků určených k refundaci z Národního fondu. Pokud by MŠMT neúčtovalo o této části jako zprostředkovatel, nýbrž jako poskytovatel, účtovalo by tyto identifikované transfery na účet závazků 389 namísto na účet vlastního kapitálu 406.

¹⁶ Tato částka byla poskytnuta/vyplacena v rámci OP VK a OP VaVpl v roce 2011, přičemž se jedná o částku, ke které MŠMT netvořilo dohadné položky (tj. jednalo se o podíl Evropské unie určený k refundaci).

výkaznictví OSS. Nesprávnosti byly identifikovány dle jednotlivých položek ÚZ s ohledem na jejich obsahové vymezení podle ustanovení § 4 zákona o účetnictví a podle vyhlášky č. 410/2009 Sb.

1.2.1 Správnost a úplnost účetnictví

MŠMT nevedlo v roce 2011 správné a úplné účetnictví ve smyslu zákona o účetnictví a dalších právních předpisů, neboť v některých případech nedodrželo obsahové vymezení položek ÚZ dle vyhlášky č. 410/2009 Sb. Nedostatky byly zjištěny zejména v následujících případech.

1.2.1.1 Rozvaha

Poskytnuté zálohy

MŠMT neúčtovalo o platbě ve výši 2 565 354,62 Kč jako o poskytnuté záloze na ubytování a stravu českých studentů v zahraničí, přestože se jednalo o úhradu předpokládaných nákladů, kdy platební povinnost nebyla konečná a v průběhu účetního období roku 2011 došlo k její úpravě (k vyčíslení skutečných celkových nákladů).

Oprávký k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí

MŠMT vykázalo oprávký ke konkrétnímu majetku v nesprávné výši v důsledku nesprávně stanoveného okamžiku, ke kterému bylo zahájeno odpisování tohoto majetku. MŠMT při výpočtu oprávek vycházelo z okamžiku, kdy došlo k přeúčtování majetku z účtu 021 – *Stavby* na účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* (z důvodu jeho chybného vykazování), a nikoliv z okamžiku, ke kterému byl majetek zařazen do užívání. V důsledku toho MŠMT ve výkazu rozvaha nadhodnotilo zůstatek účtu 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* o 126 522 Kč ve sloupci NETTO a o stejnou částku nadhodnotilo zůstatek účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody*.

Tvorba dohadných položek pasivních

MŠMT tvořilo dohadné položky na spotřebu elektrické energie, které významně neodpovídaly skutečnosti¹⁷, přestože předpokládanou spotřebu elektrické energie bylo možné stanovit na základě informací o již uhrazených zálohách, které MŠMT v době tvorby dohadné položky mělo k dispozici.

1.2.1.2 Výkaz zisku a ztráty

Spotřeba materiálu

MŠMT vykázalo náklady v souvislosti s odvysíláním mini pořadů ve veřejnoprávní televizi nesprávně na účtu 501 – *Spotřeba materiálu*. V důsledku toho MŠMT ve výkazu zisku a ztráty nadhodnotilo zůstatek účtu 501 – *Spotřeba materiálu* o 1 114 840 Kč a o stejnou částku podhodnotilo zůstatek účtu 518 – *Ostatní služby*.

17 Tvorba dohadných položek byla v řádu statisíců korun. Dle plateb měsíční výše záloh, faktur a skutečné spotřeby je možné stanovit, že odhad by měl být více než 1,5 mil. Kč.

1.2.1.3 Příloha ÚZ

Dlouhodobé podmíněné pohledávky a závazky

MŠMT vykázalo nesprávně zůstatky na účtech dlouhodobých podmíněných pohledávek a závazků. Nedostatky byly zjištěny zejména v následujících případech:

a) Dlouhodobé podmíněné závazky ze vztahu k prostředkům EU

MŠMT nesprávně vykázalo na účtu 976 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze vztahu k prostředkům EU* dlouhodobé podmíněné závazky z titulu plateb, které neměly vztah k prostředkům EU a netýkaly se nástrojů spolufinancovaných ze zahraničí. V důsledku toho MŠMT v příloze ÚZ v části A.4. nadhodnotilo zůstatek účtu 976 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze vztahu k prostředkům EU* o 108 335 000 Kč a o stejnou částku podhodnotilo zůstatek účtu 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv*.

b) Dlouhodobé podmíněné pohledávky a závazky z jiných smluv

Vykazování dlouhodobých podmíněných pohledávek a závazků z jiných smluv ve stavu k 31. prosinci 2011 nebylo správné a úplné.

Na základě kontroly některých vybraných smluv bylo zjištěno, že MŠMT vykazovalo dlouhodobé podmíněné pohledávky a dlouhodobé podmíněné závazky i za období, ke kterým již nebyly příslušné smlouvy uzavřeny, o některých dlouhodobých podmíněných pohledávkách MŠMT účtovalo v jiné výši, než jaká vyplývala z uzavřené smlouvy a o některých dlouhodobých podmíněných závazcích MŠMT účtovalo dvakrát. V důsledku toho MŠMT v příloze ÚZ v části A.4. nadhodnotilo zůstatky účtů 934 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv* o 1 376 377,80 Kč a 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv* o 5 709 600 Kč. Tato skutečnost měla vliv i na konečný zůstatek souvztažného účtu 999 – *Vyrovňovací účet k podrozvahovým účtům*.

Na základě kontroly některých vybraných smluv bylo dále zjištěno, že MŠMT v příloze ÚZ v části A.4. podhodnotilo zůstatek účtu 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv*, neboť v roce 2011 neúčtovalo o podmíněné výši dlouhodobého závazku z titulu uzavřené nájemní smlouvy na pronájem nebytových prostor a nábytku v Praze-Karlíně přesto, že z této smlouvy tato částka vyplývá.

Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek

MŠMT na účtu 901 – *Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek* nevykázalo pořízení licencí, které jsou pro MŠMT jiným drobným dlouhodobým nehmotným majetkem, čímž v příloze ÚZ v části A.4. podhodnotilo zůstatek účtu 901 – *Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek* o 2 047 680 Kč. Tato skutečnost měla vliv i na konečný zůstatek souvztažného účtu 999 – *Vyrovňovací účet k podrozvahovým účtům*. V důsledku toho dále MŠMT ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu na paragrafu 3261 – *Činnost ústředního orgánu státní správy ve vzdělávání* nadhodnotilo výdaj na položce 5169 – *Nákup ostatních služeb* o 2 047 680 Kč a o stejnou částku podhodnotilo položku 5172 – *Programové vybavení*.

Nevykázání dlouhodobých podmíněných pohledávek ze vztahu k prostředkům EU

MŠMT nevykázalo stav účtu 941 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze vztahu k prostředkům EU* přestože v účetnictví MŠMT tyto dlouhodobé podmíněné pohledávky

existovaly. Účetní systém MŠMT nebyl nastaven tak, aby přenesl údaje o stavu účtu 941 do tohoto účetního výkazu. V důsledku toho MŠMT v příloze ÚZ v části A.4. podhodnotilo zůstatek účtu 941 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze vztahu k prostředkům EU* o 4 847 810,30 Kč.

Neúplnost přílohy ÚZ

Příloha ÚZ neobsahovala informace zejména o tom, že:

- MŠMT provedlo změnu účetní metody u vyřazování dlouhodobého majetku mezi účetními obdobími roku 2010 a 2011;
- MŠMT provedlo významnou opravu údajů vzniklou z chyb minulých let, a to opravu vykázání návratné finanční výpomoci za Masarykovou univerzitou v Brně ve výši 1 775 000 000 Kč.

1.2.2 Průkaznost účetnictví

Jednou z podmínek zabezpečujících průkaznost účetnictví je provedení inventarizace (§ 8 odst. 4 zákona o účetnictví). Od roku 2010 dochází v souvislosti s reformou účetnictví k nárůstu vykazovaných údajů v ÚZ vybraných účetních jednotek, což klade vyšší nároky na průběh a řádné provedení inventarizací. Navíc v roce 2011 došlo k legislativním změnám vztahujícím se k zabezpečení inventarizace u vybraných účetních jednotek. K zákonu o účetnictví byla vydána nová vyhláška č. 270/2010 Sb., která podrobně vymezila povinnosti vybraných účetních jednotek při zajištění, provedení a vyhodnocení inventarizací.

Při kontrole bylo zjištěno, že MŠMT nevedlo průkazné účetnictví ve smyslu zákona o účetnictví. MŠMT nezavedlo systém, který by zajistil provedení inventarizace v celém rozsahu v souladu se zákonem o účetnictví a vyhláškou č. 270/2010 Sb. MŠMT:

- U nehmotného majetku – účtů 013 – *Software*, 018 – *Drobný dlouhodobý nehmotný majetek*, 019 – *Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek* a 901 – *Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek* – nezjistilo skutečný stav tohoto majetku a nevyhotovilo inventurní soupisy¹⁸.
- U účtu 976 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze vztahu k prostředkům EU* provedlo pouze výběrovou inventarizaci, a nezjistilo tak skutečný stav veškerých¹⁹ podmíněných závazků vykazovaných na účtu 976. Dokladovou inventurou byla prověřena jen jeho část. Při kontrole byl identifikován i konkrétní případ neprokázání správnosti výše zůstatku tohoto účtu. MŠMT neprokázalo na skutečnost částku 120 885 298,98 Kč tvořící rozdíl mezi částkou podmíněných závazků vyplývajících z uzavřených smluv o partnerství s ostatními přímo řízenými organizacemi vykázanou na účtu 976 a částkou vyplývající z předložených podkladů.

¹⁸ Konečné zůstatky těchto účtů nebyly započítány do celkových nesprávností v ÚZ. V předchozích účetních obdobích MŠMT tyto účty inventarizovalo a v účetním období 2011 nedošlo k významné změně konečných zůstatků těchto účtů. Při kontrole vybraných účetních případů v této oblasti nebyly zjištěny významné nesprávnosti. U zjištěné neprůkaznosti účtů nehmotného majetku proto není očekáván takový dopad, který by mohl významně ovlivnit informace uvedené v ÚZ.

¹⁹ MŠMT provedlo dokladovou inventuru u pěti globálních grantů a pěti individuálních projektů s největšími zůstatky. Dále pak u pěti největších podmíněných závazků dle rozhodnutí o poskytnutí dotace. Tím bylo celkově ověřeno 32,9 % konečného zůstatku účtu 976.

- Při dokladové inventuře nezjistilo skutečný stav dlouhodobých podmíněných pohledávek vykázaných na účtu 934 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv* a dlouhodobých podmíněných závazků vykázaných na účtu 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv*.
- U účtu 314 – *Krátkodobé poskytnuté zálohy* nezjistilo, že součástí tohoto účtu jsou i dlouhodobé zálohy, tzv. záruky za karty CCS, v celkové částce 229 000 Kč, které měly být vykázané na účtu 469 – *Ostatní dlouhodobé pohledávky*.
- Nevyúčtovalo některé zjištěné inventarizační rozdíly do účetního období roku 2011 (ale až do následujícího účetního období), přestože zákon o účetnictví stanovuje účtovat tyto rozdíly do období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků.
- Zastaralé a nepoužitelné zásoby vykazovalo v původních pořizovacích cenách (v celkové částce 580 381,77 Kč) a nevytvořilo k nim opravnou položku ani zásoby neodepsalo.
- V případě fyzických inventur nesestavilo inventurní soupisy v celém rozsahu stanoveném vyhláškou č. 270/2010 Sb.
- Do plánu inventur nezahrnulo okamžik zahájení a ukončení inventur dlouhodobého nehmotného majetku a seznam inventurních soupisů v požadovaném rozsahu.
- V žádném vnitřním předpisu neupravilo povinnost vedení seznamu a popisu inventarizačních identifikátorů.

Zálohy na transfery poskytnuté v předchozích účetních obdobích

U účtu 373 – *Poskytnuté zálohy na transfery* nezjistilo skutečný stav veškerých²⁰ pohledávek a nevyhotovilo inventurní soupis. MŠMT tak neprokázalo, že v ÚZ k 31. prosinci 2011 vykazovalo správnou výši záloh na transfery. Tento nedostatek souvisí s nedostatkem zjištěným již při kontrolní akci 10/20. V předchozí účetní závěrce, sestavené k 31. prosinci 2010, MŠMT nevykazovalo ty zálohy na transfery²¹, které poskytlo před 1. lednem 2010 a které nebyly finančně vypořádány, přičemž tyto údaje v souladu s novými účetními předpisy, účinnými od 1. ledna 2010, vykázané být měly. V roce 2011 přijalo MŠMT opatření k nápravě. Pro identifikaci výše záloh poskytnutých na transfery před 1. lednem 2011 však použilo postup, který má v podstatě charakter modelu k odhadu dané částky. Aplikovalo jej v případě OP VK a OP VaVpl:

- identifikovalo částku výdajů vynaložených na OP VK a OP VaVpl za roky 2008 až 2010,
- takto zjištěnou částku upravilo o případy, kdy poskytnuté transfery OP VK a OP VaVpl byly finančně vypořádány a kdy docházelo k vratkám,
- zjištěnou částku následně snížilo o částky refundované z Národního fondu.

MŠMT k identifikaci výše záloh poskytnutých před 1. lednem 2011 používalo podklady, které původně vznikaly pro jiné účely nebo musely být (zpětně) pro tento účel vytvářeny. Jednalo se zejména o souhrnné údaje výkazů. Zálohy poskytnuté od 1. ledna 2011 účtovalo MŠMT již průběžně, podle příslušných účetních dokladů,

²⁰ MŠMT prostřednictvím vzájemného odsouhlasení těchto pohledávek s využitím ověřovacích dopisů ověřilo 37,8 % konečného zůstatku účtu 373.

²¹ V účetním období roku 2010 měly být tyto zálohy vykázané na účtu 373 – *Poskytnuté zálohy na dotace*, v účetním období roku 2011 na účtu se změněným (přesnějším) názvem 373 – *Poskytnuté zálohy na transfery*.

tj. nikoliv na základě výše uvedeného postupu identifikace založené na využívání souhrnných údajů z různých výkazů a zdrojů.

Přestože MŠMT nastavilo model na základě logicky vhodných vazeb a využilo údaje, které byly pro transformaci na vstupní data modelu relevantní, produkuje tento model jen odhad skutečnosti, založený na předpokladech, nikoliv údaj o prokázané skutečnosti. Výstupy z modelu mohou být zatíženy nevhodně zvolenými předpoklady, neodhadnutím některých dalších (prozatím neznámých) aspektů i chybami v podkladech. K prokázání správnosti vykázané výše záloh je třeba, aby MŠMT předložilo jejich soupis – tj. přehled záloh za jednotlivými příjemci z titulu těchto transferů, v součtu odpovídajícím vykázanému údaji; přehled prokazující správnost údaje vzešlého z modelu předložen nebyl.

MŠMT v roce 2011 zaúčtovalo výši záloh, identifikovanou jako výši záloh poskytnutou v minulých letech a určenou k vykázaní na účtu 373 – *Poskytnuté zálohy na transfery*, v částce 10 149 176 395,43 Kč. Výše této částky je určitým kvalifikovaným odhadem skutečnosti, samotnou skutečnost tím však MŠMT neprokázalo a nevytvořilo podmínky pro její ověření. Správnost výše této části aktiv nemohla být ověřena z důvodu neexistence položkového přehledu tohoto majetku. Z této částky je část ve výši 8 470 283 240,45 Kč již obsažena v částce, ke které se NKÚ z důvodu nejednoznačnosti v oblasti předpisů nevyjadřuje (viz část 1.1.2 tohoto kontrolního závěru).

Zaúčtování záloh na transfery poskytnutých v minulých letech vyplývá z požadavků souvisejících s významnou změnou předpisů v oblasti účetnictví OSS účinnou od 1. ledna 2010. Účetním jednotkám je uloženo, aby (na rozdíl od roku 2009 a let předchozích) vykazovaly jako nový druh aktiv poskytnuté zálohy na transfery.

2. Finanční výkazy MŠMT za rok 2011

V průběhu kontroly byly prověřovány také následující finanční výkazy: výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, organizačních složek státu a státních fondů (dále také „výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu“) a výkaz o nárocích z nespotřebovaných výdajů OSS.

Tabulka č. 5 – Údaje z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2011 (v Kč)

Rozpočtové příjmy		Rozpočtové výdaje	
Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Konečný rozpočet	Výsledek od počátku roku
16 986 048 000,00	5 669 283 503,98	145 938 508 707,13	138 507 169 792,72

Zdroj: výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2011.

2.1 Regulace platná a účinná v roce 2011 pro oblast finančního výkaznictví OSS

Finanční výkazy byly v roce 2011 upraveny zejména zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), vyhláškou č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě a vyhláškou č. 449/2009 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávních celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů regionálních rad regionů soudržnosti. Tyto právní předpisy byly s účinností pro rok 2011 novelizovány. Novela vyhlášky č. 449/2009 Sb.

s účinností od 1. ledna 2011 stanovuje povinnost předkládat údaje finančních výkazů do CSÚIS²² v Kč s přesností na dvě desetinná místa. Došlo také ke změně termínů pro předávání některých finančních výkazů.

2.2 Nesprávnosti ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu

Ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu byly identifikovány nesprávnosti dle jednotlivých paragrafů a položek rozpočtové skladby a byla ověřována správnost třídění příjmů a výdajů dle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Dále bylo ověřováno, zda byla dodržena ustanovení vyhlášky č. 449/2009 Sb. Ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu byla zjištěna celková nesprávnost ve výši 29 312 922,06 Kč, z toho 26 261 980,25 Kč byly nesprávnosti identifikované u příjmových rozpočtových položek.

Neinvestiční převody z Národního fondu v případě operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Peněžní prostředky od platebního a certifikačního orgánu (odboru Národního fondu Ministerstva financí), přijaté na základě souhrnných žádostí o převod prostředků strukturálních fondů/Fondu soudržnosti/Evropského rybářského fondu do státního rozpočtu, MŠMT zatřídilo po část roku 2011 na položky rozpočtové skladby nesprávně. Tyto příjmy nebyly správně rozlišovány na investiční a neinvestiční a byly zatříděny pouze na položce 4118 – *Neinvestiční převody z Národního fondu*, přestože jejich součástí byly i prostředky investiční. V důsledku toho MŠMT ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu nadhodnotilo příjmy na položce 4118 – *Neinvestiční převody z Národního fondu* o 26 261 980,25 Kč a o stejnou částku podhodnotilo příjmy na položce 4218 – *Investiční převody z Národního fondu*. Nedostatek tohoto charakteru byl v rámci prostředků OP VK zjištěn již při kontrolní akci č. 10/20.

Softwarové licence

V oblasti výdajů MŠMT na položce 5172 – *Programové vybavení* vykazovalo i výdaje za pronájem softwarových licencí, přestože tyto licence nesplňovaly definici dlouhodobého nehmotného majetku, neboť doba jejich použitelnosti nebyla delší než jeden rok. V důsledku toho MŠMT ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu na paragrafech 3261 – *Činnost ústředního orgánu státní správy ve vzdělávání*, 3299 – *Ostatní záležitosti vzdělávání* a 3809 – *Ostatní výzkum a vývoj odvětvově nespécifikovaný* nadhodnotilo výdaje na položce 5172 – *Programové vybavení* o 1 604 813 Kč.

Neinvestiční dotace sportovním gymnáziím

MŠMT vyplácelo na základě rozhodnutí neinvestiční dotace v rámci rozvojového programu *Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou* na rok 2011 a vykazovalo je na paragrafu 3128 – *Sportovní školy – gymnázia* a též nesprávně na paragrafu 3299 – *Ostatní záležitosti vzdělávání*, přestože se jednalo o finanční prostředky poskytované sportovním gymnáziím. V důsledku toho MŠMT ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu na položce 5321 – *Neinvestiční transfery obcím* nadhodnotilo výdaje na paragrafu 3299 – *Ostatní záležitosti vzdělávání* o 1 181 600 Kč a o stejnou částku podhodnotilo výdaje na paragrafu 3128 – *Sportovní školy – gymnázia*.

3. Závěrečný účet

Vyhláška č. 419/2001 Sb., o rozsahu, struktuře a termínech údajů předkládaných pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu a o rozsahu a termínech sestavení návrhů závěrečných účtů kapitol státního rozpočtu, byla s účinností od 24. ledna 2012 novelizována, a sestavení závěrečného účtu kapitoly 333 MŠMT za rok 2011 tak již podléhalo ustanovením novelizované vyhlášky. V důsledku této novely došlo ke zrušení povinnosti sestavovat, předkládat a zveřejňovat sumáře rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přílohy, přičemž není zajištěna adekvátní náhrada těchto sumářů za kapitolu, např. formou zveřejnění výkazů za dílčí konsolidační celky. Agregované účetní údaje za jednotlivé kapitoly státního rozpočtu se zveřejňovaly pouze v rámci závěrečných účtů. Ve veřejně dostupném prezentačním systému účetních a finančních informací státu²³, který je podle zákona č. 304/2008 Sb. určen pro zveřejňování účetních závěrek (vybraných účetních jednotek), se tyto agregované údaje nezveřejňují. Zrušením povinnosti předkládat a zveřejňovat sumáře za kapitolu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. jsou uživatelé za účetní období roku 2011 připraveni, a to bez náhrady, o důležitý zdroj agregovaných informací o hospodaření kapitol státního rozpočtu jako celku.

Závěrečný účet kapitoly 333 MŠMT za rok 2011 byl zpracován v rozsahu stanoveném vyhláškou č. 419/2001 Sb. a obsahoval průvodní zprávu, povinné číselné sestavy a tabulkové přílohy.

4. Ostatní zjištění

Bezúplatné poskytnutí prostor a zařízení externímu dodavateli

MŠMT uzavřelo dne 30. června 2011 s dodavatelem smlouvu o zajištění stravovacích služeb a smlouvu o poskytnutí prostor a zařízení. Na základě těchto uzavřených smluv zajišťoval dodavatel pro zaměstnance MŠMT, pro bývalé zaměstnance MŠMT a pro zaměstnance jiných určených zaměstnavatelů stravovací služby. Za účelem zajišťování stravovacích služeb přenechalo MŠMT dodavateli těchto služeb své nebytové prostory a zařízení k bezúplatnému užívání, a postupovalo tak v rozporu s § 27 odst. 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích, a to v rozporu s § 14 odst. 1 tohoto zákona, neboť neodůvodněně snížilo výnos z tohoto majetku ministerstva.

Zabezpečení kontroly užívání počítačových programů

MŠMT v roce 2011 nevedlo k jednotlivým počítačům tzv. specifikační listy, obsahující soupis počítačových programů nainstalovaných a užívaných na daném počítači. MŠMT dále v roce 2011 neprovádělo kontrolu dodržování licenčních smluv platných pro nainstalované počítačové programy na počítačích a pracovních stanicích ministerstva. V důsledku uvedených skutečností MŠMT nepostupovalo v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 20. června 2001 č. 624, o *Pravidlech, zásadách a způsobu zabezpečování kontroly užívání počítačových programů*.

5. Kontrola přijatých nápravných opatření z kontrolní akce č. 10/20

V návaznosti na zjištění z kontrolní akce č. 10/20 byla provedena kontrola opatření přijatých MŠMT. Opatření k nápravě přijatá MŠMT v návaznosti na kontrolní zjištění z kontrolní akce č. 10/20 byla realizována. Nedostatky přetrvávají v oblasti inventarizace a v neúčtování o krátkodobých podmíněných závazcích v souvislosti s transfery na podrozvahových účtech v průběhu roku.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrolou měla být prověřena spolehlivost účetní závěrky MŠMT k 31. prosinci 2011, finanční výkazy MŠMT za rok 2011, soulad závěrečného účtu kapitoly 333 MŠMT za rok 2011 s vyhláškou č. 419/2001 Sb. a současně aplikace účetní regulace platné pro organizační složky státu v roce 2011.

MŠMT je organizační složkou státu. Organizační složky státu jsou povinny v souladu se zákonem o účetnictví účtovat o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Informace, které předkládají v účetní závěrce, musí být spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzují se z hlediska významnosti.

Jedním z předpokladů pro splnění těchto zákonem stanovených požadavků je, aby pravidla stanovená pro vedení účetnictví a výkaznictví byla srozumitelná, jednoznačná a úplná. Zákon o účetnictví však neobsahuje jednoznačné a určité vymezení základních pojmů: majetek, jiná aktiva, závazky, jiná pasiva, náklady a výnosy. Přitom tyto základní účetní kategorie mohou být rozdílné pro různé skupiny účetních jednotek²⁴.

Pro kontrolované období byl s účinností od 1. ledna 2011 novelizován zákon o účetnictví, vyhláška č. 410/2009 Sb., vyhláška č. 383/2009 Sb. a vyhláška č. 449/2009 Sb. Ve vyhlášce č. 410/2009 Sb. však ani pro účetní období 2011 není stanoveno obsahové vymezení celkem 60 syntetických účtů, tj. cca 18 % účtů směrné účtové osnovy, což může vést v některých případech k výkladovým obtížím při volbě správného syntetického účtu.

V prosinci 2010 byly ve *Finančním zpravodaji* zveřejněny nové české účetní standardy č. 703, 705 až 707. V březnu 2011 byl ve *Finančním zpravodaji* zveřejněn český účetní standard č. 708 a v říjnu 2011 jeho úprava. K dosažení souladu při používání účetních metod a k zajištění vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek pro některé vybrané účetní jednotky v účetním období roku 2011 tak bylo v platnosti celkem osm českých účetních standardů, které jen z malé části nahradily původních 22 účetních standardů stanovených pro tyto účetní jednotky před rokem 2010.

Protože českému účetnictví chybějí uceleně formulovaná východiska, na kterých konstrukce účetního výkaznictví spočívá (tzv. koncepční rámec), není k dispozici žádné vodítko v případech, kdy danou problematiku detailně neupravuje žádný standard. Některé skutečnosti lze proto odvozovat pouze nepřímo, a to z řady ustanovení

²⁴ V důvodové zprávě k novele zákona o účetnictví č. 437/2003 Sb. je uvedeno, že např. pojmy „jiná aktiva“ a „jiná pasiva“ jsou specifikovány v prováděcích právních předpisech, k jejichž vydání je uvedeno zákonné zmocnění v § 4 odst. 8 zákona o účetnictví, neboť tyto účetní kategorie jsou rozdílné pro různé skupiny účetních jednotek.

různých účetních předpisů. Přitom koncepční rámec by měl kromě definic a klíčových pojmů deklarovat, jaký je účel a cíl účetního výkaznictví, jak se tohoto cíle dosahuje a kdo jsou uživatelé účetní závěrky. Pokud by existovaly nějaké pochybnosti, měly by účetní jednotky nalézt odpovědi právě v koncepčním rámci. Ten by měl také pomáhat při posuzování, zda byla účetní závěrka sestavena v souladu s příslušnou platnou účetní regulací či nikoli.

Účetnictví vybraných účetních jednotek je počínaje rokem 2010 významně ovlivňováno vydáváním řady nových a novelizovaných právních předpisů a českých účetních standardů upravujících oblast účetnictví a výkaznictví. Množství změn, které s sebou nové právní předpisy dosud přinesly, je značné a vybrané účetní jednotky musí na tyto změny přiměřeně a včas reagovat.

Vzhledem k častým změnám souvisejícím s vydáváním nových předpisů, které v mnoha případech významně zasahují do účetnictví a účetních systémů vybraných účetních jednotek, existuje riziko, že tyto změny nemusí být vybranými účetními jednotkami vždy správně, v celém rozsahu a včas implementovány.

V roce 2011 nevedlo MŠMT průkazné účetnictví. Na MŠMT nebyl v roce 2011 zaveden systém, který by zajistil provedení inventarizace v celém rozsahu v souladu se zákonem o účetnictví a vyhláškou č. 270/2010 Sb. Nehmotný majetek nebyl inventarizován vůbec. Nebyla také prokázána správnost konečného zůstatku účtu, na kterém se vykazují poskytnuté zálohy na transfery, ani správnost konečného zůstatku účtu, na kterém se vykazují dlouhodobé podmíněné závazky ze vztahu k rozpočtu EU.

Poskytnuté zálohy na transfery jsou od roku 2010 nově vykazovaným aktivem, u kterého je kromě jiného nutné správně zjistit počáteční stav. Problematika zjišťování počátečního stavu spočívá v nutnosti náročné identifikace skutečností vzniklých v minulých letech. V praxi může být tento požadavek obtížně naplňován. Při stanovování nových povinností účetním jednotkám účetní regulací je nutné vždy reálně zvažovat možnosti a podmínky účetních jednotek, včetně zajištění vhodné metodické podpory, a nutnost systémově předcházet a minimalizovat rizika tak, aby tyto povinnosti byly účetními jednotkami splnitelné v žádoucí kvalitě. Jinak existuje riziko, že účetní jednotky budou ke zpětné identifikaci a vykazování těchto aktiv přistupovat různě v návaznosti na své porozumění předpisům a v návaznosti na zdroje, které mají k dispozici.

V účetní závěrce MŠMT k 31. prosinci 2011 byla kontrolou NKÚ zjištěna celková nesprávnost v údajích za běžné období ve výši 117 193 402,93 Kč.

Spolehlivost údajů účetní závěrky jako celku je nutné posuzovat z hlediska významnosti. Možnost vyjádřit se ke spolehlivosti údajů účetní závěrky však byla limitována stavem právních předpisů v oblasti účetnictví v roce 2011 a možností vyhodnotit správnost jejich aplikace MŠMT a dále tím, že MŠMT neprovedlo inventarizaci v rozsahu stanoveném zákonem o účetnictví. Pokud by tato omezení neexistovala, nebo neměla významný dopad na spolehlivost údajů účetní závěrky jako celku, pak by bylo provedeno porovnání stanovené hladiny významnosti se zjištěnou celkovou nesprávností a na základě toho by bylo vydáno vyhodnocení spolehlivosti

údajů účetní závěrky jako celku. Takové vyhodnocení však v případě účetní závěrky MŠMT k 31. prosinci 2011²⁵ není možné provést.

Některá ustanovení platných právních předpisů, zejména v oblasti vyřazování dlouhodobého majetku, drobného dlouhodobého majetku a opravek k tomuto majetku a předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z rozpočtu EU, byla v roce 2011 u organizačních složek státu nejasně aplikovatelná. V průběhu kontroly byly tyto oblasti u MŠMT identifikovány a vyčísleny v celkové výši 26 615 031 623,85 Kč, což je částka, která přesahuje desetinásobek stanovené hladiny významnosti²⁶.

Nejednoznačnosti a nejasnosti aplikace právních předpisů v oblasti účetnictví v roce 2011 nemohou být dány k tíži MŠMT, zároveň však vedou k tomu, že nelze poskytnout uživatelům účetní závěrky informaci, zda účetní závěrka podává či nepodává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle § 7 odst. 1 zákona o účetnictví, neboť při jiném výkladu nejednoznačných ustanovení předpisů upravujících vedení účetnictví by mohly být podány informace jiné, které by mohly jiným způsobem ovlivnit rozhodování a úsudek uživatele účetní závěrky.

Vzhledem k tomu, že pravidla pro vedení účetnictví a výkaznictví organizačních složek státu stanovená pro rok 2011 nebyla v celém rozsahu jednoznačná, srozumitelná a úplná tak, aby ve všech případech bylo možné hodnotit jejich správnost či nesprávnost aplikace v účetnictví a výkaznictví MŠMT v roce 2011, a dále z důvodu, že MŠMT neprovedlo inventarizaci v rozsahu stanoveném zákonem o účetnictví a vyhláškou č. 270/2010 Sb., nemůže se NKÚ vyjádřit ke spolehlivosti účetní závěrky MŠMT k 31. prosinci 2011 jako celku.

Je nutné také upozornit na skutečnost, že některé kvantitativně významné položky v účetní závěrce k 31. prosinci 2011 ve výkazu rozvaha jsou vykázány v souladu s právními předpisy, nicméně jejich interpretace je u organizační složky státu obtížná. Jde zejména o příjmy dosažené za příslušné účetní období vykazované v rámci oběžných aktiv a o realizované výdaje vykazované v rámci cizích zdrojů; kvantitativně jde o významnou položku aktiv a o nejvýznamnější položku pasiv. Ve výkazu rozvaha se tak u organizačních složek státu v souladu s platnou účetní regulací i v roce 2011²⁷ vykazují kromě stavu účtů ke konci rozvahového dne i tokové veličiny, tzn. hodnoty platné za určité období. Navíc příjmy a výdaje organizačních složek státu²⁸ jsou vykazovány podle údajů z neuzavřených účetních knih – na základě údajů o příjmech a výdajích před provedením účetního zápisu o jejich převodu na účet 499 – *Zúčtování na základě zvláštních předpisů* dle českého účetního standardu č. 702 – *Otevírání a uzavírání účetních knih*. Uživatelům účetní závěrky je v těchto

25 Stejně tak jako v případě účetní závěrky MŠMT k 31. prosinci 2010 při kontrolní akci č. 10/20.

26 Pro účetní závěrku MŠMT k 31. prosinci 2011 byla stanovena hladina významnosti v souladu s dlouhodobě uplatňovaným kritériem NKÚ, a to ve výši maximálně 2 % z hodnoty, která je nejcharakterističtější veličinou pro účetní jednotku. Pro účetní závěrku MŠMT k 31. prosinci 2011 byla hladina významnosti stanovena ve výši 2 % z hodnoty nákladů, tj. ve výši 2 400 000 000 Kč.

27 S účinností od 1. ledna 2012 dochází v souvislosti s vykazováním realizovaných příjmů a uskutečněných výdajů u OSS k významné změně. Vyhláškou č. 403/2011 Sb. byla novelizována vyhláška č. 410/2009 Sb. a realizované příjmy a uskutečněné výdaje mají být od roku 2012 vykazovány v rozvaze (v údajích za běžné období) v části C. *Vlastní kapitál*. Tato změna by měla vést k odstranění problematické vypovídací schopnosti této části rozvahy OSS existující v letech 2010 a 2011.

28 Zůstatky příjmového a výdajového účtu organizačních složek státu jsou k 31. prosinci v souladu s rozpočtovými pravidly uspořádány tak, aby byl jejich zůstatek nulový.

položkách předkládána informace o majetku²⁹ a závazcích³⁰, která je obtížně interpretovatelná ve vztahu k majetkové a finanční situaci účetní jednotky – organizační složky státu³¹.

Současně je nutné upozornit na skutečnost, že v části *Krátkodobé pohledávky* výkazu rozvaha se vykazují v roce 2011 na účtu 373 – *Poskytnuté zálohy na transfery* veškeré k datu finančně nevypořádané zálohy na transfery bez ohledu na čas, kdy mají být finančně vypořádány. Údaj tak v sobě ve skutečnosti zahrnuje informaci o krátkodobých i dlouhodobých pohledávkách.

Problematická je rovněž oblast oprav minulých období, kde existuje potenciální riziko vykazování nesrovnatelných informací mezi dvěma účetními obdobími a oblast finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, při kterém se snižuje vlastní jmění organizační složky státu.

Kontrolou byly prověřeny také finanční výkazy MŠMT za rok 2011. Ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu byla zjištěna celková nesprávnost ve výši 29 312 922,06 Kč. Z toho 26 261 980,25 Kč byly nesprávnosti identifikované u příjmových rozpočtových položek.

Závěrečný účet kapitoly 333 MŠMT za rok 2011 byl sestaven v souladu s vyhláškou č. 419/2001 Sb.

-
- 29 České předpisy k účetnictví nevymezují, co jsou to aktiva. Z hlediska obecné účetní teorie lze uvést, že se jedná o prostředky, u nichž se předpokládá, že přinesou účetní jednotce budoucí ekonomický prospěch nebo využitelný potenciál (viz např. mezinárodní účetní standard pro veřejný sektor č. 1 – *Předkládání účetní závěrky*, bod 7). V tomto případě však nelze předpokládat, že aktivum přinese účetní jednotce (organizační složce státu) budoucí ekonomický prospěch nebo využitelný potenciál spojený s tímto aktivem.
- 30 České předpisy k účetnictví nevymezují obecně, co jsou to závazky. Z hlediska obecné účetní teorie lze uvést, že se jedná o takové povinnosti účetní jednotky, u nichž se předpokládá, že vyústí v odtok prostředků představujících ekonomický prospěch či využitelný potenciál (viz např. mezinárodní účetní standard pro veřejný sektor č. 1 – *Předkládání účetní závěrky*, bod 7). V případě tohoto pasiva nelze předpokládat pravděpodobný odtok peněžních prostředků v souvislosti s plněním povinností účetní jednotky.
- 31 Stát není účetní jednotkou a ani za rok 2011 se nesestavují roční souhrnné výkazy za Českou republiku.

11/33

Peněžní prostředky a majetek státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané státní fondy

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/33. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ JUDr. Eliška Kadaňová.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s peněžními prostředky a majetkem státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané státní fondy, a provést srovnání vybraných ukazatelů.

Kontrola byla prováděna od září 2011 do května 2012.

Kontrolováno bylo období let 2008 až 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Státní fond rozvoje bydlení, Státní fond životního prostředí České republiky, Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, Státní fond kultury České republiky.

Námítky Státního fondu životního prostředí České republiky a Státního fondu kultury České republiky proti kontrolnímu protokolu byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutím o námítkách nebyla podána.

Kolegium NKÚ na svém XIV. zasedání, konaném dne 16. července 2012,

schválilo usnesením č. 7/XIV/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Za účelem finančního zabezpečení zvlášť stanovených úkolů a hospodaření s prostředky určenými na tyto úkoly umožňuje zákon č. 218/2000 Sb.¹ zřídit státní fond. Podle tohoto zákona může být státní fond zřízen pouze zvláštním zákonem, kterým musí být mimo jiné stanoveno, do působnosti kterého orgánu státní fond patří, jaké jsou jeho zdroje a jak mohou být prostředky fondu použity. V důvodové zprávě k návrhu zákona o rozpočtových pravidlech bylo k předmětnému ustanovení mimo jiné uvedeno: „*Důvodem existence fondu je, aby určité druhy příjmů byly použitelné jen na určitý druh výdajů a nemohly být použity k jiným účelům.*“

¹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Zřízené státní fondy jsou samostatnými právními osobami, účetními jednotkami a jinými státními organizacemi. Majetek, s nímž státní fondy hospodaří, je ve vlastnictví státu.

Z šesti státních fondů, které v současné době zabezpečují úkoly v různých oblastech, byly jako kontrolované osoby vybrány:

Státní fond rozvoje bydlení (dále také „SFRB“), který byl zřízen zákonem č. 211/2000 Sb.² a náleží do působnosti Ministerstva pro místní rozvoj. Účelem SFRB je podporovat rozvoj bydlení v České republice v souladu s vládou schválenou koncepcí bytové politiky a v souladu s nařízeními vlády. Orgány SFRB jsou výbor (předsedou výboru je ministr pro místní rozvoj), dozorčí rada a ředitel, kterého jmenuje ministr pro místní rozvoj. Ředitel je statutárním orgánem a současně zaměstnancem tohoto fondu.

Státní fond životního prostředí České republiky (dále také „SFŽP“) byl zřízen zákonem č. 388/1991 Sb.³, jeho součástí se staly dva v té době existující státní fondy. Správcem SFŽP je Ministerstvo životního prostředí. Účelem SFŽP je podpora projektů souvisejících s ochranou a zlepšováním životního prostředí. V čele SFŽP stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr životního prostředí. O poskytování prostředků ze SFŽP rozhoduje ministr životního prostředí, který jmenuje Radu SFŽP jako svůj poradní orgán.

Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie (dále také „SFPRČK“) byl zřízen zákonem č. 241/1992 Sb.⁴, jeho správcem je Ministerstvo kultury (dále také „MK“). Účelem SFPRČK je zejména podpora české kinematografie a kinematografických děl národnostních a etnických menšin žijících na území ČR. V čele SFPRČK stojí ministr kultury, který zodpovídá za hospodaření s prostředky SFPRČK. Orgánem rozhodujícím o způsobu a výši čerpání prostředků je Rada SFPRČK – její členy volí Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR.

Státní fond kultury České republiky (dále také „SFK“) byl zřízen zákonem č. 239/1992 Sb.⁵, jeho správcem je MK. Účelem SFK je podpora kulturních projektů – zejména umělecky hodnotných děl, kulturních památek a sbírkových předmětů a podpora dalších činností v oblasti kultury. V čele SFK stojí ministr kultury, který zodpovídá za hospodaření s prostředky SFK. Orgánem rozhodujícím o způsobu a výši čerpání prostředků SFK je Rada SFK – její členy volí Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR.

Kontrolou byl ověřován rozsah majetku kontrolovaných státních fondů, vedení evidence svěřeného majetku a hospodaření s ním, dále byly zjišťovány zdroje kontrolovaných státních fondů a výdaje, včetně výdajů vynaložených na správu fondů.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru byly aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

-
- 2 Zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení a o změně zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
 - 3 Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky.
 - 4 Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.
 - 5 Zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Kontrolované státní fondy se vzájemně výrazně liší, a to jak výchozími podmínkami, tak objemem prostředků a rozsahem svěřeného majetku, ale i postavením, strukturou orgánů a mírou samostatnosti a odpovědnosti.

Například pro SFRB, který byl zřízen v roce 2000, se staly hlavním zdrojem příjmu peněžní prostředky získané z privatizace, kdy v období let 2000–2005 obdržel prostředky v celkové výši 33,193 mld. Kč. Již v roce 2009 konstatoval SFRB v komentáři k návrhu rozpočtu na rok 2010, že *„rok 2009 byl posledním rokem, v němž bylo ještě možné poskytovat dotační formy podpory do bydlení z dříve akumulovaných prostředků získaných z Fondu národního majetku ... Výdaje roku 2010 mohou být uskutečněny z aktiv Fondu, resp. z prostředků rezervovaných na krytí závazků Fondu z dříve uzavřených smluv (program „PANEL“), za předpokladu, že zákonem bude zajištěn dodatečný zdroj příjmů v jednotlivých letech v závislosti na době splatnosti dlouhodobých závazků.“*

SFŽP má zákonem zajištěny zdroje k průběžnému financování své činnosti, působí od počátku 90. let 20. stol. a v kontrolovaném období působil také jako implementační orgán a zprostředkující subjekt v rámci podpory poskytované z fondů EU.

SFK a SFPRČK byly zřízeny v roce 1992 téměř shodnou zákonnou úpravou. V kontrolovaném období tyto fondy neměly vlastní zaměstnance, byly sice samostatně zapsány v obchodním rejstříku jako právnické osoby, ale jejich činnost zcela zajišťovalo svými zaměstnanci MK. V porovnání s ostatními státními fondy byly příjmy zejména SFK zanedbatelné. Od roku 2006 do roku 2011 nebyla zvolena ani rada fondu a SFK neposkytoval po celé toto období žádné podpory.

Tabulka č. 1 – Přehled základních ukazatelů kontrolovaných státních fondů (v tis. Kč)

Státní fond	Položka	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010*
SFRB	Příjmy celkem	1 701 094	1 480 910	1 365 760
	Výdaje celkem	2 934 856	2 180 052	2 079 321
	z toho: běžné výdaje	1 298 579	1 175 942	1 161 652
	kapitálové výdaje	1 636 277	1 004 110	917 669
	Aktiva celkem (k 31. 12.)	18 893 561	18 080 956	26 419 585
	Stálá aktiva (k 31. 12.)	23 054	29 232	6 995 375
	Oběžná aktiva (k 31. 12.)	18 870 507	18 051 724	19 424 210
SFŽP	Příjmy celkem	2 887 377	15 869 131	8 864 222
	Výdaje celkem	1 982 759	1 740 652	3 951 320
	z toho: běžné výdaje	867 046	575 426	801 884
	kapitálové výdaje	1 115 712	1 165 225	3 149 436
	Aktiva celkem (k 31. 12.)	6 549 909	20 377 873	29 389 622
	Stálá aktiva (k 31. 12.)	220 921	268 183	1 707 657
	Oběžná aktiva (k 31. 12.)	6 328 988	20 109 690	27 681 965
SFPRČK	Příjmy celkem	454 414	318 072	253 718
	Výdaje celkem	290 285	238 443	312 451
	z toho: běžné výdaje	131 494	97 462	96 768
	kapitálové výdaje	158 791	140 981	215 684
	Aktiva celkem (k 31. 12.)	346 118	438 288	369 978
	Stálá aktiva (k 31. 12.)	3 524	6 772	23 900
	Oběžná aktiva (k 31. 12.)	342 594	431 515	346 078
SFK	Příjmy celkem	34 113	39 251	38 579
	Výdaje celkem	35 906	27 371	29 929
	z toho: běžné výdaje	11 647	10 315	16 921
	kapitálové výdaje	24 259	17 056	13 009
	Aktiva celkem (k 31. 12.)	319 552	331 425	343 573
	Stálá aktiva (k 31. 12.)	290 671	293 717	293 840
	Oběžná aktiva (k 31. 12.)	28 882	37 708	49 733

Zdroj: – výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů k 31. 12. 2008, k 31. 12. 2009 a k 31. 12. 2010;

– výkazy rozvahy k 31. 12. 2008, k 31. 12. 2009 a k 31. 12. 2010.

* Netto hodnoty.

Pozn.: Stav aktiv v roce 2009 a v roce 2010 byl ovlivněn změnou předpisů upravujících účetnictví.

1. Příjmy kontrolovaných státních fondů

Pro každý státní fond příslušný zákon vyjmenovává a určuje zdroje příjmů. Všechny zákony uvádějí jako jeden ze zdrojů – nikoli jako zdroj mimořádný – i dotace ze státního rozpočtu a úvěr, resp. půjčku. Zákon o SFRB s účinností od 1. ledna 2011 dokonce stanoví, že „dotace ze státního rozpočtu je poskytována fondu každoročně nejméně ve výši skutečných výdajů určených schváleným rozpočtem fondu na poskytování nenávratných dotací“. Z hlediska státního rozpočtu má taková dotace povahu mandatorního výdaje.

Přehled skutečně dosažených příjmů a jejich podíl na celkových příjmech jednotlivých kontrolovaných státních fondů uvádějí tabulky č. 2 až 5.

Tabulka č. 2 – Přehled skutečných příjmů SFRB a jejich podíl na celkových příjmech

	2008		2009		2010	
	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)
Neinvestiční dotace	90,30	5,31	0,00	0,00	0,00	0,00
Přijaté úroky z dočasně volných finančních prostředků	407,89	23,98	340,99	23,03	210,00	15,38
Úroky z poskytnutých úvěrů	134,24	7,89	140,08	9,46	141,25	10,34
Splátky půjček poskytnutých Ministerstvem pro místní rozvoj	337,46	19,84	255,42	17,24	235,43	17,24
Splátky úvěrů*	687,26	40,40	722,58	48,79	734,03	53,74
Přijaté vratky transferů od veřejných rozpočtů	36,30	2,13	13,60	0,92	31,51	2,31
Přijaté sankční platby	5,24	0,31	6,37	0,43	11,43	0,84
Poplatek za poskytnuté ručení	1,90	0,11	1,79	0,12	1,69	0,12
Ostatní nedaňové příjmy	0,50	0,03	0,08	0,01	0,42	0,03
Celkem	1 701,09	100,00	1 480,91	100,00	1 365,76	100,00

Zdroj: závěrečný účet SFRB za rok 2008, 2009, 2010.

* Jedná se o splátky úvěrů poskytnutých veřejným rozpočtům, splátky úvěrů poskytnutých družstvům v rámci podpory výstavby družstevních bytů, splátky úvěrů poskytnutých fyzickým osobám.

Celkové příjmy SFRB v kontrolovaném období klesaly. Z tabulky č. 2 je zřejmé, že hlavním zdrojem příjmů byly splátky úvěrů a půjček, ale také výnosy z dosažených úroků z dočasně volných finančních prostředků na účtech bank.

Jak bylo již výše uvedeno, během let 2000 až 2005 bylo z Fondu národního majetku převedeno **SFRB** celkem 33,193 mld. Kč. Z důvodové zprávy k zákonu o SFRB vyplývá, že svěřené prostředky (prostředky z privatizace) měly vytvářet dlouhodobé zdroje pro financování programů podpory mimo státní rozpočet. NKÚ již dříve ověřil a konstatoval, „že došlo k preferování dotací před návratnými finančními výpomocemi a že SFRB nevytvářel dostatečné zdroje k financování bytové politiky mimo státní rozpočet“⁶. SFRB již v roce 2008 obdržel ze státního rozpočtu jednorázovou neinvestiční dotaci ve výši 90,3 mil. Kč na financování programu PANEL (obdobně v roce 2011 dotaci ve výši 32,489 mil. Kč).

⁶ Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 09/24 – Peněžní prostředky určené na podporu bydlení byl zveřejněn v části 3/2010 Věstníku NKÚ.

Tabulka č. 3 – Přehled skutečných příjmů SFŽP a jejich podíl na celkových příjmech

	2008		2009		2010	
	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)
Příjmy z poplatků a pokut	1 676,11	58,05	2 103,68	13,26	1 981,58	22,35
Příjmy z úroků	133,17	4,61	144,85	0,91	209,47	2,36
Splátky půjček (bez vratek)	514,40	17,82	395,81	2,49	312,64	3,53
Příjmy z fin. vypořádání	30,74	1,06	31,80	0,20	16,90	0,19
Vratky z půjček	2,34	0,08	0,00	0,00	0,69	0,01
Ostatní příjmy	30,62	1,06	0,45	0,00	1,02	0,01
Dotace ze státního rozpočtu*	0,00	0,00	147,71	0,93	216,71	2,45
Mimořádná dotace na krytí kurzových ztrát	500,00	17,32	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Zelená úsporám**</i>	0,00	0,00	13 044,82	82,21	6 125,23	69,10
Celkem	2 887,38	100,00	15 869,12	100,00	8 864,24	100,00

Zdroj: výroční zprávy SFŽP za roky 2008, 2009 a 2010.

* Dotace ze státního rozpočtu na technickou asistenci programů EU.

** *Zelená úsporám* – příjem z prodeje emisních kreditů na základě *Kjótského protokolu*.

Nejvýznamnějším zdrojem příjmů **SFŽP bez započtení mimořádných příjmů** byly příjmy z poplatků a pokut, které tvořily více než 70 % celkových dosažených příjmů. Mimořádným příjmem SFŽP v roce 2008 byla dotace poskytnutá ze státního rozpočtu ve výši 500 mil. Kč na krytí kurzových ztrát, dalšími mimořádnými příjmy byly v roce 2009 příjem přes 13 mld. Kč a v roce 2010 přes 6 mld. Kč z prodeje emisních kreditů pro financování programu *Zelená úsporám*.

Tabulka č. 4 – Přehled skutečných příjmů SFPRČK a jejich podíl na celkových příjmech

	2008		2009		2010	
	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)
Příjmy z příplatků k ceně vstupného	12,21	2,69	13,28	4,18	13,87	5,46
Příjmy z vlastní činnosti	200,46	44,11	148,39	46,65	75,45	29,74
Příjmy z pronájmu	0,51	0,11	0,55	0,17	0,55	0,22
Příjmy z úroků	2,48	0,55	2,28	0,72	1,72	0,68
Přijaté sankční platby	0,12	0,03	0,11	0,04	0,66	0,26
Finanční vypořádání	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04	0,02
Vratky transferů	2,76	0,61	1,00	0,31	0,03	0,01
Přijaté příspěvky a náhrady	0,00	0,00	0,02	0,01	0,00	0,00
Neidentifikované příjmy	0,00	0,00	0,01	0,00	0,12	0,05
Ostatní nedaňové příjmy	1,46	0,32	1,57	0,49	10,77	4,24
Přijaté splátky	9,60	2,11	0,85	0,27	0,50	0,20
Ostatní neinvest. transfery ze státního rozpočtu	45,90	10,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Příjmy z reklam	137,50	30,26	150,00	47,16	150,00	59,12
Ostatní invest. transfery ze státního rozpočtu*	41,40	9,11	0,00	0,00	0,00	0,00
Celkem	454,40	100,00	318,06	100,00	253,71	100,00

Zdroj: výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů.

* Prostředky poskytnuté v roce 2008 prostřednictvím rezervního fondu MK v úhrnné výši 87 298 tis. Kč.

V roce 2008 činily celkové příjmy **SFPRČK** přes 454 mil. Kč a v roce 2010 již jen necelých 254 mil. Kč. Hlavním důvodem výrazného poklesu byl pokles příjmů za užití kinematografických děl (blíže viz bod 3).

Tabulka č. 5 – Přehled skutečných příjmů SFK a jejich podíl na celkových příjmech

	2008		2009		2010	
	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)	Příjmy (v mil. Kč)	Podíl na příjmech (v %)
Příjmy z pronájmu nemovitostí	30,23	88,62	35,22	89,72	33,57	87,02
Příjmy z úroků	0,12	0,34	0,15	0,38	0,19	0,50
Přijaté sankční platby	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Příjmy z finančního vypořádání	0,16	0,48	0,24	0,61	0,00	0,00
Vratky transferů	0,05	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00
Příspěvky a náhrady	0,00	0,00	0,02	0,06	0,01	0,03
Neidentifikované příjmy	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00
Ostatní nedaňové příjmy	3,55	10,41	3,62	9,22	4,81	12,47
Celkem	34,11	100,00	39,26	100,00	38,58	100,00

Zdroj: závěrečný účet SFK za rok 2008, 2009 a 2010.

Příjem **SFK** v kontrolovaném období činil ročně v průměru pouze cca 37 mil. Kč, z toho přes 85 % tvořil příjem z pronájmu nemovitého majetku. SFK odvádí do státního rozpočtu část výnosu z pronájmu v návaznosti na dotaci, kterou ze státního rozpočtu obdržel v roce 1998 ve výši 222,51 mil. Kč na úhradu závazků v souvislosti s ukončením loterie Česká lotynka.

Bankovní účty

Významným příjmem kontrolovaných státních fondů se stal úrokový výnos z prostředků na bankovních účtech. U SFRB například příjem z přijatých úroků z dočasně volných finančních prostředků činil v kontrolovaném období celkem 958,88 mil. Kč. Kontrolované státní fondy měly účty vedeny jak u komerčních bank (51 účtů), tak u České národní banky (17 účtů).

Tabulka č. 6 – Stav na bankovních účtech jednotlivých státních fondů (v mil. Kč)

Státní fond	Stav účtů u ČNB k 31. 12. 2010	Stav účtů u komerčních bank k 31. 12. 2010
SFRB	4,38	10 031,17
SFŽP	23 345,72	10,10
SFPRČK	269,30	52,23
SFK	45,88	0,00

Zdroj: sdělení kontrolovaných státních fondů.

Úvěr, resp. půjčku, ve sledovaném období nečerpal žádný z kontrolovaných státních fondů, pouze SFŽP splácel půjčku ve výši 500 mil. Kč, která mu byla poskytnuta v roce 2003.

2. Výdaje kontrolovaných státních fondů

Použití prostředků jednotlivých státních fondů upravuje příslušný zákon, kterým byl státní fond zřízen. Tyto zákony velmi obecně a ve značně širší vyjmenovávají oblasti, do kterých lze podporu směřovat, a vyjmenovávají současně veškeré formy podpory (dotace, úvěr, poskytnutí záruky, návratná finanční výpomoc, půjčka), aniž by podmínky pro poskytnutí podpory a možné použití jednotlivých jejích forem blíže upravily.

V kontrolovaném období u všech fondů (kromě SFK, který neposkytoval od roku 2006 žádné podpory) převažovala forma dotací, která nezajišťuje návratnost prostředků pro podporu v budoucích letech. Ani nařízení vlády, která určovala použití prostředků SFRB, tuto potřebu nerespektovala.

Tabulka č. 7 – Přehled o výši podpor podle formy podpory (v mil. Kč)

Státní fond	Položka	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
SFRB	Dotace	1 585,94	1 142,68	1 050,42
	Úvěry	1 186,32	862,64	851,56
	Poskytnuté záruky*	251,26	236,48	230,11
	Návratné finanční výpomoci	0,00	0,00	0,00
	Půjčky	0,00	0,00	0,00
	Celkem		3 023,52	2 241,80
SFŽP	Dotace	1 659,40	1 116,30	3 085,20
	Úvěry	0,00	0,00	0,00
	Poskytnuté záruky	0,00	0,00	0,00
	Návratné finanční výpomoci	0,00	0,00	0,00
	Půjčky	98,70	96,70	168,30
	Celkem		1 758,10	1 213,00
SFPRČK	Dotace	210,17	191,15	230,38
	Úvěry	0,00	0,00	0,00
	Poskytnuté záruky	0,00	0,00	0,00
	Návratné finanční výpomoci	0,00	0,00	17,00
	Půjčky	0,00	0,00	0,00
	Celkem		210,17	191,15
SFK**		0,00	0,00	0,00

Zdroj: závěrečné účty kontrolovaných státních fondů za roky 2008, 2009 a 2010.

* Poskytnuté záruky nepředstavují skutečný výdaj, z tohoto důvodu se celkový součet nerovná celkovým výdajům.

** SFK neposkytoval prostředky na podporu ve smyslu zákona č. 239/1992 Sb.

Podpora poskytovaná **SFRB** v kontrolovaném období měla klesající tendenci vzhledem k vyčerpání prostředků získaných v průběhu let 2000–2005 z privatizace.

Výdaje **SFŽP** po poklesu mezi lety 2008 a 2009 výrazně v roce 2010 vzrostly v návaznosti na příjmy určené k financování programu *Zelená úsporám*.

Celkové výdaje **SFPRČK** byly v letech 2008 a 2009 nižší než dosažené příjmy. Mimořádný příjem peněžních prostředků ze státního rozpočtu umožnil v roce 2010 zvýšit poskytovanou podporu, a výdaje SFPRČK tak převýšily příjmy o téměř 60 mil. Kč.

Celkové výdaje **SFK** činily v průměru cca 31 mil. Kč ročně; představovaly pouze provozní a investiční výdaje a odvod do státního rozpočtu.

Správní výdaje

Zákon o zřízení SFRB jako jediný výslovně požaduje, aby SFRB vedl ve svém účetnictví odděleně náklady spojené se správou fondu. Ani tento zákon však nestanoví horní limity správních výdajů a jejich výše je zcela ponechána na posouzení příslušných orgánů.

Tabulka č. 8 – Podíl správních výdajů na celkových výdajích jednotlivých státních fondů

(v %)

Státní fond	Položka	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
SFRB	Podíl správních výdajů na celkových výdajích	1,72	2,44	2,31
SFŽP	Podíl správních výdajů na celkových výdajích	11,33	30,31	17,66
SFPRČK	Podíl správních výdajů na celkových výdajích	27,60	19,83	15,39
SFK	Podíl správních výdajů na celkových výdajích*	100,00	100,00	100,00

Zdroj: závěrečné účty a roční účetní závěrky kontrolovaných státních fondů za roky 2008, 2009 a 2010.

* SFK neposkytoval prostředky na podporu ve smyslu § 8 zákona č. 239/1992 Sb.

SFPRČK ani SFK neměly ve sledovaném období vlastní zaměstnance, veškerou jejich administrativu zajišťovalo MK, které náklady na tuto činnost fondům nepřeučtovalo. Průměrný přepočtený počet zaměstnanců SFRB se v kontrolovaném období pohyboval kolem 55 zaměstnanců. Průměrný přepočtený počet zaměstnanců SFŽP v kontrolovaném období vzrostl z 240 v roce 2008 na 461 v roce 2010.

Tabulka č. 9 – Přehled vybraných položek správních výdajů

(v mil. Kč)

Státní fond	Položka	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
SFRB	Správní výdaje celkem	50,35	53,29	47,94
	z toho správní výdaje neinvestiční celkem	46,09	49,79	46,52
	z toho: - výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné	31,94	31,98	31,24
	- nákupy materiálu	2,06	4,10	2,44
	- nákup služeb	11,62	13,18	12,38
SFŽP	Správní výdaje celkem	224,64	527,65	697,72
	z toho správní výdaje neinvestiční celkem	207,84	489,41	661,51
	z toho: - výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné	113,22	230,86	299,87
	- nákupy materiálu	24,29	38,80	37,72
	- nákup služeb	66,35	214,85	318,58
SFPRČK	Správní výdaje celkem	80,11	47,29	48,08
	z toho správní výdaje neinvestiční celkem*	79,82	47,29	48,08
	z toho: - výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné**)	23,91	16,61	20,67
	- nákupy materiálu	0,41	0,00	0,00
	- nákup služeb	53,90	29,28	27,33
SFK	Správní výdaje celkem	35,91	27,37	26,72
	z toho správní výdaje neinvestiční celkem*	11,65	10,31	13,71
	z toho: - výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné*	0,00	0,00	0,00
	- nákupy materiálu	1,08	1,51	1,56
	- nákup služeb	8,87	8,78	9,05

Zdroj: sdělení kontrolovaných státních fondů.

* Tyto položky u SFK, SFPRČK nezahrnují výdaje na platy a pojistné za zaměstnance MK.

** Tato položka zahrnuje odměny za užití duševního vlastnictví (autorské honoráře).

Významný objem správních výdajů u kontrolovaných státních fondů tvořily správné výdaje neinvestiční, pouze u SFK převažovaly výdaje investiční, a to z důvodu značného rozsahu nemovitého majetku a z důvodu nečinnosti SFK v oblasti podpory.

Z neinvestičních výdajů činily např.:

- výdaje na platy u SFRB přes 60 %, u SFŽP 45–55 %,
- výdaje na nákup služeb u SFRB více než 25 %, u SFŽP narostly z 31 % v roce 2008 na 48 % v roce 2010.

3. Dlouhodobý hmotný majetek

U SFRB tvořily objemově významnější položky dlouhodobého hmotného majetku (dále také „DHM“) osobní automobily, nábytek a výpočetní technika, protože tomuto fondu v kontrolovaném období nepříslušelo hospodařit s žádným nemovitým majetkem. K zajištění své činnosti si SFRB najímal nebytové prostory od tří různých subjektů. Jednalo se o nebytové prostory v Praze (kancelářské plochy a garáže – celkem 900 m²) a v sídle SFRB v Olomouci (kancelářské plochy 793,94 m² a úložna spisového materiálu 110 m²). SFRB hradil nájemné celkem přes 6 mil. Kč ročně.

Kontrolou nájemních smluv bylo zjištěno, že ve smlouvě o nájmu nebytových prostor v Praze 1 je mimo jiné uvedeno: „Účastníci této smlouvy si ujednali, že v případě kdyby nájemce předčasně ukončil nájem touto smlouvou sjednaný, ..., náleží pronajímateli smluvní pokuta rovnající se výši nájemného, které by pronajímateli náleželo ode dne předčasného ukončení nájmu do 31. 12. 2020.“ **Toto ujednání vyhodnotil NKÚ jako nevýhodné pro SFRB**, protože v případě předčasného ukončení nájmu ze strany SFRB by musel jako tzv. smluvní pokutu uhradit SFRB nájem v plné výši až do konce roku 2020, přitom nájemné těchto nebytových prostor činí ročně 5 272 208 Kč.

SFŽP příslušelo v kontrolovaném období hospodaření s pozemky a administrativní budovou v Praze 4. Část prostor v této budově přenechal SFŽP na základě smlouvy o výpůjčce do užívání jiné organizační složce státu. K zajištění své činnosti SFŽP uzavřel v roce 2009 podnájemní smlouvu do konce roku 2013 s možností prodloužení o jeden rok. Podnájemní smlouva včetně dodatků byla uzavřena na část administrativní budovy v Praze o výměře kancelářských ploch 5 593 m², skladových ploch 187,8 m² a 50 parkovacích míst. SFŽP uhradil za uvedené prostory za dva roky 53,78 mil. Kč. Potřebu získání těchto prostor odůvodnil SFŽP nárůstem počtu zaměstnanců v souvislosti se zajištěním administrace programu *Zelená úsporám*.

Nemovitý majetek **SFPRČK** zcela pronajímá. Příjmy z tohoto titulu v kontrolovaném období činily více než 500 tis. Kč ročně.

Oproti roku 2008 došlo v roce 2009 k navýšení majetku SFPRČK v položce drobný dlouhodobý hmotný majetek – nosiče v hodnotě 3 367 tis. Kč k 31. prosinci 2010. Uvedený majetek představují filmové kopie a nosiče se záznamy filmů – tento majetek pro SFPRČK spravuje akciová společnost. V průběhu let 2008 až 2010 se výrazně snížily náklady, ale i příjmy z tohoto majetku; v roce 2008 výnos činil 118,14 mil. Kč (odměna pro správce 50,05 mil. Kč) a v roce 2010 již jen 38,31 mil. Kč (odměna pro správce 12,12 mil. Kč).

Převážnou část DHM tvořil u **SFK** v kontrolovaném období památkově chráněný nemovitý majetek, jednalo se o dům U Černé Matky Boží, dům U Hybernů a Národní dům na Vinohradech.

Nemovitý majetek **U Černé Matky Boží** (Praha 1 – Staré Město) se skládá z budovy a pozemku. Kubistický dům, který je národní kulturní památkou, převážně užívá (druhé až páté patro) a celý spravuje Národní galerie v Praze (dále také „NG“). První patro je pronajato k provozování původní kubistické kavárny, přízemí slouží k prodeji kubistických dárkových předmětů a oděvů. NG užívá prostory k provozování proměnných expozic českého kubismu, které vytvořila na základě smlouvy o dílo uzavřené v roce 2003. SFK si objednal u NG vybudování uvedené expozice, přestože ze zákona č. 239/1992 Sb. ani ze statutu SFK nevyplývá, že by měl být provozovatelem expozic nebo výstav. Výdaje SFK spojené s provozováním expozice a komplexní správou objektu činily v letech 2008 až 2010 celkem 10 532 500 Kč, celkové příjmy ze vstupného činily celkem 3 910 561 Kč. Předmětem smlouvy o dílo je vedle provozování expozice i zajištění komplexní správy objektu. **Uvedenou smlouvu o dílo považuje NKÚ za nestandardní, zvolené řešení z ekonomického hlediska pro SFK za nevýhodné a z hlediska hospodaření a péče o významnou kulturní památku za rizikové.**

Nemovitý majetek **U Hybernů** (Praha 1 – Nové Město) se skládá z pozemku a budovy. Stavba je památkově chráněným objektem, který SFK pronajímá k provozování divadla a jiného společenského a kulturního vyžití. Roční nájemné bylo v roce 2001 stanoveno na 12 mil. Kč ročně s každoročním navýšením o 50 % míry inflace. Nájemce provedl rozsáhlou rekonstrukci (technické zhodnocení) v celkové výši 200 mil. Kč s datem kolaudace 26. září 2006. Přestože kolaudace proběhla v září 2006, nedošlo do konce roku 2010 mezi nájemcem a pronajímatelem k odsouhlasení ocenění provedené rekonstrukce, což může mít v budoucnu vliv na inkaso příjmů z pronájmu. Na tuto skutečnost opakovaně upozorňují zprávy auditora.

Smlouva mezi SFK a nájemcem byla uzavřena dne 25. září 2001. Dodatkem č. 1 ze dne 27. května 2003 bylo sjednáno dodržení termínu kolaudace nejpozději do 30. září 2005 s tím, že v případě nedodržení termínu se sjednává sankce – smluvní pokuta – ve výši 200 mil. Kč. Tři dny před termínem kolaudace byla druhým dodatkem lhůta pro kolaudaci prodloužena o rok a sjednaná sankce snížena na 38 mil. Kč, a to i přes tu skutečnost, že v tomto dodatku je mimo jiné uvedeno, že k nedodržení termínu dokončení rekonstrukce došlo bez jakéhokoli zavinění ze strany SFK.

Odvod výnosů z pronájmu do státního rozpočtu – „kauza lotynka“

V roce 1998 byla ze státního rozpočtu poskytnuta SFK částka ve výši 222 510 158 Kč na úhradu zbývajících částí závazků SFK, které vznikly v souvislosti s ukončením loterie Česká lotynka (blíže také kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ č. 94/40⁷). Od roku 1998 má SFK odvádět výnosy z pronájmu domu U Černé Matky Boží a domu U Hybernů do státního rozpočtu. K 31. prosinci 2008 bylo do státního rozpočtu odvedeno celkem 21 225 824 Kč. Za rok 2009 byl vyúčtován odvod do státního rozpočtu ve výši 3 209 274,11 Kč a za rok 2010 ve výši 3 846 636 Kč.

7 Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 94/40 – Hospodaření Státního fondu kultury České republiky byl zveřejněn v částce 2/1995 Věstníku NKÚ.

Národní dům na Vinohradech (Praha 2 – Vinohrady) se skládá z budovy a pozemku. Dům je chráněn jako kulturní památka. SFK tento majetek zcela pronajímá. Nájemné v kontrolovaném období činilo celkem 38 251 321 Kč, z toho podíl věcného plnění dosáhl téměř 40 %.

4. Účetnictví

SFK, SFPRČK a SFRB mají zákonem danou povinnost nechat si ověřit roční účetní závěrku auditorem. SFŽP takovou povinnost uloženu nemá, přesto tak v kontrolovaném období činil.

Informace o výsledcích ověření ročních účetních závěrek za kontrolované období auditorem:

U SFRB a SFPRČK byl v kontrolovaných letech výrok auditorů vždy „bez výhrad“. U SFŽP provedený audit konstatoval výhrady v roce 2009 a 2010. U SFK výrok auditora v letech 2008, 2009 a 2010 obsahuje upozornění na významnou skutečnost, která se týkala vzájemného neodsouhlasení technického zhodnocení budovy U Hybernů a souvisejícího závazku SFK. **NKÚ považuje za závažný nedostatek skutečnost, že přes opakované výhrady a upozornění auditorů nebyla zjednána náprava.**

Kontrolované státní fondy vynaložily za ověření ročních účetních závěrek v letech 2008, 2009 a 2010: SFRB celkem 1 135 080 Kč, SFK celkem 132 377,90 Kč, SFPRČK celkem 150 377,90 Kč a SFŽP celkem 857 350 Kč. Kromě této částky uhradil SFŽP v roce 2009 za audit své výroční zprávy částku 2 490 000 Kč.

Kontrolou vedení účetnictví bylo zjištěno nedodržení zákona č. 563/1991 Sb.⁸ v těchto případech:

- SFRB a SFŽP v letech 2008 a 2009 nesledovaly na podrozvahových účtech najatý majetek, dále v roce 2010 nesledovaly dlouhodobé podmíněné závazky; účetnictví SFRB a SFŽP tak za uvedené roky nebylo úplné ve smyslu § 8 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb.
- SFŽP a SFPRČK nedodržely obsahové vymezení některých položek rozvahy v účetní závěrce ke dni 31. prosince 2010. SFPRČK nedodržel obsahové vymezení některých položek rozvahy v účetní závěrce ke dni 31. prosince 2009.
- SFŽP neuschoval po dobu pěti let inventurní soupisy z dokladové inventury pohledávek a závazků k 31. prosinci 2008, a nevedl tak účetnictví za rok 2008 způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů ve smyslu § 8 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb.
- SFPRČK porušil v roce 2008 ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že neporovnal skutečný zjištěný stav DDHM⁹ a DHM se stavem v účetnictví a inventarizační rozdíl nevyúčtoval v souladu s ustanovením § 30 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb. do účetního období, za které byl inventarizací ověřován stav majetku. Účetnictví SFPRČK nebylo úplné, protože SFPRČK nezaúčtoval v účetních knihách všechny účetní případy.
- SFPRČK v roce 2010 nezjistil skutečný stav dlouhodobých pohledávek z titulu návratných finančních výpomocí poskytnutých v roce 2010 ve výši 17 mil. Kč a neověřil, zda skutečný stav těchto pohledávek odpovídá stavu v účetnictví.

⁸ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁹ DDHM – drobný dlouhodobý hmotný majetek.

SFŽP nebyl schopen provádět v roce 2011 některé účetní operace bez asistence ze strany dodavatele ekonomického informačního systému GINIS. Bylo také zjištěno, že zaměstnanec dodavatele je uváděn jako osoba provádějící účetní záznamy, aniž by byl k těmto zásahům oprávněn. Z hlediska nákladů vynaložených na pořízení tohoto informačního systému bylo zjištěno, že v letech 2009 až 2011 SFŽP uhradil celkem 6 581 515 Kč. Za stejné období dále uhradil za služby spojené s pořízením systému celkem 2 404 852,20 Kč, což činí 36,5 % hodnoty pořízeného majetku. Částka zahrnuje výdaje na služby „*asistence roční uzávěrka, asistence běžný provoz, administrace*“ v roce 2011 ve výši celkem 749 400 Kč.

SFŽP při inventarizaci za rok 2010 zjistil manko ve výši 2 819 934,33 Kč. Toto manko, které prokazatelně nevzniklo pouze v roce 2010, bylo tvořeno zejména majetkem pořízeným v letech 2008–2010 (podíl na celkové výši činil 84 %). V rámci inventarizace nebyl nalezen majetek pořízený v roce 2008 v celkové hodnotě 1 685 025,97 Kč (převážnou část tvořila expozice v hodnotě 1 444 057 Kč). Z majetku pořízeného v roce 2009 chyběly položky v celkové hodnotě 485 091,36 Kč a z majetku pořízeného v roce 2010 pak v úhrnu za 23 246,60 Kč. Jednalo se mj. o notebooky, mobilní telefony, nábytek a kancelářské vybavení. Škodní komise SFŽP navrhla nevymáhat škodu a odepsat manko z majetkové evidence s tím, že není možné určit, kým a jakým způsobem manko vzniklo, a že ceny nenalezeného majetku jsou cenami pořizovacími a neodráží reálnou hodnotu. Uvedeným postupem SFŽP porušil:

- zákon č. 563/1991 Sb. tím, že při inventarizaci k 31. prosinci 2008 nezjistil manko DHM minimálně ve výši 1 685 025,97 Kč a při inventarizaci k 31. prosinci 2009 manko DHM a DNM¹⁰ minimálně ve výši 485 091,36 Kč a tyto rozdíly nevyúčtoval do účetního období, za které byl inventarizací ověřován stav majetku a závazků;
- zákon č. 219/2000 Sb., neboť neplnil základní povinnosti při hospodaření s majetkem státu, zejména povinnost počínat si tak, aby svým jednáním neodůvodněně nesnižoval rozsah a hodnotu tohoto majetku, dále povinnost důsledně využívat všechny právní prostředky při uplatňování a hájení práv státu jako vlastníka a zejména nezajistil, aby fyzické osoby, které z titulu svých funkcí nebo pracovního zařazení činí příslušné právní a jiné úkony, činily tak s odbornou péčí ve smyslu tohoto zákona.

Zároveň SFŽP nepostupoval v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb.¹¹, když v kontrolovaném období nenastavil dostatečně účinný vnitřní kontrolní systém.

5. Právní úprava

Ze zákona č. 218/2000 Sb. vyplývají základní obecně formulované podmínky a požadavky, které musí obsahovat příslušný zákon upravující postavení státního fondu.

Zákony, jimiž byly kontrolované státní fondy zřízeny, v zásadě obsahují základní podmínky a požadavky, včetně např. výčtu zdrojů pro každý fond i způsob použití těchto prostředků, avšak tato právní úprava je velmi obecná. Není kladen důraz na

¹⁰ DNM – dlouhodobý nehmotný majetek.

¹¹ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

trvalé zajištění vlastních zdrojů státních fondů. Způsoby použití prostředků státních fondů jsou ve všech příslušných zákonech vymezeny velmi široce.

Jednotlivé zákony stanoví orgán, do jehož působnosti příslušný státní fond patří. V případě SFK a SFPRČK oba zákony, jimiž byly tyto fondy zřízeny, shodně stanoví, že „*fond spravuje ministerstvo kultury České republiky, v čele fondu je ministr kultury České republiky, který odpovídá za hospodaření s prostředky fondu*“. Orgánem rozhodujícím o způsobu a výši čerpání prostředků SFK a SFPRČK jsou rady těchto fondů, a lze tedy konstatovat, že se jedná o určitý rozpor, když orgán, který rozhoduje o použití prostředků, nenese odpovědnost za hospodaření s prostředky fondu.

Postavení orgánů, které se na činnosti jednotlivých fondů podílejí, je nesrovnatelné. Např. Rada SFŽP je pouze poradním orgánem ministra životního prostředí, kterému výhradně přísluší rozhodovat o použití prostředků SFŽP. Naopak použití prostředků SFRB je upraveno závazným právním předpisem – nařízením vlády. Výbor SFRB ani dozorčí rada SFRB se na rozhodování o konkrétním použití prostředků SFRB v zásadě nepodílejí.

Zvláštní právní úpravu obsahují zákony, které ukládají SFK a SFPRČK vybírat poplatek na úhradu nákladů spojených s posouzením jednotlivých žádostí. Není zřejmá právní povaha takového „poplatku“, a pokud jde o jeho vyúčtování, je vnitřně rozporné, že se poplatek platí na účet SFK, resp. SFPRČK, přičemž částku je povinen žadatel vyúčtovat správce těchto fondů, tj. Ministerstvo kultury. Případný rozdíl se pak hradí z prostředků SFK, resp. SFPRČK.

III. Vyhodnocení

V kontrolovaném období, tj. v letech 2008, 2009 a 2010, měly příjmy i výdaje kontrolovaných státních fondů většinou klesající tendenci.

Hlavním zdrojem příjmů SFRB byly prostředky z privatizace, které SFRB získal v letech 2000–2005 ve výši přes 33 mld. Kč s tím, že měl vytvářet potřebné dlouhodobé zdroje pro financování podpory bydlení. V roce 2010 byly tyto prostředky téměř vyčerpány a SFRB bez dalších zdrojů nebude plnit účel, pro který byl zřízen.

SFŽP má zajištěno průběžné financování, které je kryto především příjmy z poplatků a pokut v oblasti životního prostředí. Značným, avšak nepravidelným zdrojem příjmů tohoto fondu byly v kontrolovaném období prostředky určené k financování programu *Zelená úsporám* (cca 19 mld. Kč).

Příjmy SFPRČK klesly v průběhu kontrolovaného období o téměř polovinu. Nárůst výdajů umožnilo čerpání mimořádného příjmu ze státního rozpočtu.

Příjmy i výdaje SFK se pohybovaly pod hranicí 40 mil. Kč ročně a v porovnání s ostatními státními fondy **byly málo významné**. Navíc SFK neplnil svůj účel, protože od roku 2006 neposkytoval žádné podpory v oblasti kultury. Aktivity SFK se omezily na činnosti týkající se tří památkově chráněných objektů v Praze. Část nájemného byla započtena proti technickému zhodnocení a opravám, část výnosu měla být odváděna do státního rozpočtu v souvislosti s kauzou Česká lotynka a pouze zbývající část tvořila čistý výnos SFK. Od roku 2006 do roku 2011 nebyla zvolena rada SFK.

Hrozí stav, kdy státní fondy budou stále více spoléhat na zdroje, které by měly být využívány pouze mimořádně, a to zejména na dotace ze státního rozpočtu.

SFK ani SFPRČK neměly v kontrolovaném období vlastní zaměstnance, jejich činnost zcela zajišťovalo MK a faktické postavení obou uvedených fondů se nelišilo od postavení útvaru ministerstva.

Základní náležitosti, které musí obsahovat specifický zákon, jímž lze zřídit státní fond, stanoví zákon č. 218/2000 Sb. Požadavky jsou však stanoveny tak obecně, že i při jejich splnění se zákonná úprava jednotlivých státních fondů v zásadních otázkách výrazně liší. Například v čele SFK a SFPRČK stojí ministr kultury, který zodpovídá za hospodaření obou fondů. O způsobu použití prostředků SFK a SFPRČK mají právo rozhodnout příslušné rady fondů. Naopak v případě SFŽP je oprávněn o poskytnutí prostředků rozhodnout pouze ministr životního prostředí, který zároveň jmenuje ředitele SFŽP. Rada SFŽP je jen poradním orgánem ministra. Zcela odlišná je úprava SFRB, který podporu poskytuje na základě příslušných nařízení vlády.

U jednotlivých státních fondů bylo kontrolou např. zjištěno:

- SFŽP zjistil až v roce 2010 manko ve výši 2 819 934,33 Kč, které prokazatelně vzniklo v předchozích letech, vzniklou škodu nevymáhal a chybějící majetek odepsal z majetkové evidence.
- V roce 2005 tři dny před termínem, kdy mohl SFK uplatnit právo na smluvní pokutu ve výši 200 mil. Kč, byl ministrem kultury uzavřen dodatek ke smlouvě, kterým byl rozhodný termín posunut o rok a výše smluvní pokuty snížena na 38 mil. Kč.
- SFRB se v roce 2006 zavázal v případě předčasného ukončení nájmu hradit nájemné až do konce roku 2020 v plné výši jako tzv. smluvní pokutu. Nájemné za předmětné nebytové prostory bylo sjednáno v ceně vyšší než 5 mil. Kč ročně.

Ve smyslu zákona o rozpočtových pravidlech kontrolované státní fondy neplní více či méně své původní poslání.

Na základě provedené kontroly doporučuje NKÚ zvážit přínos jednotlivých státních fondů a poté některé fondy sloučit, popř. zrušit.

U všech fondů, které by měly být zachovány, je třeba:

- přehodnotit základní náležitosti zákonů, jimiž byly státní fondy zřízeny,
- vyhodnotit, ve kterých oblastech by měla být právní úprava shodná a ve kterých případech jsou odůvodněny odlišnosti,
- posoudit zajištění vlastních zdrojů každého státního fondu a zhodnotit, zda jsou dostatečně určeny oblasti, které má fond financovat,
- stanovit podrobnější podmínky pro poskytování podpor, včetně zajištění alespoň částečné návratnosti peněžních prostředků,
- nastavit potřebné kontrolní mechanismy pro řízení jednotlivých fondů a provést důsledné oddělení výkonných pravomocí.

11/34

Peněžní prostředky vynakládané na úhradu nákladů z činnosti u vybraných ministerstev

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/34. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s peněžními prostředky vynakládanými na úhradu vybraných nákladů z činnosti u vybraných ministerstev.

Kontrola byla prováděna v době od listopadu 2011 do května 2012. Kontrolovaným obdobím byly roky 2010 a 2011, v případě věcných souvislostí i předchozí období a období do ukončení kontroly.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo spravedlnosti (dále také „MS“),

Ministerstvo zdravotnictví (dále také „MZ“),

Ministerstvo kultury (dále také „MK“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu nebyly podány.

Kolegium NKÚ na svém XIII. zasedání, konaném dne 25. června 2012,

schválilo usnesením č. 7/XIII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo zdravotnictví je dle zákona č. 2/1969 Sb.¹ ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro zdravotní péči, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost a zdravotnická zařízení v přímé řídicí působnosti.

Ministerstvo kultury je dle zákona č. 2/1969 Sb. ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury.

Ministerstvo spravedlnosti je dle zákona č. 2/1969 Sb. ústředním orgánem státní správy pro soudy, státní zastupitelství, vězeňství, probaci a mediaci.

1 Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

MZ, MK a MS jsou organizačními složkami státu dle zákona č. 219/2000 Sb.² a jsou účetními jednotkami dle zákona č. 563/1991 Sb.³ Podle zákona č. 218/2000 Sb.⁴ je MZ správcem rozpočtové kapitoly 335 – *Ministerstvo zdravotnictví*, MK správcem rozpočtové kapitoly 334 – *Ministerstvo kultury* a MS správcem rozpočtové kapitoly 336 – *Ministerstvo spravedlnosti*.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky vynaložené v kontrolovaném období na úhradu:

- nákupu materiálu – odborné literatury a tisku, kancelářských potřeb, hygienických potřeb;
- nákupu služeb – konzultačních, poradenských a právních služeb, školení a vzdělávání, úklidu, překladatelských a tlumočnických služeb, ostrahy objektů;
- ostatních nákupů – oprav a udržování motorových vozidel, pohoštění;
- věcných darů.

Vybrané ekonomické ukazatele

Kontrolovaná ministerstva neměla v letech 2010 a 2011 k účtům účtové třídy 5 – *Náklady* vedeny analytické účty. Z toho důvodu byly ke kontrole vybrány peněžní prostředky zařazené podle přílohy k vyhlášce č. 323/2002 Sb.⁵ do třídy 5 – *Běžné výdaje*, konkrétně do podseskupení rozpočtových položek 513 – *Nákupy materiálu*, 516 – *Nákup služeb*, 517 – *Ostatní nákupy* a 519 – *Výdaje související s neinvestičními nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary*, a to za činnost MK, MS a MZ.

Schválený rozpočet i skutečná výše výdajů vybraných podseskupení rozpočtových položek 513, 516, 517 a 519 za rok 2010 a 2011 jsou uvedeny v následující tabulce.

2 Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.
3 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.
4 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).
5 Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

(v tis. Kč)

		2010					
		MK		MS		MZ	
položka	název	upravený rozpočet	čerpání	upravený rozpočet	čerpání	upravený rozpočet	čerpání
513	Nákupy materiálu	4 764	4 391,03	38 342	30 582,30	11 422	10 080,03
516	Nákup služeb	56 873	53 986,05	436 988	348 022,86	157 772	88 374,35
517	Ostatní nákupy	15 556	14 107,10	177 537	55 767,84	42 319	23 455,60
519	Výdaje a věcné dary*	5 958	543,01	1 214	1 075,67	1 225	1 167,36
		2011					
		MK		MS		MZ	
položka	název	upravený rozpočet	čerpání	upravený rozpočet	čerpání	upravený rozpočet	čerpání
513	Nákupy materiálu	3 256	3 835,16	14 130	8 447,23	5 555	5 390,86
516	Nákup služeb	53 045	55 960,46	385 010	373 339,43	171 317	79 385,49
517	Ostatní nákupy	14 461	14 080,61	58 986	33 735,63	31 233	26 027,93
519	Výdaje a věcné dary*	875	802,42	843	759,78	486	310,86

Zdroj: výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů sestavené vybranými kontrolovanými ministerstvy k 31. 12. 2010 a k 31. 12. 2011.

* Podseskupení položek 519 – *Výdaje související s neinvestičními nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary.*

Kontrolovaný objem peněžních prostředků vynaložených v letech 2010 a 2011 na činnost MK činil 26 989 462,58 Kč, na činnost MS 28 455 452,90 Kč a na činnost MZ 40 241 664,58 Kč.

V rámci kontroly byla zjišťována celková výše peněžních prostředků vynaložených v kontrolovaném období na úhradu výše uvedeného materiálu a služeb, jednotkové ceny a výše čerpaných peněžních prostředků na zaměstnance kontrolovaných ministerstev.

Průměrný přepočtený počet zaměstnanců dle evidence kontrolovaných ministerstev		
	2010	2011
MK	277	268
MS	318	301
MZ	377	356

Zdroj: výkazy o úplných nákladech práce za rok 2010 a 2011.

Na vzorku položek výdajů vybraném dle významnosti finanční, věcné a četnosti zastoupení jednotlivých dodavatelů byla provedena kontrola hospodárnosti při čerpání peněžních prostředků, dodržování postupů při zadávání veřejných zakázek a kontrola smluvního zajištění dodávek a služeb a jejich plnění. Dále byla kontrolována správnost účtování, správnost použití rozpočtové skladby a provádění řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb.⁶

⁶ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

1. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu odborné literatury a tisku

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu odborné literatury a tisku (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	772 976,82	1 366 466,98	317 833,00
2011	475 869,16	687 287,95	278 706,60
Peněžní prostředky vynaložené na úhradu odborné literatury a tisku přepočtené na 1 zaměstnance v Kč			
2010	2 790,53	4 297,07	843,06
2011	1 775,63	2 283,35	782,88

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

V rámci kontroly NKÚ byla porovnána výše peněžních prostředků vynaložených na úhradu denního tisku a odborných periodik. Předplatné periodického tisku na rok 2010 představovalo u MK částku 631 926,79 Kč a na rok 2011 částku 374 975,60 Kč. Meziroční pokles čerpání peněžních prostředků na úhradu odborné literatury a tisku ve výši 38 % byl u MK ovlivněn zejména poklesem předplatného periodického tisku.

MS uhradilo za domácí denní tisk a odborná periodika v roce 2010 částku 549 524,80 Kč a 536 897,30 Kč v roce 2011. Dále uhradilo v kontrolovaném období celkem 261 890,18 Kč za zahraniční periodika. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu odborné literatury a tisku u MS v roce 2011 byly o cca 50 % nižší než v roce 2010. Analýzou čerpání peněžních prostředků na úhradu odborné literatury a tisku bylo zjištěno, že výši peněžních prostředků v roce 2010 ovlivnily úhrady zálohových faktur na dodávky domácích a zahraničních periodik v roce 2011 a dále úhrada doplatku za tisk dodaný v roce 2009.

Předplatné na dodávky denního tisku u MZ v roce 2010 představovalo částku 206 626,80 Kč a v roce 2011 částku 201 897,80 Kč. Meziroční pokles čerpání peněžních prostředků na úhradu odborné literatury a tisku ve výši 12 % byl u MZ ovlivněn zejména menším množstvím odebíraných odborných publikací.

Při nákupu odborné literatury a tisku se v kontrolovaném období jednalo o veřejné zakázky malého rozsahu. Veřejné zakázky malého rozsahu se řídí § 18 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb.⁷, podle kterého zadavatel není povinen zadávat zakázky malého rozsahu podle tohoto zákona, je však povinen dodržet zásady uvedené v § 6, tj. zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace.

MK nedoložilo provedení výběru dodavatelů tisku při dodržení zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb.

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu odborné literatury a tisku přepočtené na zaměstnance se v kontrolovaném období u vybraných ministerstev pohybovaly od 782,88 Kč do 4 297,07 Kč. Výše čerpaných peněžních prostředků byla u MS ovlivněna zejména množstvím odebíraného tisku, jednalo se o 53 titulů novin a odborných periodik v roce 2010 a 49 titulů v roce 2011.

2. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu kancelářských potřeb mimo tonerů

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu kancelářských potřeb (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	800 942,41	1 205 351,40	2 054 000,88
2011	627 908,54	782 736,00	1 165 592,64
Peněžní prostředky vynaložené na úhradu kancelářských potřeb přepočtené na jednoho zaměstnance (v Kč)			
2010	2 891,49	3 790,41	5 448,28
2011	2 342,94	2 600,45	3 274,14

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

Hlavní dodávky kancelářských potřeb v roce 2010 a 2011 byly zajišťovány na základě smluv uzavřených u MK a MS dle výsledku výběrového řízení veřejné zakázky malého rozsahu, u MZ dle výsledku výběrového řízení nadlimitní veřejné zakázky zadávané v otevřeném zadávacím řízení dle § 27 zákona č. 137/2006 Sb. Hlavními dodavateli kancelářských potřeb byly u MK a MS firmy, které splňovaly podmínky náhradního plnění ve smyslu § 81 zákona č. 435/2004 Sb.⁸ Tyto dodávky byly v kontrolovaném období u vybraných ministerstev zajišťovány jedním až pěti dodavateli.

V rámci kancelářských potřeb byla zjišťována výše peněžních prostředků vynaložených na nákup kancelářského papíru formátu A4 gramáže 80 g/m² a jeho jednotková cena.

(v Kč)

	Peněžní prostředky vynaložené na kancelářský papír A3 a A4 80 g/m ² (včetně DPH)					
	Celkem		z toho		Jednotková cena bílého xerografického papíru v Kč včetně DPH	
			A4 80g/m ²		500 listů (1 balení) A4	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
MK	514 758,00	214 640,40	452 962,00	209 438,40	110,88	64,64
MS	561 802,93	460 619,30	539 107,25	455 793,90	67,80	62,28
MZ	969 766,56	467 789,76	956 882,45	457 670,59	132,90	100,15

Zdroj: smlouvy, přijaté faktury.

Pozn.: Jednotková cena kancelářského papíru formátu A4 byla u MK a MZ zjištěna výpočtem průměrné ceny za jedno balení z důvodu dodávek papíru v různých cenových relacích. U MS je uvedena jednotková cena nejčastěji odebíraného druhu papíru.

V roce 2010 nakoupilo:

- MK 4 170 balení kancelářského papíru formátu A4, tj. na 1 zaměstnance 15 balení (1 balení = 500 listů);
- MS 7 935 balení kancelářského papíru formátu A4, tj. na 1 zaměstnance 25 balení;
- MZ 7 200 balení kancelářského papíru formátu A4, tj. na 1 zaměstnance 19 balení.

V roce 2011 nakoupilo:

- MK 3 240 balení kancelářského papíru formátu A4, tj. na 1 zaměstnance 12 balení;
- MS 7 307 balení kancelářského papíru formátu A4, tj. na 1 zaměstnance 24 balení;
- MZ 4 570 balení kancelářského papíru formátu A4, tj. na 1 zaměstnance 13 balení.

Jednotková cena bílého xerografického papíru formátu A4 gramáže 80g/m² u všech kontrolovaných ministerstev poklesla v roce 2011 ve srovnání s rokem předcházejícím. Zároveň došlo k poklesu nákupu tohoto papíru v přepočtu na jednoho zaměstnance. V kontrolovaném období se jeho cena pohybovala **od 62,28 Kč do 132,90 Kč**. Jednotková cena kancelářského papíru nakupovaného MZ byla ovlivněna zvoleným hodnotícím kritériem veřejné zakázky, a to nejnižší nabídkovou cenou vzorového koše kancelářských výrobků.

3. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu školení a vzdělávání

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu školení a vzdělávání (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	1 966 338,20	1 164 388,89	3 215 516,57
2011	2 755 409,80	2 159 134,65	2 818 240,20
Peněžní prostředky vynaložené na úhradu školení a vzdělávání přepočtené na 1 zaměstnance (v Kč)			
2010	7 098,69	3 661,60	8 529,22
2011	10 281,38	7 173,20	7 916,40

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu školení a vzdělávání zahrnují peněžní prostředky na jazykovou výuku a školení. Kontrola NKÚ se zaměřila na hospodaření s peněžními prostředky vynaloženými na jazykovou výuku, která byla v kontrolovaném období u vybraných ministerstev realizována 1 až 5 poskytovateli jazykových služeb. Vybraná ministerstva za jazykovou výuku uhradila:

	Peněžní prostředky vynaložené na jazykovou výuku (v Kč)	
	2010	2011
MK	300 060,00	371 470,00
MS	459 295,00	186 098,00
MZ	1 642 020,50	1 573 328,00

Zdroj: smlouvy, přijaté faktury.

Na skupinovou výuku bylo u MK a MS v kontrolovaném období vynaloženo více než 50 % peněžních prostředků na jazykovou výuku. U MZ převažovaly peněžní prostředky vynaložené na individuální výuku, které činily 1 039 780,40 Kč v roce 2010 pro 20 osob zařazených do individuální jazykové výuky a 1 018 916,85 Kč v roce 2011 pro 18 osob, tj. dvě třetiny z celkové částky vynaložené v letech 2010 a 2011 na jazykovou výuku.

V rámci jazykové výuky byla zjišťována jednotková cena výukové hodiny anglického jazyka skupinové a individuální výuky od poskytovatele s nejvyšším podílem výdajů na jazykové výuce:

Jednotková cena výukové hodiny (45 min) Aj v Kč od hlavního poskytovatele výuky cizího jazyka				
	Skupinová výuka		Individuální výuka	
	2010	2011	2010	2011
MK	360,00	360,00	360,00	360,00
MS	450,00	338,00	450,00	338,00
MZ	366,52	366,52	378,42	378,42

Zdroj: smlouvy s poskytovateli jazykové výuky, dodatky smluv, přijaté faktury uhrazené v roce 2010 a 2011.

Jednotkové ceny výukové hodiny anglického jazyka se v kontrolovaném období u vybraných ministerstev pohybovaly **od 338,00 Kč do 450,00 Kč**. U MK a MZ se v kontrolovaném období cena nezměnila, u MS došlo k jejímu poklesu o 25 %. Z výše uvedených údajů vyplývá, že rozdíly jednotkových cen výukové hodiny anglického jazyka mezi vybranými ministerstvy nepřesahují v kontrolovaném období 25 %.

4. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu překladatelských a tlumočnických služeb

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu překladatelských a tlumočnických služeb (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	1 818 654,33	1 789 451,60	665 087,14
2011	1 154 947,40	1 985 900,20	1 062 462,70

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

Větší část peněžních prostředků byla vynaložena na překladatelské služby. Vybraná ministerstva za překladatelské služby uhradila:

	Peněžní prostředky vynaložené na překladatelské služby (v Kč)	
	2010	2011
MK	1 223 685,38	887 928,40
MS	1 574 911,60	1 812 565,10
MZ	437 240,89	972 967,70

Zdroj: přijaté faktury.

Překladatelské služby byly v kontrolovaném období u vybraných ministerstev realizovány 1 až 3 poskytovateli. Kontrolou NKÚ byla zjišťována jednotková cena překladu NS⁹ v Kč včetně DPH od poskytovatele s nejvyšším podílem výdajů na překladatelské služby.

	2010	2011	2010	2011
	Jednotková cena překladu NS z cizího jazyka do českého jazyka		Jednotková cena překladu NS z českého jazyka do cizího jazyka	
MK	432,00	420,00	474,00	462,00
MS	682,00	682,00	780,00	780,00
MZ	357,60	396,00	390,00	420,00

Zdroj: smlouvy, přijaté faktury.

Jednotkové ceny překladatelských služeb se v kontrolovaném období u vybraných ministerstev pohybovaly od 357,60 Kč do 682,00 Kč za odborný překlad jedné NS z cizího do českého jazyka.

Průměrné ceny služeb zveřejněné Českým statistickým úřadem (dále jen „ČSÚ“) za překlady 1 NS odborného textu z anglického/německého jazyka do českého jazyka byly 330,50 Kč v roce 2010 a 331,15 Kč v roce 2011.

Ceny překladů odborných textů uhrazené v kontrolovaném období vybranými ministerstvy byly vyšší než průměrné ceny zveřejněné ČSÚ, u MS v některých případech až dvojnásobně.

5. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu oprav a udržování motorových vozidel

Peněžní prostředky vynaložené na opravy a udržování motorových vozidel po odečtení příjmů z pojistného plnění (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	506 506,80	1 070 840,63	1 218 054,54
2011	636 392,66	901 842,56	1 168 665,52

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

Na základě zjištěné výše peněžních prostředků vynaložených na opravy a udržování automobilů v roce 2010 a 2011, počtu automobilů a ujetých kilometrů byla vypočtena průměrná výše peněžních prostředků oprav a údržby na jeden automobil a jeden ujetý kilometr:

	Rok	Počet automobilů	Průměrné stáří automobilů v měsících	Celkový počet ujetých km všech automobilů za rok	Peněžní prostředky vynaložené na opravy a udržování celkem, včetně nákupu pneumatik (v Kč)	Průměrná výše peněžních prostředků vynaložených na opravy a údržbu 1 automobilu (v Kč)	Průměrná výše peněžních prostředků vynaložených na opravy a údržbu na ujetý 1 km (v Kč)
MK	2010	21	41	449 366	506 506,80	24 119,37	1,13
	2011	25	44	556 581	636 392,66	25 455,71	1,14
MS	2010	33	49	592 427	1 070 840,63	32 449,72	1,81
	2011	31	58	649 755	901 842,56	29 091,70	1,39
MZ	2010	27	66	549 972	1 218 054,54	45 113,13	2,21
	2011	31	64	619 460	1 168 665,52	37 698,89	1,89

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011, fakturace, karty majetku, evidence ministerstev.

Služby oprav a údržby automobilů byly zajišťovány u MS a MK bez dlouhodobého smluvního závazku, u MK od května 2011 na základě výsledku výběrového řízení veřejné zakázky malého rozsahu. MZ zajišťovalo opravy a údržbu automobilů zejména na základě smlouvy ze dne 18. srpna 2009 uzavřené dle výsledku otevřeného zadávacího řízení nadlimitní veřejné zakázky.

Průměrná výše peněžních prostředků vynaložených na opravy a údržbu 1 automobilu za rok se v kontrolovaném období u vybraných ministerstev pohybovala **od 24 119,37 Kč do 45 113,13 Kč** a byla ovlivněna mj. stářím automobilů, které se pohybovalo od 41 do 66 měsíců, a celkovým počtem ujetých kilometrů.

6. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu dodavatelsky zajišťovaného úklidu včetně peněžních prostředků vynaložených na úhradu hygienických potřeb

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu úklidových služeb a hygienických potřeb (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	3 142 627,00	1 565 232,00	3 694 788,00
2011	3 021 490,00	1 436 096,00	2 929 094,32

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

Pozn.: Kontrole NKÚ nebylo podrobena hospodaření s peněžními prostředky vynaloženými na úhradu nákladů spojených s provozem Justičního areálu Na Míčovkách, který byl kontrolován v rámci kontrolní akce NKÚ č. 10/05.

V roce 2010 a 2011 byly úklidové služby společně s dodávkami hygienických potřeb zajišťovány na základě výsledků výběrových řízení vyhlášených jednotlivými ministerstvy.

MK akceptovalo a uhradilo faktury od dodavatele za úklidové služby a nákup hygienických potřeb bez podrobného rozpisu prací a bez dodacích listů na hygienické prostředky. Z předložené dokumentace nebylo kontrolou možné ověřit konkrétní předmět a rozsah plnění podle uzavřené smlouvy.

V rámci kontroly NKÚ byly zjišťovány jednotkové ceny vybraných služeb úklidu a porovnány s průměrnými cenami zveřejňovanými ČSÚ:

Jednotkové ceny úklidových služeb v roce 2010 a 2011									
Název položky	Měrná jednotka	Cena hrazená MK (v Kč)		Cena hrazená MS (v Kč)		Cena hrazená MZ (v Kč)		Průměrná cena pravidelného denního úklidu zveřejněná ČSÚ (v Kč)	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Měsíční úklid	Kč/100 m ² /měsíc	1 445,00		1 088,60		1 767,46	1 340,54	1 878,98	1 927,05
Mytí oken vč. rámu	Kč/m ²		9,00		10,80		4,80	8,40	11,75

Zdroj: smlouvy, přijaté faktury, ČSÚ.

Jednotkové ceny pravidelného úklidu a ceny za mytí oken hrazené jednotlivými ministerstvy byly nižší než průměrné ceny těchto služeb zveřejněné ČSÚ.

7. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu ostrahy objektů

Ostraha budov MS (budova Vyšehradská 16, Praha 2 a budova Na Děkaně 3, Praha 2) byla v letech 2010 a 2011 zajišťována bezúplatně justiční stráží na základě zákona č. 555/1992 Sb.¹⁰ Úplatně byla pro MS v letech 2010 a 2011 zajišťována ostraha areálu Hostovice. Jednalo se o bývalý vojenský objekt se skladovými a administrativními budovami s celkovou rozlohou 23 198 m² sloužící soudům a státním zastupitelstvím

¹⁰ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky.

zejména pro ukládání spisů. MS vynaložilo na úhradu ostrahy areálu Hostivice v roce 2010 peněžní prostředky ve výši 1 697 668,80 Kč a v roce 2011 peněžní prostředky ve výši 1 098 964,80 Kč.

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu ostrahy objektů (v Kč)		
	MK	MZ
2010	6 190 040,00	2 617 785,60
2011	5 139 256,20	2 844 625,81

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

Pozn.: Z důvodu neporovnatelnosti peněžních prostředků vynaložených na ostrahu skladových prostor u MS a kancelářských prostor u MK a MZ nejsou peněžní prostředky vynaložené MS na ostrahu v této tabulce obsaženy.

Služby ostrahy a ochrany dvou objektů MK (budova Maltézské náměstí 1, Praha 1, budova Milady Horákové 139, Praha 6) a převozu finanční hotovosti byly zajišťovány na základě dlouhodobé smlouvy, která byla v říjnu 2010 Ministerstvem kultury vypovězena. Na základě výsledku výběrového řízení nadlimitní veřejné zakázky zadané v otevřeném řízení došlo v roce 2011 k úspoře peněžních prostředků na tyto služby.

V roce 2010 a 2011 byly služby ostrahy objektu MZ zajišťovány na základě výsledků výběrových řízení. Od února 2011 vykonával ostrahu dodavatel jako součást komplexní správy nemovitosti MZ na základě smlouvy o poskytování služeb *Facility management služeb pro objekt MZ*. Smlouva byla uzavřena na základě výsledku otevřeného zadávacího řízení nadlimitní veřejné zakázky.

Jednotkové ceny stanovené smlouvou za 1 hodinu jednotlivých druhů činností ostrahy se v kontrolovaném období pohybovaly **od 127,20 Kč do 132,00 Kč** za 1 hodinu pracovníka bezpečnostní služby v objektech MK; jednotková cena za 1 hodinu pracovníka bezpečnostní služby v objektech MZ v roce 2010 činila 123,96 Kč.

8. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu konzultačních, poradenských a právních služeb

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu konzultačních, poradenských a právních služeb (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	7 264 777,28	21 374 686,00	18 470 206,40
2011	5 634 829,35	22 871 030,74	25 344 768,68
Peněžní prostředky vynaložené na úhradu konzultačních, poradenských a právních služeb přepočtené na 1 zaměstnance (v Kč)			
2010	26 226,63	67 215,99	48 992,59
2011	21 025,48	75 983,49	71 193,17

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

Kontrolní vzorek zahrnoval peněžní prostředky vynaložené na některé úhrady výše uvedených služeb, např.:

MS na základě výběrového řízení zadalo v roce 2006 veřejnou zakázku na poradenství pro realizaci projektu výstavby věznice typu s ostrahou formou PPP (partnerství veřejného a soukromého sektoru). Předmětem smlouvy bylo poskytovat MS poradenství při plnění úkolu, který mu byl uložen na základě usnesení vlády České

republiky č. 1017 ze dne 17. srpna 2005 (citovaným usnesením vlády bylo ministru spravedlnosti uloženo provést do 31. prosince 2005 výběr lokality a veškeré potřebné kroky k zahájení územního řízení projektu *Vybudování věznice typu s ostrahou pro výkon trestu odsouzených osob*). Realizace projektu PPP byla ukončena na základě usnesení vlády č. 404 ze dne 2. června 2011, kdy vláda ČR uložila ministru spravedlnosti zajistit ukončení smluvního vztahu na projektu PPP, včetně definitivního vypořádání veškerých finančních závazků. Výstavba věznice nebyla realizována. MS uhradilo na základě částečného plnění smlouvy celkem 25 471 006,24 Kč.

Dne 2. listopadu 2010 MZ uhradilo 400 000,00 Kč za provedení kontroly veřejné zakázky *Komplexní zajištění IS/ICT resortu zdravotnictví*. Jednalo se o zakázku malého rozsahu, u které MZ nesdělilo, jak při jejím zadání respektovalo ustanovení § 6 zákona č. 137/2006 Sb. Cena měla být uhrazena po včasném a řádném provedení kontroly a doručení písemné zprávy o jejím výsledku do 30 dnů od uzavření smlouvy. Za nedodržení lhůty byla stanovena pokuta 5 000 Kč za každý den prodlení. Zpráva *Kontrola veřejné zakázky Projekt „Komplexní zajištění IS/ICT resortu zdravotnictví* byla zpracována 22. den po uplynutí lhůty stanovené smlouvou.

V ustanovení § 14 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, je mj. uvedeno: *„Příslušná organizační složka důsledně využívá všechny právní prostředky při uplatňování a hájení práv státu jako vlastníka a při ochraně majetku před neoprávněnými zásahy a včas uplatňuje právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení ...“*

MZ porušilo ustanovení § 14 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb. tím, že dne 2. 11. 2010 uhradilo částku 400 000 Kč, přestože zpracovatel vyhotovil zprávu o výsledku kontroly veřejné zakázky *Komplexní zajištění IS/ICT resortu zdravotnictví* až 22. den po uplynutí lhůty pro předložení zprávy stanovené smlouvou, a ani na zpracovateli nepožadovalo úhradu smluvní pokuty ve výši 5 000 Kč za každý započatý den prodlení, tj. pokuty ve výši minimálně 110 000 Kč.

V roce 2011 vynaložilo MZ na konzultační, poradenské a právní služby o 6 874 562,28 Kč více než v roce 2010, tj. meziroční nárůst o 37,2 %. Tento nárůst vznikl především v důsledku úhrad právních služeb dodavateli, který fungoval jako prostředník komunikace mezi MZ a právním zastoupením České republiky v zahraničí ve věci soudního řízení proti ČR – Ministerstvu zdravotnictví v zahraničí se společností Diag Human.

9. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu věcných darů

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu věcných darů (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	202 180,89	808 609,00	567 731,00
2011	527 027,20	442 856,00	56 027,00
Peněžní prostředky vynaložené na úhradu věcných darů přepočtené na 1 zaměstnance (v Kč)			
2010	729,89	2 542,80	1 505,92
2011	1 966,52	1 471,28	157,38

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

U MK byly kontrolovány peněžní prostředky vynaložené v roce 2010 a 2011 na nákup věcných darů v celkové výši 590 047,00 Kč. Jednalo se např. o květinové dary, medaile ARTIS BOHEMIAE AMICIS udělované za šíření dobrého jména české kultury, knihy a obrazové publikace předávané jako dary návštěvám, účastníkům konferencí nebo při pracovních cestách a dále o věcné dary pro jednotlivé zahraniční oficiální návštěvy či konference.

Peněžní prostředky vynaložené MS v roce 2011 na věcné dary byly o 45 % nižší než peněžní prostředky vynaložené v roce 2010. Peněžní prostředky vynaložené v roce 2010 byly zatíženy zejména částkou 216 400,00 Kč za nákup 20 kusů hodinek do dárkového skladu MS v prvním pololetí roku a částkou 118 920,00 Kč za nákup 190 kusů plaket BENE MERITUS z českého křišťálu v měsíci červnu.

Na okolnosti související s nákupem 34 kusů hodinek v roce 2009 a 2010 v celkové částce 393 050,00 Kč upozornilo při své kontrole Ministerstvo financí, a to zejména na nedoložení plnění úkolů MS nejehospodárnějším způsobem a použití peněžních prostředků na krytí nezbytných potřeb.

Dále MS za nákup věcných darů uhradilo např. 87 474,00 Kč za dary pro delegáty konference ministrů spravedlnosti zemí Visegrádské čtyřky a 282 116,00 Kč za dárkové předměty s logem MS.

U MZ byly kontrolovány peněžní prostředky vynaložené v roce 2010 a 2011 na nákup věcných darů v celkové výši 475 184,10 Kč. Jednalo se např. o květinové dary, alkoholické nápoje předávané významným osobnostem veřejného života, především z oblasti vědy a politiky. Lahve alkoholu byly použity jako dar pro vyhodnocené zaměstnance MZ a přímo řízených organizací MZ při setkání ministryně nebo při brífinku ministra se zaměstnanci MZ a přímo řízených organizací MZ.

Přístupy vybraných ministerstev k nákupu věcných darů byly v kontrolovaném období rozdílné. U MS a MZ došlo k výraznému snížení čerpání peněžních prostředků na jejich úhradu, u MK došlo k meziročnímu nárůstu o 62 %.

10. Peněžní prostředky vynaložené na úhradu pohoštění

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu pohoštění (v Kč)			
	MK	MS	MZ
2010	970 181,84	1 467 124,53	2 438 492,83
2011	958 266,19	920 785,40	986 002,20
Peněžní prostředky vynaložené na úhradu pohoštění přepočtené na 1 zaměstnance (v Kč)			
2010	3 502,46	4 613,60	6 468,15
2011	3 575,62	3 059,09	2 769,67

Zdroj: hlavní knihy za roky 2010 a 2011.

Na celkové výši peněžních prostředků vynaložených MK v kontrolovaném období na pohoštění se podílely např. částky za občerstvení zahraničních delegací, zabezpečení pohoštění pro potřeby sekretariátu ministra, pracovní obědy, příp. večeře ministra kultury.

Peněžní prostředky vynaložené na úhradu pohoštění u MS zahrnovaly např. částky za pohoštění při několika zasedáních Visegrádské čtyřky, za slavnostní večer, který

se uskutečnil u příležitosti výroční porady se zástupci MS a odborné veřejnosti, částky za občerstvení při jednáních ministra s předsedy krajských a vyšších soudů či se státními zástupci a zahraničními delegacemi.

Výše čerpání peněžních prostředků MZ byla ovlivněna např. částkami za pohoštění při setkání ministryně se zaměstnanci v rámci zhodnocení dosavadní činnosti MZ a vytyčení úkolů pro rok 2010, dále za pohoštění při setkání ministryně se zaměstnanci v rámci vyhodnocení výsledků dosažených ve volebním období a dále částkami za občerstvení pro ředitele jednotlivých odborů při pracovních zasedáních.

Z výše uvedených údajů vyplývá, že rozdíly mezi jednotlivými ministerstvy ve výši peněžních prostředků vynaložených na pohoštění a přepočtených na zaměstnance přesahují v kontrolovaném období 50 %.

11. Účtování a řídicí kontrola

Na kontrolním vzorku byla u jednotlivých ministerstev ověřena správnost účtování, použití rozpočtové skladby a provedení řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb. Fakturované částky a jejich úhrady byly zaúčtovány do správného časového období a ve většině případů na příslušné účty nákladů, krátkodobých závazků a bankovních účtů. V provádění řídicí kontroly nebyly shledány vážnější nedostatky.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Rozpětí peněžních prostředků vynaložených na předplatné periodického tisku odebraného v kontrolovaném období se pohybovalo od 408 524,60 Kč do 1 348 312,28 Kč.

Rozpětí peněžních prostředků vynaložených na úhradu kancelářského papíru se pohybovalo od 729 398,40 Kč do 1 437 556,32 Kč. MZ nakupovalo kancelářský papír za nejvyšší jednotkové ceny, které se v kontrolovaném období u vybraných ministerstev pohybovaly od 62,28 Kč do 132,90 Kč.

V rámci kontroly hospodaření s peněžními prostředky vynaloženými na jazykovou výuku byly kontrolou NKÚ porovnány jednotkové ceny a bylo zjištěno, že jednotkové ceny výukové hodiny anglického jazyka hrazené MS byly v roce 2010 až o 25 % vyšší než u ostatních kontrolovaných ministerstev. Dvě třetiny z celkové částky peněžních prostředků na jazykovou výuku vynaložilo MZ v letech 2010 a 2011 na individuální výuku.

V rámci kontroly hospodaření s peněžními prostředky vynaloženými na překladatelské služby byla NKÚ zjišťována jednotková cena překladu 1 NS odborného textu. Ceny překladů hrazené v kontrolovaném období jednotlivými ministerstvy byly vyšší než průměrné ceny zveřejněné ČSÚ, u MS v některých případech až dvojnásobně.

V rámci kontroly NKÚ byly zjišťovány jednotkové ceny vybraných služeb úklidu a porovnány s průměrnými cenami zveřejněnými ČSÚ. Jednotkové ceny pravidelného úklidu a ceny za mytí oken hrazené jednotlivými ministerstvy byly nižší než průměrné ceny těchto služeb zveřejněné ČSÚ.

Nejvyšší objem peněžních prostředků vynaložených na úhradu konzultačních, poradenských a právních služeb uhradilo v kontrolovaném období MS.

MS uhradilo za poradenské služby pro realizaci projektu PPP výstavby věznice celkem 25 471 006,24 Kč. Realizace projektu byla ukončena na základě usnesení vlády č. 404 ze dne 2. června 2011.

MZ nepožadovalo po dodavateli provádějícím kontrolu veřejné zakázky *Komplexní zajištění IS/ICT resortu zdravotnictví* úhradu smluvní pokuty minimálně ve výši 110 000 Kč za nedodržení termínu předání výsledku uhrazené služby, čímž porušilo ustanovení § 14 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb.

Nejvyšší objem peněžních prostředků vynaložených na úhradu věcných darů uhradilo v kontrolovaném období MS. Peněžní prostředky vynaložené MS v roce 2010 byly zatíženy zejména nákupem hodinek do dárkového skladu a nákupem 190 kusů plaket BENE MERITUS z českého křišťálu. Od roku 2010 do doby ukončení kontroly udělilo MS celkem 42 plaket konkrétním osobám či institucím. Na skutečnosti související s nákupem 34 kusů hodinek v roce 2009 a 2010 v celkové částce 393 050,00 Kč upozornilo při své kontrole Ministerstvo financí. Do doby ukončení kontroly NKÚ bylo vydáno 20 kusů hodinek, 14 kusů zůstává v dárkovém skladu. V některých případech MS neevidovalo či nedoložilo jednoznačně, komu byly hodinky darovány.

Na úhradu pohoštění čerpalo MZ v kontrolovaném období nejvíce peněžních prostředků ze tří kontrolovaných ministerstev. Zjištěné skutečnosti vyvolávají u MZ pochybnosti o tom, zda se zejména v roce 2010 jednalo o úhradu nezbytných potřeb pro hospodárny výkon veřejné správy.

U veřejných zakázek na dodávky vybraného materiálu a některých služeb bylo hodnoceno, zda vybraná nabídka zabezpečila dosažení určeného cíle tak, jak byl definován zadávacími podmínkami, dále bylo hodnoceno, zda výsledné plnění odpovídalo stanoveným cílům, a hodnoceno bylo také, zda cena vybrané nabídky odpovídá kvalitě nutné pro splnění stanoveného cíle. Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že k dosažení hospodárnosti při nakládání s veřejnými prostředky byla hlavním kritériem nejnižší nabídková cena, a to v některých případech jako jediné kritérium, případně dílčí kritérium v rámci ekonomické výhodnosti nabídky. Veřejné zakázky realizované jednotlivými ministerstvy v kontrolovaném období splnily svůj účel, který odpovídal stanovenému cíli. Při zadávání veřejných zakázek na dodávky materiálu a některých služeb nebyly zjištěny závažné nedostatky.

NKÚ se zaměřil na vyhodnocení čerpání peněžních prostředků u vybraných položek běžných výdajů, ve kterých spatřoval možné rezervy pro dosažení úspor. Kontrole byly podrobeny následující oblasti čerpání peněžních prostředků:

- odborná literatura a tisk,
- kancelářské potřeby,
- školení a vzdělávání,
- překladatelské a tlumočnické služby,
- opravy a udržování motorových vozidel,
- úklid,
- ostraha,¹¹
- konzultační, poradenské a právní služby,
- věcné dary,
- pohoštění.

11 Ostraha na MS byla zajišťována bezúplatně na základě zákona č. 555/1992 Sb.

11/38

Peněžní prostředky státu poskytované na záchranu a obnovu kulturních památek

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/38. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků státu určených na záchranu a obnovu kulturních památek.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2008 až 2010, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna v době od listopadu 2011 do května 2012.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo kultury; statutární město Liberec; statutární město Mladá Boleslav; město Terezín; statutární město Plzeň; město Planá; město Město Touškov; Jihočeský kraj; město Tábor; město Jindřichův Hradec; KRAJINAK, o. s., Český Krumlov; statutární město Hradec Králové; město Chrudim; Národní hřebčín Kladruby nad Labem, státní příspěvková organizace; město Třebíč; město Velké Meziříčí; statutární město Brno; město Mikulov; Ing. Libor Teplý, Skřivanova 337/7, Brno-Ponava.

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podalo Ministerstvo kultury, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách nebylo podáno.

Kolegium NKÚ na svém XV. zasedání, konaném dne 6. srpna 2012,

schválilo usnesením č. 15/XV/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo kultury (dále také „MK“) ve smyslu ustanovení § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, je mimo jiné ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost a kulturní památky. MK poskytuje peněžní prostředky z rozpočtové kapitoly v rámci závazného ukazatele *Záchrana a obnova kulturních památek* také prostřednictvím programů *Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón* (dále také „program Regenerace“) a *Program podpory pro památky UNESCO*¹ (dále také „program UNESCO“).

1 Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu.

Program Regenerace vznikl na základě usnesení vlády ze dne 25. března 1992 č. 209, k *Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón*, a zákona č. 20/1987 Sb.² za účelem záchrany, zachování a zhodnocení památkových hodnot a na podporu oprav objektů, kde dochází k využití pro kulturně výchovnou nebo jinou veřejně prospěšnou činnost. Peněžní prostředky programu mohou být použity pouze na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky. Jediný možný způsob poskytnutí peněžních prostředků na obnovu kulturních památek dle § 16 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb. je forma příspěvku na základě rozhodnutí o poskytnutí příspěvku dle vyhlášky č. 66/1988 Sb.³, a to buď:

- přímo, nebo
- prostřednictvím krajského úřadu, nebo
- prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Podmínky pro příjemce příspěvků jsou vymezeny *Zásadami Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón* (dále také „Zásady programu Regenerace“) a podmínkami stanovenými v rozhodnutích o poskytnutí příspěvku pro příslušný rok. Závazné finanční podíly byly stanoveny Zásadami programu Regenerace ve výši maximálně 50 % (resp. 70 %⁴) z prostředků programu, minimálně 10 % (resp. 20 %) z rozpočtu města a minimálně 40 % (resp. 10 %) z prostředků vlastníka kulturní památky.

V letech 2008 až 2010 bylo poskytnuto příjemcům podpory v rámci programu Regenerace celkem 410 338 tis. Kč, z toho v roce 2008 celkem 145 727 tis. Kč, v roce 2009 celkem 151 076 tis. Kč a v roce 2010 celkem 113 535 tis. Kč. V kontrolovaném období byly potřeby žadatelů pokryty průměrně z 38,34 % ve vztahu k celkovému počtu akcí a z 11,51 % z hlediska požadovaných částek. Podrobný přehled čerpání peněžních prostředků z programu Regenerace je uveden v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Přehled čerpání peněžních prostředků z programu Regenerace v letech 2008 až 2010

Rok	Počet akcí	Potřeby žadatelů (v tis. Kč)	Rozpočet po změnách (v tis. Kč)	Počet podpořených akcí	Čerpání (v tis. Kč)	Index ¹ (v %)	Index ² (v %)
2008	1 739	1 315 000	146 200	674	145 726,70	38,76	11,08
2009	1 582	1 136 000	150 000	618	151 076,00	39,06	13,30
2010	1 497	1 115 000	137 000	555	113 535,32	37,07	10,18
Celkem	4 818	3 566 000	433 200	1 847	410 338,02	38,34	11,51

Zdroj: databáze MK o dotačním programu Regenerace, zpráva o dotačních programech MK v letech 2008 až 2010.

Pozn.: Index¹ – podíl počtu podpořených akcí na celkovém počtu akcí obnovy kulturních památek.

Index² – podíl čerpání ve vztahu k celkovým potřebám žadatelů o dotaci z programu Regenerace.

Program UNESCO byl zahájen v roce 2008 z důvodu plnění povinnosti České republiky (vycházející z *Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví*) zabezpečit označení, ochranu, zachování a prezentaci světového kulturního dědictví

² Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

³ Vyhláška MK č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

nacházejícího se na jejím území. Cílem programu UNESCO je podporovat rozvoj památek zapsaných na *Seznamu světového dědictví UNESCO* nebo památek, u kterých byl podán návrh na zapsání do tohoto seznamu. Podpora v rámci programu UNESCO se poskytuje dle zákona č. 218/2000 Sb.⁴ jako účelově vázaná, nevratná a neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na projekty, které naplňují jednu ze stanovených priorit tohoto programu. Podmínky pro příjemce dotací jsou vymezeny *Zásadami pro užití neinvestičních prostředků z rozpočtu Ministerstva kultury stanovených pro program Podpora pro památky UNESCO* (dále také „Zásady programu UNESCO“) a zároveň podmínkami uvedenými v rozhodnutích o poskytnutí dotace na příslušný rok.

V letech 2008 až 2010 bylo čerpáno z programu UNESCO celkem 34 671 tis. Kč, z toho v roce 2008 celkem 17 717 tis. Kč, v roce 2009 celkem 11 000 tis. Kč a v roce 2010 celkem 5 954 tis. Kč. V kontrolovaném období dosáhla úspěšnost předkládaných projektů 61,64 % ve vztahu k celkovému počtu projektů a bylo schváleno 43,06 % z požadovaného objemu potřeb žadatelů. Podrobný přehled čerpání peněžních prostředků z programu UNESCO je uveden v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Přehled čerpání peněžních prostředků z programu UNESCO v letech 2008 až 2010

Rok	Počet projektů	Potřeby žadatelů (v tis. Kč)	Rozpočet po změnách (v tis. Kč)	Počet podpořených projektů	Čerpání (v tis. Kč)	Index ¹ (v %)	Index ² (v %)
2008	43	39 264,43	18 000	31	17 716,72	72,09	45,12
2009	57	22 508,24	11 000	33	11 000,00	57,89	48,87
2010	46	18 744,64	6 500	26	5 954,00	56,52	31,76
Celkem	146	80 517,31	35 500	90	34 670,72	61,64	43,06

Zdroj: doklady MK.

Pozn.: Index¹ – podíl počtu podpořených projektů na celkovém počtu projektů evidovaných v programu UNESCO.

Index² – podíl čerpání ve vztahu k celkovým potřebám žadatelů o dotaci z programu UNESCO.

V rámci kontrolní akce bylo u MK prověřeno poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků v rámci programu Regenerace a programu UNESCO. U příjemců podpory bylo prověřeno dodržování účelu dotace, splnění podmínek stanovených poskytovatelem a zároveň dodržování souvisejících právních předpisů. Kontrola byla provedena šesti územními odbory NKÚ, které prověřily celkem 118 projektů u 14 kontrolovaných osob v programu Regenerace o celkové poskytnuté státní podpoře 51 872,45 tis. Kč a celkem sedm projektů u pěti kontrolovaných osob v programu UNESCO o celkové poskytnuté podpoře ve výši 3 019,03 tis. Kč.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

⁴ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

A. Systémové nedostatky v programu Regenerace zjištěné u MK

- V kontrolovaném období poskytovalo MK podporu na obnovu kulturních památek i jinou formou než formou příspěvku dle § 16 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., a to formou dotace na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace s odkazem na § 14 zákona č. 218/2000 Sb. Vzhledem k poskytování podpory na obnovu kulturních památek formou dotace prostřednictvím územních samosprávných celků a vzhledem k neuvedení vlastníka kulturní památky jako konečného příjemce v rozhodnutí o poskytnutí dotace je účel poskytnutí státní podpory stanoven neurčitě a MK má umožněnu pouze částečnou kontrolu dodržení účelu poskytnuté státní podpory.

Ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb. umožňuje MK poskytnout příspěvek ze státního rozpočtu na obnovu kulturní památky a zároveň vymezuje způsoby, jakými lze příspěvek poskytnout, lze tak učinit buď přímo, nebo prostřednictvím krajského úřadu, nebo prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Podmínky poskytování, čerpání a užití státní podpory ve formě příspěvku na obnovu kulturních památek upravuje § 11 až § 15 vyhlášky č. 66/1988 Sb. Výše uvedené právní předpisy vztahující se k obnově kulturních památek uvádějí příspěvek jako jedinou možnou formu podpory obnovy kulturních památek a nezmiňují se o možnosti poskytnutí státní podpory formou dotace.

V kontrolovaném období let 2008 až 2010 byly peněžní prostředky z rozpočtové kapitoly MK poskytovány mimo jiné i na základě rozhodnutí o poskytnutí účelové dotace ze státního rozpočtu územním samosprávným celkům za účelem poskytování příspěvků vlastníkům kulturních památek na obnovu kulturních památek nacházejících se na území příslušné městské památkové rezervace nebo městské památkové zóny. V kontrolovaném období let 2008 až 2010 bylo poskytnuto formou dotace územním samosprávným celkům za účelem poskytnutí prostředků na obnovu kulturních památek celkem 333 400 tis. Kč, což činí 81,25 % z celkové poskytnuté státní podpory v letech 2008 až 2010. Z toho v roce 2008 bylo poskytnuto celkem 114 847 tis. Kč, v roce 2009 celkem 124 723 tis. Kč a v roce 2010 celkem 93 830 tis. Kč.

V kontrolovaném období zároveň územní samosprávné celky poskytovaly příspěvky vlastníkům kulturních památek nejednotnou formou, jako např. město Velké Meziříčí, město Chrudim a město Planá. Územní samosprávné celky řešily poskytnutí příspěvku sobě samým nejenom formou rozhodnutí ve smyslu § 16 zákona č. 20/1987 Sb., ale také smlouvami, v nichž byl územní samosprávný celek jediným účastníkem.

- **MK nestanovilo v Zásadách programu Regenerace ani v dalších podmínkách uvedených v rozhodnutích o poskytnutí příspěvku způsob výpočtu úspory z příspěvku, což je v rozporu s § 15 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb.**

Z § 15 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb. vyplývá, že v případě snížení skutečných nákladů na obnovu kulturní památky, které nedosáhly výše předpokládaných nákladů stanovených v rozhodnutí o poskytnutí příspěvku, se jedná o úsporu z příspěvku, která má být vrácena poskytovateli příspěvku. Zásady programu Regenerace ani

rozhodnutí o poskytnutí příspěvku nestanovily postup výpočtu úspory z příspěvku v souvztažnosti k dodržení nastavených závazných finančních podílů zúčastněných subjektů, což ovlivňuje správnost výpočtu případné úspory příspěvku a její následné vrácení poskytovateli. Tento postup vedl k chybnému výpočtu úspory, případně k jejímu nevrácení, což odporuje § 15 vyhlášky č. 66/1988 Sb. – stalo se tak např. v případě Jihočeského kraje.

– **MK nepostupovalo v souladu s odstavcem 8. části I. Zásad programu Regenerace, neboť v letech 2008 až 2010 schválilo statutárnímu městu Hradec Králové akci obnovy kulturní památky v celkové výši 965 000 Kč pod názvem *Palmová zahrada č.p. 275* s předem definovaným účelem jejího následného využití, jímž byl provoz kasina, společenského sálu a restaurace.**

Zásady programu Regenerace v odstavci 8. části I. stanoví, že příspěvky z programu se poskytují za účelem zachrany, zachování a zhodnocení památkových hodnot a na podporu oprav objektů, kde dochází k využití pro kulturně výchovnou nebo jinou veřejně prospěšnou činnost a kde budou provoz a údržba zajišťovány právnickou, popř. fyzickou osobou neziskového typu. Příspěvky poskytované z programu jsou přísně účelové, mohou být použity jen na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky, nikoli na modernizaci a jiné úpravy prováděné v zájmu jejího vlastníka ani na práce investiční povahy.

V letech 2008 až 2010 byly na základě rozhodnutí MK poskytnuty statutárnímu městu Hradec Králové peněžní prostředky v celkové výši 1 390 000 Kč na poskytování příspěvků na obnovu kulturních památek. Magistrát města Hradec Králové na základě vydaných rozhodnutí o poskytnutí příspěvku poskytl na obnovu kulturní památky pod názvem akce *Palmová zahrada č.p. 275* v letech 2008 až 2010 celkem 965 000 Kč. Akce obnovy kulturní památky *Palmová zahrada č.p. 275* byla zaměřena na opravu štukové výzdoby, opravu podlahy, omítek, výměnu skleněné střechy, opravu mosazných prvků a mosazného zábradlí a opravu mramoru, na opravu mosazného zábradlí na schodišti ke galerii sálu, opravu střechy, opravu kazetového obložení pódia, opravu fasády a hydroizolaci a na opravu fasády v uliční části spolu s opravou a restaurováním pískovcových maskaronů. Vlastníkem kulturní památky je společnost s ručením omezeným, která jako využití kulturní památky po obnově uvedla v předložené žádosti pro rok 2008 „*restaurační provoz (casino)*“ a pro rok 2009 „*spol. sál s provozem baru a casina*“. Z fotodokumentace žádosti za rok 2010 vyplývá, že přízemí objektu je využíváno pro provoz podniku typu kasino a ostatní prostory jsou nabízeny k pronájmu.

Peněžní prostředky státního rozpočtu ve výši 965 000 Kč byly použity na obnovu kulturní památky i přesto, že v rekonstruovaných prostorách kulturní památky je v současné době provozováno kasino a tato skutečnost byla známa i před zahájením obnovy kulturní památky. Zároveň byly peněžní prostředky z programu Regenerace použity v zájmu vlastníka objektu a objekt neslouží pro kulturně výchovnou nebo jinou veřejně prospěšnou činnost, jak vyžaduje odstavec 8. části I. Zásad programu Regenerace, a provoz a údržba byly zajišťovány právnickou osobou, která není neziskovou osobou ve smyslu odstavce 8. části I. Zásad programu Regenerace.

- MK provedlo v kontrolovaném období celkem 32 kontrol na místě u jednotlivých akcí obnovy kulturních památek, což ve vztahu k celkovému počtu 1 847 provedených akcí obnovy kulturních památek v kontrolovaném období činí 1,73 % zkontrolovaných projektů.
- **V kontrolovaném období neprovádělo MK vyhodnocování společenské efektivity užití státní podpory z programu Regenerace, přestože použití kritérií samo definovalo a jejich povinné sledování zapracovalo do Zásad programu Regenerace.**

Jako kritéria společenské efektivity jsou uváděny v zásadách programu:

- záchrana hmotné podstaty nemovité kulturní památky a zachování historické urbanistické struktury MPR⁵ nebo MPZ⁶,
- účinnější působení památkových hodnot v prostorech vlastního objektu, jakož i ve vnitřním a vnějším obrazu MPR nebo MPZ,
- zachování charakteru a dosažení harmonie v působení historického prostředí MPR nebo MPZ jako urbanistického celku,
- zpřístupnění objektů kulturních památek veřejnosti, zlepšení přístupnosti objektů a míst v MPR nebo MPZ,
- vhodné využití, které je v souladu s památkovými a kulturními hodnotami objektu a s jeho sociálním a ekonomickým významem v minulosti a které přispívá i k využití potenciálu rozvoje území MPR nebo MPZ a celého města, popř. regionu,
- úspora veřejných prostředků širším zapojením soukromých finančních zdrojů vlastníků nebo uživatelů kulturních památek, zajištěním ekonomického provozu a využitím možnosti samofinancování.

MK provádí vyhodnocování programu Regenerace prostřednictvím vyhodnocení použitých peněžních prostředků a počtu schválených projektů v programu Regenerace ve výroční zprávě MK a souhrnné zprávě z programu. Použití kritérií nastavených v Zásadách programu Regenerace z těchto vyhodnocení nevyplývá.

- **Současně výše uvedená kritéria, která MK stanovilo pro vyhodnocování společenské efektivity užití státní podpory v Zásadách programu Regenerace, jsou obtížně ověřitelná, resp. nejsou stanovena kvantitativně nebo jiným jasně formulovaným způsobem a nemají nastaveny hodnotící parametry.**

B. Systémové nedostatky v programu UNESCO zjištěné u MK

- **Zásady programu UNESCO umožňují pořízení dlouhodobého majetku i přesto, že se jedná o neinvestiční dotaci. Zároveň neupravují možnosti dalšího využití takto pořízeného dlouhodobého majetku ve prospěch státu po ukončení projektu. MK schválilo projekt se zaměřením na virtualizaci a fotografické zpracování kulturních památek, v jehož rámci byl pořízen dlouhodobý majetek, přestože základním kritériem při výběru specificky zaměřených projektů ze strany MK mělo být vlastnictví potřebného materiálního vybavení. Současně MK umožnilo pořízený dlouhodobý majetek následně ponechat ve vlastnictví příjemce dotace.**

5 MPR – městská památková rezervace.

6 MPZ – městská památková zóna.

Zásady programu UNESCO stanovují, že neinvestiční dotace se poskytuje na úhradu nákladů nezbytných pro realizaci projektu, vymezují použití dotace na úhradu přímých a nepřímých nákladů a zároveň vymezují náklady, na které nelze dotaci poskytnout. Bližší specifikaci pořízení dlouhodobého majetku ze státního rozpočtu a jeho následné využívání ve prospěch státu Zásady programu UNESCO neřeší.

V kontrolovaném období bylo u projektu zaměřeného na virtualizační metody při ochraně a propagaci památek zjištěno, že za poskytnutou dotaci byl pořízen dlouhodobý majetek v celkové výši 159 548 Kč, což činilo 36,6 % z celkové poskytnuté dotace na projekt. Jednalo se o nákup PC sestavy, fotoaparátu, monitoru a objektivu. Údaje o nákupu materiálu byly MK známy z položkového rozpočtu projektu v předložené žádosti žadatele o poskytnutí dotace. Nakoupený dlouhodobý majetek po ukončení projektu zůstal ve vlastnictví vybraného příjemce dotace.

- **Vydaná rozhodnutí o poskytnutí dotace ze státního rozpočtu v programu UNESCO kvantitativně nebo jiným jasně formulovaným způsobem nestanovují dosažitelný parametr projektu. Zároveň tato rozhodnutí o poskytnutí dotace nevymezují závaznost Zásad programu UNESCO zpracovaných MK.**

Rozhodnutí o poskytnutí dotace nestanovuje závazný měřitelný parametr projektu. MK nezavazuje příjemce dotací k dosažení předpokládaného měřitelného výstupu z projektu. Rozhodnutí o poskytnutí dotace obsahuje povinné náležitosti v souladu s § 14 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., jako např. požadovanou částku, účel poskytnuté dotace nebo lhůtu, v níž má být účelu dosaženo. Zároveň je ale nutno konstatovat, že zásady programu UNESCO nebyly přílohou jednotlivých vydaných rozhodnutí a jejich závaznost nebyla stanovena ani v podmínkách rozhodnutí o poskytnutí dotace.

- V kontrolovaném období MK provedlo celkem 26 kontrol projektů prostřednictvím účasti na prezentacích, pracovních dnech, konferencích, výstavách nebo vernisážích se zaměřením na věcnou stránku jednotlivých projektů, což činí 28,89 % z celkového počtu schválených projektů. Kontroly zaměřené na použití dotace především z hlediska hospodaření s dotací nebyly v kontrolovaném období prováděny.
- **Od zahájení programu v roce 2008 nestanovilo MK způsob vyhodnocování přínosů a hodnotících kritérií poskytnuté podpory v rámci programu UNESCO. Vzhledem ke skutečnosti, že MK nevymezilo hodnotící kritéria ani parametry pro vyhodnocování celkového přínosu v programu (výše čerpaných peněžních prostředků činí cca 35 mil. Kč), nebyl celkový přínos programu od jeho zahájení v roce 2008 vyhodnocován.**

MK hodnotí konkrétní podpořené projekty v příslušném roce po věcné stránce, z hlediska jejich propagace a přínosu nebo dodržení podmínek a termínů stanovených v rozhodnutí o poskytnutí dotace. Vyčerpaná výše peněžních prostředků je vyhodnocena prostřednictvím výroční zprávy MK nebo souhrnné zprávy z programu.

C. Nedostatky zjištěné u příjemců státní podpory z programu Regenerace

- V návaznosti na systémové nedostatky odhalené u MK byly zjištěny u příjemců podpory skutečnosti, které prokazují nejednotnost systému poskytování příspěvků na obnovu kulturních památek:
 - Město Planá, město Velké Meziříčí a město Chrudim použily jako formu poskytnutí příspěvku na obnovu kulturních památek jejich vlastníkům smlouvy o poskytnutí příspěvku, smlouvy o poskytnutí dotace nebo další právní tituly, které prováděcí vyhláška č. 66/1988 Sb. neumožňuje použít.
 - Město Jindřichův Hradec, město Město Touškov, Jihočeský kraj a statutární město Hradec Králové v rozhodnutích o poskytnutí příspěvku vlastníkům kulturních památek uváděly v poučení: „*Na toto rozhodnutí se nevztahují obecné předpisy o správním řízení*“. V takových rozhodnutích chybí jednoznačné stanovení procesních pravidel a informace o tom, v jakém rozsahu platí správní řád či jiný právní předpis obsahující procesní pravidla.
 - Jihočeský kraj ve třech případech akcí obnovy kulturní památky nesprávně provedl výpočet úspory příspěvku dle § 15 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb. V jednom případě se jednalo o nevrácení úspory z příspěvku v celkové výši 170 287 Kč a ve dvou případech o výpočet úspory příspěvku v nesprávné výši 28 256 Kč místo správné výše úspory 39 906 Kč. V případech, kdy byly skutečné náklady nižší než celkové náklady stanovené v rozhodnutí o poskytnutí příspěvku, provedl Jihočeský kraj pouze přepoččet finančních podílů všech subjektů zúčastněných na akci obnovy kulturní památky a snižoval nastavené závazné podíly i vlastníkům kulturních památek.
- V rámci financování a realizace jednotlivých akcí obnovy kulturních památek byly zjištěny tyto nedostatky:
 - **Město Tábor v letech 2008 a 2009 neoprávněně použilo peněžní prostředky ze státního rozpočtu v celkové výši 3 065 000 Kč (v roce 2008 ve výši 1 515 000 Kč a v roce 2009 ve výši 1 550 000 Kč) za účelem financování celkem pěti akcí obnovy kulturních památek, čímž porušilo rozpočtovou kázeň ve smyslu § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb.** Město Tábor nezajistilo dodržení podmínek stanovených v rozhodnutí MK, neboť poskytlo vlastníkům kulturních památek příspěvky, aniž mělo doloženo, že byly splněny podmínky finanční spoluúčasti dotčených subjektů. Město Tábor při finančním vypořádání poskytnutých příspěvků nezajistilo dodržení finančních podílů jednotlivých subjektů a zároveň nedoložilo doklady prokazující proplácení finančních prostředků zhotoviteli díla.
 - Statutární město Mladá Boleslav nepostupovalo v letech 2008 až 2010 v souladu s podmínkami rozhodnutí o poskytnutí příspěvku v programu Regenerace, neboť poukázalo příjemcům příspěvky v celkové výši 1 495 000 Kč před předložením dokladů o vyčerpání závazných finančních podílů příjemce a města. Současně neověřilo, zda příjemci čerpají příspěvek z programu po uhrazení vlastního podílu a podílu statutárního města Mladá Boleslav. Vyúčtování poskytnutého příspěvku statutární město Mladá Boleslav převzalo od příjemců i přesto, že příjemci samostatně neoznačili doklady vztahující se k pracím, na

kteřé byl poskytnut účelový finanční příspěvek. Účel obnovy kulturní památky byl dodržen.

- Město Planá nepostupovalo v souladu s ustanovením § 14 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb., neboť u dvou akcí obnovy kulturních památek v roce 2009 poskytlo příspěvek v celkové výši 4 398 429 Kč vlastníkovu kulturních památek před předložením všech faktur za provedené práce související s obnovou kulturní památky. Účel obnovy kulturní památky byl dodržen.
- **Město Mladá Boleslav a město Tábor neprováděly v kontrolovaném období dostatečnou veřejnosprávní kontrolu dle § 9 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb.⁷, neboť neprověřovaly dodržování podmínek a postupů stanovených v jednotlivých rozhodnutích.**
- **V kontrolovaném období nebylo ze strany územních samosprávných celků vybraných ke kontrole prováděno vyhodnocování společenské efektivity užití státní podpory za použití kritérií uvedených v Zásadách programu Regenerace.**

Příjemci podpory prováděli vyhodnocování státní podpory z programu Regenerace prostřednictvím anketních dotazníků předkládaných Ministerstvu kultury nebo v rámci aktualizace městských programů regenerace. Z předložených dokladů nevyplývá použití nastavených kritérií společenské efektivity uvedených v Zásadách programu Regenerace.

III. Shrnutí

Kontrola u MK byla zaměřena na systém poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků v rámci programu Regenerace a programu UNESCO. U příjemců státní podpory bylo prověřeno dodržování účelu a podmínek stanovených poskytovatelem, včetně dodržování souvisejících právních předpisů.

Oba kontrolované programy charakterizoval výrazný převis poptávky nad nabídkou z pohledu objemu požadované státní podpory vůči disponibilním peněžním prostředkům vyčleněným na jejich financování v rozpočtu kapitoly MK. Vyčleněné zdroje postačovaly v kontrolovaném období k pokrytí potřeb žadatelů v programu Regenerace v rozmezí 10 až 13 % a v programu UNESCO v rozmezí 31 až 49 %.

Při kontrole programu Regenerace byly zjištěny nedostatky u MK upozorňující na celkovou nejednotnost systému poskytování peněžních prostředků ve vztahu mezi MK jako poskytovatelem, územními samosprávnými celky jako příjemcem podpory a vlastníky kulturních památek. Nejednotnost systému vyplývá především ze zjištění u poskytovatele podpory, odhaleny byly např. tyto skutečnosti:

- poskytování podpory na obnovu kulturních památek i jinou formou, než umožňuje zákon č. 20/1987 Sb., a to podle zákona č. 218/2000 Sb.,
- nestanovení způsobu výpočtu úspor z příspěvku dle prováděcí vyhlášky č. 66/1988 Sb.,

7 Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů.

- nedostatečná metodická opatření upravující způsob poskytnutí příspěvku vlastníků kulturních památek formou rozhodnutí o poskytnutí příspěvku,
- podpora obnovy kulturní památky s předem definovaným účelem a v zájmu vlastníka v rozporu se Zásadami programu Regenerace,
- nedostatečné vyhodnocování společenské efektivity užití státní podpory za použití kritérií stanovených v Zásadách programu Regenerace a jejich obtížná ověřitelnost v průběhu realizace programu.

U příjemců podpory byly zjištěny nedostatky v realizaci systému poskytování příspěvků vlastníků kulturních památek, v oblasti předkládání podkladů pro finanční vypořádání příspěvků, porušení rozpočtové kázně z důvodu nedodržení podmínek uvedených v rozhodnutí MK, v oblasti výkonu veřejnosprávní kontroly a ve způsobu vyhodnocování efektivity státní podpory.

Nejzávažnějším zjištěním u příjemců podpory bylo použití peněžních prostředků z programu Regenerace v celkové výši 965 tis. Kč určených na obnovu kulturní památky v rámci akce *Palmová zahrada č.p. 275*. Vlastník kulturní památky v žádosti o poskytnutí příspěvku deklaroval jako účel využití kulturní památky provoz kasina, které v současné době v objektu skutečně provozuje. Dalším významným zjištěním bylo pochybení města Tábor, které proplatilo vlastníku kulturní památky příspěvek na obnovu v celkové výši 3 065 tis. Kč, i když nemělo doloženo průkaznými doklady skutečné plnění a vyhotovení plánovaných prací.

Systémové nedostatky zjištěné při kontrole byly obdobného charakteru jako zjištění z kontrolní akce NKÚ č. 99/19 – *Prostředky státního rozpočtu poskytnuté na Program regenerace městských památkových rezervací*. Z porovnání výsledků provedených kontrol vyplývá, že zjištěné nedostatky nebyly dosud odstraněny. Vzhledem ke zjištěným systémovým nedostatkům je nezbytné novelizovat Zásady programu Regenerace.

V rámci programu UNESCO byly zjištěny nedostatky především u MK, a to v oblasti nestanovení podmínek v Zásadách programu UNESCO pro pořízení dlouhodobého majetku a jeho další využití ve prospěch státu, vymezení závaznosti vydaných Zásad programu UNESCO, nastavení způsobu vyhodnocování přínosů a hodnotících kritérií při hodnocení programu nebo stanovení měřitelných parametrů projektů v rozhodnutích o poskytnutí dotace.

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu
Ročník XX (2012)

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Jankovcova 2, 170 04 PRAHA 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 282, fax: 233 044 282

E-mail: vestnik@nku.cz

Vychází čtvrtletně

Částka za III. čtvrtletí 2012 vyšla dne 27. září 2012

ISSN 1210-9703 (Print)

ISSN 1804-0608 (On-line)